Fundació Gala-Salvador Dalí

—

Memòria Memoria 2013

FUNDACIÓ
GALA-SALVADOR DALÍ

Estatuts de la Fundació Gala-Salvador Dalí

“Objecte: article 4t.– La Fundació té per objecte promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, protegir i defensar...”

Estatutos de la Fundació Gala-Salvador Dalí

“Objeto: artículo 4.º– La Fundación tiene por objeto promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, proteger y defender...”

Índex

004
PRESENTACIÓ

1
Òrgans de govern y direcció
010 Patronat
012 Comissions del Patronat
012 Reunions del Patronat i les seves comissions
014 Altres òrgans

2
Fomentar
018 Museus
022 Teatre-Museu Dalí
024 Dalí·Joies
026 Casa-Museu Castell Gala Dalí
028 Casa-Museu Salvador Dalí
030 Adquisicions

3
Divulgar
036 Exposicions temporals
042 Préstecs d'obra
046 Documentació, catalogació i recerca
054 Conferències i seminaris
058 Publicacions
058 Articles
060 Servei educatiu

4
Promocionar
066 Comunicació
080 Promoció i difusió dels museus
082 Gestió comercial
088 Gestió de màrqueting

5
Prestigiar
098 Visites il·lustres
100 Patrocinis
100 Premis i guardons
100 Comissió d'Acreditació i Catalogació
102 Amics dels Museus Dalí
106 Altres activitats culturals

6
Protegir
110 Conservació i restauració
128 Infraestructures i seguretat

7
Defensar
136 Generació de recursos
140 Generació de prestigi
140 Relacions amb l'estat
140 Actuacions judicials
140 Altres

8
Recursos humans
144 Formació
146 Departaments i plantilla

Annexos
150 A. Estudis de públic
166 B. Informe de gestió econòmica

Índice

005
PRESENTACIÓN

1
Órganos de gobierno y dirección
011 Patronato
013 Comisiones del Patronato
013 Reuniones del Patronato y sus comisiones
015 Otros órganos

2
Fomentar
019 Museos
023 Teatro-Museo Dalí
025 Dalí·Joyas
027 Casa-Museo Castillo Gala Dalí
029 Casa-Museo Salvador Dalí
031 Adquisiciones

3
Divulgar
037 Exposiciones temporales
043 Préstamos de obra
047 Documentación, catalogación e investigación
055 Conferencias y seminarios
059 Publicaciones
059 Artículos
061 Servicio educativo

4
Promocionar
067 Comunicación
081 Promoción y difusión de los museos
083 Gestión comercial
089 Gestión de marketing

5
Prestigiar
099 Visitas ilustres
101 Patrocinios
101 Premios y galardones
101 Comisión de Acreditación y Catalogación
103 Amics dels Museus Dalí
107 Otras actividades culturales

6
Proteger
111 Conservación y restauración
129 Infraestructuras y seguridad

7
Defender
137 Generación de recursos
141 Generación de prestigio
141 Relaciones con el estado
141 Actuaciones judiciales
141 Otros

8
Recursos humanos
145 Formación
147 Departamentos y plantilla

Anexos
151 A. Estudios de público
167 B. Informe de gestión económica

Presentació

És amb molta satisfacció que us faig a mans aquesta memòria d'activitats i informe de gestió econòmica corresponents a l'exercici 2013. Malgrat el context de recessió general, la Fundació ha aportat una notícia esperançadora per al sector cultural i turístic en anunciar uns excedents econòmics de 4,4 milions d'euros, paral·lelament a l'aposta de la institució per invertir en la millora de les seves instal·lacions tant a l'espai d'oficines com als museus i, d'aquesta manera, mantenir-los al dia tecnològicament per tal d'acomplir el seu objectiu principal: acollir el públic en unes condicions òptimes. Cloem un any en què hem enregistrat uns màxims històrics de visitants mai assolits pels museus Dalí. Les xifres revelen un augment del 8,42 % respecte al 2012, i no tan sols són dades espectaculars de les nostres pròpies instal·lacions, sinó que també va ser notícia la gran antològica dedicada a l'artista que es va poder veure al Centre Pompidou de París i al MNCARS de Madrid. Amb 790.090 i 732.000 visitants, respectivament, en tan sols quatre mesos d'exposició en cadascun d'aquests centres, les dades numèriques no són un èxit en si mateixes, sinó pel que representen: l'impacte del llegat del pintor i de la seva persona, la vigència i la solidesa del discurs dalinià, i la prova fefaent que el treball de protecció, de difusió i, en general, de gestió del patrimoni es porta a terme amb un rigor i una professionalitat dignes del mandat que el Mestre ens va encomanar.

El 2013 es van comprar peces notables que han enriquit els nostres fons i que permeten posar a l'abast dels estudiosos un ampli corpus de documents i material de recerca, objectiu fonamental per mantenir la posició privilegiada de la institució com a referent dalinià en l'àmbit mundial. Al llarg de l'exercici, d'altra banda, es van dur a terme remodelacions profundes, començant per la planta noble de Torre Galatea, seguint amb les consignes del Teatre-Museu i l'ampliació de l'espai expositiu de la botiga de Figueres i acabant amb la renovació del mobiliari de la botiga de Púbol.

En el terreny judicial, cal assenyalar la intensa tasca d'ordenació i regularització de les iniciatives no respectuoses amb el nostre fundador, com són els webs amb continguts no homologats o les activitats comercials que representen un abús clar en l'explotació de drets de l'artista. Així mateix, la publicació de dos volums més de la col·lecció «Arte, Mercado y Derecho» ens situa entre els pioners en el dret de l'art a escala internacional.

Encetem un 2014 que ens convidarà a commemorar el quarantè aniversari de la inauguració del Teatre-Museu Dalí de Figueres, una ocasió excel·lent per portar el focus a l'entorn més proper del Mestre, a la terra que el va veure néixer i en la qual va fer els seus primers passos. Però abans permeteu-me que, junts, fem repàs i balanç del que va ser aquest 2013 que us presentem en les pàgines següents.

Ramon Boixadós Malé
President

Presentación

Me complace enormemente poner en sus manos esta memoria de actividades e informe de gestión económica correspondientes al ejercicio 2013. A pesar del contexto de recesión general, la Fundación ha aportado una noticia esperanzadora para el sector cultural y turístico al anunciar unos excedentes económicos de 4,4 millones de euros, paralelamente a la apuesta de la institución por invertir en la mejora de sus instalaciones tanto en el espacio de oficinas como en los museos y, de esta forma, mantenerlos al día tecnológicamente a fin de cumplir su objetivo principal: acoger al público en unas condiciones óptimas. Cerramos un año en el que hemos registrado unos máximos históricos de visitantes nunca alcanzados por los museos Dalí, con un aumento del 8,42 % respecto al 2012. Pero los datos espectaculares no solo se han dado en nuestras instalaciones, sino que también fue noticia la gran antológica dedicada al artista que se pudo ver en el Centre Pompidou de París y en el MNCARS de Madrid. Con 790 090 y 732 000 visitantes, respectivamente, en tan solo cuatro meses de exposición en cada uno de estos centros, estas cifras no constituyen un éxito en sí mismas, sino por lo que representan: el impacto del legado del pintor y de su persona, la vigencia y la solidez del discurso daliniano, y la prueba fehaciente de que el trabajo de protección, de difusión y, en general, de gestión del patrimonio se lleva a cabo con un rigor y una profesionalidad dignos del mandato que el Maestro nos encomendó.

En el 2013 se compraron piezas notables que han enriquecido nuestros fondos y que permiten poner al alcance de los estudiosos un amplio corpus de documentos y material de investigación, objetivo fundamental para mantener la posición privilegiada de la institución como referente daliniano en el ámbito mundial. A lo largo del ejercicio, por otra parte, se llevaron a cabo remodelaciones profundas, comenzando por la planta noble de Torre Galatea, siguiendo con las consignas del Teatro-Museo y la ampliación del espacio expositivo de la tienda de Figueres y acabando con la renovación del mobiliario de la tienda de Púbol.

En el terreno judicial, cabe señalar la intensa labor de ordenación y regularización de las iniciativas no respetuosas con nuestro fundador, como son las webs con contenidos no homologados o las actividades comerciales que representan un claro abuso en la explotación de derechos del artista. Así mismo, la publicación de dos volúmenes más de la colección «Arte, Mercado y Derecho» nos sitúa entre los pioneros en el derecho del arte a escala internacional.

Comenzamos un 2014 que nos invita a conmemorar el cuadragésimo aniversario de la inauguración del Teatro-Museo Dalí de Figueres, una excelente ocasión para centrar la atención en el entorno más próximo del Maestro, la tierra que le vio nacer y en la cual dio sus primeros pasos. Pero antes, permítanme que, juntos, hagamos repaso y balance de lo que fue este 2013 que les presentamos en las páginas siguientes.

Ramon Boixadós Malé
Presidente

1

1974

Òrgans de govern i direcció

—

Órganos de gobierno y dirección

2014

Patronat

Presidents d'honor
S. M. els Reis d'Espanya

President
Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidents
Sr. Antoni Pitxot Soler
Sra. Marta Felip Torres

Vocals
S. A. R. la Infanta Cristina de Borbó
Sra. Montse Aguer Teixidor
Sr. Enrique Barón Crespo
Sra. Ana Beristain Díez
Sr. Manuel Borja-Villel
Sr. Miguel Doménech Martínez
Sr. Joan Figueras Pomés
Sr. Josep M. Godoy Tomàs
Sr. Carlos Guervós Maíllo
Sr. Ferran Mascarell Canalda
Sr. Jordi Mercader Miró
Sr. Lluís Monreal Agustí
Sra. Pilar Pifarré Matas
Sr. Jesús Prieto de Pedro
Sr. Miquel Roca Junyent
Sr. Narcís Serra Serra
Sr. Òscar Tusquets Blanca
Sr. Josep Vilarasau Salat

Secretari general, no patró
Sr. Lluís Peñuelas Reixach

La composició del Patronat de la Fundació va experimentar dos canvis al llarg del 2013.

La Sra. Pilar Pifarré Matas, directora general de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i el Sr. Josep M. Godoy Tomàs, regidor de Cultura de l'Ajuntament de Figueres, van substituir, respectivament, els Srs. Xavier Solà Cabanas i Santi Vila Vicente com a membres del Patronat nomenats per les administracions públiques indicades.

La Sra. Pilar Pifarré i el Sr. Josep M. Godoy van acceptar el seu càrrec de patrons en la reunió del Patronat de l'11 de març del 2013.

Atès que des del 23 de gener del 2013, i per decisió de l'Ajuntament de Figueres, el Sr. Santi Vila Vicente va cessar en la seva condició de patró i vicepresident de la Fundació, procedia designar el membre del Patronat que havia d'ocupar la vacant esmentada. Amb aquest fi es va proposar la Sra. Marta Felip Torres, en qualitat d'alcaldessa de Figueres.

Patronato

Presidentes de Honor
SS. MM. los Reyes de España

Presidente
D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidentes
D. Antoni Pitxot Soler
D.ª Marta Felip Torres

Vocales
S.A.R. la Infanta D.ª Cristina de Borbón
D.ª Montse Aguer Teixidor
D. Enrique Barón Crespo
D.ª Ana Beristain Díez
D. Manuel Borja-Villel
D. Miguel Doménech Martínez
D. Joan Figueras Pomés
D. Josep M. Godoy Tomàs
D. Carlos Guervós Maíllo
D. Ferran Mascarell Canalda
D. Jordi Mercader Miró
D. Lluís Monreal Agustí
D.ª Pilar Pifarré Matas
D. Jesús Prieto de Pedro
D. Miquel Roca Junyent
D. Narcís Serra Serra
D. Òscar Tusquets Blanca
D. Josep Vilarasau Salat

Secretario general, no patrono
D. Lluís Peñuelas Reixach

La composición del Patronato de la Fundación experimentó dos cambios durante el 2013.

D.ª Pilar Pifarré Matas, directora general de Cultura de la Generalitat de Cataluña, y D. Josep M. Godoy Tomàs, concejal de Cultura del Ayuntamiento de Figueres, sustituyeron, respectivamente, a D. Xavier Solà Cabanas y a D. Santi Vila Vicente como miembros del Patronato nombrados por las referidas Administraciones públicas.

D.ª Pilar Pifarré y D. Josep M. Godoy aceptaron su cargo de patronos en la reunión del Patronato del 11 de marzo de 2013.

Dado que desde el día 23 de enero de 2013, y por decisión del Ayuntamiento de Figueres, D. Santi Vila Vicente cesó en su condición de patrono y vicepresidente de la Fundación, procedía designar al miembro del Patronato que debía ocupar dicha vacante. A este fin, se propuso a D.ª Marta Felip Torres, en razón de su condición de alcaldesa de Figueres.

Comissions del Patronat

COMISSIÓ ARTÍSTICA

President
Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident
Sr. Antoni Pitxot Soler

Vocals
S. A. R. la Infanta Cristina de Borbó
Sra. Montse Aguer Teixidor
Sra. Ana Beristain Díez
Sr. Manuel Borja-Villel
Sr. Josep M. Godoy Tomàs
Sr. Lluís Monreal Agustí
Sra. Pilar Pifarré Matas
Sr. Òscar Tusquets Blanca

Secretari general
Sr. Lluís Peñuelas Reixach

COMISSIÓ ECONÒMICA

President
Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidenta
Sra. Marta Felip Torres

Vocals
Sr. Joan Figueras Pomés
Sr. Carlos Guervós Maíllo
Sr. Miquel Roca Junyent
Sr. Jordi Mercader Miró
Sr. Narcís Serra Serra

Secretari general
Sr. Lluís Peñuelas Reixach

COMISSIÓ DE RELACIONS EXTERNES

President
Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident
Sr. Jesús Prieto de Pedro

Vocals
Sr. Enrique Barón Crespo
Sr. Miguel Doménech Martínez
Sr. Ferran Mascarell Canalda
Sr. Josep Vilarasau Salat

Secretari
Sr. Lluís Peñuelas Reixach

REUNIONS DEL PATRONAT I DE LES SEVES COMISSIONS

El Patronat es va reunir l'11 de març en sessió ordinària i el 22 d'octubre en sessió extraordinària.

La Comissió Artística es va reunir els dies 11 de febrer i 1 de juliol, mentre que les comissions Econòmica i de Relacions Externes ho van fer en sessió conjunta els dies 10 de juny i 16 de setembre.

Els temes tractats i els acords adoptats en les reunions del Patronat i de les seves comissions al llarg del 2013 figuren recollits en el llibre d'actes de l'entitat.

Comisiones del Patronato

COMISIÓN ARTÍSTICA

Presidente
D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente
D. Antoni Pitxot Soler

Vocales
S.A.R. la Infanta D.ª Cristina de Borbón
D.ª Montse Aguer Teixidor
D.ª Ana Beristain Díez
D. Manuel Borja-Villel
D. Josep M. Godoy Tomàs
D. Lluís Monreal Agustí
D.ª Pilar Pifarré Matas
D. Òscar Tusquets Blanca

Secretario general
D. Lluís Peñuelas Reixach

COMISIÓN ECONÓMICA

Presidente
D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidenta
D.ª Marta Felip Torres

Vocales
D. Joan Figueras Pomés
D. Carlos Guervós Maíllo
D. Miquel Roca Junyent
D. Jordi Mercader Miró
D. Narcís Serra Serra

Secretario general
D. Lluís Peñuelas Reixach

COMISIÓN DE RELACIONES EXTERNAS

Presidente
D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente
D. Jesús Prieto de Pedro

Vocales
D. Enrique Barón Crespo
D. Miguel Doménech Martínez
D. Ferran Mascarell Canalda
D. Josep Vilarasau Salat

Secretario
D. Lluís Peñuelas Reixach

REUNIONES DEL PATRONATO Y SUS COMISIONES

El Patronato se reunió el día 11 de marzo, en sesión ordinaria, y el 22 de octubre, en sesión extraordinaria.

La Comisión Artística se reunió los días 11 de febrero y 1 de julio, mientras que las comisiones Económica y de Relaciones Externas lo hicieron en sesión conjunta los días 10 de junio y 16 de septiembre.

Los temas tratados y los acuerdos adoptados en las reuniones del Patronato y de sus comisiones a lo largo del año 2013 se encuentran recogidos en el libro de actas de la entidad.

Altres òrgans

COMITÈ DE DIRECCIÓ

President de la Fundació
Sr. Ramon Boixadós Malé

Director del Teatre-Museu Dalí
Sr. Antoni Pitxot Soler

Directora del Centre d'Estudis Dalinians
Sra. Montse Aguer Teixidor

Secretari general de la Fundació
Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Gerent de la Fundació
Sr. Joan Manuel Sevillano Campalans

COMISSIÓ D'ACREDITACIÓ I CATALOGACIÓ

Director del Teatre-Museu Dalí
Sr. Antoni Pitxot Soler

Patrona de la Fundació
Sra. Ana Beristain Díez

Directora del Centre d'Estudis Dalinians i patrona de la Fundació
Sra. Montse Aguer Teixidor

Secretària
Sra. Imma Parada Soler

ASSOCIACIÓ D'AMICS DELS MUSEUS DALÍ

Presidenta
Sra. Lola Mitjans Perelló

Vicepresidenta
Sra. Pilar Puig Adell

Secretari
Sr. Pascual Pesudo Castillo

Vicesecretari
Sr. Josep Maria Ortega López

Tresorer
Sr. Enric Oliva Papiol

Vicetresorera
Sra. Misse Coll Macau

Vocals
Sr. Carles Ayats Aljarilla, Sr. Martí Dacosta Oliveras, Sr. Pere Maset Tuègols, Sr. Jordi Palmada Lloret, Sra. Antònia Pichot Pla, Sr. Josep Playà Maset i Sra. Mariona Seguranyes Bolaños

Coordinadora
Sra. Flor Miscopein

L'Associació d'Amics dels Museus Dalí és una entitat jurídica sense ànim de lucre i amb personalitat jurídica pròpia. Col·labora amb la nostra entitat en la persecució dels objectius fundacionals.

Otros órganos

COMITÉ DE DIRECCIÓN

Presidente de la Fundación
D. Ramon Boixadós Malé

Director del Teatro-Museo Dalí
D. Antoni Pitxot Soler

Directora del Centro de Estudios Dalinianos
D.ª Montse Aguer Teixidor

Secretario general de la Fundación
D. Lluís Peñuelas Reixach

Gerente de la Fundación
D. Joan Manuel Sevillano Campalans

COMISIÓN DE ACREDITACIÓN Y CATALOGACIÓN

Director del Teatro-Museo Dalí
D. Antoni Pitxot Soler

Patrona de la Fundación
D.ª Ana Beristain Díez

Directora del Centro de Estudios Dalinianos y patrona de la Fundación
D.ª Montse Aguer Teixidor

Secretaria
D.ª Imma Parada Soler

ASSOCIACIÓ D'AMICS DELS MUSEUS DALÍ

Presidenta
D.ª Lola Mitjans Perelló

Vicepresidenta
D.ª Pilar Puig Adell

Secretario
D. Pascual Pesudo Castillo

Vicesecretario
D. Josep Maria Ortega López

Tesorero
D. Enric Oliva Papiol

Vicetesorera
D.ª Misse Coll Macau

Vocales
Sr. Carles Ayats Aljarilla, Sr. Martí Dacosta Oliveras, Sr. Pere Maset Tuègols, Sr. Jordi Palmada Lloret, Sra. Antònia Pichot Pla, Sr. Josep Playà Maset y Sra. Mariona Seguranyes Bolaños

Coordinadora
D.ª Flor Miscopein

La Associació d'Amics dels Museus Dalí es una entidad sin ánimo de lucro y con personalidad jurídica propia. Colabora con nuestra institución en la persecución de los objetivos fundacionales.

2
1974

Fomentar
—
Fomentar
2014

Museus

Els museus Dalí de Figueres, Cadaqués i Púbol configuren un conjunt patrimonial complex que, gestionat per la Fundació Gala-Salvador Dalí, genera una activitat museogràfica l'objectiu de la qual és promoure la participació cultural, lúdica i científica de ciutadans dels orígens geogràfics més diversos, d'una banda, i, de l'altra, seguir reforçant el seu caràcter de punt de referència internacional sobre la vida, l'obra i la idiosincràsia de l'artista empordanès.

Des de l'obertura, l'any 2002, del darrer espai expositiu, la sala Dalí·Joies, la mitjana anual de visitants dels museus Dalí s'ha situat en 1.310.000 persones; el 2013, tanmateix, la xifra dels que en van gaudir va ser la més alta des de la seva inauguració: 1.580.517 persones, la qual cosa representa un 8,42 % més que el 2012. Del nombre total de visitants, 953.291 corresponen al Teatre-Museu Dalí de Figueres, 136.744 a la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol, 110.343 a la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat i 380.139 a la sala d'exposició Dalí·Joies de Figueres. Aquesta important xifra de visitants ha reportat a la Fundació 10.620.931 euros en concepte de venda d'entrades, quantitat que equival al 69 % dels ingressos totals obtinguts per la nostra entitat en l'exercici 2013 i que representa una aportació bàsica per seguir treballant en la tasca d'exposició, divulgació, recerca i conservació de les col·leccions.

Al 2013 la xifra total de visitants va assolir el seu màxim històric: 1.580.517 persones

1. Piscina del Castell de Púbol
2. Badia de Portlligat
3. Cigonyes al campanar de Sant Pere, Figueres

MUSEUS DALÍ MUSEOS DALÍ

Nombre de visitants (en milers). Evolució període 1974-2013
Número de visitantes (en miles). Evolución período 1974-2013

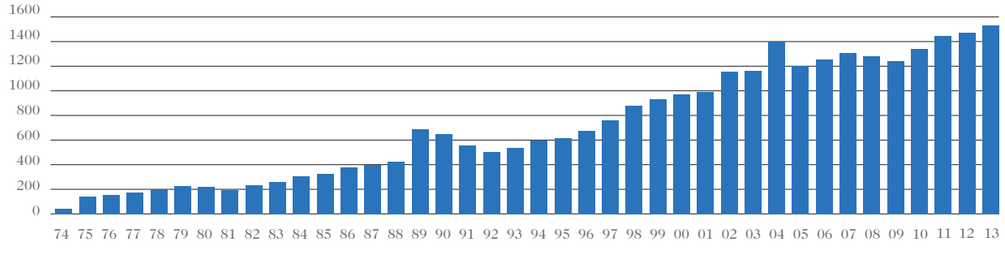

Museos

Los museos Dalí de Figueres, Cadaqués y Púbol configuran un complejo conjunto patrimonial que, gestionado por la Fundació Gala-Salvador Dalí, genera una actividad museográfica cuyo objetivo es, por un lado, promover la participación cultural, lúdica y científica de ciudadanos de los orígenes geográficos más diversos, y por otro, seguir reforzando su carácter de punto de referencia internacional en todo lo relativo a la vida, la obra y la idiosincrasia del artista ampurdanés.

Desde la inauguración, en el 2002, del último espacio expositivo —la sala Dalí·Joyas—, la media anual de visitantes de los museos Dalí se ha situado en 1 310 000 personas. No obstante, durante el año 2013 se alcanzó la cifra más alta de visitantes que han disfrutado de nuestros museos desde su apertura: 1 580 517 personas, un 8,42 % más que en el 2012. Del total de visitantes, 953 291 corresponden al Teatro-Museo Dalí de Figueres, 136 744 a la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol, 110 343 a la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat y 380 139 a la sala de exposición Dalí·Joyas de Figueres. Esta importante cifra de visitantes ha reportado a la Fundación 10 620 931 euros en concepto de venta de entradas, cantidad que equivale a un 69 % de los ingresos totales de nuestra entidad en el ejercicio 2013 y que representa una aportación básica para seguir trabajando en la labor de exposición, divulgación, investigación y conservación de las colecciones.

En 2013 la cifra total de visitantes alcanzó su máximo histórico: 1 580 517 personas

1. Piscina del Castillo de Púbol
2. Bahía de Portlligat
3. Cigüeñas en el campanario de Sant Pere, Figueres

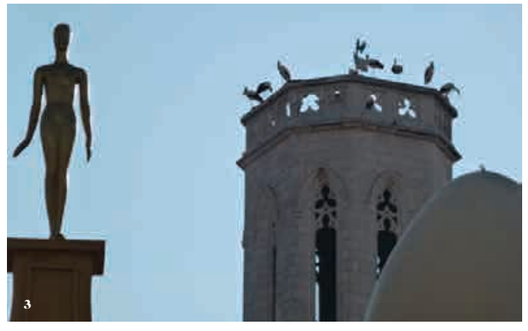

MUSEUS DALÍ MUSEOS DALÍ

Nombre de visitants totals (en milers) per museu 2012-2013
Número de visitantes totales (en miles) por museo 2012-2013

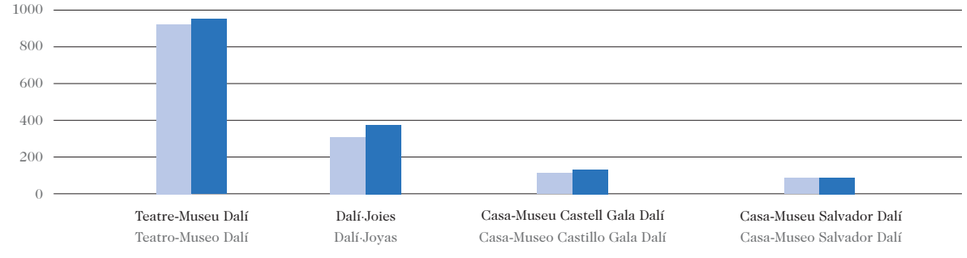

Serveis d'informació i atenció al visitant

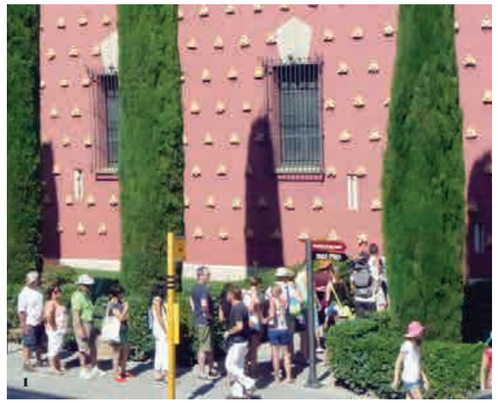

La gestió de la visita i de la gran afluència de públic als museus Dalí és un element clau per assolir l'equilibri necessari entre la protecció de les obres exposades i un règim d'accés i circulació adequat que garanteixi el gaudi de la col·lecció. Els Serveis d'Informació i Atenció al Visitant del Departament de Museus són els encarregats d'acomplir aquesta tasca des de les diferents àrees en què s'organitzen: central de reserves, serveis d'acollida i informació (dins els quals s'inclouen els assistents de sala i els guies), administració, personal de seguretat i neteja.

CENTRAL DE RESERVES

La central de reserves gestiona la venda i la reserva d'entrades i serveis dels quatre museus a partir de tres àmbits d'actuació. En primer lloc, els serveis tradicionals, a través dels quals durant el 2013 es van vendre 1.486.119 entrades i es van contractar 674 visites guiades. En segon lloc, el servei d'adquisició i reserva d'entrades anticipades per Internet, amb una xifra total de 94.398 entrades venudes (un 23 % més que el 2012), 39.640 de les quals van correspondre a la Casa-Museu de Portlligat, 4.973 al Castell de Púbol, 3.206 al Teatre-Museu de Nit i 46.579 al Teatre-Museu en l'horari diürn habitual. Finalment, el servei de coordinació de la visita combinada Teatre-Museu Dalí/Castell de Púbol, destinat a facilitar i promocionar aquest tipus de visita, amb un total de 63.552 entrades venudes. Cal remarcar igualment la consolidació de la modalitat de visita combinada als tres centres, Portlligat inclòs, per a petits grups d'entre vuit i quinze persones.

SERVEIS D'ACOLLIDA I INFORMACIÓ

Durant el 2013 es va treballar en la millora del servei de consigna del Teatre-Museu Dalí de Figueres, on es va adequar l'espai de custòdia dels objectes segons les noves necessitats de funcionament i es va redefinir el taulell d'entrega per tal de fer-lo més accessible al visitant. En l'àmbit organitzatiu cal destacar la coordinació i la preparació dels assistents de sala de la Casa-Museu Salvador Dalí en la seva doble funció d'informadors i acompanyants; la gestió de la dinàmica de funcionament del vestíbul d'accés al Teatre-Museu Dalí; i la implementació de les visites guiades a la Casa-Museu Castell Gala Dalí, que assumeix el personal del Museu, amb una programació diària de presentacions en castellà i català —llengües a les quals durant la temporada alta del 2013 es va afegir el francès—, visites guiades gratuïtes els dissabtes o els dijous i un servei de visites contractades en diversos idiomes. En l'exercici 2013 va gaudir d'aquest tipus de visites un total de 3.970 persones (3.343 corresponents a les visites gratuïtes i 627 a les contractades).

Entre les activitats habituals d'aquests serveis cal subratllar així mateix la coordinació amb l'Oficina de Turisme de Figueres, per integrar el Teatre-Museu en les visites guiades i temàtiques del municipi; la distribució de material de promoció a les zones d'influència directa de Púbol i Cadaqués; les visites formatives i informatives a les cases-museu per a guies externs a la Fundació vinculats a agències de viatges i serveis de promoció; les visites especials o de professionals relacionats amb els museus; el suport logístic als diversos esdeveniments i activitats expositives i divulgatives que se celebren als espais de la Fundació; i la gestió de les queixes i els suggeriments i el treball de camp de l'estudi de públic, al qual es va incorporar el registre de l'origen geogràfic del visitant en el moment de comprar les entrades.

1. Cues a la taquilla de l'espai Dalí·Joies
2. La Sala Pitxot
3. Una família al passadís d'Evarist Vallès

Servicios de información y atención al visitante

La gestión de la visita y de la gran afluencia de público a los museos Dalí es un elemento clave para alcanzar el equilibrio necesario entre la protección de las obras expuestas y un régimen de acceso y circulación adecuado que garantice el disfrute de la colección. Los Servicios de Información y Atención al Visitante del Departamento de Museos son los encargados de esta labor desde las áreas en que se estructuran: central de reservas, servicios de acogida e información (que incluyen a los asistentes de sala y los guías), administración, personal de seguridad y limpieza.

CENTRAL DE RESERVAS

La central de reservas gestiona la venta y la reserva de entradas y los servicios de los cuatro museos a partir de tres ámbitos de actuación: en primer lugar, los servicios tradicionales, a través de los cuales en el 2013 se vendieron 1 486 119 entradas y se contrataron 674 visitas guiadas; en segundo lugar, el servicio de adquisición y reserva de entradas anticipadas por Internet, con una cifra total de 94 398 entradas vendidas (un 23 % más que en el 2012), de las cuales 39 640 corresponden a la Casa-Museo de Portlligat, 4973 al Castillo de Púbol, 3 206 al Teatro-Museo de Noche y 46 579 al Teatro-Museo en horario diurno habitual. Finalmente, el servicio de coordinación de la visita combinada al Teatro-Museo Dalí y al Castillo de Púbol, destinado a facilitar y promocionar este tipo de visita, con un total de 63 552 entradas vendidas. Cabe destacar también la consolidación de la modalidad de visita combinada a los tres centros, Portlligat incluido, para pequeños grupos de entre ocho y quince personas.

SERVICIOS DE ACOGIDA E INFORMACIÓN

Durante el 2013 se trabajó en la mejora del servicio de consigna del Teatro-Museo Dalí de Figueres, donde se adecuó el espacio de custodia de los objetos según las nuevas necesidades de funcionamiento y se redefinió el mostrador de entrega para hacerlo más accesible al visitante. En el ámbito organizativo cabe destacar la coordinación y la preparación de los asistentes de sala de la Casa-Museo Salvador Dalí en su doble función de informadores y acompañantes; la gestión de la dinámica de funcionamiento del vestíbulo de acceso al Teatro-Museo Dalí; y la implementación de las visitas guiadas a la Casa-Museo Castillo Gala Dalí, que asume el personal del Museo, con una programación diaria de presentaciones en catalán y castellano —lenguas a las que durante la temporada alta del 2013 se añadió el francés—; visitas guiadas gratuitas los sábados o los jueves y un servicio de visitas contratadas en diversos idiomas. Durante el ejercicio 2013, disfrutaron de este tipo de visitas un total de 3970 personas (3343 correspondientes a visitas gratuitas y 627 a visitas contratadas).

Entre las actividades habituales de estos servicios cabe subrayar así mismo la coordinación con la Oficina de Turismo de Figueres para integrar el Teatro-Museo en las visitas guiadas y temáticas del municipio; la distribución de material de promoción en las zonas de influencia directa de Púbol y Cadaqués; las visitas formativas e informativas a las casas-museo para guías externos a la Fundación vinculados a agencias de viajes y servicios de promoción; las visitas especiales o de profesionales relacionados con los museos; el apoyo logístico a los diversos acontecimientos y actividades expositivas y divulgativas que se celebran en los espacios de la Fundación; y la gestión de las quejas y las sugerencias y el trabajo de campo del estudio de público, al que se ha incorporado el registro del origen geográfico del visitante en el momento de comprar las entradas.

1. Colas en la taquilla del espacio Dalí·Joyas
2. La Sala Pitxot
3. Una familia en el pasillo de Evarist Vallès

Teatre–Museu Dalí

Durant el 2013, el Teatre-Museu Dalí va rebre un total de 953.291 visitants. Els gràfics adjunts reflecteixen, a la pàgina 18, l'evolució del nombre de visitants dels quatre museus Dalí i, a la pàgina 19, una comparativa amb el 2012, a més de l'evolució mensual (en aquesta pàgina) i els diferents tipus d'entrades venudes (pàgina 23). Entre els mesos de juliol i setembre (temporada alta) es van enregistrar 412.397 visitants, 16.984 dels quals van correspondre al Teatre-Museu de Nit. Quant als períodes de gener-juny i octubre-desembre, la xifra de visitants comptabilitzada va ser de 540.894. Un 56 % del públic que va acudir al Teatre-Museu ho va fer a títol individual, mentre que els grups organitzats van representar un 44 %. Els ingressos per venda d'entrades al Teatre-Museu Dalí van sumar 8.774.746,24 euros.

El Teatre-Museu Dalí va rebre un total de 953.291 visitants

1. La gran cúpula geodèsica
2. Visitants observant l'efecte òptic del retrat d'Abraham Lincoln

TEATRE-MUSEU DALÍ TEATRO-MUSEO DALÍ

Nombre de visitants (en milers). Evolució mensual 2012-2013
Número de visitantes (en miles). Evolución mensual 2012-2013

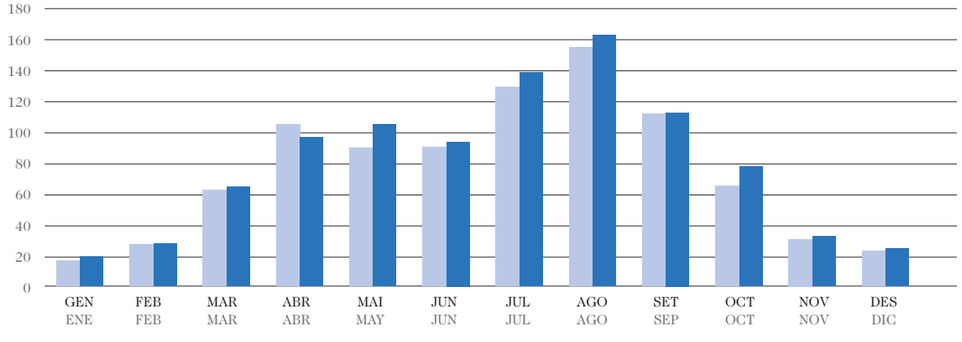

Teatro–Museo Dalí

Durante el 2013, el Teatro-Museo Dalí recibió un total de 953 291 visitantes. Los gráficos adjuntos reflejan, en la página 18, la evolución en número de visitantes de los cuatro museos Dalí y, en la página 19, una comparativa con el 2012, además de la evolución mensual (página 22) y los diferentes tipos de entradas vendidas (en esta página). Entre los meses de julio y septiembre (temporada alta) se registraron 412 397 visitantes, de los cuales 16 984 correspondieron al Teatro-Museo de Noche. En cuanto a los períodos de enero a junio y de octubre a diciembre, la cifra de visitantes fue de 540 894. Un 56 % del público que acudió al Teatro-Museo lo hizo a título individual, mientras que los grupos organizados representaron un 44 %. Los ingresos por venta de entradas al Teatro-Museo Dalí ascendieron a 8 774 746,24 euros.

El Teatro-Museo Dalí recibió un total de 953 291 visitantes

1. La gran cúpula geodésica
2. Visitantes observando el efecto óptico del retrato de Abraham Lincoln

TEATRE-MUSEU DALÍ TEATRO-MUSEO DALÍ

Nombre de visitants (en milers). Tipus d'entrades 2012-2013
Número de visitantes (en miles). Tipos de entradas 2012-2013

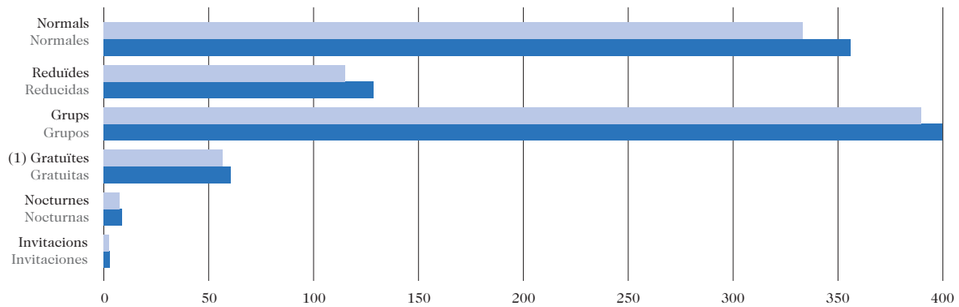

(1) Menors de 9 anys, guies i responsables de grup Menores de 9 años, guías y responsables de grupos

Dalí · Joies

Durant el 2013, el nombre de visitants comptabilitzat en aquest espai museístic va ser de 380.139 persones. Cal destacar que els visitants de grups van augmentar de manera significativa (32 %), tot i que la majoria de les visites (concretament, 251.499) van ser individuals. Un 38 % dels visitants del Teatre-Museu Dalí va gaudir també d'aquest espai. Els ingressos obtinguts per la venda d'entrades a la sala Dalí·Joies, excloses les realitzades en concepte d'entrada conjunta Teatre-Museu Dalí/Dalí·Joies, van sumar un total de 17.023 euros.

Al 2013, el nombre de visitants comptabilitzat en aquest espai museístic va ser de 380.139 persones

Fragments de les joies *Flor psicodèlica* i *El llac del cigne*

Dalí · Joyas

El número de visitantes contabilizado en este espacio museístico durante el 2013 se situó en 380 139 personas. Cabe destacar el significativo aumento (del 32 %) de los visitantes que acudieron en grupos, aunque la mayor parte de las visitas fueron individuales (concretamente, 251 499). Un 38 % de los visitantes del Teatro-Museo Dalí también disfrutó de este espacio. Los ingresos obtenidos por la venta de entradas a la sala Dalí·Joyas, excluidas las realizadas en concepto de entrada conjunta Teatro-Museo Dalí/Dalí·Joyas, sumaron un total de 17 023 euros.

El 2013, el número de visitantes contabilizados en este espacio museístico fue de 380 139 personas

DALÍ·JOIES DALÍ·JOYAS

Nombre de visitants (en milers). Evolució mensual 2012-2013
Número de visitantes (en miles). Evolución mensual 2012-2013

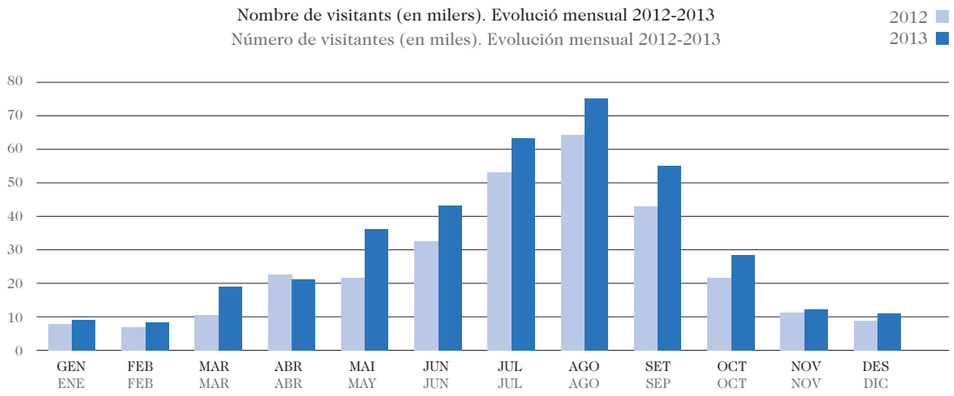

DALÍ·JOIES DALÍ·JOYAS

Nombre de visitants (en milers). Tipus d'entrades 2012-2013
Número de visitantes (en miles). Tipos de entradas 2012-2013

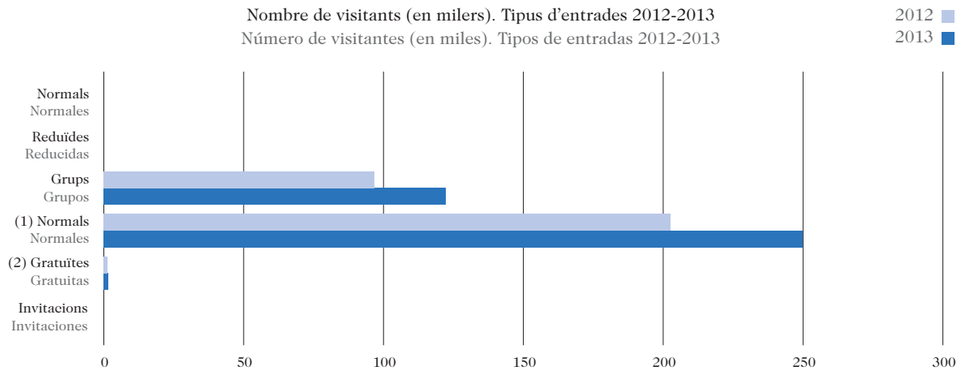

(1) Entrades conjuntes TMD i Dalí·Joies
Entradas conjuntas TMD y Dalí·Joyas

(2) Menors de 9 anys, guies i responsables de grup
Menores de 9 años, guías y responsables de grupos

Casa–Museu Castell Gala Dalí

Del 15 de març al 31 de desembre del 2013, sumant-hi alguns dies puntuals del període de tancament, el recinte museístic de Púbol va rebre 136.744 persones. En els períodes de gener-juny i octubre-desembre es van enregistrar 58.464 visites, i de juliol a setembre (temporada alta), 78.280. Observant el gràfic de tipus d'entrades de la pàgina 27 es dedueix, a més, que un 44 % del públic va correspondre a visitants individuals, i un 56 %, a grups. Al llarg de l'exercici, la Fundació va obtenir 801.721,76 euros en concepte d'entrades a aquest centre.

La Fundació va obtenir 801.721,76 euros en concepte d'entrades al Castell

1. Façana sud del Castell de Púbol
2-3. Dues vistes dels seus jardins

CASA-MUSEU CASTELL GALA DALÍ CASA-MUSEO CASTILLO GALA DALÍ

Nombre de visitants (en milers). Evolució mensual 2012-2013
Número de visitantes (en miles). Evolución mensual 2012-2013

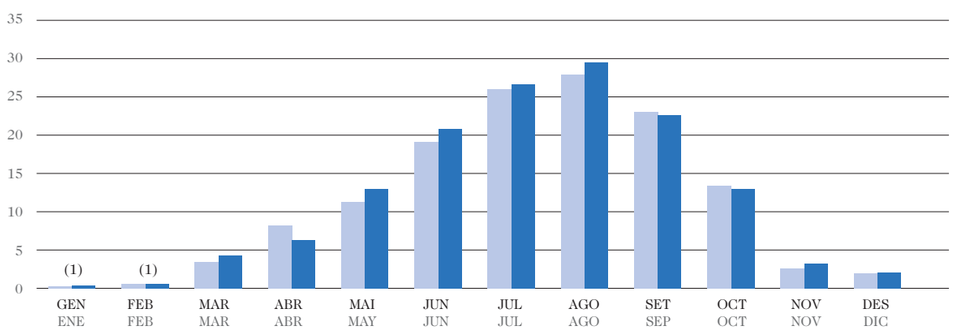

(1) La Casa-Museu està tancada al públic de l'1 de gener al 28 de febrer
La Casa-Museo está cerrada al público del 1 de enero al 28 de febrero

Casa–Museo Castillo Gala Dalí

Del 15 de marzo al 31 de diciembre, además de algunos días puntuales del período de cierre, el recinto museístico de Púbol recibió la visita de 136 744 personas. En los períodos de enero-junio y octubre-diciembre se registraron 58 464 visitas, y de julio a septiembre (temporada alta), 78 280. Observando el gráfico del tipo de entradas en esta página se deduce, además, que un 44 % del público correspondió a visitantes individuales, y un 56 % a grupos. A lo largo del ejercicio, la Fundación obtuvo unos ingresos de 801 721, 76 euros en concepto de entradas a este centro.

La Fundació obtuvo 801 721,76 euros en concepto de entradas al Castillo

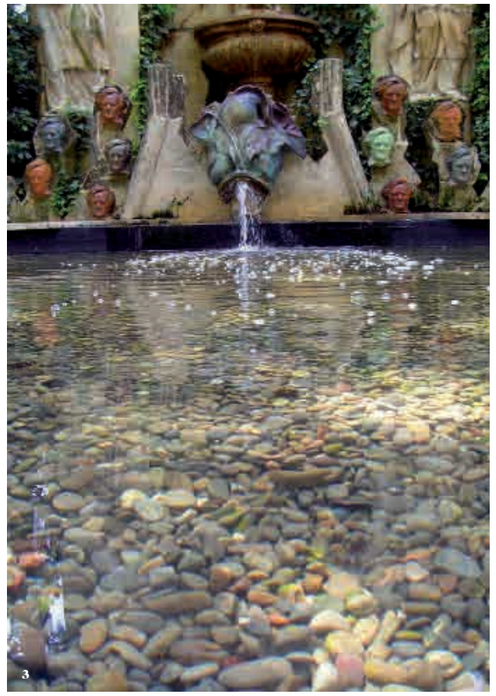

1. Fachada sur del Castillo de Púbol
2-3. Dos vistas de sus jardines

CASA-MUSEU CASTELL GALA DALÍ CASA-MUSEO CASTILLO GALA DALÍ

Nombre de visitants (en milers). Tipus d'entrades 2012-2013
Número de visitantes (en miles). Tipos de entradas 2012-2013

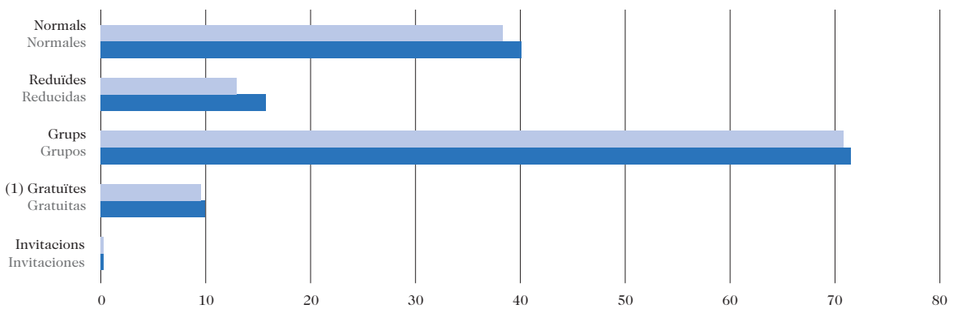

(1) Menors de 9 anys, guies i responsables de grup
Menores de 9 años, guías y responsables de grupos

Casa–Museu Salvador Dalí

La Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat (Cadaqués), que tanca cada any del 7 de gener a l'11 de febrer, va acollir un total de 110.343 visitants durant el 2013, és a dir, una mitjana de 368 per dia. Els gràfics d'aquesta pàgina i la següent permeten apreciar l'evolució mensual del nombre de visitants així com els diferents tipus d'entrades venudes. Durant els períodes de febrer-juny i octubre-desembre es van rebre 61.323 visitants, i de juliol a setembre, 49.020. Cal remarcar que del 12 de febrer al 14 de març van visitar aquest espai 4.242 persones. L'obertura de la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat va aportar a la Fundació un total de 1.027.440 euros en concepte de venda d'entrades.

La Casa-Museu Salvador Dalí va acollir una mitjana de 368 visitants per dia

1. El Colomar de la Casa-Museu
2. La badia de Portlligat des de la Via Làctia
3. La Casa-Museu Salvador Dalí, entre oliveres i xiprers

Casa–Museo Salvador Dalí

La Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat (Cadaqués), que cierra cada año del 7 de enero al 11 de febrero, recibió un total de 110 343 visitas durante el 2013, es decir, una media de 368 por día. Los gráficos de esta página y la anterior permiten apreciar la evolución mensual del número de visitantes así como los diferentes tipos de entradas vendidas. En los períodos febrero-junio y octubre-diciembre se recibieron 61 323 visitantes, y de julio a septiembre, 49 020. Cabe destacar que del 12 de febrero al 14 de marzo visitaron este espacio 4242 personas. La apertura de la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat aportó a la Fundación un total de 1 027 440 euros en concepto de venta de entradas.

La Casa-Museo Salvador Dalí recibió una media de 368 visitantes por día

1. El Palomar de la Casa-Museo
2. La bahía de Portlligat desde la Vía Láctea
3. La Casa-Museo Salvador Dalí entre olivos y cipreses

CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ CASA-MUSEO SALVADOR DALÍ

Nombre de visitants (en milers). Evolució mensual 2012-2013
Número de visitantes (en miles). Evolución mensual 2012-2013

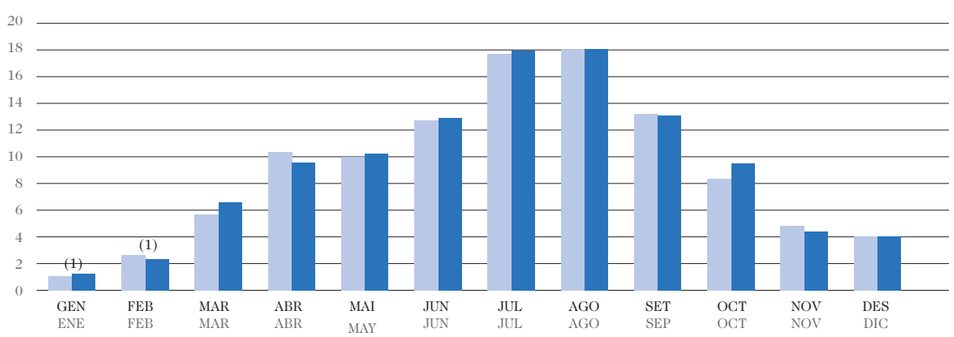

(1) La Casa-Museu està tancada al públic del 7 de gener a l'11 de febrer
La Casa-Museo está cerrada al público del 7 de enero al 11 de febrero

CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ CASA-MUSEO SALVADOR DALÍ

Nombre de visitants (en milers). Tipus d'entrades 2012-2013
Número de visitantes (en miles). Tipos de entradas 2012-2013

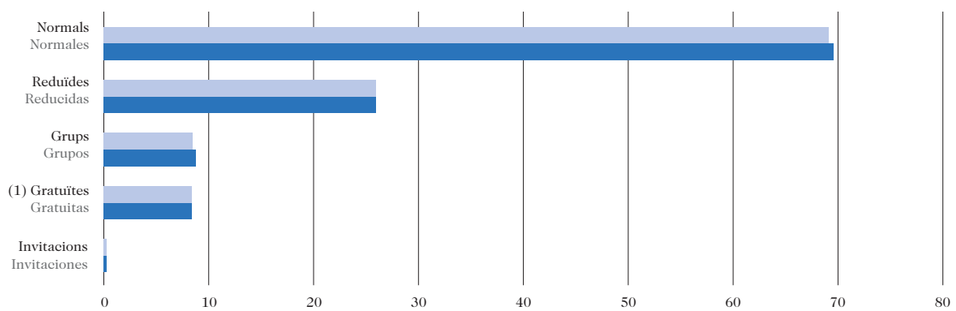

(1) Menors de 9 anys, guies i responsables de grup
Menores de 9 años, guías y responsables de grupos

Adquisicions

Gràcies a una política d'adquisicions constant, la Fundació augmenta i enriqueix any rere any els seus fons. Les compres contínues que du a terme la institució l'han convertit en un referent clar a escala mundial pel que fa al material relacionat amb la vida i l'obra de Salvador Dalí. El procediment d'adquisició d'obres i documents comença per una valoració de l'objecte i de la seva relació amb el fons de l'entitat. Les operacions es materialitzen amb els recursos privats generats per les activitats de la mateixa Fundació, normalment a partir d'una negociació amb col·leccionistes privats o bé a través de la participació en subhastes. A més, no es limiten únicament a obres pictòriques, sinó que també inclouen documents de tot tipus destinats a complementar el fons de l'entitat. Tota adquisició comporta un estudi previ de l'objecte per part del Centre d'Estudis Dalinians; això inclou el seu seguiment a les subhastes nacionals i internacionals i en les ofertes de col·leccionistes privats. De manera indirecta, aquest procés contribueix a enriquir el coneixement de l'obra del pintor amb vista a projectes paral·lels com són ara el catàleg raonat i la Comissió d'Acreditació i Catalogació.

DOCUMENTACIÓ

Durant el 2013 es van comprar llibres, revistes, fotografies, fullets i manuscrits diversos per tal d'ampliar els fons de la Fundació. Al llarg de l'exercici es van catalogar dues-centes trenta revistes, vuitanta-cinc de les quals es van incorporar al fons mitjançant el procediment de compra i cent quaranta-cinc van ser donacions. Pel que fa als llibres, a la biblioteca se'n van classificar dos-cents trenta: tres provinents del llegat, setanta-dos de comprats i cent cinquanta-cinc de donats en concepte de col·laboracions i drets d'autor.

En l'àmbit documental, els fons es van completar amb les adquisicions següents: un ex-libris de Puig Pujades, dos exemplars del catàleg de les Galeries Dalmau del 1925, un catàleg de l'exposició de la galeria Goemans del 1929, el butlletí de subscripció per al llibre *Onan*, un catàleg de l'exposició internacional surrealista celebrada el 1938 a la Galerie des Beaux-Arts de París i un programa de mà de la pel·lícula *Recuerda*, anunciada al cinema Victòria de Sant Feliu de Guíxols, del 2 de febrer del 1947.

Joan Antoni Casagran, col·leccionista de Perpinyà, va fer donació de la documentació següent a l'arxiu del CED: quaranta-nou números de la revista *Paris Match*, cinquanta-cinc exemplars del diari *L'Indépendant*, tretze pòsters d'exposicions de Salvador Dalí i divuit vídeos.

Després de participar en la subhasta pública celebrada a Binoche et Giquello, els fons de la Fundació es van ampliar amb vint-i-set cartes i una postal escrites per René Crevel i dirigides a Gala, disset fotografies de la sèrie *Résurrection des Mannequins* (vegeu l'apartat «Fotografia»), setze fullets relacionats amb exposicions dels anys trenta, dos cartells sobre el surrealisme, onze llibres —alguns d'escrits per René Crevel, André Blavier i Ernesto Halffter i catàlegs d'exposicions— i dotze revistes dels anys trenta i quaranta. Arran de la participació en una subhasta a la casa Christie's de París també es va adquirir un important lot de correspondència de Gala Dalí dirigida a Paul Éluard i a Salvador Dalí; es tractava de vint-i-tres ítems, entre cartes i postals redactades al voltant del 1937.

1. Montse Aguer i Juliette Murphy valorant l'adquisició d'obra gràfica
2. Ex-libris de Puig Pujades

FOTOGRAFIA

En la subhasta de Binoche et Giquello es van adquirir setze fotografies que formaven el conjunt complet de proves de tiratge de la sèrie *Résurrection des Mannequins*, editada el 1966 per Jean Petithory; les fotografies originals són de Man Ray i daten del 1938. En les imatges es poden veure els maniquins que Dalí, Domínguez, Duchamp, Espinoza, M. Henry, M. Jean, Malet, Masson, Sonia Mossé, Miró, Paalen, Man Ray, Seligmann i Tanguy van exposar a l'Exposition Internationale du Surréalisme, celebrada el 1938 a la Galerie des Beaux-Arts de París. En aquesta subhasta també es va adquirir una fotografia de Denise Bellon, de tiratge posterior, que mostra Salvador Dalí portant un maniquí durant l'exposició.

Adquisiciones

Gracias a una política de adquisiciones constante, la Fundación aumenta y enriquece sus fondos año tras año. Las continuas compras que lleva a cabo nuestra institución la han convertido en un claro referente a escala mundial en lo que se refiere al material relacionado con la vida y la obra de Salvador Dalí. El procedimiento de adquisición de obras y de documentos comienza por una valoración del objeto y de su relación con el fondo de la entidad. Las operaciones se materializan con los recursos privados generados por las actividades de la propia Fundación, normalmente a partir de una negociación con coleccionistas particulares o bien mediante la participación en subastas. Las compras no se limitan únicamente a obras pictóricas, sino que también incluyen todo tipo de documentos destinados a ampliar el fondo de la entidad. Toda adquisición comporta un estudio previo del objeto por parte del Centro de Estudios Dalinianos; esto incluye su seguimiento en las subastas nacionales e internacionales y en las ofertas de coleccionistas privados. De forma indirecta, este proceso contribuye a enriquecer el conocimiento de la obra del pintor de cara a proyectos paralelos como el catálogo razonado y la Comisión de Acreditación y Catalogación.

DOCUMENTACIÓN

Durante el 2013 se compraron libros, revistas, fotografías, folletos y manuscritos diversos a fin de ampliar los fondos de la Fundación. A lo largo del ejercicio se catalogaron doscientas treinta revistas, ochenta y cinco de las cuales se incorporaron mediante el procedimiento de compra y ciento cuarenta y cinco fueron donaciones. En lo que se refiere a los libros, en la biblioteca se clasificaron doscientos treinta: tres procedentes del legado, setenta y dos comprados y ciento cincuenta y cinco donados en concepto de colaboraciones y derechos de autor.

En el ámbito documental, los fondos se completaron con las siguientes adquisiciones: un ex libris de Puig Pujades, dos ejemplares del catálogo de las Galerías Dalmau del año 1925, un catálogo de la exposición de la galería Goemans de 1929, el boletín de suscripción para el libro *Onan*, un catálogo de la exposición internacional surrealista celebrada en la Galerie des Beaux-Arts de París en 1938 y el programa de mano de la película *Recuerda*, anunciada en el cine Victòria de Sant Feliu de Guíxols, del 2 de febrero de 1947.

Joan Antoni Casagran, coleccionista de Perpiñán, hizo donación de la siguiente documentación al archivo del CED: cuarenta y nueve números de la revista *Paris Match*, cincuenta y cinco ejemplares del diario *L'Indépendant*, trece pósteres de exposiciones de Salvador Dalí y dieciocho vídeos.

Como resultado de su participación en la subasta pública celebrada en la casa Binoche et Giquello, la Fundación amplió sus fondos con las siguientes piezas: veintisiete cartas y una postal escritas por René Crevel y dirigidas a Gala, diecisiete fotografías de la serie *Résurrection des Mannequins* (ver apartado «Fotografía»), dieciséis folletos relacionados con exposiciones de los años treinta, dos carteles sobre el surrealismo, once libros —algunos escritos por René Crevel, André Blavier y Ernesto Halffter y catálogos de exposiciones— y doce revistas de los años treinta y cuarenta. También, por medio de la participación en una subasta en la casa Christie's de París, se adquirió un importante lote de correspondencia de Gala dirigida a Paul Éluard y a Salvador Dalí; se trataba de veintitrés documentos, entre cartas y postales, redactados en torno al año 1937.

FOTOGRAFÍA

En la subasta de Binoche et Giquello se adquirieron dieciséis fotografías que formaban el conjunto completo de pruebas de tirada de la *Résurrection des Mannequins*, editada en 1966 por Jean Petithory. En las fotografías originales, realizadas por Man Ray en 1938, se pueden ver los maniquíes que Dalí, Domínguez, Duchamp, Espinoza, M. Henry, M. Jean, Malet, Masson, Sonia Mossé, Miró, Paalen, Man Ray, Seligmann y Tanguy exhibieron en la Exposition Internationale du Surréalisme celebrada en la Galerie des Beaux-Arts de París en 1938. En esta subasta se adquirió también una fotografía de Denise Bellon, de tirada posterior, que representa a Salvador Dalí llevando un maniquí durante la citada exposición surrealista.

1. Montse Aguer y Juliette Murphy valorando la adquisición de obra gráfica
2. Ex libris de Puig Pujades

EDICIONS ESPECIALS

Es van adquirir sis sèries d'obra gràfica que, en total, apleguen cent noranta-sis estampes, tres manuscrits inèdits i dos fullets addicionals.

Les Chants de Maldoror, 1934, del comte de Lautréamont (Isidore Ducasse)

Núm. 36, 77 heliogravats, 2 manuscrits inèdits i 2 fullets

Llibre d'artista publicat el 1934 a París per l'editor Albert Skira juntament amb els impressors Roger Lacourière (calcografia) i Philippe Gonin (tipografia). Format per una sèrie de trenta heliogravats i dotze vinyetes, el llibre està enriquit amb una suite de quaranta-quatre estampes (trenta a tota pàgina i catorze vinyetes), una carta manuscrita de Dalí, una postal de Dalí a Skira i dues invitacions d'època a les exposicions del llibre de Londres i Nova York.

Grains et issues. Rêve expérimental, 1935
1 gravat

El 1935, l'editorial francesa Éditions Denoël et Steele va publicar *Grains et issues. Rêve expérimental*, de Tristan Tzara. Tot i que el tiratge fou de 1.160 exemplars, només els quinze primers es van il·lustrar amb un frontispici. Aquest, amb frontispici, és el número 3 i està imprès en paper japonès antic.

Cours naturel, 1938
1 gravat

L'any 1938, Éditions du Sagittaire de París publicava aquesta recopilació de poesia de Paul Éluard, amb frontispici de Dalí. Només n'existeixen quinze exemplars il·lustrats, i aquest, imprès en paper Hollande, és el número 7.

Onan, 1934
2 heliogravats i 1 manuscrit

Éditions Surréalistes de París va publicar *Onan*, de Georges Hugnet, l'any 1934. Dalí en va il·lustrar el frontispici amb un heliogravat titulat *Espasmo-graphisme avec la main gauche pendant qu'avec la main droite je me masturbe jusqu'au sang, jusqu'à l'os, jusqu'aux hélices du calice*. Aquest exemplar és un dels vint-i-cinc anomenats «Hors commerce», i es completa amb un tiratge addicional del gravat i una nota manuscrita de Dalí que conté el text de la il·lustració.

Paradis perdu. Quatrième chant, 1974
10 gravats a la punta seca

El 1974, l'Automobile Club de France publicava *Paradis perdu. Quatrième chant*, un dels cants del poema èpic de John Milton sobre la bíblica caiguda de l'home. Salvador Dalí va il·lustrar el llibre amb deu gravats a la punta seca, estampats *à la poupée*, en una edició de dos-cents setanta-set exemplars. Aquest, imprès en paper Rives, és el número 53 dels denominats *nominatius* i estava destinat al Marquis de Flers.

Biblia Sacra, 1967
105 il·lustracions en guaix, aquarel·la i llapis reproduïdes en fotolitografies òfset

La *Biblia Sacra* conté diversos textos extrets de l'Antic Testament de la Vulgata Latina, una traducció llatina de la Bíblia que es remunta al segle IV dC. Els textos corresponen a la segona Vulgata, autoritzada pel papa Climent VIII l'any 1598 i utilitzada per l'Església catòlica com a versió oficial de la Bíblia fins a mitjan segle XX. Aquest és l'exemplar LXXIV/CXCIX dels cent noranta-nou denominats «Magni Luxus», un conjunt de gran luxe publicat el 1967 per l'editorial Rizzoli de Milà. Els cinc volums de la *Biblia Sacra* es presenten amb una enquadernació de pell excepcional, amb els cinc nervis del teixell del llom adornats amb daurat i policromia.

Homenatge al FC Barcelona, 1974
Gravat a la punta seca sobre paper Arches

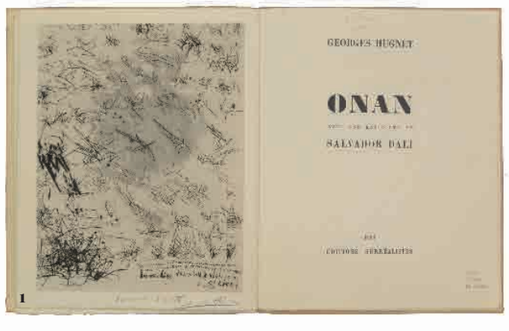

1. Frontispici del llibre *Onan*, de Georges Hugnet
2. Un dels deu gravats de *Paradis perdu. Quatrième chant*, de John Milton

EDICIONES ESPECIALES

Se adquirieron seis series de obra gráfica que, en total, agrupan ciento noventa y seis estampas, tres manuscritos inéditos y dos folletos adicionales.

Les Chants de Maldoror, 1934, del conde de Lautréamont (Isidore Ducasse)
N.º 36, 77 heliograbados, 2 manuscritos inéditos, 2 folletos

Libro de artista publicado en París en el año 1934 por el editor Albert Skira junto con los impresores Roger Lacourière (calcografía) y Philippe Gonin (tipografía). Formado por una serie de treinta heliograbados y doce viñetas, el libro está enriquecido por una suite de cuarenta y cuatro estampas (treinta a toda página y catorce viñetas), una carta manuscrita por Dalí, una postal de Dalí a Skira y dos invitaciones de época a las exposiciones del libro de Londres y Nueva York.

Grains et issues. Rêve expérimental, 1935
1 grabado

La editorial francesa Éditions Denoël et Steele publicó esta obra de Tristan Tzara en 1935. Aunque se tiraron 1160 ejemplares, solo los quince primeros se ilustraron con un frontispicio. Este, con frontispicio, es el número 3 y está impreso en papel japonés antiguo.

Cours naturel, 1938
1 grabado

En 1938, Éditions du Sagittaire de París publicaba esta recopilación de poemas de Paul Éluard, con frontispicio de Dalí. Únicamente existen quince ejemplares ilustrados, y este, impreso en papel Hollande, es el número 7.

Onan, 1934
2 heliograbados y 1 manuscrito

Éditions Surréalistes de París publicó *Onan*, de Georges Hugnet, en 1934. Dalí ilustró el frontispicio con un heliograbado titulado *Espasmo-graphisme avec la main gauche pendant qu'avec la main droite je me masturbe jusqu'au sang, jusqu'à l'os, jusqu'aux hélices du calice*. Este ejemplar es uno de los veinticinco denominados *hors commerce*, y se completa con una tirada adicional del grabado y una nota manuscrita por Dalí con el texto de la ilustración.

1. Frontispicio del libro *Onan*, de Georges Hugnet
2. Uno de los diez grabados de *Paradis perdu. Quatrième chant*, de John Milton

Paradis perdu. Quatrième chant, 1974
10 grabados a la punta seca

En 1974, el Automobile Club de France publicaba *Paradis perdu. Quatrième chant,* uno de los cantos del poema épico de John Milton sobre la bíblica caída del hombre. Salvador Dalí ilustró el libro con diez grabados a la punta seca, estampados *à la poupée*, en una edición de doscientos setenta y siete ejemplares. Este, impreso en papel Rives, es el número 53 de los denominados *nominativos* y estaba destinado al Marquis de Flers.

Biblia Sacra, 1967
105 ilustraciones en aguada, acuarela y lápiz reproducidas en fotolitografías ófset

La *Biblia Sacra* reproduce diversos textos procedentes del Antiguo Testamento de la Vulgata Latina, una traducción latina de la Biblia que se remonta al siglo IV d. C. Los textos son de la segunda Vulgata, autorizada por el papa Clemente VIII en 1598 y utilizada hasta mediados del siglo XX como versión oficial de la Biblia por parte de la Iglesia católica. Se trata del ejemplar LXXIV/CXCIX de los ciento noventa y nueve denominados «Magni Luxus», un conjunto de gran lujo publicado por la editorial Rizzoli de Milán en 1967. Los cinco volúmenes de la *Biblia Sacra* se presentan con una excepcional encuadernación de piel, con los cinco nervios del tejuelo del lomo adornados con dorado y policromía.

Homenatge al FC Barcelona, 1974
Grabado a la punta seca sobre papel Arches

3

Divulgar — Divulgar

1974

2014

Exposicions temporals

Aliyah
Tercer pis del Teatre-Museu Dalí, Figueres
Setembre 2011 - desembre 2013
25 il·lustracions fotolitogràfiques

Les sales del tercer pis del Teatre-Museu Dalí es fan servir per exhibir, de manera rotatòria i tenint sempre molt presents les normes de conservació, obra gràfica de Dalí. D'aquesta manera es donen a conèixer els fons d'obra seriada propietat de la Fundació Dalí i pertanyents al llegat de l'artista. Durant tot el 2013 s'hi va poder veure *Aliyah* ('retorn dels jueus'), una sèrie de vint-i-cinc il·lustracions fotolitogràfiques que, a partir de textos de l'Antic Testament o moments clau de la història d'Israel, expliquen la tornada dels jueus a la terra promesa. La sèrie és fruit de l'encàrrec que els editors Shorewood Publishers de Nova York van fer a Dalí el 1968, vint anys després de la creació de l'Estat d'Israel.

Dalí i els seus tallers
Casa-Museu Castell Gala Dalí, Púbol
Març - desembre 2013
42 fotografies, 4 llibres i 2 revistes

Des del març del 2002, el Castell Gala Dalí de Púbol obre les portes de la seva sala d'exposicions temporals al públic amb l'objectiu de donar a conèixer aspectes diversos i poc coneguts de l'univers dalinià. El CED utilitza aquest espai per organitzar mostres dedicades a divulgar diferents facetes de la vida i l'obra de l'artista; alhora, s'hi presenta una part del treball d'investigació del fons dalinià custodiat a la Fundació. L'exposició del 2013, com indica el seu títol, va tenir per protagonistes Dalí i els seus tallers. A través de quaranta-dues fotografies s'hi feia un recorregut per alguns dels tallers en els quals va treballar el pintor, ja fos de manera estable o puntual, tenint en compte la importància creativa del lloc. Per ordre cronològic, s'hi mostraven espais com ara Figueres, París, Roquebrune, Nova York, Hampton Manor, Califòrnia i Portlligat. Algunes ciutats, com, per exemple, Nova York, van acollir més d'un taller de Dalí en diferents èpoques, mentre que d'altres, entre les quals se situaria Portlligat, són el paradigma de l'espai en què la creació es converteix en un eix permanent des de la seva gestació. Les fotografies s'acompanyaven de quatre llibres i dues revistes que complementaven diversos aspectes del procés creatiu de l'artista. El muntatge de l'exposició va ser dissenyat per Pep Canaleta, de 3carme33, i Alex Gifreu, de bisdixit, es va encarregar de la part gràfica.

Tres imatges de l'exposició *Dalí i els seus tallers*, al Castell de Púbol

Exposiciones temporales

Aliyah
Tercer piso del Teatro-Museo Dalí, Figueres
Septiembre 2011 - diciembre 2013
25 ilustraciones fotolitográficas

Las salas del tercer piso del Teatro-Museo Dalí se destinan a exhibir, de manera rotatoria y teniendo muy presentes las normas de conservación, obra gràfica de Dalí. De esta manera se dan a conocer los fondos de obra seriada propiedad de la Fundación y pertenecientes al legado del artista. Durante todo el 2013 se pudo ver *Aliyah* ('retorno de los judíos'), una serie de veinticinco ilustraciones fotolitográficas basadas en textos del Antiguo Testamento o en momentos clave de la historia de Israel que tiene por objeto explicar el retorno de los judíos a la tierra prometida. La serie es fruto de un encargo que los editores Shorewood Publishers de Nueva York le hicieron a Dalí en 1968, justo veinte años después de la creación del Estado de Israel.

Tres imágenes de la exposición *Dalí i els seus tallers*, en el Castillo de Púbol

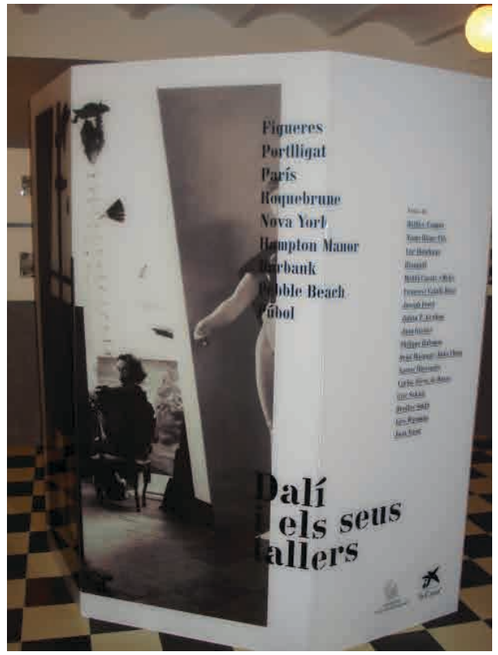

Dalí i els seus tallers
Casa-Museo Castillo Gala Dalí, Púbol
Marzo - diciembre 2013
42 fotografías, 4 libros y 2 revistas

Desde el mes de marzo de 2002, el Castillo Gala Dalí de Púbol abre las puertas de su sala de exposiciones temporales al público con el objetivo de dar a conocer aspectos diversos y poco conocidos del universo daliniano. El CED utiliza este espacio para organizar muestras en torno a diferentes facetas de la vida y la obra del artista, además de para presentar una parte del trabajo de investigación sobre el fondo daliniano custodiado en la Fundación. La exposición del 2013, como indica su título, tuvo como protagonistas a Dalí y sus talleres. En ella, a través de cuarenta y dos fotografías se hacía un recorrido por algunos de los talleres en los que trabajó el pintor, ya fuera de manera estable o puntual, teniendo en cuenta la importancia creativa del lugar. Siguiendo un orden cronológico, se mostraban espacios como Figueres, París, Roquebrune, Nueva York, Hampton Manor, California y Portlligat. Algunas ciudades, como Nueva York, albergaron más de un taller de Dalí en diferentes épocas, y otras, entre las que se situaría Portlligat, son el paradigma del espacio en que la creación se convierte en un eje permanente desde su gestación. Las fotografías se acompañaban de cuatro libros y dos revistas que complementaban diversos aspectos del proceso creativo del artista. El montaje de la exposición estuvo diseñado por Pep Canaleta, de 3carme33, y Alex Gifreu, de bisdixit, se encargó de la parte gráfica.

Exposicions temporals en altres seus

Dalí
Centre Georges Pompidou, París
21 novembre 2012 - 25 març 2013

Tres dècades després de la gran retrospectiva que el Centre Georges Pompidou va dedicar a Salvador Dalí els anys 1979-1980, la mateixa institució tornava a retre homenatge a un dels artistes més complexos i prolífics del segle XX. La força de l'obra del Mestre, la seva vigència i la personalitat exuberant que el va caracteritzar sempre fan que regularment tinguin lloc revisions sobre la seva producció artística i la seva figura. L'exposició parisenca permetia redescobrir grans obres que han esdevingut autèntics referents visuals, com ara *La persistència de la memòria*, popularment coneguda com *Els rellotges tous*, així com préstecs de la màxima rellevància provinents de la Fundació Dalí, del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía (Madrid), del Dalí Museum de Saint Petersburg (Florida) i de col·leccionistes privats. En total s'hi van poder veure més de dues-centes peces, entre pintures, escultures, dibuixos, objectes, fotografies i projeccions de films; tot aquest material s'articulava al voltant de set seccions amb les quals es reconstruïa la figura de Dalí: «L'ultralocal i l'universal», «De la Residencia de Estudiantes a les portes del surrealisme», «El surrealisme i el mètode paranoicocrític», «Mite i història», «Teatralitat», «Mística i teoria» i «Autoreferència i grans màquines». A través d'aquestes àrees s'explicava així mateix la relació de Dalí amb el *happening*, la recerca que duia a terme a l'hora de fer dialogar art i ciència i l'obsessió per resumir el seu sistema interpretatiu amb el mètode paranoicocrític. És possible, però, que el tret més notable de la figura de Dalí, el segell que va acabar marcant-la, fos l'afany de l'artista per «dalinitzar» tot allò que l'envoltava. Com a aspecte destacable del muntatge cal dir que l'entrada a l'exposició es feia per una forma ovoide, símbol de l'origen, i que se'n sortia per un cervell, en una referència clara al pensament dalinià. La Fundació Dalí també va col·laborar en la mostra mitjançant el préstec d'imatges fotogràfiques i la correcció de les fitxes tècniques de les obres i les fotografies que acompanyaven les publicacions monogràfiques de *Les Cahiers du MNAM*.

En el vessant audiovisual, es va participar amb fotografies i material fílmic en la investigació que l'Institut National de l'Audiovisuel (INA) va dur a terme per al documental *Salvador Dalí, génie tragicomique*, de François Lévy-Kuentz. El film, coproduït per l'INA, el Centre Pompidou i AVR O amb la participació de France 5 i de la mateixa Fundació Dalí, es projectava de manera complementària durant l'exposició. Al mes de juny, el documental va ser premiat dins la categoria «Meilleur film sur l'art» al Festival International du Livre d'Art et du Film - FILAF 2013, organitzat a Perpinyà; actualment forma part de les projeccions que completen la visita a la Casa-Museu Dalí de Portlligat. L'INA, en agraïment per la col·laboració prestada, ha permès a la nostra entitat accedir a la totalitat del seu immens arxiu documental, amb la qual cosa el CED ha pogut incrementar notablement el seu fons. La Fundació també va col·laborar en l'elaboració d'una videografia que permetia recrear les múltiples cares de l'artista, vigents encara ara en l'imaginari col·lectiu. La retrospectiva de París va tenir Jean-Hubert Martin com a comissari en cap, amb Montse Aguer, Jean-Michel Bouhours i Thierry Dufrêne en qualitat de comissaris.

Últims dies d'obertura ininterrompuda per veure l'antològica del Centre Pompidou

Exposiciones temporales en otras sedes

Dalí
Centre Georges Pompidou, París
21 noviembre 2012 - 25 marzo 2013

Tres décadas después de la gran retrospectiva que el Centre Georges Pompidou dedicó a Salvador Dalí en los años 1979-1980, la misma institución volvía a rendir homenaje a uno de los artistas más complejos y prolíficos del siglo XX. La fuerza de la obra del Maestro, su vigencia y la personalidad exuberante que lo caracterizó hacen que regularmente tengan lugar revisiones como esta sobre su producción artística y su figura. La exposición parisina permitía redescubrir grandes obras que ya se han convertido en auténticos referentes visuales, como *La persistencia de la memoria*, popularmente conocida como *Los relojes blandos*, así como préstamos de la máxima relevancia provenientes de la Fundación Dalí, del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía (Madrid), del Dalí Museum de Saint Petersburg (Florida) y de coleccionistas privados. En total se presentaron más de doscientas piezas, entre pinturas, esculturas, dibujos, objetos, fotografías y proyecciones de películas, un material que se articulaba en torno a siete secciones que permitían reconstruir la figura de Dalí: «Lo ultralocal y lo universal», «De la Residencia de Estudiantes a las puertas del surrealismo», «El surrealismo y el método paranoico-crítico», «Mito e historia», «Teatralidad», «Mística y teoría» y «Autorreferencia y grandes máquinas». A través de estas áreas se explicaba también la relación de Dalí con el *happening*, la investigación que llevaba a cabo a la hora de establecer un diálogo entre arte y ciencia y la obsesión por resumir su sistema interpretativo con el método paranoico-crítico. Sin embargo, es posible que el rasgo más destacable de la figura de Dalí, el sello que acabó marcándola, fuera el afán del artista por «dalinizar» todo lo que le rodeaba. Como aspecto destacable del montaje cabe decir que la entrada a la exposición se realizaba a través de una forma ovoide, símbolo del origen, y la salida se efectúa por un cerebro, en una clara referencia al pensamiento daliniano. La Fundación Dalí también colaboró en la muestra con el préstamo de imágenes fotográficas y con la corrección de las fichas técnicas de las obras y las fotografías que acompañaban las publicaciones monográficas de *Les Cahiers du MNAM*.

En el ámbito audiovisual, se participó con fotografías y material fílmico en la investigación que el Institut National de l'Audiovisuel (INA) llevó a cabo para la realización del documental *Salvador Dalí, génie tragicomique*, de François Lévy-Kuentz. El film, coproducido por el INA, el Centre Pompidou y AVR O, con la participación de France 5 y de la propia Fundación Dalí, se proyectaba de manera complementaria durante la exposición. En el mes de junio, este documental fue premiado en la categoría de «Meilleur film sur l'art» en el Festival International du Livre d'Art et du Film - FILAF 2013, organizado en Perpiñán; actualmente forma parte de las proyecciones que completan la visita a la Casa-Museo Dalí de Portlligat. En agradecimiento a la colaboración prestada, el INA ha permitido a nuestra entidad el acceso a todo su inmenso archivo documental, con lo cual el CED ha podido incrementar notablemente sus fondos. La Fundación también colaboró en la elaboración de una videografía que contribuye a recrear las múltiples caras del artista, vigentes aún hoy en el imaginario colectivo. Esta gran retrospectiva tuvo a Jean-Hubert Martin como comisario en jefe, con Montse Aguer, Jean-Michel Bouhours y Thierry Dufrêne en calidad de comisarios.

Últimos días de apertura ininterrumpida para ver la antológica del Centre Pompidou

Dalí. Todas las sugestiones poéticas y todas las posibilidades plásticas

Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid
23 abril - 2 setembre 2013

Seguint les directrius de l'exposició celebrada al Centre Georges Pompidou, Madrid va acollir la mostra dedicada a Salvador Dalí, en la qual es proposava una retrospectiva única i pròpia mai aconseguida anteriorment al MNCARS. L'organització va anar a càrrec del mateix museu que l'acollia i del Centre Pompidou, amb la col·laboració de la Fundació Dalí de Figueres i el Dalí Museum de Saint Petersburg.

A *Dalí. Todas las sugestiones poéticas y todas las posibilidades plásticas* (títol extret de l'article «Sant Sebastià», escrit per Salvador Dalí l'any 1927), el pintor es mostrava com un creador polifacètic, un escriptor prolífic i un pensador infatigable. Aquest repàs per la seva vida i producció es va poder fer gràcies als préstecs provinents de diferents museus d'àmbit mundial i també de col·leccions privades que generosament van cedir obres per construir un discurs ampli, divers i enriquidor sobre l'artista. L'exposició s'articulava a partir d'una selecció d'unes dues-centes obres, entre dibuixos, pintures i escultures, i uns cent cinquanta documents, organitzats en onze seccions que seguien un ordre cronològic i temàtic.

El paper de la Fundació va consistir a negociar préstecs externs i també a cedir peces del seu propi fons: en total es va deixar més d'un centenar de documents, entre cartes, manuscrits, fullets, etc., que no s'havien mostrat al Centre Georges Pompidou. Cal destacar així mateix que Montse Aguer va ser escollida pel MNCARS per actuar en qualitat de comissària juntament amb l'equip seleccionat pel centre parisenc. Quant als continguts, el corpus de més pes de l'exposició va ser el centrat en el període surrealista i, per conseqüent, en les obres dedicades al mètode paranoicocrític. Tot i això, l'itinerari expositiu també permetia resseguir la trajectòria artística de Dalí des dels seus inicis juvenils a la Residencia de Estudiantes de Madrid, passant per l'etapa surrealista, entrant en el període clàssic, el misticonuclear i les pintures de temàtica religiosa i apropant-nos a les obres de caire científic. El discurs s'estructurava a partir de projectes escenogràfics, escultures, objectes surrealistes, projeccions de vídeo i, sobretot, documents com ara fullets, correspondència, manuscrits i fotografies que ajudaven a oferir una visió més completa d'un artista plural i prolífic. La fascinació per la ciència i la tecnologia també va ocupar un lloc especial en l'exposició. La inqüestionable contemporaneïtat de Salvador Dalí el va convertir en un artista premonitori des del punt de vista creatiu, sobretot quan, durant la dècada dels setanta, va fer ús de llenguatges tan innovadors com ara l'estereoscòpia i l'holografia. A manera de colofó de la mostra s'explotava així mateix la personalitat mediàtica del pintor, presentant-lo com un *showman* i un personatge de gran projecció pública.

En el vessant audiovisual, el CED va assessorar el MNCARS sobre el material que es va projectar durant l'exposició per oferir al visitant un recorregut com més plural millor. També es va col·laborar en el cicle fílmic «Delirio final. Dalí audiovisual», consistent en un seguit de projeccions *non-stop* que van tenir lloc durant els dos últims dies de la mostra. El comissari general va ser Jean-Hubert Martin, del Centre Pompidou, i Montse Aguer així com Jean-Michel Bouhours i Thierry Dufrêne (ambdós del Centre Pompidou) van actuar en qualitat de cocomissaris.

Façana del MNCARS durant l'exposició sobre Dalí i dues vistes de la instal·lació
Fachada del MNCARS durante la exposición sobre Dalí y dos vistas de la instalación

Dalí. Todas las sugestiones poéticas y todas las posibilidades plásticas

Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid
23 abril - 2 septiembre 2013

Siguiendo las directrices de la exposición celebrada en el Centre Georges Pompidou, Madrid acogió la muestra dedicada a Salvador Dalí, en la que se proponía una retrospectiva única y propia nunca conseguida antes en el MNCARS. La organización estuvo a cargo del propio museo que la acogía y del Centre Pompidou, con la colaboración de la Fundación Dalí de Figueres y el Dalí Museum de Saint Petersburg.

En *Dalí. Todas las sugestiones poéticas y todas las posibilidades plásticas* (título extraído del artículo «Sant Sebastià», escrito por Salvador Dalí en 1927), el pintor se mostraba como un creador polifacético, un escritor prolífico y un pensador infatigable. Este repaso por su vida y su producción se pudo hacer gracias a los préstamos provenientes de diferentes museos de todo el mundo y también de colecciones privadas que generosamente cedieron sus obras para construir un discurso amplio, diverso y enriquecedor sobre el artista. La exposición se articulaba a partir de una selección de unas doscientas obras, entre dibujos, pinturas y esculturas, y alrededor de ciento cincuenta documentos, organizados en once secciones que respetan un orden cronológico y temático.

En este proyecto, el papel de la Fundación consistió en negociar préstamos externos y también en ceder piezas de su propio fondo. En total, se cedieron más de cien documentos, entre cartas, manuscritos, folletos, etc., que no se habían mostrado en el Centre Georges Pompidou. Cabe destacar así mismo que Montse Aguer fue escogida por el MNCARS para actuar como comisaria junto con el equipo seleccionado por el museo parisino. En lo que se refiere a los contenidos, el corpus de mayor peso de la exposición fue el centrado en el período surrealista y, por ende, en las obras dedicadas al método paranoico-crítico. El itinerario expositivo permitía también recorrer la trayectoria artística de Dalí desde sus inicios de juventud en la Residencia de Estudiantes de Madrid, pasando por la etapa surrealista, el período clásico, el místico-nuclear y las pinturas religiosas, y acercándonos a las de temática científica. El discurso se estructuraba a partir de proyectos escenográficos, esculturas, objetos surrealistas, proyecciones de vídeo y, sobre todo, documentos como folletos, correspondencia, manuscritos y fotografías que contribuían a ofrecer una visión más completa de un artista plural y prolífico. La fascinación del Maestro por la ciencia y la tecnología también ocupó un lugar especial en la muestra. Por su incuestionable contemporaneidad, Salvador Dalí fue un artista premonitorio a nivel creativo, sobre todo cuando, durante la década de los setenta, hizo uso de lenguajes innovadores como la estereoscopia y la holografía. Como colofón expositivo, la muestra explotaba también la personalidad mediática del pintor, que es presentado como *showman* y personaje de gran proyección pública.

En lo que se refiere al aspecto audiovisual, el CED asesoró al MNCARS sobre el material proyectado durante la exposición para ofrecer al visitante un recorrido lo más plural posible. También se colaboró en el ciclo fílmico «Delirio final. Dalí audiovisual», consistente en una serie de proyecciones *non-stop* que tuvieron lugar durante los dos últimos días de la exposición. El comisario general de la muestra fue Jean-Hubert Martin, del Centre Pompidou, y Montse Aguer así como Jean-Michel Bouhours y Thierry Dufrêne (ambos del Centre Pompidou) actuaron en calidad de cocomisarios.

Préstecs d'obra

Durant l'exercici 2013, la Fundació Dalí, fidel a la seva línia de promoure i difondre l'obra del Mestre, i en col·laboració amb institucions culturals prestigioses d'arreu del món, va prestar obres a set entitats.

Tot seguit es comenten breument aquests préstecs:

«La batalla de Tetuan» de Fortuny. De la trinxera al museu

Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona
Abril - setembre 2013
Es van prestar 3 pintures, 2 dibuixos, 5 fotografies i 3 manuscrits

Coincidint amb el cent setanta-cinquè aniversari del naixement de Marià Fortuny es va organitzar aquesta mostra, concebuda a l'entorn d'una de les obres més emblemàtiques del pintor. A part de fer un recorregut molt complet per diferents aspectes de la pintura, executada a Roma entre els anys 1862 i 1864, l'exposició incloïa un espai dedicat a Salvador Dalí, autor d'una *Batalla de Tetuan*, en el qual es posava de manifest la influència que l'obra de Fortuny va exercir sobre l'artista figuerenc.

La mirada persistent

Museu de l'Empordà, Figueres
Abril - novembre 2013
Es van prestar 2 pintures

Arran de l'edició del llibre *70 anys de vida artística a Figueres*, aquesta exposició reunia una bona part de les obres dels pintors que van treballar a Figueres entre finals del segle XIX i mitjan segle XX. La mostra articulava la vida cultural de la ciutat a partir de la història de les escoles on s'impartien coneixements d'art, que van esdevenir centres d'artistes, a més de situar la capital altempordanesa en el mapa artístic català i europeu.

Essence de Dalí

Palais de Tokyo, París
Maig - juny 2013
Es van prestar 7 fotografies

La finalitat d'aquesta mostra, després del gran èxit de les edicions celebrades a Moscou, Xangai o Pequín, era continuar explorant la dimensió artística de l'obra de Gabrielle Chanel, focalitzant la mirada en el perfum Nº5 i en les seves connexions artístiques. El concepte Nº5 de Chanel es desconstruïa per revelar-ne l'essència artística, intemporal i icònica. També es mostraven fotografies de l'estada de Dalí al jardí de La Pausa, la casa de Roquebrune propietat de Gabrielle Chanel, a qui el pintor inspiraria, més tard, la seva Essence de Dalí.

1. *Estudi per a «La batalla de Tetuan»* es va cedir a la mostra dedicada a Fortuny
2. *Home amb el cap ple de núvols*, obra cedida en préstec a *Surrealistas antes del surrealismo*

Préstamos de obra

Durante el ejercicio 2013, la Fundación Dalí, fiel a su línea de promover y difundir la obra del Maestro, y en colaboración con prestigiosas instituciones culturales de todo el mundo, prestó obras a siete entidades.

Estos préstamos se comentan brevemente a continuación:

«La batalla de Tetuan» de Fortuny. De la trinxera al museu

Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona
Abril - septiembre 2013
Se prestaron 3 pinturas, 2 dibujos, 5 fotografías y 3 manuscritos

Esta muestra, concebida en torno a una de las obras más emblemáticas de Marià Fortuny, se organizó coincidiendo con el ciento setenta y cinco aniversario del nacimiento del pintor. Además de un completísimo recorrido por diferentes aspectos de la pintura, realizada en Roma entre 1862 y 1864, la exposición incluía un espacio dedicado a Salvador Dalí, autor también de una *Batalla de Tetuán*, en el que se ponía de manifiesto la influencia que la obra de Fortuny tuvo sobre el artista figuerense.

La mirada persistent

Museu de l'Empordà, Figueres
Abril - noviembre 2013
Se prestaron 2 pinturas

La exposición, organizada a raíz de la edición del libro *70 anys de vida artística a Figueres*, reunía buena parte de las obras de los pintores que trabajaron en Figueres entre finales del siglo XIX y mediados del XX. La muestra articulaba la vida cultural de la ciudad a partir de la historia de las escuelas donde se impartían conocimientos de arte, que se convirtieron en centros de artistas, además de situar a la capital ampurdanesa en el mapa artístico catalán y europeo.

Essence de Dalí

Palais de Tokyo, París
Mayo - junio 2013
Se prestaron 7 fotografías

Después del gran éxito alcanzado en Moscú, Shanghái o Pekín, el objetivo de esta muestra era continuar explorando la dimensión artística de la obra de Gabrielle Chanel, focalizando la mirada en su perfume Nº5 y en sus conexiones artísticas. El concepto Nº5 de Chanel se deconstruía para poner al descubierto su esencia artística, intemporal e icónica. La exposición mostraba también fotografías de la estancia de Dalí en el jardín de La Pausa, la casa de Roquebrune propiedad de Gabrielle Chanel, a quien el pintor inspiraría, más tarde, su Essence de Dalí.

1. *Estudio para «La batalla de Tetuan»* se cedió a la muestra dedicada a Fortuny
2. *Hombre con la cabeza llena de nubes*, obra cedida en préstamo a *Surrealistas antes del surrealismo*

1813. Asedio, incendio y reconstrucción de San Sebastián

Museo San Telmo, Sant Sebastià
Juny 2013 - gener 2014
Es va prestar 1 llibre amb reproduccions en facsímil del llibre d'artista *Les Chants de Maldoror*

La mostra s'englobava en el marc de les commemoracions del bicentenari de l'incendi i destrucció, a l'agost del 1813, de la ciutat de Sant Sebastià. A partir d'aquest succés històric, l'exposició treballava el camp de l'expressió simbòlica i imaginària de la pau, centrant-se en l'espai compartit entre el llenguatge formal del dret i les produccions de la cultura visual.

Surrealistas antes del surrealismo

Fundación Juan March, Madrid
Octubre 2013 - gener 2014
Es va prestar 1 pintura, 1 dibuix i 1 fotografia

Aquesta mostra seguia el rastre de la llegendària exposició que, amb el títol *Fantastic Art, Dada, Surrealism*, va organitzar, l'any 1936, Alfred H. Barr, director fundador del Museum of Modern Art novaiorquès, i en la qual es presentaven obres des de la baixa edat mitjana fins a la modernitat, passant pel manierisme i el barroc. El marc temporal de l'exposició organitzada a la Fundación Juan March abraçava des de mitjan segle XV fins al 1945, aproximadament, i la selecció de peces constava bàsicament de fotografies i exemples d'arts gràfiques, ja que, durant segles, el dibuix i l'art gràfic imprès van servir com a camp d'experimentació de diferents formes d'expressió artística.

El surrealismo y el sueño

Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid
Octubre 2013 - gener 2014
Es van prestar 3 pintures

En aquest cas, la proposta consistia a tractar monogràficament l'aproximació plàstica dels artistes surrealistes a l'univers del somni; tradicionalment, en el món de l'art s'ha dedicat una atenció escassa a la relació entre el món oníric i el surrealisme, malgrat la reivindicació que els representants d'aquest corrent van fer del somni i l'escriptura automàtica com una de les vies fonamentals d'alliberament del psiquisme que inspirava els seus plantejaments. Per als surrealistes, el coneixement i l'alliberació associats al somni incidien d'una manera especial en l'enriquiment i l'ampliació del psiquisme, que representava el seu objectiu principal. El propòsit fonamental de l'exposició era precisament posar de manifest aquest vincle surrealista entre somni i imatge.

Davant l'horitzó

Fundació Joan Miró, Barcelona
Octubre 2013 - febrer 2014
Es va prestar 1 pintura

L'horitzó ha estat sempre present en la pintura. Amb aquesta exposició es pretenia posar en relleu el poder definidor de l'horitzó, explorar-ne l'enigmàtica dualitat, revisar la naturalesa canviant de la seva plasmació pictòrica i reflexionar sobre el paper que acompleix com a mirall paradoxal de les mutacions de la història i la cultura. Partint d'aquesta premissa es mostrava una selecció de representacions d'horitzons que abraçaven des del segle XIX fins al moment actual.

1. *La badia de Cadaqués vista des des Llaner*
2. Projecte per a decorat de la pel·lícula *Spellbound*

1. *La bahía de Cadaqués vista desde Es Llaner*
2. Proyecto para decorado de la película *Spellbound*

1813. Asedio, incendio y reconstrucción de San Sebastián

Museo San Telmo, San Sebastián
Junio 2013 - enero 2014
Se prestó 1 libro con reproducciones en facsímil del libro de artista *Les Chants de Maldoror*

La exposición se enmarcaba en las conmemoraciones del bicentenario del incendio y la destrucción de la ciudad de San Sebastián en agosto de 1813. Partiendo de este suceso histórico, la exposición trabajaba el ámbito de la expresión simbólica e imaginaria de la paz, centrándose en el espacio compartido entre el lenguaje formal del derecho y las producciones de la cultura visual.

Surrealistas antes del surrealismo

Fundación Juan March, Madrid
Octubre 2013 - enero 2014
Se prestaron 1 pintura, 1 dibujo y 1 fotografía

Esta muestra seguía el rastro de la legendaria exposición *Fantastic Art, Dada, Surrealism*, organizada en 1936 por Alfred H. Barr, director fundador del Museum of Modern Art de Nueva York, en la que se presentaban por primera vez obras de la Baja Edad Media hasta la época moderna, pasando por el manierismo y el barroco. El marco temporal de la exposición organizada en la Fundación Juan March abarcaba desde mediados del siglo XV hasta aproximadamente el año 1945, y la selección de piezas incluía básicamente fotografías y ejemplos de artes gráficas, lo cual responde al hecho de que, durante siglos, el dibujo y el arte gráfico impreso fueron las técnicas utilizadas como campo de experimentación de diferentes formas de expresión artística.

El surrealismo y el sueño

Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid
Octubre 2013 - enero 2014
Se prestaron 3 pinturas

En este caso, la propuesta consistía en tratar monográficamente la aproximación plástica de los artistas surrealistas al universo del sueño; tradicionalmente, en el mundo del arte se ha dedicado escasa atención a la relación entre lo onírico y el surrealismo, y ello a pesar de la reivindicación que los representantes de esta corriente hicieron del sueño y la escritura automática como una de las vías fundamentales de liberación del psiquismo que inspiraba sus planteamientos. Para los surrealistas, el conocimiento y la liberación asociados al sueño inciden de una manera especial en el enriquecimiento y la ampliación del psiquismo, que representaba su objetivo principal. El propósito fundamental de la exposición era precisamente poner de manifiesto este vínculo surrealista entre sueño e imagen.

Davant l'horitzó

Fundació Joan Miró, Barcelona
Octubre 2013 - febrero 2014
Se prestó 1 pintura

El horizonte siempre ha estado presente en la pintura. El objetivo de esta exposición era poner de relieve el poder definitorio del horizonte, explorar su enigmática dualidad, revisar la naturaleza cambiante de su representación pictórica y reflexionar sobre su papel como espejo paradójico de las mutaciones de la historia y la cultura. Partiendo de esta premisa, la exposición mostraba una selección de representaciones de horizontes desde el siglo XIX hasta la actualidad.

Documentació, catalogació i recerca

A principis d'estiu, les oficines i el fons documental del CED es van traslladar al primer pis de l'edifici de Torre Galatea per tal de millorar tant les condicions de treball com l'estat de conservació del material custodiat. Durant tres setmanes, el personal va reubicar la biblioteca, formada per 9.420 llibres, a la nova localització. El canvi ha permès unificar els llibres en un únic espai, col·locar els exemplars especials en compactes climatitzats i mantenir també en condicions climatitzades documents com ara correspondència, fullets, manuscrits i material audiovisual i sonor; a més, ha servit per reorganitzar tot el material, valorar canvis d'ubicació i plantejar millores de cara a la futura conservació de documents. El CED, nascut el 1992, no havia experimentat mai un moviment de tanta magnitud. Amb els anys, el seu fons ha anat creixent tant per la compra de llibres com per la incorporació d'altres documents. D'altra banda, el fet d'haver destinat més recursos i inversions a la millora de les instal·lacions ha repercutit en la qualitat de les investigacions que es porten a terme. El moviment intern associat al trasllat, tanmateix, va comportar que durant el procés i uns mesos abans de portar-lo a terme no es poguessin atendre investigadors. Malgrat tot, les feines diàries es van continuar desenvolupant sense interrupcions.

Entre les moltes tasques que diàriament fa el CED cal destacar, per la seva importància, la d'investigar, inventariar, catalogar, conservar i divulgar el fons documental de la Fundació. Aquest fons està format tant pel llegat procedent directament de Salvador Dalí com per les noves adquisicions, que integren el corpus de la institució. Actualment, els arxius de la Fundació Dalí comprenen 7.610 fullets, 5.400 cartes, 9.431 llibres, 12.700 fotografies, 575 manuscrits, 1.350 postals, 6.200 revistes, 850 vídeos, 218 documents sonors i 678 cartells.

Amb més detall, les feines de recerca, documentació i catalogació que desenvolupa amb regularitat el CED, i que es van continuar portant a terme el 2013, són les següents:

Actualment, els arxius de la Fundació Dalí comprenen 7.610 fullets, 5.400 cartes, 9.431 llibres, 12.700 fotografies, 575 manuscrits, 1.350 postals, 6.200 revistes, 850 vídeos, 218 documents sonors i 678 cartells

BASES DE DADES

- Creació d'una intranet per a la gestió unificada de tot el fons documental del CED, amb un sistema integrat que, sobre la base de les aplicacions utilitzades actualment, facilita la recerca i la recuperació de la informació així com la gestió de les dades. La nova intranet permet agilitzar l'accés a la consulta i l'obtenció d'informació sobre el nostre propi fons mitjançant els diferents programes existents. Així, s'evita duplicar la informació en diferents llocs del sistema i s'escurça el temps de recerca.
- Ampliació contínua de les bases de dades dedicades a inventariar el fons documental. Gràcies als resultats obtinguts a partir de la recerca en els fons propis de la institució i en altres d'externs es pot elaborar una descripció més detallada per a la fitxa tècnica de cadascun dels ítems que formen la col·lecció. Aquestes operacions de manteniment i ampliació de la informació són bàsiques per portar a terme qualsevol investigació futura.
- Recursos externs. La incorporació d'aquest apartat fa possible deixar constància dels diversos documents i materials que no formen part del nostre arxiu, però de l'existència i localització dels quals tenim coneixement.

Documentación, catalogación e investigación

A principios de verano, las oficinas y el fondo documental del CED se trasladaron al primer piso del edificio de Torre Galatea con la finalidad de mejorar tanto las condiciones de trabajo como el estado de conservación del material custodiado. Durante tres semanas, el personal reubicó la biblioteca, integrada por 9420 volúmenes, en la nueva localización. El cambio ha permitido unificar los libros en un espacio único, colocar los ejemplares especiales dentro de unos archivadores compactos climatizados y mantener también en condiciones climatizadas otros documentos como correspondencia, folletos, manuscritos y material audiovisual y sonoro; además, ha servido para reorganizar todo el material, valorar cambios de ubicación y plantear mejoras de cara a la futura conservación de documentos. Desde su nacimiento, en 1992, el CED ha ido creciendo y ampliando sus fondos tanto mediante la compra de libros como por la adquisición de otros documentos, pero nunca hasta ahora había experimentado un movimiento de esta magnitud. Por otra parte, la mayor asignación de recursos e inversiones para la mejora de las instalaciones ha repercutido en la calidad de las investigaciones que se llevan a cabo. El movimiento interno comportó que durante el proceso y unos meses antes no se pudiera atender a investigadores externos, pero no afectó al trabajo diario, que se llevó a cabo sin interrupciones.

Entre las numerosas actividades que desarrolla diariamente el CED cabe subrayar, por su importancia, las dedicadas a investigar, inventariar, catalogar, conservar y divulgar el fondo documental de la Fundación. Este fondo está integrado tanto por el legado procedente directamente de Salvador Dalí como por las nuevas adquisiciones, que integran el corpus de la institución. Actualmente, los archivos de la Fundación Dalí albergan 7610 folletos, 5400 cartas, 9431 libros, 12 700 fotografías, 575 manuscritos, 1350 postales, 6200 revistas, 850 vídeos, 218 documentos sonoros y 678 carteles.

De manera más detallada, los trabajos de investigación, documentación y catalogación que el CED realiza de forma continua, y que se siguieron llevando a cabo a lo largo del 2013, son los siguientes:

Actualmente, los archivos de la Fundación Dalí albergan 7610 folletos, 5400 cartas, 9431 libros, 12 700 fotografías, 575 manuscritos, 1350 postales, 6200 revistas, 850 vídeos, 218 documentos sonoros y 678 carteles

BASES DE DATOS

- Creación de una intranet para la gestión unificada de todo el fondo documental del CED, con un sistema integrado que, sobre la base de las aplicaciones utilizadas actualmente, facilita la búsqueda y la recuperación de la información así como la gestión de los datos. La nueva intranet permite agilizar el acceso a la consulta y la obtención de información sobre nuestro propio fondo utilizando los diferentes programas existentes. De esta forma se evita la duplicación de datos en diferentes puntos del sistema y se reduce el tiempo de búsqueda.
- Ampliación continua de las bases de datos dedicadas a inventariar el fondo documental. Gracias a los resultados obtenidos a través de la búsqueda en los fondos propios de la entidad y en otros externos se puede elaborar una descripción más detallada de la ficha técnica de cada uno de los ítems que forman la colección. Estas operaciones de mantenimiento y ampliación de la información son básicas para la realización de cualquier investigación futura.
- Recursos externos. La incorporación de este apartado hace posible dejar constancia de documentos y materiales que no forman parte de nuestro archivo pero de cuya existencia y localización tenemos conocimiento.

PREMSA

- Subscripció anual als arxius digitals de *The New Yorker* per descarregar articles relacionats amb Dalí als EUA i portar a terme una recerca exhaustiva sobre aquest material.
- Seguiment i recull diari de la premsa local, estatal i internacional, fent una atenció especial a totes les notícies relacionades amb Dalí i la Fundació.
- Selecció de notícies per a l'elaboració trimestral d'un dossier de premsa destinat als patrons de la Fundació. Aquest dossier conté una tria de notícies diverses sobre subhastes, inauguracions d'exposicions, adquisicions, dades econòmiques, etc. relacionades amb Dalí i les activitats que la institució du a terme tant en l'àmbit local com a escala estatal i internacional. El 2013, arran de les exposicions retrospectives celebrades a París i Madrid es van elaborar, amb caràcter excepcional, dos dossiers de premsa centrats en la repercussió mediàtica d'ambdós esdeveniments.

CATÀLEG RAONAT DE PINTURES

El CED treballa permanentment en el catàleg raonat en línia de pintures de Salvador Dalí. La recerca que es porta a terme quan s'investiga, inventaria i classifica tot tipus de material, com ara documents, manuscrits i correspondència, s'acaba convertint en una font d'informació que s'aprofita per al catàleg raonat. Cada nou tram de pintures es fa públic en suport digital quan les obres estudiades s'han contrastat degudament amb la investigació i quan ja es disposa d'imatges en alta resolució. La feina que comporta aquest projecte és una constant en la tasca diària del CED. Actualment es treballa en el tram comprès entre els anys 1952 i 1964. La metodologia per elaborar el catàleg raonat és la recerca contínua i la localització d'obres i de contactes. En el marc d'aquest procés, es consoliden atribucions de pintures de Dalí i s'incorporen nous olis que prèviament no formaven part del circuit públic. Es tracta d'un treball continuat de recerca minuciosa que comporta una utilització màxima tant dels fons propis com dels externs. En aquest sentit, cal destacar l'ajuda dels investigadors externs que col·laboren amb la Fundació per tal d'aprofundir la recerca i obtenir dades addicionals en la localització de pintures de Salvador Dalí. Julia Pine i Karl-Heinz Klumpner són dos experts en retrats de Dalí que el 2013 van donar suport a la institució a l'hora de confrontar dades, confirmar localitzacions i cercar propietaris pel que fa als retrats que Dalí va pintar durant el període esmentat.

L'accessibilitat en línia del catàleg raonat en fa un projecte en evolució permanent, a l'estil d'un *work in progress*, ja que la immediatesa d'Internet permet completar, actualitzar i rectificar la informació a mesura que s'avança en l'estudi i la recerca. Durant el 2013 també es va fer la traducció al francès del catàleg raonat; quan es presenti el nou tram (1954-1962), així dones, ja es podrà consultar en quatre idiomes: català, castellà, anglès i francès.

Cinco Días

Secretos de despacho

1

Discreción y orden dentro del surrealismo daliniano

Montserrat Aguer dirige el Centro Artístico del Museo Dalí de Figueras, con un millón de visitas al año

Paz Alonso Madrid

Lejos parte desde hace más de 27 años del singrado e imaginativo mundo daliniano, por el que siente una extrema fascinación. Sin embargo, Montserrat Aguer, nacida en Figueras (Gerona) hace 40 años, licenciada en Filología Catalana y directora del Centro de Estudios Dalinianos de la Fundación Gala-Salvador Dalí de Figueras, es discreta y sobria. Tira guina permanecer en un segundo plano. Ha sido una de las comisarias de la exposición Dalí. Todas las sugerencias polémicas y todas las posibilidades públicas, examinadas esta semana en el Museo Reina Sofía de Madrid, y que desde el mes de abril recibió a un total de 750.339 asistentes.

La muestra, con 200 obras (pinturas, esculturas, dibujos, escritos...) cedidas por particulares y pinacotecas de todo el mundo, como el MoMA de Nueva York, el Philadelphia Museum of art, la Tate Modern de Londres y los Museos Reyna Sofía del Reina Arte de Bilgica, se estrenó en el Centre Pompidou de París en noviembre de 2012, y se considerada la exposición temporal del año y la más visitada en España. "Han sido cinco años de trabajo y al final ha resultado ser un éxito. Ha tenido una gran acogida, tanto por el público nacional como extranjero, y ha desperado el interés de los jóvenes. Dalí es un artista que conecta muy bien con la juventud por su rebeldía, porque se anticipó a su tiempo y por su provocación", asegura, mientras sumerge con otro dátil la derecha media de cada vez tres de dos horas.

Montserrat Aguer conoció a Salvador Dalí cuando, por indicación del director del Teatro-Museo Dalí, Antonio Pitxot, le encomendaron la tarea de ser su asistente. "Se lo tomo, le llevaba un cesto y dal fue cuando empecé a estudiar su obra, a conocer al artista, y aunque era mayor, podían hablar de poesía". Y si algo le sorprendió fue su "actitud inteligente, predicada, tenía la sensación de estar ante de alguien muy especial, absolutamente extraordinario".

El despacho de Aguer, donde se encuentra el 3-D y los proyectos artísticos del centro, tiene amplios ventanales desde donde observa el Teatro-Museo Dalí, el mayor centro surrealista del mundo que ocupa el edificio del antiguo Teatro Municipal de Figueras y que fue destruido al final de la Guerra Civil. Dalí levantó allí su pinacoteca.

La estancia está al lado de las habitaciones que ocupaba el artista. Desde allí, una ajustrina, pareces también del Museo Reina Sofía de Madrid, va pasar además a los visitantes (más de un millón al año), "y sus me encanta".

La decoración del espacio (la dudas como sobria y funcional, con apenas adornos, salvo una colección de libros de arte, ensayos... "Y las Obras Completas de Dalí, que edité. Destino con motivo de su centenario, y que tengo encuadernadas" (tres volúmenes de referencia, también) le sirve para el primer amperdiante, en el Tratado de Pintura de Leonardo de Vinci. "Le interesaba mucho y es muy útil para encontrar determinados conceptos".

Montserrat Aguer no concibe el trabajo sin el apoyo de profesionales, más de un centenar, cifra que se duplica en temporada estival, que trabaja en la institución. Asegura que acostumbra a disfrutar para la mirada final de cualquier proyecto siempre es suya, "aunque sea a las 12 de la noche". Confiana que en su trabajo no hay horario, sobre todo cuando la agenda la marcan las relaciones internacionales. "No calculo las horas, unos días trabajo 8 horas y otros 14, aunque soy muy de mañanas, sobre todo si necesito mucha concentración para escribir". En su día a día, y en su trayectoria profesional, además del pintor, hay dos personas de las que sigue aprendiendo dentro de la Fundación Gala-Salvador Dalí. Una es el presidente de la institución, Ramón Rolandes, al que define como un gran líder "por su manera pradamy y su visión de futuro". El otro es Antonio Pitxot, el director del Teatro-Museo Dalí, "quien me ha transmitido el pensamiento de Dalí y me ha enseñado a acercarme a una obra de arte".

En cartera tiene varios proyectos internacionales, entre ellos, en Japón. "Tenemos mucho trabajo por hacer, muchas investigaciones, publicaciones, es un working program. Hemos compradas cartas manuscritas, que es un tema pendiente. Con Dalí no se acaba nunca", asegura.

Nada se entiende sin Gala

A la hora de elegir un objeto significativo que le acompaña en su despacho, Montserrat Aguer no lo duda: selecciona de los libros, una colección de fotografías de Dalí con Gala, en sepia. "Me gustan porque aunque ella ya era conocida mucho antes, cuando se conocen y se encuentran contienen la aquantión de Dalí".

Recuerda que la guina amor cierto desarrollo en su mundo de trabajo, aunque advierta que no nunca está en perfecto orden. Y si contara que quedaría con una obra del artista tampoco titubea: "Con todo el mismo mundo, donde está esta su creación y su pensamiento? Por todo ello se considera una profesional afortunada, con un trabajo nada monótono, salpicado de innumerables viajes, "que te alimenta mucho".

Entre sus aficiones, la lectura (en fan de Paul Auster), sobre todo de novela negra, el cine (desde Woody Allen a Cesar Díaz), y recomienda las dos últimas películas que ha visto, Tú y yo, de Bertolucci, y El último concierto. "Me encanta bañarme en el mar y la buena gastronomía es mi tierra".

1. Entrevista de *Cinco Días* a Montse Aguer
2. El catàleg raonat d'obra pictòrica

Durant el 2013 també es va fer la traducció al francès del catàleg raonat; quan es presenti el nou tram (1954-1962), ja es podrà consultar en quatre idiomes: català, castellà, anglès i francès

1. Entrevista de *Cinco Días* a Montse Aguer
2. El catálogo razonado de obra pictórica

2

Durante el 2013 también se llevó a cabo la traducción al francés del catálogo razonado; cuando se presente el nuevo tramo (1954-1962), ya se podrá consultar en cuatro idiomas: catalán, castellano, inglés y francés

PRENSA

Suscripción anual a los archivos digitales de *The New Yorker* para descargar artículos relacionados con Salvador Dalí en Estados Unidos y llevar a cabo una investigación exhaustiva sobre este material.

- Seguimiento y recopilación diaria de la prensa local, estatal e internacional, con una atención especial a las noticias relacionadas con Salvador Dalí y la Fundación.
- Selección de noticias para la elaboración trimestral de un dosier de prensa destinado a los patronos de la Fundación. Este dosier contiene noticias diversas sobre subastas, inauguraciones de exposiciones, adquisiciones, datos económicos, etc. relacionados con Dalí y las actividades que la institución lleva a cabo tanto a nivel local como en el ámbito estatal e internacional. En el 2013, con motivo de las exposiciones retrospectivas celebradas en París y Madrid, se elaboraron excepcionalmente dos dosieres de prensa centrados en la repercusión mediática de ambos acontecimientos.

CATÁLOGO RAZONADO DE PINTURAS

El CED trabaja permanentemente en el catálogo razonado en línea de pinturas de Salvador Dalí. La labor que se lleva a cabo cuando se investiga, inventaría y clasifica todo tipo de material, como documentos, manuscritos y correspondencia, se acaba convirtiendo en una fuente de información que se aprovecha para el catálogo razonado. Cada nuevo tramo de pinturas se hace público en soporte digital una vez las obras estudiadas se han contrastado debidamente con la investigación y cuando ya se dispone de imágenes en alta resolución. El trabajo que comporta este proyecto es una constante en la labor diaria del CED. Actualmente se trabaja en el tramo comprendido entre los años 1952 y 1964. La metodología para elaborar el catálogo razonado es la investigación continua y la localización de obras y de contactos. En el marco de este proceso se consolidan atribuciones de pinturas de Dalí y se incorporan nuevos óleos que previamente no formaban parte del circuito público. Se trata de un trabajo continuado de búsqueda minuciosa que comporta una utilización máxima tanto de los fondos propios como de los externos. En este sentido, cabe destacar la ayuda de los investigadores ajenos a la Fundación pero que colaboran con esta para profundizar en la búsqueda y obtener datos adicionales en la localización de pinturas de Salvador Dalí. Julia Pine y Karl-Heinz Klumpner son dos expertos en retratos de Dalí que en el 2013 prestaron apoyo a la institución a la hora de confrontar datos, confirmar localizaciones y buscar propietarios en lo que se refiere a los retratos que Dalí pintó durante el mencionado período.

La accesibilidad en línea del catálogo razonado hace de esta herramienta un proyecto en permanente evolución, al estilo de un *work in progress*, ya que la inmediatez de Internet permite completar, actualizar y rectificar la información a medida que se avanza en el estudio y la investigación. Durante el 2013 también se llevó a cabo la traducción al francés del catálogo razonado; cuando se presente el nuevo tramo (1954-1962), así pues, el catálogo razonado ya se podrá consultar en cuatro idiomas: catalán, castellano, inglés y francés.

1. L'equip del Centre d'Estudis Dalinians a les oficines remodelades
2. Revisió dels llibres durant el trasllat

ALTRES PROJECTES D'INVESTIGACIÓ I CATALOGACIÓ

Es van inventariar, catalogar i introduir a la base de dades més de 4.500 ítems de correspondència. En concret, es tracta de les cartes, els esborranys, els telegrames i les postals que Salvador Dalí va rebre entre els anys 1952 i 1964, juntament amb esborranys de cartes escrits per Gala. Aquest material es treballa sobretot pel que fa a indexació i regest. Tenir accés a la informació que conté i manipular-lo ens ajuda a ampliar, intensificar i obrir noves vies de recerca no només pel que fa a l'obra del Mestre, sinó també de Gala i el seu entorn. Aquest procés de catalogació constant fa possible la col·laboració de la nostra institució en exposicions a través de préstecs documentals i ens proveeix d'informació valuosa per a projectes de recerca tant propis com aliens, com ara exposicions, textos per a catàlegs i el mateix catàleg raonat de pintures de Salvador Dalí.

- Ampliació contínua de la bibliografia sobre Dalí i el fotògraf Philippe Halsman, publicada en línia i iniciada amb motiu de l'exposició *Dalí by Halsman*, que es va celebrar a Púbol l'any 2011. De manera gradual s'hi incorporen noves referències bibliogràfiques, sempre en funció dels articles que es van trobant durant el buidatge d'arxius documentals.
- Seguiment i catalogació posterior de les subhastes, tant en territori nacional com a l'estranger, en les quals s'ofereixen pintures, dibuixos, obra gràfica, escultures, manuscrits, fullets, fotografies i objectes diversos relacionats amb Salvador Dalí.
- Gràcies a l'autorització de l'INA es va poder accedir en línia, amb fins de consulta, al fons fílmic relatiu al Mestre. D'aquesta manera, l'arxiu i el camp de recerca sobre Dalí es van ampliar amb material inèdit fins ara.
- Recerca amb vista a una futura exposició sobre Antoni Pitxot: en concret, s'està treballant àmpliament en la bibliografia i la recerca de material audiovisual; paral·lelament, es fa una entrevista a l'artista.
- L'any 2014, el Teatre-Museu Dalí celebra els quaranta anys de la seva fundació. El 2013 es va començar a recuperar la història del naixement del Museu investigant l'esdeveniment en la premsa de l'època, en el material audiovisual existent i en les fotografies que n'il·lustren la construcció.
- Reubicació i reordenació dels manuscrits: aprofitant l'adquisició del nou material de conservació, el CED està procedint a la digitalització i la classificació dels manuscrits per tal d'evitar-ne una manipulació directa posterior. D'aquesta manera, el document digitalitzat pot ser consultat amb facilitat tant pel personal com pels investigadors.
- El 2013 es va adquirir material de conservació per a fotografies, ja que s'està catalogant una part del fons fotogràfic així com les noves adquisicions.
- Durant l'exercici passat es van preparar continguts destinats al nou web corporatiu. En concret, es va elaborar una àmplia selecció de més de set-centes imatges provinents de l'arxiu propi per tal que els usuaris puguin consultar i tramitar la petició de fotografies des del mateix web; aquest servei permet proporcionar una informació de gran valor documental a l'usuari i agilita el procediment de selecció de les imatges que es poden publicar en llibres i altres suports. També es va treballar en un recull en línia d'articles d'investigació i transcripcions de conferències d'especialistes del CED que són fruit de diversos projectes de recerca i estudi dels fons. A més, està previst publicar al web un apartat de videografia recomanada en el qual es mostrarà una selecció del material audiovisual més representatiu. La llista comprèn un ventall de documents molt diversos, com ara pel·lícules, anuncis, entrevistes, *performances* i conferències pronunciades pel mateix artista, entre altres materials d'arxiu.

OTROS PROYECTOS DE INVESTIGACIÓN Y CATALOGACIÓN

Se inventariaron, catalogaron e incorporaron a la base de datos más de 4500 ítems de correspondencia. Se trata, en concreto, de las cartas, los borradores, los telegramas y las postales que Salvador Dalí recibió entre los años 1952 y 1964, y de borradores de cartas escritos por Gala. Este material se trabaja sobre todo en cuanto a su indexación y resumen. Tener acceso a la información que contiene y manipularlo nos ayuda a ampliar, intensificar y abrir nuevas vías de investigación no solo en lo que se refiere a la obra del Maestro, sino también de Gala y su entorno. Este proceso de catalogación constante hace posible la colaboración de nuestra institución en exposiciones a través de préstamos documentales y nos proporciona información valiosa para proyectos de investigación tanto propios como ajenos, como exposiciones, textos para catálogos y el propio catálogo razonado de pinturas de Salvador Dalí.

- Ampliación continua de la bibliografía sobre Dalí y el fotógrafo Philippe Halsman, publicada en línea e iniciada con motivo de la exposición *Dalí by Halsman*, que se celebró en Púbol en el 2011. De manera gradual se incorporan nuevas referencias bibliográficas, siempre en función de los artículos que se van hallando en el proceso de vaciado de archivos documentales.
- Seguimiento y posterior catalogación de las subastas, tanto en territorio nacional como en el extranjero, en las que se ofrecen pinturas, dibujos, obra gráfica, esculturas, manuscritos, folletos, fotografías y objetos diversos relacionados con Salvador Dalí.

Gracias a la autorización del INA se pudo acceder en línea, con fines de consulta, al fondo fílmico relativo al Maestro. De esta forma, el archivo y el campo de investigación sobre Dalí se ampliaron con material hasta ahora inédito.

- Investigación de cara a una futura exposición sobre Antoni Pitxot: en concreto, se está trabajando ampliamente en la bibliografía y la búsqueda de material audiovisual; paralelamente, se le hace una entrevista al artista.
- En el 2014, el Teatro-Museo Dalí celebra los cuarenta años de su fundación. Con este motivo, en el 2013 se comenzó a recuperar la historia del nacimiento del Museo investigando el acontecimiento en la prensa de la época, en el material audiovisual existente y en las fotografías que ilustran su construcción.
- Reubicación y reordenación de los manuscritos: aprovechando la adquisición del nuevo material de conservación, el CED está procediendo a la digitalización y la clasificación de los manuscritos a fin de evitar una manipulación directa posterior. Se consigue así que el documento digitalizado pueda ser consultado con facilidad tanto por el personal como por los investigadores.
- En el 2013 se adquirió material de conservación para fotografías, ya que se está catalogando una parte del fondo fotográfico así como las nuevas adquisiciones.
- Durante el pasado ejercicio se prepararon contenidos destinados a la nueva web corporativa. En concreto, se elaboró una amplia selección de más de setecientas imágenes procedentes del archivo propio para que los usuarios puedan consultar y tramitar la petición de fotografías desde la misma web; este servicio permite proporcionar una información de gran valor documental al usuario y agiliza el procedimiento de selección de las imágenes que se pueden publicar en libros y otros soportes. También se trabajó en una recopilación en línea de artículos de investigación y transcripciones de conferencias de especialistas del CED que son fruto de diversos proyectos de investigación y estudio de los fondos. Además, está previsto publicar en la web un apartado de videografía recomendada en el cual se mostrará una selección del material audiovisual más representativo. La lista comprende un abanico de documentos muy diversos, como películas, anuncios, entrevistas, *performances* y conferencias pronunciadas por el propio artista, entre otros materiales de archivo.

1. El equipo del Centro de Estudios Dalinianos en las oficinas remodeladas
2. Revisión de los libros durante el traslado

Investigadors

A causa de les obres de reforma de Torre Galatea i el trasllat consegüent, el CED va estar tancat als investigadors fins al mes d'octubre del 2013. No obstant això, es van atendre consultes i es van proporcionar llistes de bibliografia per correu electrònic a tots els interessats amb la voluntat de facilitar-los la recerca per altres vies. La remodelació de Torre Galatea i la reubicació del CED han comportat una millora substancial pel que fa a l'espai destinat a acollir els investigadors, ara molt més ampli, ben equipat i confortable. D'altra banda, s'ha instal·lat un sistema de connexió Wi-Fi i es preveu crear un accés a les bases de dades específicament destinat als investigadors per tal de possibilitar-los una forma de recerca més autònoma i exhaustiva. A partir de la reobertura del centre, les sol·licituds per accedir-hi i les estades d'investigadors es van tornar a regularitzar. Durant l'exercici 2013, els treballs d'investigació van girar entorn de la figura de Dalí amb relació a diferents aspectes de la seva trajectòria artística i vital; en particular, es va analitzar la correspondència entre l'artista i Lorca, la seva faceta d'escriptor, il·lustrador, dissenyador i *performer* i la col·laboració que va mantenir amb Walt Disney.

La procedència dels investigadors va destacar, un cop més, per la varietat; la majoria van ser francesos, catalans i espanyols, però també es van rebre visites procedents d'Itàlia i els EUA. La durada de l'estada depenia de la complexitat del tema escollit.

COL·LABORADORS

Coincidint amb la millora de les instal·lacions, i arran d'una col·laboració en el terreny expositiu, el CED va acollir durant un període de tres mesos (d'agost a octubre) Laura Whitcomb, una investigadora nord-americana interessada en Dalí i l'àmbit de la moda. Durant la seva estada al centre, la investigadora es va centrar en l'estudi dels fons d'obra i la biblioteca personal de Salvador Dalí. Així mateix, va consultar de forma exhaustiva bibliografia especialitzada, l'hemeroteca, l'arxiu fotogràfic i documents audiovisuals. L'equip del CED va ser clau en el procés de recerca, ja que va participar en el projecte a través de l'assessorament i la investigació.

A part de les consultes *in situ*, diàriament se'n reben moltes altres sobre la vida i l'obra de Dalí via correu electrònic. Aquestes peticions es contesten a mesura que arriben, i en tots els casos es proporciona la informació necessària per tal que el sol·licitant pugui desenvolupar el projecte d'investigació previst. El 2013, en total, es va donar resposta a unes quatrecentes peticions de naturalesa diversa. Una de les que es van atendre per correu electrònic, a tall d'exemple, va provenir d'Alex Ross, conegut crític musical de *The New Yorker*.

SUPORT DEL CED A ALTRES DEPARTAMENTS

- El suport al Servei Educatiu va consistir en la revisió de publicacions pròpies convertides a format digital i destinades a la plataforma App Store, actualment en desenvolupament, així com en l'assessorament per a l'elaboració de projectes educatius.
- Com en exercicis anteriors, es van revisar publicacions de tercers a partir de les peticions rebudes tant de VEGAP com d'editorials diverses. En aquest àmbit, a banda de verificar que les imatges utilitzades siguin de Dalí també es comprova l'exactitud de la informació que les acompanya. El reconeixement es fa tant en el cas de l'obra pictòrica com amb les fotografies.
- Es van rebre i gestionar més de cinquanta peticions de fotografies destinades a edicions de llibres, exposicions, reportatges televisius o publicacions periòdiques.
- Es va proporcionar suport documental per a alguns peritatges d'escultures de Salvador Dalí requerits per diversos agents externs.
- Amb motiu del quatre-cents aniversari del naixement de l'artista Gerard Dou, la Fundació Dalí li va retre un petit homenatge destacant, al web institucional, dues obres seves que pertanyen a la col·lecció particular de Salvador Dalí i que estan exposades permanentment a la Sala d'Obres Mestres del Teatre-Museu. La Fundació Dalí i el Museo Thyssen-Bornemisza de Madrid són els únics centres de l'Estat espanyol que conserven pintures del mestre holandès.
- Comissió d'Acreditació i Catalogació. L'any 2011 es va implementar el nou protocol del CAC, a conseqüència del qual es va intensificar la recerca des del punt de vista documental; aquesta tasca s'ha vist afavorida pels avenços en la catalogació del fons del CED. Al llarg de l'exercici passat es van estudiar en profunditat tres pintures de la primera època de Salvador Dalí, fet que va permetre millorar i completar les dades ja conegudes sobre aquestes obres i també sobre el període de formació del pintor tant des del punt de vista de la tècnica pictòrica com pel que fa als suports utilitzats.

Investigadores

Las obras de reforma de Torre Galatea y el consiguiente traslado hicieron que el CED permaneciera cerrado a los investigadores hasta el mes de octubre de 2013. No obstante, se atendieron consultas y se proporcionaron listas de bibliografía por correo electrónico a todos los interesados con la voluntad de facilitarles la investigación por otras vías. La remodelación de Torre Galatea y la reubicación del CED han comportado una mejora sustancial en lo que se refiere al espacio destinado a acoger a los investigadores, ahora mucho más amplio, bien equipado y confortable. Por otra parte, se ha instalado un sistema de conexión Wi-Fi y se prevé crear un acceso a las bases de datos específicamente destinado a los investigadores a fin de que estos disfruten de una posibilidad de investigación más autónoma y exhaustiva. A partir de la reapertura del centro, las solicitudes para acceder al mismo y las estancias de investigadores retomaron su ritmo normal. Los trabajos de investigación realizados durante el 2013 giraron en torno a la figura de Dalí en relación con diferentes aspectos de su trayectoria artística y vital; en particular, se analizaron la correspondencia entre el artista y Lorca, su faceta de escritor, ilustrador, diseñador y *performer*, y la colaboración que mantuvo con Walt Disney.

La procedencia de los investigadores destacó, una vez más, por la variedad; la mayoría fueron franceses, catalanes y españoles, pero también se recibieron visitas procedentes de Italia y Estados Unidos. La duración de la estancia dependía de la complejidad del tema escogido.

COLABORADORES

Coincidiendo con la mejora de las instalaciones, y a raíz de una colaboración en el terreno expositivo, el CED acogió durante un período de tres meses (de agosto a octubre) a Laura Whitcomb, una investigadora norteamericana interesada en Dalí y en el ámbito de la moda. Durante su estancia en el centro, la investigadora se centró en el estudio de los fondos de obra y la biblioteca personal de Salvador Dalí. También consultó de forma exhaustiva bibliografía especializada, la hemeroteca, el archivo fotográfico y documentos audiovisuales. El equipo del CED fue clave en este proceso, ya que participó en el proyecto a través del asesoramiento y la investigación.

Aparte de las consultas *in situ*, diariamente se reciben muchas otras sobre la vida y la obra de Salvador Dalí vía correo electrónico. Estas peticiones se contestan a medida que llegan, y en todos los casos se proporciona la información necesaria a fin de que el solicitante pueda llevar a cabo el proyecto de investigación previsto. En el 2013 se dio respuesta a unas cuatrocientas peticiones de diversa naturaleza. A título de ejemplo, una de las que se atendieron por correo provenía de Alex Ross, conocido crítico musical de *The New Yorker*.

APOYO DEL CED A OTROS DEPARTAMENTOS

- El apoyo al Servicio Educativo consistió en la revisión de publicaciones propias convertidas a formato digital y destinadas a la plataforma App Store, actualmente en desarrollo, así como en el asesoramiento para la elaboración de proyectos educativos.
- Como en ejercicios anteriores, se revisaron publicaciones de terceros a partir de las peticiones recibidas tanto de VEGAP como de editoriales diversas. En este ámbito, aparte de verificar que las imágenes utilizadas sean de Dalí, también se comprueba la exactitud de la información que las acompaña. El reconocimiento se hace tanto en el caso de la obra pictórica como con las fotografías.
- Se recibieron y gestionaron más de cincuenta peticiones de fotografías destinadas a ediciones de libros, exposiciones, reportajes televisivos o publicaciones periódicas.
- Se proporcionó soporte documental para algunos peritajes de esculturas de Salvador Dalí requeridos por diversos agentes externos.
- Con motivo del cuatrocientos aniversario del nacimiento del artista Gerard Dou, la Fundación Dalí le rindió un pequeño homenaje destacando, en la web institucional, dos obras suyas que pertenecen a la colección particular de Salvador Dalí y que están expuestas permanentemente en la Sala de Obras Maestras del Teatro-Museo. La Fundación Dalí y el Museo Thyssen-Bornemisza de Madrid son los únicos centros del Estado que conservan pinturas del maestro holandés.
- Comisión de Acreditación y Catalogación. En el 2011 se implementó el nuevo protocolo del CAC, a consecuencia del cual se intensificó la investigación desde el punto de vista documental; esta labor se ha visto favorecida por los avances en la catalogación del fondo del CED. A lo largo del pasado ejercicio se estudiaron en profundidad tres pinturas de la primera época de Salvador Dalí, lo que permitió mejorar y completar los datos ya conocidos sobre estas obras y también sobre el período de formación del pintor tanto desde el punto de vista de la técnica pictórica como en lo que se refiere a los soportes utilizados.

Conferències i seminaris

28 de febrer

Sílvia Nello, responsable de Màrqueting, va acudir, en representació de la Fundació, a l'acte promocional que va tenir lloc al Centre Georges Pompidou (París), organitzat pel Patronat de Turisme Costa Brava Girona, l'Agència Catalana de Turisme i l'Oficina Española de Turismo, i va adreçar unes paraules als assistents, entre els quals hi havia empreses del sector, premsa especialitzada i agències de turisme.

16 d'abril

El director del Teatre-Museu Dalí, Antoni Pitxot, va participar a la xerrada-col·loqui juntament a Ignacio Gómez de Liaño, organitzada pel vice-rectorat d'Extensió universitària de la Universidad de Málaga, per celebrar una exposició retrospectiva dedicada a la seva obra, amb el títol *Hablaron las piedras*; una mostra en la qual també col·laboraven la Diputació i l'Ajuntament de Màlaga i la Fundació Dalí, comissariada per la malaguenya Begoña Souvirón i que es va poder veure del 12 de març al 3 de maig.

14 i 15 de febrer

Joan Manuel Sevillano, gerent de la Fundació, va pronunciar la conferència «The Dalí Foundation as a case study» durant la taula rodona que, amb el títol «The socio-economic impact of cultural institutions», va tenir lloc en el marc del congrés The Art of Managing Art, celebrat a Praga (República Txeca).

21 de febrer i 23 d'octubre

Nuri Aldeguer i Imma Parada, responsables de Difusió i Comunicació, respectivament, van organitzar a les instal·lacions de la nostra institució dues sessions informatives per a una seixantena d'estudiants de la Universitat de Girona, en el primer cas alumnes del Màster de turisme cultural i, en el segon, del Màster interuniversitari en direcció i planificació del turisme (MDPT) i del European Master in Tourism Management (EMTM).

1. Sílvia Nello en l'acció promocional organitzada pel Patronat de Turisme al Centre Pompidou
2. Exposició d'Antoni Pitxot a Màlaga

Conferencias y seminarios

14 y 15 de febrero

Joan Manuel Sevillano, gerente de la Fundación, pronunció la conferencia «The Dalí Foundation as a case study» durante la mesa redonda que, con el título «The socio-economic impact of cultural institutions», tuvo lugar en el marco del congreso The Art of Managing Art, celebrado en Praga (República Checa).

21 de febrero y 23 de octubre

Nuri Aldeguer e Imma Parada, responsables de Difusión y Comunicación, respectivamente, organizaron en las instalaciones de nuestra institución dos sesiones informativas para sesenta estudiantes de la Universitat de Girona, en el primer caso alumnos del Máster de Turismo Cultural, y en el segundo, del Máster Interuniversitario en Dirección y Planificación del Turismo (MDPT) y del European Master in Tourism Management (EMTM).

28 de febrero

Silvia Nello, responsable de Marketing, acudió en representación de la Fundación al acto promocional que tuvo lugar en el Centre Georges Pompidou (París), organizado por el Patronat de Turisme Costa Brava Girona, la Agència Catalana de Turisme y la Oficina Española de Turismo, y dirigió unas palabras a los asistentes, entre los cuales había empresas del sector, prensa especializada y agencias de turismo.

16 de abril

El director del Teatro-Museo Dalí, Antoni Pitxot, participó en la charla-coloquio, junto con Ignacio Gómez de Liaño, organizada por el vice-rectorado de Extensión universitaria de la Universidad de Málaga, para celebrar una exposición retrospectiva dedicada a su obra, con el título *Hablaron las piedras*; una muestra en la cual también colaboraban la Diputación y el Ayuntamiento de Málaga y la Fundación Dalí, comisariada por la malagueña Begoña Souvirón y que se pudo verse del 12 de marzo al 3 de mayo.

1. Sílvia Nello en la acción promocional organizada por el Patronat de Turisme en el Centre Pompidou
2. Exposición de Antoni Pitxot en Málaga

28 i 29 de maig

El gerent de la Fundació es va desplaçar a Pequín per participar en una taula rodona sobre el tema «Globalització de la indústria cultural: quan la Xina es troba amb el món» que va tenir lloc en el Fòrum de les Indústries Culturals de la Xina. L'esdeveniment es va difondre a través de l'entrevista que Sevillano va oferir a la corresponsalia d'EFE al país asiàtic.

19 de juny

L'auditori Jean Nouvel del MNCARS (Madrid) va ser l'escenari d'un acte institucional organitzat pel Patronat de Turisme Costa Brava Girona al qual van assistir el president de la Diputació de Girona, representants institucionals de diversos organismes públics i la nostra responsable de Màrqueting, que va ser l'encarregada de presentar la destinació turisticocultural del Triangle Dalinià.

3 de juliol

Joan Manuel Sevillano va pronunciar, a l'Espai Armengol de Vilajuïga, una conferència titulada «De l'ultralocal a l'universal. Dalí i la seva aportació al turisme cultural» en el marc del cicle «L'Empordà, el paisatge com a actiu econòmic», organitzat per l'Institut d'Estudis Empordanesos, l'Associació Via Pirena i el *Setmanari de l'Alt Empordà* sota la direcció de l'economista Joan Armangué.

25 de setembre

El gerent de la nostra institució va participar amb la ponència «La Fundació Dalí, un paradigma de gestió cultural» en un dinar col·loqui que va tenir lloc al Cercle del Liceu, a la Ciutat Comtal.

27 de novembre

Montse Aguer va intervenir en el curs monogràfic «El surrealismo», organitzat pel Museo Thyssen-Bornemisza, amb la conferència «Salvador Dalí, las actitudes del sueño».

LA VANGUARDIA

Màrius Carol

Dalí en China

Pekín se interesa por el modelo de éxito de la fundación del artista de Figueres

Joan Manuel Sevillano al Cercle del Liceu, i article de *La Vanguardia* sobre la seva participació en el Fòrum de les Indústries Culturals de la Xina

28 y 29 de mayo

El gerente de la Fundación se desplazó a Pekín para participar en una mesa redonda sobre el tema «Globalización de la industria cultural: cuando la China se encuentra con el mundo», que tuvo lugar en el Fórum de las Industrias Culturales de la China. El acontecimiento se difundió a través de la entrevista que Sevillano ofreció a la corresponsalía de EFE en el país asiático.

19 de junio

El auditorio Jean Nouvel del MNCARS (Madrid) fue el escenario de un acto institucional organizado por el Patronat de Turisme Costa Brava Girona al que asistieron el presidente de la Diputación de Girona, representantes institucionales de diversos organismos públicos y nuestra responsable de Marketing, que fue la encargada de presentar el destino turístico-cultural del Triángulo Daliniano.

3 de julio

Joan Manuel Sevillano pronunció, en el Espai Armengol de Vilajuïga, una conferencia titulada «De l'ultralocal a l'universal. Dalí i la seva aportació al turisme cultural». Esta charla se inscribía en el ciclo «L'Empordà, el paisatge com a actiu econòmic», organizado por el Institut d'Estudis Empordanesos, la Associació Via Pirena y el *Setmanari de l'Alt Empordà*, bajo la dirección del economista Joan Armangué.

25 de septiembre

El gerente de nuestra institución participó con la ponencia «La Fundació Dalí, un paradigma de gestió cultural», en un almuerzo-coloquio que tuvo lugar en el Cercle del Liceu de la Ciudad Condal.

27 de noviembre

Montse Aguer intervino en el curso monográfico «El surrealismo», organizado por el Museo Thyssen-Bornemisza, con la conferencia «Salvador Dalí, las actitudes del sueño».

Joan Manuel Sevillano en el Cercle del Liceu, y artículo en *La Vanguardia* sobre su participación en el Foro de las Industrias Culturales de China

Publicacions

EDICIONS PRÒPIES

El 2013 es va treballar en la revisió de les guies tant del Teatre-Museu de Figueres com de la Casa-Museu de Portlligat. A més, es va editar el catàleg de l'exposició temporal de Púbol, com es descriu a continuació:

Dalí i els seus tallers
Com cada any, l'exposició temporal del Castell de Púbol va donar lloc a l'edició d'un catàleg publicat en català, castellà, francès, anglès i rus que aplegava textos i imatges dels tallers on Dalí va crear la seva obra. El disseny va anar a càrrec de Bis Dixit i les autores dels textos van ser Montse Aguer, Laura Bartolomé, Bea Crespo, Rosa Maria Maurell, Lucia Moni, Anna Otero, Cuca R. Costa i Carme Ruiz. La publicació del catàleg, amb un tiratge de 1.275 exemplars, va gaudir del patrocini de "la Caixa".

COEDICIONS

Dalí
El catàleg de la retrospectiva que va tenir lloc a París i a Madrid incloïa un article de la directora del CED, titulat «Quoi de neuf ? Vélasquez», on es parlava de l'admiració que Salvador Dalí sentia pels grans mestres de la pintura, especialment per Velázquez. També s'hi recollia una selecció de vint-i-tres manuscrits de Dalí, la majoria inèdits, que havien estat transcrits pel CED i editats i traduïts al francès pel servei de publicacions del Centre Georges Pompidou.

El valor del arte. Dinero, poder, belleza
En el marc de la col·lecció de llibres «Arte, Mercado y Derecho», que edita la nostra entitat, es va publicar la versió espanyola de *El valor del arte. Dinero, poder, belleza*, de Michael Findlay. L'autor de l'obra, un prestigiós expert en art nord-americà, hi fa una dissecció del mercat de l'art dels últims cinquanta anys i hi analitza el valor de les obres d'art des de tres perspectives diferents: l'econòmica, la de l'estatus social i la de la bellesa. L'edició va anar a càrrec de Lluís Peñuelas, secretari general de la Fundació.

Autoría, autentificación y falsificación de las obras de arte
L'objectiu d'aquest llibre, tercer volum de la col·lecció abans esmentada i fruit d'un seminari internacional organitzat per la Fundació Dalí el 2011, és divulgar els coneixements, l'experiència i les opinions d'alguns dels experts més reconeguts en el camp de l'autenticació i la falsificació d'obres d'art. A més, s'hi aporten nous enfocaments, propostes i elements lingüístics que poden ajudar a entendre les dificultats que plantegen aquestes matèries i a millorar-ne la regulació jurídica. Lluís Peñuelas signa la primera part, titulada «Conceptes fonamentals»; Michael Findlay, Christine Pinault, Rosa Maria Malet, Txomin Badiola, Judith Goldman i Véronique Wiesinger són els responsables de la segona, «Aspectes artístics»; i Santiago Espiau, Jorge Ledesma, Marc Molins, Julia González i Ronald Spencer han redactat els textos de la tercera, amb el títol «Aspectes jurídics».

ARTICLES

Montse Aguer va redactar un article per a l'*Anuario de los hechos* de Planeta amb motiu de l'exposició *Dalí. Todas las sugestiones poéticas y todas las posibilidades plásticas*, celebrada al MNCARS.

1

2

1. Els darrers volums publicats de la col·lecció «Arte, Mercado y Derecho»
2. El tercer volum de la col·lecció sobre el dret de l'art recull les ponències del seminari organitzat per Lluís Peñuelas
3. El catàleg de Púbol corresponent al 2013

Publicaciones

EDICIONES PROPIAS

En el 2013 se trabajó en la revisión de las guías tanto del Teatro-Museo de Figueres como de la Casa-Museo de Portlligat. Además, se editó el catálogo de la exposición temporal de Púbol, como se describe a continuación:

Dalí y sus talleres
Como cada año, la exposición temporal celebrada en el Castillo de Púbol generó la edición de un catálogo, publicado en catalán, castellano, francés, inglés y ruso, que recogía textos e imágenes sobre los talleres en los que Dalí creó su obra. El diseño estuvo a cargo de Bis Dixit, y las autoras de los textos fueron Montse Aguer, Laura Bartolomé, Bea Crespo, Rosa Maria Maurell, Lucia Moni, Anna Otero, Cuca R. Costa y Carme Ruiz. La publicación del catálogo, del que se tiraron 1275 ejemplares, contó con el patrocinio de "la Caixa".

COEDICIONES

Dalí
El catálogo de la retrospectiva que tuvo lugar en París y en Madrid incluía un artículo escrito por la directora del CED titulado «Quoi de neuf ? Vélasquez», en el que Montse Aguer hablaba de la admiración que Salvador Dalí sentía por los grandes maestros de la pintura, especialmente por Velázquez. También recogía una selección de veintitrés manuscritos de Dalí, la mayoría inéditos, que habían sido transcritos por el CED y editados y traducidos al francés por el servicio de publicaciones del Centre Georges Pompidou.

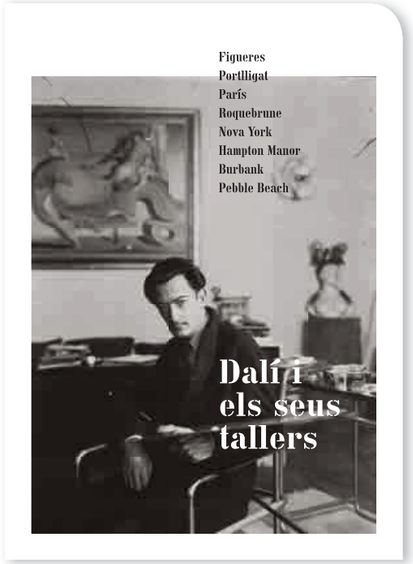

3

El valor del arte. Dinero, poder, belleza
Dentro de la colección de libros «Arte, Mercado y Derecho», que edita nuestra entidad, se publicó la versión española de *El valor del arte. Dinero, poder, belleza*, de Michael Findlay. El autor de la obra, prestigioso experto en arte norteamericano, disecciona el mercado del arte de los últimos cincuenta años y analiza el valor de las obras artísticas desde tres perspectivas: la económica, la del estatus social y la de la belleza. La edición estuvo a cargo de Lluís Peñuelas, secretario general de la Fundación.

Autoría, autentificación y falsificación de las obras de arte
El objetivo de este libro, tercer volumen de la colección mencionada en el apartado anterior y fruto de un seminario internacional organizado por la Fundación Dalí en el año 2011, es divulgar los conocimientos, la experiencia y las opiniones de algunos de los más reconocidos expertos en el campo de la autentificación y la falsificación de obras de arte. Además, en la obra se aportan nuevos enfoques, propuestas y elementos lingüísticos que pueden ayudar a entender las dificultades que plantean estas materias y a mejorar su regulación jurídica. Lluís Peñuelas firma la primera parte, titulada «Conceptos fundamentales»; Michael Findlay, Christine Pinault, Rosa Maria Malet, Txomin Badiola, Judith Goldman y Véronique Wiesinger son los responsables de la segunda, «Aspectos artísticos»; y Santiago Espiau, Jorge Ledesma, Marc Molins, Julia González y Ronald Spencer han redactado los textos de la tercera, con el título «Aspectos jurídicos».

ARTÍCULOS

Montse Aguer redactó un artículo para el *Anuario de los hechos* de Planeta con motivo de la exposición *Dalí. Todas las sugestiones poéticas y todas las posibilidades plásticas*, celebrada en el MNCARS.

1. Los últimos volúmenes publicados de la colección «Arte, Mercado y Derecho»
2. El tercer volumen de la colección sobre el derecho del arte recoge las ponencias del seminario organizado por Lluís Peñuelas
3. El catálogo de Púbol correspondiente al 2013

Servei educatiu

Durant el 2013, el Servei Educatiu va incrementar la seva activitat en un 3 % i va atendre uns 41.000 usuaris. Del total de les 1.387 visites guiades dutes a terme, un 33 % es va fer en català, en aquesta ocasió superat pel francès (46 %) i seguit, a més distància, per l'anglès (14 %), el castellà (5 %), l'alemany (4 %) i, puntualment, també per l'holandès (1 %) i l'italià (1 %). Al llarg de l'exercici es va mantenir el descens dels grups catalans i, alhora, l'increment de les visites en francès i en anglès. Quant a la tipologia dels grups atesos, el 2013 es va concretar en els percentatges següents: educació infantil, 5 %; primària, 18 %; ESO, 52 %; batxillerat, 10 %; universitaris, 7 %; escoles d'adults, 3 %; activitats familiars, 2 %, i altres, 3 %.

L'equip del Servei Educatiu es va completar amb dues noves incorporacions, les d'Anna Garcia i Barbara van Hoestenberghe, que es van afegir a la resta de col·laboradores (les educadores Marta Aumatell, Soraya Belmonte, Sònia Hernández, Gràcia del Ruste i Petra Vlasman) i a l'equip de l'empresa de serveis culturals Educ'Art, coordinat per Silvina Cousté; Cinzia Azzini, de l'equip del Departament de Gerència, col·labora puntualment amb el Servei Educatiu fent algunes visites, sobretot en italià. El 14 de gener, una bona part de l'equip col·laborador va visitar l'exposició *Dalí* a París. També en el marc de la seva formació, el 28 de gener es va organitzar una visita al Museu Dalí amb la cap de Conservació i Restauració de la Fundació, Irene Civil, i el 6 de maig, una visita a la Casa de Portlligat amb el seu responsable, Jordi Artigas.

Atès l'èxit de les propostes adreçades a alumnes d'educació infantil (de tres a cinc anys), es va crear una nova modalitat de visita al Castell de Púbol, titulada «Un castell per a Gala Dalí», i es va renovar el material de suport de la visita «Els somnis de Dalí». Actualment s'ofereixen quatre opcions diferents per a alumnes de cicle infantil: «Busca els tresors!», «Els somnis de Dalí», «El castell de Púbol, un castell màgic» i «Un castell per a Gala Dalí».

El Servei educatiu va incrementar la seva activitat en un 1,6 % i va atendre gairebé 41.000 usuaris

El CEIP Salvador Dalí de Figueres va commemorar el seu quarantè aniversari amb visites al Teatre-Museu

Es va mantenir l'aposta per l'ús de les noves tecnologies com a recurs complementari de les activitats didàctiques. L'iPad, per exemple, es va utilitzar per crear algunes *stop-motions* i explorar així nous llenguatges artístics amb creativitat; fer servir l'iPad com a eina de suport, alhora, ens permet donar a conèixer Salvador Dalí a través d'entrevistes, anuncis, etc. i donar una visió de l'artista molt més ajustada a la realitat. Durant l'exercici passat, paral·lelament, es va seguir ampliant la presència del Servei Educatiu a les xarxes socials, com ara Flickr, Facebook i Twitter, amb més imatges dels grups que ens van visitar; aquestes imatges, a més, representen una bona manera de complementar la informació sobre les activitats que oferim. A tall d'exemple, es va incrementar fins a un total de més de 4.200 el nombre d'imatges relacionades amb les visites i activitats del Servei Educatiu, que van sumar més de 170.000 visualitzacions.

Servicio educativo

El equipo del Servicio Educativo se completó con dos nuevas incorporaciones, las de Anna Garcia y Barbara van Hoestenberghe, que se añadieron al resto de colaboradoras (las educadoras Marta Aumatell, Soraya Belmonte, Sònia Hernández, Gràcia del Ruste y Petra Vlasman) y al equipo de la empresa de servicios culturales Educ'Art, coordinado por Silvina Cousté. Cinzia Azzini, del Departamento de Gerencia, colabora puntualmente con el Servicio Educativo realizando algunas visitas, sobre todo en italiano. El día 14 de enero, buena parte del equipo colaborador visitó la exposición *Dalí* en París. También, y como parte de su formación, el 28 de enero se organizó una visita al Museo Dalí con la jefa de Conservación y Restauración de la Fundación, Irene Civil, y el día 6 de mayo se llevó a cabo una visita a la Casa de Portlligat con su responsable, Jordi Artigas.

Dado el éxito de las propuestas dirigidas a alumnos de educación infantil (de tres a cinco años), se creó una nueva modalidad de visita al Castillo de Púbol, titulada «Un castillo para Gala Dalí», y se renovó el material de apoyo de la visita «Los sueños de Dalí». En la actualidad se ofrecen cuatro visitas diferentes para alumnos de ciclo infantil: «¡Busca los tesoros!», «Los sueños de Dalí», «El castillo de Púbol, un castillo mágico» y «Un castillo para Gala Dalí».

En el 2013 se mantuvo la apuesta por el uso de las nuevas tecnologías como recurso complementario de las actividades didácticas. El iPad, por ejemplo, se utilizó para crear algunos *stop-motions* y explorar así nuevos lenguajes artísticos con creatividad. El iPad constituye así mismo una herramienta de apoyo que nos permite dar a conocer la figura de Salvador Dalí a través de entrevistas, anuncios, etc. y ofrecer una visión del artista mucho más ajustada a la realidad. Durante el pasado ejercicio, paralelamente, se siguió ampliando la presencia del Servicio Educativo en las redes sociales, como Flickr, Facebook y Twitter, con más imágenes de los grupos que nos visitan; estas imágenes son, al mismo tiempo, una buena manera de complementar la información de las actividades que ofrecemos. A título de ejemplo, se incrementó hasta más de 4200 el número de imágenes relacionadas con las visitas y actividades del Servicio Educativo, que sumaron más de 170 000 visualizaciones.

El Servicio educativo incrementó su actividad en un 1,6 % y atendió a casi 41 000 usuarios

El CEIP Salvador Dalí de Figueres conmemoró su cuadragésimo aniversario con visitas al Teatro-Museo

Durante el 2013, el Servicio Educativo incrementó su actividad en un 3 % y atendió unos 41 000 usuarios. De las 1387 visitas guiadas realizadas, un 33 % se llevó a cabo en catalán, en esta ocasión superado por el francés (46 %) y seguido, a más distancia, por el inglés (14 %), el castellano (5 %), el alemán (4 %) y, puntualmente, también por el holandés (1 %) y el italiano (1 %). A lo largo del ejercicio se mantuvo el descenso de los grupos catalanes y, al mismo tiempo, el incremento de las visitas en francés y en inglés. En cuanto a la tipología de los grupos atendidos, fue la siguiente: educación infantil, 5 %; primaria, 18 %; ESO, 52 %; bachillerato, 10 %; universitarios, 7 %; escuelas de adultos, 3 %; actividades familiares, 2 %, y otros, 3 %.

1-4. Visites taller organitzades amb motiu del carnaval i el Nadal i la iniciativa «L'ull de la mosca»
5. Viatge de premsa per a mares britàniques blogueres

Dins el capítol d'activitats familiars, el 2013 es van organitzar les següents: «Taller de carnaval: banquet surrealista» (9, 16 i 23 de febrer), «Flors que canten», amb motiu del festival Acustiqueta (30 i 31 d'agost), «Art talks. El Museu Dalí en anglès» (19 d'octubre, 16 de novembre i 27 de desembre) i «Taller de Nadal» (7, 14, 21 i 28 de desembre). Els tallers familiars, a càrrec de Petra Vlasman i Marta Aumatell, van assolir en tots els casos un gran èxit i en la majoria es van exhaurir les places. També es van organitzar visites familiars, una modalitat que va en augment. Algunes sessions de les activitats proposades s'ofereixen exclusivament per als Amics dels Museus Dalí.

Les escoles de l'Alt Empordà es beneficien d'una subvenció de la Fundació Dalí per visitar els museus Dalí —una visita educativa gratuïta per centre i per any)—, i les de la resta de les comarques gironines en reben una de parcial de la Diputació de Girona. Durant l'any 2013, concretament, la Fundació Dalí va subvencionar les visites guiades de vint-i-cinc grups. Tots els centres escolars de Figueres, la Pera i Cadaqués, a més, gaudeixen d'entrada gratuïta als museus Dalí, com també tots els nens i les nenes menors de nou anys. La Fundació, d'altra banda, participa en el programa Indika de Patrimoni Cultural i Educació, impulsat per la Diputació de Girona, amb deu propostes didàctiques diferents, adreçades a tots els nivells educatius, per visitar els quatre espais dalinians. Durant el 2013 es van beneficiar de la iniciativa 2.628 alumnes de les escoles de la regió de Girona, gairebé el doble que l'any anterior.

El Servei Educatiu va estar present una vegada més, com a membre del jurat i amb un premi especial per a l'escola amb més participants, en el Concurs Infantil de Pintura Ràpida del GEiEG de Girona, del qual se celebrava la quarantena edició. Salvador Dalí va participar en aquest concurs els anys 1924 i 1925 i hi va guanyar el Premi Extraordinari.

De l'exercici 2013 cal destacar, finalment, que la Fundació Dalí va iniciar una col·laboració especial amb l'escola Salvador Dalí de Figueres, una escola inaugurada pel mateix Mestre que al mes d'octubre va commemorar el seu quarantè aniversari. Tots els cursos del centre tenen previst visitar el Museu Dalí durant l'any escolar 2013-2014, a més de fer un treball com a part del projecte Dalí Art - El museu entra a l'escola.

1-4. Visitas taller organizadas con motivo del carnaval y de la Navidad, y la iniciativa «El ojo de la mosca»
5. Viaje de prensa para madres británicas blogueras

Dentro del capítulo de actividades familiares, en el 2013 se organizaron las siguientes: «Taller de carnaval: banquete surrealista» (9, 16 y 23 de febrero), «Flores que cantan», con motivo del festival Acustiqueta (30 y 31 de agosto), «Art talks. El Museo Dalí en inglés» (19 de octubre, 16 de noviembre y 27 de diciembre) y «Taller de Navidad» (7, 14, 21 y 28 de diciembre). Los talleres familiares, a cargo de Petra Vlasman y Marta Aumatell, alcanzaron en todos los casos un gran éxito y en la mayoría se agotaron las plazas. También se organizaron visitas familiares, una modalidad que va en aumento. Algunas sesiones de las actividades propuestas se ofrecen exclusivamente para los Amics dels Museus Dalí.

Las escuelas del Alt Empordà se benefician de una subvención de la Fundación Dalí para visitar los museos Dalí —una visita educativa gratuita por centro y por año—, y las del resto de la provincia reciben una parcial de la Diputación de Girona. Durante el 2013, concretamente, la Fundación subvencionó las visitas guiadas de veinticinco grupos. Todos los centros escolares de Figueres, La Pera y Cadaqués, además, disfrutan de entrada gratuita a los museos Dalí, así como también todos los niños y niñas menores de nueve años. La Fundación, por otra parte, participa en el programa Indika de Patrimonio Cultural y Educación, impulsado por la Diputación de Girona, con diez propuestas didácticas diferentes dirigidas a todos los niveles educativos para visitar los cuatro espacios dalinianos. Durante el 2013 se beneficiaron de la iniciativa 2628 alumnos de las escuelas de la región de Girona, casi el doble que el año anterior.

Un año más, el Servicio Educativo estuvo presente, como miembro del jurado y con un premio especial para la escuela con más participantes, en el Concurso Infantil de Pintura Rápida del GEiEG de Girona, del cual se celebraba la cuadragésima edición. Salvador Dalí participó en este concurso en los años 1924 y 1925 y obtuvo el Premio Extraordinario.

Del ejercicio 2013 cabe destacar, finalmente, la colaboración especial que la Fundación Dalí inició con el CEIP Salvador Dalí de Figueres, una escuela inaugurada por el propio Maestro y que en el mes de octubre conmemoró su cuadragésimo aniversario. Todos los cursos del centro tienen previsto visitar el Museo Dalí durante el año escolar 2013-2014, además de realizar un trabajo que forma parte del proyecto Dalí Art - El museo entra en la escuela.

4

Comunicar — Comunicar

1974

2014

Comunicació

L'any 2013, l'acció comunicativa per excel·lència va ser la gran retrospectiva de Salvador Dalí, que es va cloure al març a París i que durant quatre mesos més es va poder visitar a Madrid. I ho va ser no tan sols per l'èxit i el ressò assolits al Centre Pompidou parisenc i pels dos premis rebuts, sinó també perquè des dels anys 1983-1984 no s'hi havia celebrat cap altra exposició d'aquestes característiques i perquè trenta peces es van poder veure per primera vegada a l'Estat espanyol. Quant a la valoració econòmica, les insercions en premsa escrita de tot l'Estat van superar el milió i mig d'euros.

Altres notícies que van ocupar els titulars el 2013 van ser les generades en tres rodes de premsa, sis comunicats i tres accions de comunicació.

A continuació es detallen les rodes de premsa convocades al llarg de l'exercici passat:

11 DE MARÇ

Presentació de la memòria institucional i econòmica corresponent a l'exercici 2012, a càrrec de Montse Aguer, Lluís Peñuelas i Joan Manuel Sevillano. Els titulars van destacar l'increment de l'1,82 % que la xifra de visitants va experimentar amb relació a l'any anterior.

14 DE MARÇ

Inauguració de l'exposició de Púbol, amb el Mestre Antoni Ros Marbà com a convidat d'excepció i amb l'assistència de Ramon Boixadós, Antoni Pitxot, Montse Aguer, Lluís Peñuelas i Joan Manuel Sevillano. L'acte va constar de dues parts diferenciades: en primer lloc, la inauguració de l'exposició pròpiament dita, amb una visita per als periodistes assistents, i, en segon lloc, un homenatge a Richard Wagner (1813-1883) amb motiu del bicentenari del seu naixement. L'homenatge al compositor alemany es va celebrar a Púbol precisament per l'admiració que Salvador Dalí sentia envers el personatge i per les al·lusions que hi fa en aquest recinte. En diferents llocs del recorregut pel Castell es van reproduir fragments del text «Dalí. Fonaments geològics de Venusberg», escrit pel mateix pintor i publicat en el programa de l'espectacle *Bacchanale*, del Ballet Russe de Montecarlo, estrenat al Metropolitan Opera House de Nova York el 9 de novembre del 1939. A la Biblioteca de Púbol, a més, es va exposar el dibuix *La bacanal de Wagner*, amb un retrat de Lluís II de Baviera.

24 D'ABRIL

Participació de Ramon Boixadós i Montse Aguer en la multitudinària roda de premsa convocada amb motiu de la inauguració de l'exposició del MNCARS, a Madrid. En qualitat de comissària de la mostra, la directora del CED va acompanyar els periodistes en una visita guiada posterior durant la qual va atendre nombrosos redactors i locutors. La presència mediàtica va ser àmplia i perllongada en el temps gràcies als nombrosos documentals i entrevistes que es van fer, especialment en mitjans radiofònics i televisius.

1. Presentació de la memòria 2012, a càrrec de Montse Aguer, Lluís Peñuelas i Joan Manuel Sevillano
2. Inauguració de l'exposició al MNCARS, amb Ramon Boixadós, Montse Aguer, Manuel Borja-Villel, Jean-Hubert Martin i Juan María Hernández Puértolas
3. Acte inaugural de la mostra temporal de Púbol, amb Montse Aguer, Antoni Ros Marbà, Ramon Boixadós i Antoni Pitxot

Comunicación

En el 2013, la acción comunicativa por excelencia fue la gran retrospectiva de Salvador Dalí, que se clausuró en marzo en París y que pudo visitarse en Madrid durante cuatro meses más. Y lo fue no solo por el éxito y la repercusión alcanzados en el Centre Pompidou parisino y por los dos premios recibidos, sino también porque desde los años 1983-1984 no se había celebrado ninguna otra exposición de estas características y porque treinta de las piezas exhibidas se pudieron ver por primera vez en España. En lo que se refiere a la valoración económica, las inserciones en prensa escrita de todo el Estado superaron el millón y medio de euros.

Otras noticias que ocuparon los titulares en el 2013 fueron las generadas en tres ruedas de prensa, seis comunicados y tres acciones de comunicación.

A continuación se detallan las ruedas de prensa convocadas a lo largo del pasado ejercicio:

11 DE MARZO

Presentación de la memoria institucional y económica correspondiente al ejercicio 2012, a cargo de Montse Aguer, Lluís Peñuelas y Joan Manuel Sevillano. Los titulares destacaron el incremento del 1,82 % en la cifra de visitantes respecto al año anterior.

14 DE MARZO

Inauguración de la exposición de Púbol, con el Maestro Antoni Ros Marbà como invitado de excepción y con la asistencia de Ramon Boixadós, Antoni Pitxot, Montse Aguer, Lluís Peñuelas y Joan Manuel Sevillano. El acto constó de dos partes diferenciadas: en primer lugar, la inauguración de la exposición propiamente dicha, con una visita para los periodistas asistentes, y en segundo lugar, un homenaje a Richard Wagner (1813-1883) con motivo del bicentenario de su nacimiento. El homenaje al compositor alemán se celebró en Púbol precisamente por la admiración que Salvador Dalí sentía hacia el personaje y por las alusiones que hizo al mismo en este recinto. En diferentes lugares del recorrido por el Castillo se reprodujeron fragmentos del texto «Dalí. Fundamentos geológicos de Venusberg», escrito por el propio pintor y publicado en el programa del espectáculo *Bacchanale*, del Ballet Russe de Montecarlo, estrenado en el Metropolitan Opera House de Nueva York el 9 de noviembre de 1939. En la Biblioteca de Púbol, además, se expuso el dibujo *La bacanal de Wagner*, con un retrato de Luis II de Baviera.

24 DE ABRIL

Participación de Ramon Boixadós y Montse Aguer en la multitudinaria rueda de prensa convocada con motivo de la inauguración de la exposición del MNCARS, en Madrid. En calidad de comisaria de la muestra, la directora del CED acompañó a los periodistas en una visita guiada posterior durante la cual atendió a numerosos redactores y locutores. La presencia mediática fue amplia y prolongada en el tiempo gracias a los numerosos documentales y entrevistas que se realizaron, en especial en medios radiofónicos y televisivos.

1. Presentación de la Memoria 2012 a cargo de Montse Aguer, Lluís Peñuelas y Joan Manuel Sevillano
2. Inauguración de la exposición en el MNCARS, con Ramon Boixadós, Montse Aguer, Manuel Borja-Villel, Jean-Hubert Martin y Juan María Hernández Puértolas
3. Acto inaugural de la muestra temporal de Púbol, con Montse Aguer, Antoni Ros Marbà, Ramon Boixadós y Antoni Pitxot

1. Un dels plafons que homenatjaven Richard Wagner als jardins de Púbol, en el bicentenari del seu naixement

2-4. Impacte en els mitjans de les exposicions organitzades durant el 2013

L'antològica va rebre 790.000 visitants al Centre Pompidou de París i 732.000 al MNCARS de Madrid

Els comunicats de premsa emesos durant el 2013 van ser els següents:

8 DE GENER I 1 D'OCTUBRE

Informació sobre la xifra de visitants dels museus Dalí corresponent a l'exercici 2012 i a la temporada estiuenca del 2013. En tan sols tres mesos d'estiu es va enregistrar un increment espectacular de gairebé el 7 %.

7 DE FEBRER

La retrospectiva del Centre Pompidou va rebre de la premsa francesa el premi Globe de Cristal Art et Culture a la millor exposició del 2012.

26 DE MARÇ

Cloenda de l'exposició de París i informació sobre el nombre de visitants, que, amb un total de 790.090 persones, va marcar un rècord històric del centre museístic, superat només pel mateix Dalí l'any 1979-1980.

17 DE MAIG

Comunicat i enviament als periodistes del nou volum de la col·lecció «Arte, Mercado y Derecho», publicat amb el títol *El valor del arte. Dinero, poder, belleza*.

3 DE SETEMBRE

Cloenda, amb gran èxit, de l'exposició del Reina Sofía. El nombre total de visitants va ser de 732.339. La premsa madrilenya va destacar l'impacte econòmic generat per la mostra a l'entorn del museu.

2

Los comunicados de prensa emitidos durante el 2013 fueron los siguientes:

8 DE ENERO Y 1 DE OCTUBRE

Información sobre los visitantes de los museos Dalí correspondiente al ejercicio 2012 y a la temporada estival del 2013. En tan solo tres meses de verano se registró un espectacular incremento de casi el 7 %.

7 DE FEBRERO

La retrospectiva del Centre Pompidou recibió de la prensa francesa el premio Globe de Cristal Art et Culture a la mejor exposición del 2012.

26 DE MARZO

Clausura de la exposición de París e información sobre el número de visitantes, que, con un total de 790 090 personas, marcó un récord histórico del centro museístico, superado tan solo por el propio Dalí en 1979-1980.

17 DE MAYO

Comunicado y envío a los periodistas del nuevo volumen de la colección «Arte, Mercado y Derecho», publicado con el título *El valor del arte. Dinero, poder, belleza*.

3 DE SEPTIEMBRE

Clausura, con gran éxito, de la exposición del Reina Sofía. El número total de visitantes fue de 732 339. La prensa madrileña destacó el impacto económico generado por la muestra en el entorno del museo.

La antológica recibió 790 000 visitantes en el Centre Pompidou de París y 732 000 en el MNCARS de Madrid

3

4

1. Uno de los paneles que homenajeaban a Richard Wagner en los jardines de Púbol, en el bicentenario de su nacimiento

2-4. Impacto en los medios de las exposiciones organizadas durante el 2013

Diari de Girona

El surrealisme de Dalí també es paladeja

▶ El grup La Cuina de l'Empordà ha elaborat un menú del qual l'artista se sentiria satisfet per acompanyar l'exposició del Museu Reina Sofia

Quim Casellas, xef del Casamar de Llafranc; Joan Arrua, cuiner d'Els Tinars de Llagostera; Jordi Garrido, xef del restaurant Mas de Torrent, i Vicenç Fajardo, de La Plana de Madremanya, de la Cuina de l'Empordà.

MADRID | PILAR SALAGUERE

■ *La pastisseria de la memòria, El moment daliànic* o *Els aleteigs in santjeits* es poden degustar també amb el paladar. Aquestes i altres obres de Salvador Dalí s'han convertit en plats de la mà de quatre cuiners de l'Empordà que han transformat el seu art surrealista en un plaer culinari.

En un homenatge a un «genial gourmand» que va efectiu en el gustem de les seves obres el seu humoristic gastronòmic, un menú del qual els seus autors coinsideren que el pintor i poeta n'estaria satisfet i que s'oferirà com a complement de la retrospectiva que acull el Centre Nacional d'Art Reina Sofia de Madrid des d'avui i fins al 2 de setembre.

Després de visitar aquesta exhibició, encarregada del Pompidou de París i amb més de 200 obres del genial emprendaire, al cofoió Tribeirix l'Hotel Westin Palace de Madrid, que presenta un menú per a sopar en el qual el comensal pot buscar els petal·lisines entre l'obra d'art pintada i la cuinada.

Els cuiners gironins Marc Gascons (Els Tinars), Quim Casellas (Casamar) -tots dos amb una estrella Michelin-, Vicenç Fajardo (La Plana) i Jordi Garrido (Mas de Torrent), membres del col·lectiu gastronòmic Cuina de l'Empordà-nova, han dissenyat un menú treballat en algunes dels seus quadres més representatius, amb productes de temporada pels quals Dalí va tenir devoció.

Un pont d'humor, artifici i la base de la cuina catalana tradicional posada al dia mantenen una proposta que integrin entrants com Ous al plat (sense el plat), Mirinitzes de pere i Autoretrat tou amb bacó fregit, als quals s'afegeixen un *example* numerat de la «Ultima» de tots i terra de l'Empordà com és La persistencia de la memòria, amb escamarlans i ram de mistinga.

Continua amb un estacional *Els primers dies de la primavera* - Bolsetro amb pèsols, carxofes i alls tendres-, prosseguit com el Retrat de Gala amb dues costelles de xai en equilibri sobre la seva ampolla - he amb verdures de primavera, bolets i mongetes - i culmina amb les postres *El moment daliànic, Elucubrações matutifaies i Las ocurrencias del deliquio*.

El xef Marc Gascons tot i assegurar-se «difícil» traslladar el surrealisme daliniàn a un conjunt de plats, en ens que la personalitat de l'artista és la primera «impresió», jugar amb ens «ficis de risc, divertir el comensal», va dir ahir.

1

Les tres accions de comunicació en què es va participar durant el 2013 van ser les següents:

18 D'ABRIL

A l'Hotel Westin Palace de Madrid, del qual Dalí havia estat hoste, presentació, organitzada per La Cuina de l'Empordanet, d'un menú d'inspiració daliniana creat per quatre cuiners empordanesos amb estrelles Michelin: Marc Gascons, Quim Casellas, Vicenç Fajardo i Jordi Garrido. Al dinar hi van assistir els principals periodistes i bloguers especialitzats en gastronomia de Madrid, i en nom de la Fundació hi va participar la responsable de Comunicació de l'entitat. El menú, acompanyat de vins de l'Empordà, es va poder degustar al singular hotel madrileny durant tot el període en què va tenir lloc l'exposició antològica del Reina Sofía.

8 DE MAIG

Dinar amb premsa econòmica a Madrid, amb l'assistència del president de la Fundació Dalí, Ramon Boixadós, juntament amb Àngel Boixadós, que durant cinc anys va ser president de l'APIE (Asociación de Periodistas de Información Económica), la responsable de Comunicació de la Fundació, Imma Parada, i representants dels diaris econòmics *Expansión* i *Cinco Días* així com de les seccions d'economia d'*El País* i d'*ABC*.

5 DE JULIOL

En col·laboració amb el Festival Castell de Peralada i en el marc de la seva programació estival del 2013, la Fundació Dalí va celebrar el bicentenari del naixement de Richard Wagner amb una exhibició visual que repassava les obres del pintor empordanès dedicades a composicions del músic alemany. En total hi havia sis plafons dobles que reproduïen *Tristany foll* (1938), dos *Projectes per a «Tristany foll»* (1938 i 1944), *Tristany i Isolda* (c. 1944), esbossos per a *Bacanal* (c. 1939), una il·lustració per a la primera edició de *La vida secreta* (c. 1939-1941) i *Projecte per a la piscina de Púbol* (c. 1970). L'elaboració del material expositiu va anar a càrrec del Centre d'Estudis Dalinians i la redacció del dossier de premsa es va coordinar amb els departaments de Comunicació i Drets. Van participar en l'acte de presentació a la premsa la presidenta de l'Associació Cultural Castell de Peralada, Carmen Mateu, el Mestre Ros Marbà, compositor i director d'orquestra, i el director del Festival de Peralada, Oriol Aguilà. En representació de la Fundació Dalí hi van assistir el seu president, Ramon Boixadós, la directora del CED, Montse Aguer, i la responsable de Comunicació, Imma Parada.

1. Els cuiners empordanesos responsables del menú d'inspiració daliniana ofert a l'Hotel Westin Palace
2. Iniciativa «Tastets surrealistes», que es va celebrar al juny amb el suport de la Fundació Dalí
3. Montse Aguer en la presentació de l'homenatge a Richard Wagner, organitzat en col·laboració amb el Festival de Peralada

2

Diari de Girona

Una exposició a Peralada recorda la fascinació de Dalí per Richard Wagner

▶ La mostra, que es pot veure fins al setembre, és un homenatge visual al compositor «fet amb ulls daliànis»

Tres concerts d'homenatge

L'«autèntic» «surrealista» Dalí

3

Las tres acciones de comunicación en que se participó durante el 2013 fueron las siguientes:

18 DE ABRIL

En el Hotel Westin Palace de Madrid, en el cual Dalí se había alojado, presentación, organizada por La Cuina de l'Empordanet, de un menú de inspiración daliniana creado por cuatro cocineros ampurdaneses con estrellas Michelin: Marc Gascons, Quim Casellas, Vicenç Fajardo y Jordi Garrido. A la comida asistieron los principales periodistas y blogueros especializados en gastronomía de Madrid, y en nombre de la Fundación participó la responsable de Comunicación de la entidad. El menú, regado con vinos del Empordà, se pudo degustar en el singular hotel madrileño durante todo el período en que tuvo lugar la exposición antológica del Reina Sofía.

8 DE MAYO

Almuerzo con la prensa económica en Madrid, con asistencia del presidente de la Fundación Dalí, Ramon Boixadós, junto con Àngel Boixadós, que durante cinco años fue presidente de la APIE (Asociación de Periodistas de Información Económica), la responsable de Comunicación de la Fundación, Imma Parada, y representantes de los diarios económicos *Expansión* y *Cinco Días* así como de las secciones de economía de *El País* y de *ABC*.

5 DE JULIO

En colaboración con el Festival Castell de Peralada y en el marco de su programación estival del 2013, la Fundación Dalí celebró el bicentenario del nacimiento de Richard Wagner con una exhibición visual que repasaba las obras del pintor ampurdanés dedicadas a composiciones del músico alemán. En total había seis paneles dobles que reproducían las obras *Tristán loco* (1938), dos *Proyectos para «Tristán loco»* (1938 y 1944), *Tristán e Isolda* (c 1944), esbozos para *Bacanal* (c 1939), una ilustración para la primera edición de *La vida secreta* (c 1939-1941) y *Proyecto para la piscina de Púbol* (c 1970). La elaboración del material expositivo estuvo a cargo del Centro de Estudios Dalinianos, y la redacción del dosier de prensa se coordinó con los departamentos de Comunicación y Derechos. Participaron en el acto de presentación a la prensa la presidenta de la Associació Cultural Castell de Peralada, Carmen Mateu, el Maestro Ros Marbà, compositor y director de orquesta, y el director del Festival de Peralada, Oriol Aguilà. En representación de la Fundación Dalí asistieron su presidente, Ramon Boixadós, la directora del CED, Montse Aguer, y la responsable de Comunicación, Imma Parada.

Reportatges i entrevistes

Mereix una menció especial l'entrevista a Ramon Boixadós publicada el 4 de novembre a tota pàgina a *La Vanguardia*, signada pel periodista Josep Playà i precedida per un semàfor verd a la segona pàgina del diari. Aquesta va ser l'escollida com a la cinquantena d'unes entrevistes a persones de més de setanta-cinc anys encara en actiu, i que va aparèixer dins la secció titulada «Quan l'edat és un plus». Ramon Boixadós també va ser entrevistat pel dominical del *Diari de Girona* amb motiu del traspàs de Margaret Thatcher; en aquest cas, el president de la Fundació va narrar la visita que la Dama de Ferro va fer al Museu Dalí l'any 1994.

L'Instituto Cervantes de París va entrevistar Antoni Pitxot i Montse Aguer per promoure una ruta daliniana a la capital francesa. Ambdós van participar així mateix en el programa *Des racines et des ailes*, de France 3, sobre els fauvistes i Dalí. Antoni Pitxot va parlar del Teatre-Museu al programa *Els matins* de la COPE, i una de les darreres emissions dirigides per Manel Fuentes del programa *El matí* de Catalunya Ràdio es va desenvolupar a la badia de Portlligat: el seu presentador, va visitar la Casa guiat pel director del Teatre-Museu. Montse Aguer, d'altra banda, va intervenir en el programa *Tot és comèdia*, de la SER, que tractava la producció cinematogràfica de Dalí. També va participar en els programes *La tribu* de Catalunya Ràdio, amb Tatiana Sisquella, i *Viaje al interior de la cultura*, de La 2 de TVE, així com en una emissió dedicada a Figueres de *Gentilicis*, de La Xarxa, i en el programa de ràdio *Sinestèsia*, també de La Xarxa, i va parlar per a la revista d'art, moda i estil de vida *The Ground Magazine*.

Arran de l'exposició de Madrid es van multiplicar les peticions d'entrevistes. En van oferir, entre d'altres, Antoni Pitxot i Montse Aguer, que van atendre Mayte Pascual per a un capítol d'*Informe semanal*, de TVE. La comissària de la mostra va ser sol·licitada pels diaris *Ara*, *El País* i *El Mundo*, pel dominical d'*El Periódico*, pels programes *La linterna* i *Fin de semana*, de la COPE, per Radio Vitoria, pel programa de Pepa Fernández *No es un día cualquiera*, de RNE, pel magazín de cap de setmana d'esRadio, per *Edición limitada*, de Gestiona Radio, per la ràdio noruega NRK P2, per l'agència SINC, que es va interessar per la relació de Dalí amb la ciència, per Ràdio Nacional d'Andorra, pel programa *Té de tot*, de TV Girona, i per un llarg etcètera de mitjans.

1. Antoni Pitxot va ser entrevistat per *Informe semanal* en ocasió de l'antològica de Madrid

2. *La Vanguardia* va dedicar l'entrevista número 50 de la secció «Quan l'edat és un plus» a Ramon Boixadós

LA VANGUARDIA

El presidente de la Fundació Dalí considera absurdo que se avance la jubilación ahora que se vive más y mejor

"La experiencia es fundamental"

JOSEP PLAYÀ MASET

CUANDO LA EDAD ES UN PLUS (50)

RAMON BOIXADÓS MALE

85

"A veces se dejan ciertas instituciones en manos de intelectuales y acaban en un desastre económico"

"En Madrid existe un gran desconocimiento de Cataluña, y en Cataluña lo hay sobre Madrid"

2

Reportajes y entrevistas

Merece una mención especial la entrevista a Ramon Boixadós publicada a toda página en *La Vanguardia* el 4 de noviembre. Firmada por el periodista Josep Playà y precedida por un semáforo verde en la segunda página del diario, esta fue la escogida como número cincuenta de las entrevistas a personas de más de setenta y cinco años aún en activo, y que apareció dentro de la sección titulada «Cuando la edad es un plus». Ramon Boixadós también fue entrevistado por el dominical del *Diari de Girona* con motivo del fallecimiento de Margaret Thatcher; en este caso, el presidente de la Fundación narró la visita que la Dama de Hierro hizo al Museo Dalí en 1994.

El Instituto Cervantes de París entrevistó a Antoni Pitxot y Montse Aguer al objeto de promover una ruta daliniana en la capital francesa. Ambos participaron también en el programa *Des racines et des ailes*, de France 3, sobre los fauvistas y Dalí. Antoni Pitxot habló del Teatro-Museo en el programa *Els matins* de la COPE, y una de las últimas emisiones del programa *El matí* de Catalunya Ràdio dirigidas por Manel Fuentes se desarrolló en la bahía de Portlligat: su presentador visitó la Casa guiado por el director del Teatro-Museo. Montse Aguer, por otra parte, intervino en el programa *Tot és comèdia*, de la SER, que trataba la producción cinematográfica de Dalí. También participó en los programas *La tribu* de Catalunya Ràdio, con Tatiana Sisquella, y *Viaje al interior de la cultura*, de La 2 de TVE, en una emisión dedicada a Figueres de *Gentilicis*, de La Xarxa, y en el programa de radio *Sinestèsia*, también de La Xarxa, y habló para la revista de arte, moda y estilo de vida *The Ground Magazine*.

A raíz de la exposición de Madrid se multiplicaron las peticiones de entrevistas. Antoni Pitxot y Montse Aguer atendieron a Mayte Pascual para un capítulo de *Informe semanal*, de TVE. La comisaria de la muestra fue solicitada por los diarios *Ara*, *El País* y *El Mundo*, por el dominical de *El Periódico*, por los programas *La linterna* y *Fin de semana*, de la COPE, por Radio Vitoria, por el programa de Pepa Fernández *No es un día cualquiera*, de RNE, por el magazín de fin de semana de esRadio, por *Edición limitada*, de Gestiona Radio, por la radio noruega NRK P2, por la agencia SINC, que se interesó por la relación de Dalí con la ciencia, por Ràdio Nacional d'Andorra, por el programa *Té de tot*, de TV Girona, y por un largo etcétera de medios.

1. Antoni Pitxot fue entrevistado por *Informe Semanal* con ocasión de la antológica de Madrid

2. *La Vanguardia* dedicó la entrevista número 50 de la sección «Cuando la edad es un plus» a Ramon Boixadós

Diari de Girona
DOMINICAL

Reportatge

MANUEL BORJA-VILLEL Director del Museu Nacional d'Art Reina Sofia

«És bo que vinguin moltes persones a veure l'exposició»

TEXT NATALIA VAQUERO

LA VANGUARDIA

La obra esencial de Dalí llega a Madrid

La muestra es la mayor retrospectiva del pintor en España de los últimos 30 años

1-2. La coordinació en la comunicació de les grans exposicions amb els centres que les acollien va donar uns resultats molt bons pel que fa a ressò mediàtic

2. Empar Moliner i Ferran Torrent van visitar la Casa de Portlligat per a un programa televisiu que s'emetrà el 2014

El secretari general de la Fundació Dalí, Lluís Peñuelas, va expressar el seu punt de vista professional sobre la gestió de museus a *La buena tarde*, de Radio del Principado de Asturias (RPA).

Joan Manuel Sevillano va rebre al Museu Dalí Joan Armangué, conductor de *Diàlegs sobre l'Empordà*, per a un programa emès per Empordà TV que dedicava un capítol al Triangle Dalinià i a la Fundació. El gerent, així mateix, va ser entrevistat per la revista *Esquire*, pel diari econòmic *Expansión* i per la periodista novaiorquesa Christine Negroni, de *The New York Times*.

Una periodista de la ràdio nacional txeca va parlar amb Nuri Aldeguer per conèixer l'oferta del Servei Educatiu. El responsable de les cases-museu, Jordi Artigas, va explicar la programació estiuenca del Triangle Dalinià al programa *El millor estiu*, de Ràdio 4, i també va atendre una entrevista del programa *SER Historia*, de la Cadena SER, dins una secció dedicada als museus de l'Estat espanyol que, en aquesta ocasió, se centrava en la Casa de Portlligat. El *Telenotícies migdia* de TV3, d'altra banda, va entrevistar la responsable de Xarxes Socials, Cinzia Azzini, sobre la iniciativa «Busca dracs al Museu Dalí» com a proposta educativa per celebrar el 23 d'abril.

En el capítol de reportatges als museus Dalí en van fer: la productora ProximaTV, per il·lustrar un reportatge sobre gastronomia a l'Empordà, arran d'una invitació del Grup Costa Brava Centre; un programa japonès de divulgació cultural de Nippon TV; una productora de l'empresa barcelonina de disseny BD, que va filmar la Sala Mae West per a una campanya promocional dels seus productes d'inspiració daliniana; la revista d'art xinesa *Leap*; i el reportatge fotogràfic que la revista de moda i estil de vida *OOB Magazine* va portar a terme a Portlligat i a l'espai Dalí·Joies. A la Casa de Portlligat també es va gravar, amb la participació d'Empar Moliner i Ferran Torrent, un programa que està previst que TV3 emeti properament.

1-2. La coordinación en la comunicación de las grandes exposiciones con los centros que las acogen dio muy buenos resultados en lo que a repercusión mediática se refiere

2. Empar Moliner y Ferran Torrent visitaron la Casa de Portlligat para un programa televisivo que se emitirá en el 2014

El secretario general de la Fundación Dalí, Lluís Peñuelas, expresó su punto de vista profesional sobre la gestión de museos en *La buena tarde*, de Radio del Principado de Asturias (RPA).

Joan Manuel Sevillano recibió en el Museo Dalí a Joan Armangué, conductor de *Diàlegs sobre l'Empordà*, para un programa emitido por Empordà TV que dedicaba un capítulo al Triángulo Daliniano y a la Fundación. El gerente también fue entrevistado por la revista *Esquire*, por el diario económico *Expansión* y por la periodista neoyorquina Christine Negroni, de *The New York Times*.

Una periodista de la radio nacional checa habló con Nuri Aldeguer para conocer la oferta del Servicio Educativo. El responsable de las casas-museo, Jordi Artigas, explicó la programación estival del Triángulo Daliniano en el programa *El millor estiu*, de Ràdio 4, y atendió una entrevista del programa *SER Historia*, de la Cadena SER, dentro de una sección dedicada a los museos del Estado español que, en esta ocasión, se centraba en la Casa de Portlligat. El *Telenotícies migdia* de TV3, por otra parte, entrevistó a la responsable de Redes Sociales, Cinzia Azzini, sobre la iniciativa «Busca dragones en el Museo Dalí» como propuesta educativa para celebrar el 23 de abril.

En el capítulo de reportajes, se realizaron en los museos Dalí, por parte de los siguientes medios: la productora ProximaTV, para ilustrar un reportaje sobre gastronomía en el Empordà, a raíz de una invitación del Grup Costa Brava Centre; un programa japonés de divulgación cultural de Nippon TV; una productora de la empresa barcelonesa de diseño BD, que filmó la Sala Mae West para una campaña promocional de sus productos de inspiración daliniana; la revista de arte china *Leap*; y la revista de moda y estilo de vida *OOB Magazine*, que llevó a cabo un reportaje fotográfico en Portlligat y en el espacio Dalí·Joyas. En la Casa de Portlligat también se grabó, con la participación de Empar Moliner y Ferran Torrent, un programa que está previsto que TV3 emita próximamente.

1

Travel Spain

Travel

Brava bravado

On a whistle stop tour of the Costa Brava, Niamh Mac Sweeney discovers rough and rugged Catalan coastline, sensational gastronomy and a vista of fiestas and festivals

I am one of those constant Spanish tourists, having holidayed in Spain more times than I can count. It's always a firm favourite on my list of destinations when it comes to either short city breaks, long lounging holidays, or activity filled adventures. It's easy to understand why more than 12 million Irish people visited Spain this year, ease of access, choice of destinations and the variety of holiday types are all compelling reasons for visitors. Equally, it is steeped in history and culture and the Spanish, much like the Irish, are welcoming, friendly and fun.

Spain is a diverse and exhilarating mixture of many things. It could be considered an unsung hero in many ways especially as it more commonly takes the title as a choice destination for package holidays. But Spain is so much more than two weeks in the sun.

On my visit to La Porta Roja, I am eager to explore new places and given the size, depth and variety Spain has to offer, looking for something 'different' is never a problem in this culturally rich and stunning land.

Having never been north of Barcelona, the Costa Brava seemed like an ideal destination for a relaxing three-day break. Its wild and rugged landscape stretches 60km north of Barcelona towards the Pyrenees on the French border, where you can ski and snowboard all year round, where mountain ranges, valleys and coastline blend together in a dramatic display of picturesque scenery.

Costa Brava is the name given to the coast of Girona, the north eastern Catalonian province on the Iberian Peninsula. It's not surprising that the Costa Brava has been voted *National Geographic* Best of the World 2012 as a top travel destination. From the first Neolithic settlers to the surrealist legend, Salvador Dalí, the Costa Brava is as rich in heritage as it is in culture and landscape.

Girona

The city of Girona can trace its origins back more than 2,000 years through two fortified enclosures, the Força Vella and the Medieval Quarter. The Força Vella dates back to Roman times while the medieval extension of the city walls was carried out during the 14th and 15th centuries. The city's artistic heritage has been impressively preserved and the old Jewish Quarter with its winding streets, cobbled squares and exuberant baroque architecture, makes this city core plenty of appeal and charm. The fact that Girona airport is less than a half an hour's drive from the marvellous old town is an added bonus.

The Girona region is one of the most varied provinces of Spain. It has the stunning coastal areas with sandy beaches and secluded rocky coves, but it also has plenty of historical and cultural trails. Staying at the AC Hotel Palau de Bellavista, which is located in a quiet residential area in Girona known as Les Pedreres, this urban and modern hotel has superb views of the city and yet is still only a few minutes' walk from landmarks such as the city's cathedral, The Jewish History Museum and the Arab Baths.

While we were in Girona, the "Temps de Flors" (flower season) was on. This flower show is held every year and locals and businesses get fully involved in filling urban, public and monumental spaces with lush artistic floral displays.

Award winning gastronomy

After walking around the city, dinner in Dionium was - how shall I put this? - divine. A firm favourite with locals, creative Catalan cuisine is served with a range of local wines, in spectacular surroundings. What's not to love?

Girona is home to some of the finest restaurants serving top quality cuisine using locally sourced produce in an innovative and avant-garde way. As if further proof was needed in the eating of the pudding, El Celler de Can Roca in Girona is officially the 'Best Restaurant in the World' having been awarded the illustrious accolade by *Restaurant* magazine this year.

Salvador Dalí

After a night of being well fed and watered, the following day we depart for Pibol to visit Castillo Gala - Dalí. The Gala Dalí Castle in Pibol has been open to the public since 1996, and allows visitors discover this medieval masterpiece in which Salvador Dalí fulfilled his promise to make a mausoleum for his muse and wife, Gala, thus making her 'queen of the castle'. After Gala's death the castle became Salvador Dalí's last workshop.

From Pibol we take a short costal drive to Pontalfada. Whether a walking route through the Camino de Ronda, from Calella del Palafrugell to Llafranc or a bike ride between Pontalfada and Pola, the landscape and terrain in any direction doesn't disappoint. Jagged

1. Un dels fruits dels viatges de premsa coordinats amb els agents turístics
2. Coberta de la memòria anual 2012

Viatges de premsa

Els viatges de premsa resultants de la col·laboració amb el Patronat de Turisme Costa Brava Girona, amb l'Agència Catalana de Turisme i, en alguns casos, també amb l'Oficina Española de Turismo es van traduir en visites de mitjans com ara l'editorial de guies de viatge DuMont, World Traveller Media (per a la creació d'una aplicació en xinès sobre Catalunya) i *Condé Nast Traveler*, dels bloguers responsables de Con mucha gula, que van fer un recorregut per la gastronomia del Triangle Dalinià guiats per La Cuina de l'Empordanet, de *Le Guide du Routard* i de la revista mensual xinesa *Travel Plus Magazine*. També es va atendre un viatge de premsa organitzat amb motiu del Fòrum Gastronòmic Girona 2013, periodistes especialitzats en golf, bloguers de gastronomia i enoturisme, representants de la premsa irlandesa desplaçats a la demarcació amb motiu de la mostra Temps de Flors de Girona o del MIMA, el festival internacional de la imatge submarina de l'Estartit, mitjans de premsa digitals i convencionals de l'Índia (una part dels fruits d'aquest viatge es va poder veure a *The Times of India*), operadors turístics i mitjans de comunicació d'Indonèsia, el bloguer d'Ocholeguas.com (el portal de viatges d'*El Mundo*), convidats del FC Barcelona que promocionaven Catalunya al mercat xinès, el diari suec *Aftonbladet*, la revista anglesa *Voyage*, periodistes alemanys que volien conèixer l'oferta de càmpings i autocaravanes, un programa de viatges de la televisió holandesa anomenat *3 op reis*, una periodista del portal Vanitatis, reporters de Los Angeles acompanyats per representants de l'Oficina Española de Turismo d'aquesta ciutat nord-americana, etc. En aquest apartat destaca així mateix la visita educativa amb taller inclòs que es va preparar expressament per a mares britàniques blogueres que viatgen amb els seus fills.

Finalment, cal assenyalar la col·laboració de l'estudiant en pràctiques Anna Massot Brossa al Departament de Comunicació.

Memòria

Aquesta publicació s'ha convertit en un valuós instrument de transparència sobre l'activitat fundacional i les xifres econòmiques que se'n deriven. S'edita en dues versions bilingües: català/castellà i anglès/francès.

2

1. Uno de los frutos de los viajes de prensa coordinados con los agentes turísticos
2. Cubierta de la memoria anual 2012

Viajes de prensa

Los viajes de prensa resultantes de la colaboración con el Patronat de Turisme Costa Brava Girona, la Agència Catalana de Turisme y, en algunos casos, la Oficina Española de Turismo se tradujeron en visitas de medios como la editorial de guías de viaje DuMont, World Traveller Media (para la creación de una aplicación en chino sobre Cataluña) y *Condé Nast Traveler*, de los blogueros responsables de Con mucha gula, que realizaron un recorrido por la gastronomía del Triángulo Daliniano guiados por La Cuina de l'Empordanet, de *Le Guide du Routard* y de la revista mensual china *Travel Plus Magazine*. También se atendió a un viaje de prensa organizado con motivo del Fórum Gastronómico Girona 2013, a periodistas especializados en golf, a blogueros de gastronomía y enoturismo, a representantes de la prensa irlandesa desplazados a la demarcación con motivo de la muestra Tiempo de Flores de Girona o del MIMA, el festival internacional de la imagen submarina de L'Estartit, a medios de prensa digitales y convencionales de la India (una parte de los frutos de este viaje se pudieron ver en *The Times of India*), a operadores turísticos y medios de comunicación de Indonesia, al bloguero de Ocholeguas.com (el portal de viajes de *El Mundo*), a invitados del FC Barcelona que promocionaban Cataluña en el mercado chino, al diario sueco *Aftonbladet*, a la revista inglesa *Voyage*, a periodistas alemanes que querían conocer la oferta de campings y autocaravanas, a un programa de viajes de la televisión holandesa denominado *3 op reis*, a una periodista del portal Vanitatis, a reporteros de Los Ángeles acompañados por representantes de la Oficina Española de Turismo de esta ciudad norteamericana, etc. En este apartado destaca así mismo la visita educativa con taller incluido que se preparó expresamente para madres británicas blogueras que viajan con sus hijos.

Finalmente, cabe señalar la colaboración de la estudiante en prácticas Anna Massot Brossa en el Departamento de Comunicación.

Memoria

Esta publicación se ha convertido en un valioso instrumento de transparencia sobre la actividad fundacional y las cifras económicas que se derivan de ella. Se edita en dos versiones bilingües: catalán/castellano e inglés/francés.

Comunicació digital

WEB

Es va continuar treballant en el projecte de renovació del web. Atesa la seva complexitat, ja que és l'aparador dels quatre museus, de Salvador Dalí i de la Fundació, la feina es va focalitzar en la construcció d'una estructura que reflectís els diferents àmbits d'acció de la institució i que, alhora, assegurés una bona usabilitat als internautes. Així, es van estudiar i valorar les possibilitats tecnològiques disponibles per oferir als usuaris un web amb més interacció i amb diversitat de materials digitals. Confiem que el projecte, que ja es troba en una fase de disseny avançada, es pugui implementar el 2014. Paral·lelament a aquestes tasques, es van continuar incorporant al web actual informacions relacionades amb les activitats que generen el Servei Educatiu i l'associació Amics dels Museus Dalí així com notícies diverses relatives a exposicions, publicacions, processos judicials i la millora permanent del servei de gestió d'entrades.

1

2

XARXES SOCIALS

Un estudi sobre les xarxes socials en el sector dels museus elaborat per l'empresa SocialWin i presentat el 23 d'octubre al MNAC va situar el Facebook de la Fundació Dalí en el tercer lloc del rànquing de l'Estat espanyol pel que fa a fidelització.

L'exercici 2013 es va cloure amb 6.074 fans a Facebook i 908 seguidors a Twitter. A Flickr, les 5.443 fotos penjades es van visualitzar 193.616 vegades, mentre que a YouTube, que a final d'any ja havia sumat 123 subscriptors, els 76 vídeos disponibles es van veure 40.480 vegades.

Durant l'exercici es van recollir els fruits de quatre anys d'implementació a Facebook, YouTube i Flickr, però també es va intensificar la presència en línia de la institució per mitjà de l'experimentació a Twitter. En l'exercici passat, a més, es van ampliar els àmbits de publicació d'esdeveniments al Facebook, que s'utilitzen principalment com a canal de comunicació per donar a conèixer les activitats del Servei Educatiu i els Amics dels Museus Dalí així com per facilitar informació pràctica sobre els museus.

En col·laboració amb el CED, el Facebook de la Fundació Dalí es va convertir en una excel·lent eina de difusió de la vida i l'obra del Mestre i de les exposicions que se celebren al seu entorn. Cal esmentar, en aquest sentit, la campanya per donar a conèixer als internautes la mostra temporal *Dalí i els seus tallers*, organitzada al Castell de Púbol; durant quatre mesos se'n van publicar amb regularitat fotografies i fragments dels textos del catàleg —redactats per les coordinadores del CED—, que van ser molt ben valorats pels usuaris.

En aquest apartat cal assenyalar així mateix, entre altres accions, el concurs «Busca els dracs als Museus Dalí», organitzat amb motiu de la diada de Sant Jordi, i el concurs fotogràfic «InstaNit», fruit d'una iniciativa engegada en col·laboració amb l'associació Comerç Figueres que va tenir lloc el 28 de juny per celebrar la revetlla de Sant Pere, patró de la ciutat, i en la qual va participar una cinquantena d'Instagrammers.

Finalment, és important posar en relleu la tasca iniciada el 2013 en relació amb la presència en línia a la Xina, un dels mercats que la Fundació considera prioritaris a mitjà i llarg termini. Després d'una extensa investigació sobre les dinàmiques i els reptes específics que aquest projecte comporta, es va establir un pla d'actuació que preveu, d'una banda, detectar i ampliar els articles existents sobre Dalí en les principals enciclopèdies digitals de la Xina (Hudong i Baidu Baike) i, de l'altra, introduir-nos en el panorama de les xarxes socials xineses.

1. La #InstaNit celebrada la vigília de Sant Pere
2. Concurs a Facebook «Busca els dracs als museus Dalí», organitzat amb motiu de la diada de Sant Jordi
3. Està previst que el nou web vegi la llum l'any 2014

Comunicación digital

WEB

Se continuó trabajando en el proyecto de renovación de la web. Dada su complejidad, ya que se trata del escaparate de los cuatro museos, de Salvador Dalí y de la propia Fundación, el trabajo se focalizó en la construcción de una estructura que reflejara los diferentes ámbitos de acción de la institución y que, al mismo tiempo, asegurara una buena usabilidad a los internautas. De esta forma, se estudiaron y valoraron las posibilidades tecnológicas disponibles para ofrecer a los usuarios una web más interactiva y con diversidad de materiales digitales. Confiamos en que el proyecto, que ya se encuentra en una fase de diseño avanzada, se pueda implementar en el 2014. Paralelamente, se continuó incorporando a la web actual informaciones relacionadas con las actividades que generan el Servicio Educativo y la asociación Amics dels Museus Dalí, así como noticias diversas relativas a exposiciones, publicaciones, procesos judiciales y la mejora permanente del servicio de gestión de entradas.

3

1. La #InstaNit celebrada la víspera de la festividad de San Pedro
2. Concurso en Facebook «Busca los dragones en el museo Dalí», organizado con motivo del día de Sant Jordi
3. Está previsto que la nueva web vea la luz en el año 2014

REDES SOCIALES

Un estudio sobre las redes sociales en el sector de los museos elaborado por la empresa SocialWin y presentado el 23 de octubre en el MNAC situó el Facebook de la Fundación Dalí en el tercer lugar del ranking del Estado español en lo que se refiere a fidelización.

El ejercicio 2013 se cerró con 6 074 fans en el Facebook y 908 seguidores en Twitter. En Flickr, las 5443 fotos colgadas se visualizaron 193 616 veces, mientras que en YouTube, que a final de año contaba ya con 123 suscriptores, los 76 vídeos disponibles se vieron 40 480 veces.

Durante el ejercicio se recogieron los frutos de cuatro años de implementación en Facebook, YouTube y Flickr, y se intensificó la presencia en línea de la institución por medio de la experimentación en Twitter. Además, se ampliaron los ámbitos de publicación de eventos en Facebook, que se utilizan principalmente como canal de comunicación para dar a conocer las actividades del Servicio Educativo y de Amics dels Museus Dalí así como para facilitar información práctica sobre los museos.

En colaboración con el CED, el Facebook de la Fundación Dalí se convirtió en una excelente herramienta de difusión de la vida y la obra del Maestro y de las exposiciones que se celebran en torno a ellas. En este sentido, cabe mencionar la campaña para dar a conocer a los internautas la muestra temporal *Dalí i els seus tallers*, organizada en el Castillo de Púbol; durante cuatro meses se publicaron con regularidad fotografías y fragmentos de los textos del catálogo —redactados por las coordinadoras del CED—, que fueron muy bien valorados por los usuarios.

En este apartado cabe señalar también, entre otras acciones, el concurso «Busca a los dragones en los Museos Dalí», organizado con motivo de la festividad de Sant Jordi, y el concurso fotográfico «InstaNit», fruto de una iniciativa puesta en marcha en colaboración con la asociación Comerç Figueres que tuvo lugar el 28 de junio para celebrar la verbena de San Pedro, patrón de la ciudad, y en la que participaron una cincuentena de Instagrammers.

Por último, es importante destacar la labor iniciada en el 2013 en relación con la presencia en línea en China, uno de los mercados que la Fundación considera prioritarios a medio y largo plazo. Después de una extensa investigación sobre las dinámicas y los retos específicos que comporta este proyecto, se estableció un plan de actuación que prevé, por un lado, detectar y ampliar los artículos existentes sobre Dalí en las principales enciclopedias digitales de China (Hudong y Baidu Baike), y por otro, introducirnos en el panorama de las redes sociales chinas.

Promoció i difusió dels museus

Durant l'any 2013 es va mantenir la tendència a l'alça als museus Dalí. El balanç de visites va ser positiu, amb un increment conjunt del 8,42 % en relació al 2012.

L'Agència Catalana de Turisme, el Patronat de Turisme Costa Brava Girona i Turespaña van seguir organitzant les accions de promoció habituals als museus Dalí: visites per a operadors turístics (*fam trips*) i per a mitjans d'informació d'arreu (*press trips*) així com participació en les fires més importants del sector turístic. Destaquen, en aquest apartat, les accions dirigides a França (país d'origen del principal grup de visitants dels museus Dalí, amb un 27 % a Figueres i un 39,41 % a Portlligat) i a l'Estat espanyol (lloc de procedència d'un 8 % dels visitants del Museu Dalí i d'un 11,61 % dels comptabilitzats al Castell de Púbol) que es van posar en marxa per aprofitar l'impacte de l'exposició celebrada al Centre Pompidou de París primer i a Madrid després. Cal subratllar que les accions dutes a terme els darrers anys als mercats rus i dels països de l'Est, juntament amb el ressò de l'exposició organitzada el 2012 a Moscou, es van traduir en un 22,22 % de visitants russos a Figueres; el 2013, en efecte, aquest col·lectiu es va convertir en el segon grup de visitants del Teatre-Museu després del francès, i en el primer en ordre d'importància al Castell de Púbol (51,69 %), seguit en aquest cas pel francès en segon lloc (14,16 %).

En concret, el Patronat de Turisme Costa Brava Girona i l'Agència Catalana de Turisme van organitzar viatges de familiarització als museus Dalí per a operadors turístics de Hong Kong, de països de l'Est (Coral Travel), nord-americans (Virtuoso, empresa líder en viatges de luxe a escala mundial), hebreus (Astha & Suranga), britànics (esdeveniments i incentius) i francesos (grup SNCF, Rail Europe i Voyagers du Monde); dins aquest capítol cal remarcar així mateix les accions relacionades amb la fira ITB Berlin, amb Destinos Travel i amb el turisme de golf en general.

Durant l'exercici passat es va mantenir la col·laboració amb Costa Brava Verd Hotels, que amb motiu de l'exposició de Dalí al Reina Sofía va dur a terme una intensa campanya de promoció a Madrid. Així mateix, va prosseguir la col·laboració amb l'Associació de Guies de Girona, l'Àrea de Turisme de l'Ajuntament de Figueres i l'associació Comerç Figueres per a tot allò que afecta la ciutat i les visites al Museu Dalí, en especial pel que fa al Teatre-Museu de Nit. Un altre element de promoció destacable va ser el conveni amb Turisme Juvenil de Catalunya, que permet oferir descomptes als titulars del Carnet Jove.

En l'edició del 2013, la campanya de visites nocturnes al Museu Dalí es va prolongar del 27 de juliol al 31 d'agost. En total es van rebre 16.984 visites, és a dir, un 11,36 % més que el 2012. Aquesta modalitat de visita, que inclou una copa de cava així com projeccions diverses amb Salvador Dalí com a protagonista, representa un dels atractius que la Fundació Dalí proposa per a les nits d'estiu i té un èxit notable, sobretot entre els visitants estrangers.

Van continuar les accions de promoció adreçades als establiments hotelers de l'àrea de Girona i la Costa Brava i de la ciutat de Barcelona, per a les quals es va disposar de la col·laboració de l'empresa La Difusora. També es van mantenir les accions habituals a través d'oficines de turisme, guies turístics i altres agents del sector.

1. Material promocional del Teatre-Museu de Nit
2. L'obertura nocturna permet gaudir millor de la col·lecció

Es va mantenir la tendència a l'alça als museus Dalí. El total de visites va incrementar en un 8,42 %

Promoción y difusión de los museos

Durante el año 2013 se mantuvo la tendencia al alza en los museos Dalí. El balance de visitas fue positivo, con un incremento conjunto del 8,42 % con relación al 2012.

La Agència Catalana de Turisme, el Patronat de Turisme Costa Brava Girona y Turespaña continuaron organizando las acciones de promoción habituales en los museos Dalí: visitas para operadores turísticos (*fam trips*) y para medios de información de todo el mundo (*press trips*), así como participación en las ferias más importantes del sector turístico. En este apartado destacan las acciones dirigidas a Francia (país de origen del principal grupo de visitantes de los museos Dalí, con un 27 % en Figueres y un 39,41 % en Portlligat) y al Estado español (lugar de procedencia de un 8 % de los visitantes del Museo Dalí y de un 11,61 % de los contabilizados en el Castillo de Púbol), que se pusieron en marcha para aprovechar el impacto de la exposición celebrada en el Centre Pompidou de París primero y en Madrid después. Cabe subrayar que las acciones llevadas a cabo en los últimos años en los mercados ruso y de los países del Este, junto con la repercusión de la muestra organizada en el 2012 en Moscú, se tradujeron en un 22,22 % de visitantes rusos a Figueres. En el 2013, el colectivo ruso se convirtió en el segundo grupo de visitantes del Teatro-Museo después del francés, y en el primero en orden de importancia en el Castillo de Púbol (51,69 %), seguido en este caso por el francés en segundo lugar (14,16 %).

En concreto, el Patronat de Turisme Costa Brava Girona y la Agència Catalana de Turisme organizaron viajes de familiarización a los museos Dalí para operadores turísticos de Hong Kong, de países del Este (Coral Travel), norteamericanos (Virtuoso, empresa líder en viajes de lujo a escala mundial), hebreos (Astha & Suranga), británicos (eventos e incentivos) y franceses (grupo SNCF, Rail Europe y Voyagers du Monde); en este capítulo cabe destacar así mismo las acciones relacionadas con la feria ITB Berlín, con Destinos Travel y con el turismo de golf en general.

Durante el pasado ejercicio se mantuvo la colaboración con Costa Brava Verd Hotels, que con motivo de la exposición de Dalí en el Reina Sofía llevó a cabo una intensa campaña de promoción en Madrid. También se prosiguió la colaboración con la Associació de Guies de Girona, el Área de Turismo del Ayuntamiento de Figueres y la asociación Comerç Figueres para todo aquello que afecta a la ciudad y a las visitas al Museo Dalí, en especial en lo que se refiere al Teatro-Museo de Noche. Otro elemento de promoción destacable fue el convenio con Turisme Juvenil de Catalunya, que permite ofrecer descuentos a los titulares del Carnet Jove.

En la edición del 2013, la campaña de visitas nocturnas al Museo Dalí se prolongó del 27 de julio al 31 de agosto. En total se recibieron 16 984 visitas, es decir, un 11,36 % más que en el 2012. Esta modalidad de visita, que incluye una copa de cava así como proyecciones diversas con Salvador Dalí como protagonista, representa uno de los atractivos que la Fundación Dalí propone para las noches de verano y tiene un éxito notable, sobre todo entre los visitantes extranjeros.

Continuaron las acciones de promoción dirigidas a los establecimientos hoteleros del área de Girona y la Costa Brava y de la ciudad de Barcelona, para las cuales se dispuso de la colaboración de la empresa La Difusora. También se mantuvieron las acciones habituales a través de oficinas de turismo, guías turísticos y otros agentes del sector.

Se mantuvo la tendencia al alza en los museus Dalí. El total de visitas incrementó en un 8,42 %

1. Material promocional del Teatro-Museo de Noche
2. La apertura nocturna permite un mayor disfrute de la colección

Gestió comercial

Les botigues que experimenten un major creixement són les de Púbol i Portlligat

Totes les botigues dels centres de la Fundació van continuar experimentant un creixement positiu de les vendes, malgrat un entorn de crisi que incideix directament sobre el consum. L'elevat nombre de visitants estrangers va contribuir d'una manera molt significativa a aconseguir que el model de gestió no experimentés caigudes rellevants. Durant l'exercici, de fet, el volum de vendes agregat va créixer un 2,17 % respecte al 2012; per centres, l'increment va oscil·lar entre el 0,31 % de Figueres i el 11,78 % de la botiga de Púbol.

Al llarg dels últims cinc anys, l'evolució del volum de vendes ha estat la següent:

ANY	VOLUM DE VENDES
2009	2.265.000 €
2010	2.442.433 €
2011	2.441.466 €
2012	2.547.000 €
2013	2.602.000 €

Totes les botigues van créixer en vendes respecte a l'exercici anterior; en aquest sentit van sobresortir, principalment, les botigues de l'espai Dalí·Joies, de Púbol i de Portlligat, que segueixen marcant màxims històrics any rere any. El quadre adjunt mostra el creixement enregistrat el 2013 en cadascuna de les botigues dels centres:

Teatre-Museu	0,31 %
Dalí·Joies	1,99 %
Púbol	11,78 %
Portlligat	6,90 %

FIGUERES: TEATRE-MUSEU DALÍ I DALÍ·JOIES

La botiga de Dalí·Joies, una de les que han destacat en els exercicis recents, va consolidar la tendència dels darrers tres anys, sobretot pel que fa a vendes de productes de gamma alta.

FIGUERES: VENDES BOTIGUES (€)

	Botiga Teatre-Museu	Botiga Dalí·Joies	Vendes totals Figueres
2009	1.703.000	148.000	1.851.000
2010	1.825.000	163.000	1.988.000
2011	1.784.000	214.000	1.998.000
2012	1.812.000	232.000	2.044.000
2013	1.818.000	237.000	2.054.000

La finalització de la reforma i la reorganització de l'exposició de productes de la botiga de Púbol va produir els resultats desitjats, que es van concretar en un increment del 11,78 %. D'altra banda, la botiga de Portlligat, amb un creixement del 6,90 %, va superar per primera vegada la xifra de 300.000 euros de facturació.

PÚBOL I PORTLLIGAT: VENDES BOTIGUES (€)

Any	Botiga Portlligat	Botiga Púbol
2009	254.000	160.000
2010	264.000	189.000
2011	245.000	198.000
2012	292.000	211.000
2013	312.000	236.000

Gestión comercial

Las tiendas que experimentan un mayor crecimiento son las de Púbol y Portlligat

Todas las tiendas de los centros de la Fundación continuaron experimentando un crecimiento positivo de las ventas, a pesar de un entorno de crisis que incide directamente sobre el consumo. El elevado número de visitantes extranjeros contribuyó de una manera muy significativa a conseguir que el modelo de gestión no sufriera caídas relevantes. Durante el ejercicio, de hecho, el volumen de ventas agregado creció un 2,17 % respecto al 2012; por centros, el incremento osciló entre el 0,31 % de Figueres y el 11,78 % de la tienda de Púbol.

A lo largo de los últimos cinco años, la evolución del volumen de ventas ha sido la siguiente:

AÑO	VOLUMEN DE VENTAS
2009	2 265 000 €
2010	2 442 433 €
2011	2 441 466 €
2012	2 547 000 €
2013	2 602 000 €

Todas las tiendas aumentaron sus ventas respecto al ejercicio anterior; en este sentido destacaron principalmente las tiendas de Púbol y de Portlligat, que siguen marcando máximos históricos. El cuadro adjunto muestra el crecimiento registrado en el 2013 en cada una de las tiendas de los centros:

Teatro-Museo	0,31 %
Dalí·Joias	1,99 %
Púbol	11,78 %
Portlligat	6,90 %

FIGUERES: TEATRO-MUSEO DALÍ Y DALÍ·JOYAS

La tienda de Dalí·Joyas, una de las que ha destacado en los ejercicios recientes, consolidó la tendencia de los últimos tres años, en particular en lo que se refiere a ventas de productos de gama alta.

FIGUERES: VENTAS TIENDAS (€)

	Tienda Teatro-Museo	Tienda Dalí·Joyas	Ventas totales Figueres
2009	1 703 000	148 000	1 851 000
2010	1 825 000	163 000	1 988 000
2011	1 784 000	214 000	1 998 000
2012	1 812 000	232 000	2 044 000
2013	1 818 000	237 000	2 054 000

La finalización de la reforma y la reorganización de la exposición de productos de la tienda de Púbol tuvo los resultados esperados, que se concretaron en un incremento del 11,78 %. Por su parte, la tienda de Portlligat, con un crecimiento del 6,90 %, superó por primera vez la cifra de 300 000 euros de facturación.

PÚBOL Y PORTLLIGAT: VENTAS TIENDAS (€)

Año	Tienda de Portlligat	Tienda de Púbol
2009	254 000	160 000
2010	264 000	189 000
2011	245 000	198 000
2012	292 000	211 000
2013	312 000	236 000

Botiga virtual

Durant el 2013, la botiga en línia va consolidar el seu funcionament i les vendes van experimentar un augment significatiu arran dels canvis impulsats en l'exercici anterior. Malgrat que les visites i les vendes van créixer, s'observen alguns canvis en la composició dels visitants i les vendes realitzades a través d'aquest mitjà. En aquest sentit, sobresurten com a novetat les vendes a Rússia vinculades a les visites procedents d'aquest país, que apareixen per primer any i se situen en la cinquena posició quant a volum de vendes. Tot i que Alemanya i Itàlia també destaquen, amb un increment de les vendes respecte a l'any anterior, l'Estat espanyol assoleix la primera posició tant pel que fa a nombre de visites com en volum de vendes.

EVOLUCIÓ DE LES VENDES

	Volum de vendes	Variació
2010	5.100 €	n/d
2011	6.800 €	+34,28 %
2012	14.900 €	+118,57 %
2013	16.000 €	+8,28 %

EVOLUCIÓ DE LES VISITES A LA BOTIGA VIRTUAL

	Visites	Variació
2010	3.557	n/d
2011	12.416	+249,06 %
2012	51.578	+315,42 %
2013	64.138	+24,35 %

1

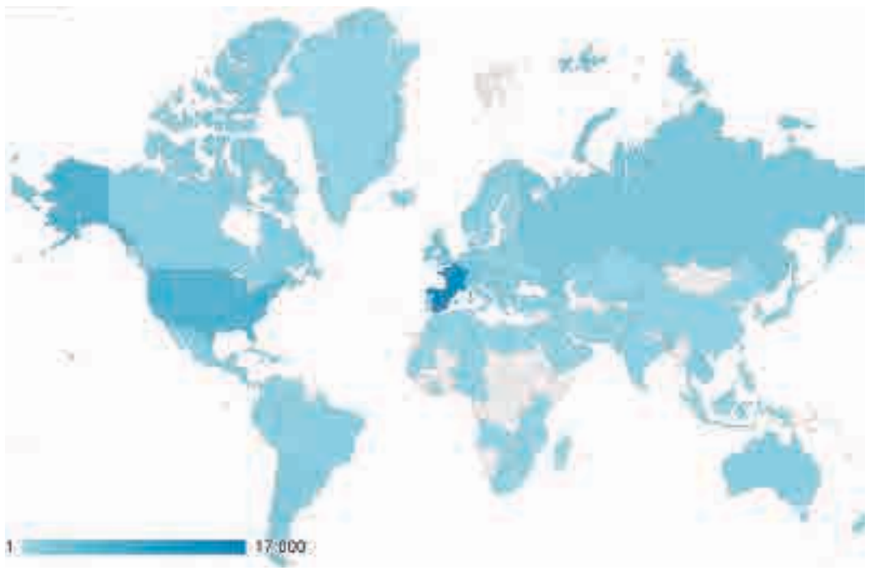

1. Mapa de Google que indica la procedència dels visitants de la botiga virtual
2. Alguns dels productes que es poden adquirir a través d'aquesta plataforma digital

Tienda virtual

Durante el 2013, la tienda en línea consolidó su funcionamiento y las ventas experimentaron un aumento significativo pero más moderado, a raíz de los cambios impulsados en el ejercicio anterior. A pesar de que tanto las visitas como las ventas crecieron, se observan algunos cambios en la composición de los visitantes y las operaciones realizadas a través de este medio. En este sentido, sobresalen como novedad las ventas en Rusia vinculadas a las visitas procedentes de este país, que aparecen por primer año y se sitúan en la quinta posición en cuanto a volumen de ventas. El Estado español ostenta la primera posición tanto en lo que se refiere al número de visitas como al volumen de ventas, y también destacan Alemania e Italia, con un incremento de ventas respecto al año anterior.

EVOLUCIÓN DE LAS VENTAS

	Volumen de ventas	Variación
2010	5100 €	n/d
2011	6800 €	+34,28 %
2012	14 900 €	+118,57 %
2013	16 000 €	+8,28 %

EVOLUCIÓN DE LAS VISITAS A LA TIENDA VIRTUAL

	Visitas	Variación
2010	3557	n/d
2011	12 416	+249,06 %
2012	51 578	+315,42 %
2013	64 138	+24,35 %

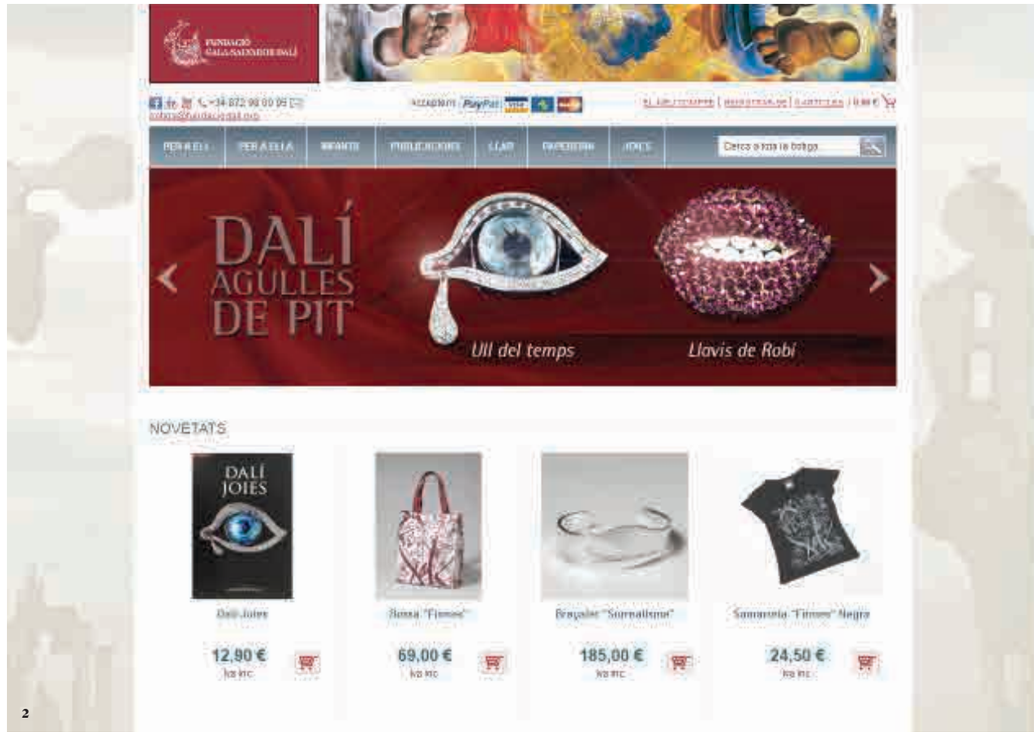

1. Mapa de Google que indica la procedencia de los visitantes de la tienda virtual
2. Algunos de los productos que se pueden adquirir a través de esta plataforma digital

Les visites des de dispositius mòbils han augmentat un 141 %

Cal esmentar així mateix que, durant el 2013, un 22 % de les més de 64.000 visites que va rebre la botiga virtual (és a dir, unes 14.000) es van fer emprant tecnologia mòbil o tauleta, fet que representa un increment del 141,24 % en relació al 2012 de les visites online que utilitzen aquests dispositius. L'any passat, les visites procedents de l'Estat espanyol van continuar liderant el rànquing i, per primera vegada, també van ser les capdavanteres en xifra de vendes.

Els deu països amb més visites a la botiga virtual van ser els següents:

2011		2012		2013	
Origen	Visites	Origen	Visites	Origen	Visites
Espanya	5.531	Espanya	14.661	Espanya	17.000
França	3.454	França	11.833	França	14.757
EUA	1.150	EUA	3.413	EUA	6.614
Rússia	650	Regne Unit	1.878	Regne Unit	3.400
Regne Unit	454	Rússia	1.466	Rússia	2.183
Alemanya	355	Alemanya	1.452	Alemanya	1.672
Itàlia	299	Mèxic	1.391	Mèxic	1.516
Països Baixos	242	Argentina	1.379	Argentina	1.413
Argentina	191	Itàlia	1.314	Itàlia	1.208
Mèxic	117	Països Baixos	1.049	Països Baixos	1.108

La taula adjunta mostra la contribució dels visitants a la facturació de la botiga virtual, amb una comparativa entre els anys 2012 i 2013, així com la despesa per visita, apartat que lidera Alemanya amb 0,58 euros, seguida molt de prop per Itàlia i Rússia (0,47 i 0,42 euros, respectivament).

2012				2013			
Origen	Facturació	Visites	Despesa per visita	Origen	Facturació	Visites	Despesa per visita
França	3.280,47 €	11.833	0,28 €	Espanya	4.693,27 €	17.000	0,28 €
Espanya	3.134,31 €	14.661	0,21 €	França	3.807,98 €	14.757	0,26 €
Regne Unit	1.541,97 €	1.878	0,82 €	EUA	1.918,37 €	6.614	0,29 €
EUA	1.117,01 €	3.413	0,33 €	Regne Unit	1.297,49 €	3.400	0,31 €
Països Baixos	841,27 €	1.049	0,80 €	Alemanya	1.162,09 €	1.672	0,70 €
Itàlia	563,30 €	1.314	0,43 €	Itàlia	863,80 €	1.208	0,72 €
Alemanya	526,75 €	1.452	0,36 €	Rusia	849,93 €	2.183	0,39 €
Noruega	444,29 €	167	2,66 €	Mèxic	217,01 €	1.516	0,14 €
Austràlia	377,38 €	381	0,99 €	Països Baixos	90,31 €	1.108	0,08 €
Suïssa	366,86 €	406	0,90 €	Argentina	58,28 €	1.413	0,04 €

Las visitas desde dispositivos móviles han aumentado un 141 %

Cabe mencionar así mismo que, durante el 2013, un 11 % de las más de 46 000 visitas que recibió la tienda virtual (es decir, unas 5000) se realizaron a través de tecnología móvil o tableta, lo cual representa un 14,14 % del total de las ventas del ejercicio en este canal. El año pasado, las visitas procedentes del Estado español continuaron liderando el ranking y, por primera vez, también fueron las primeras en el cifra de ventas.

Los diez países con más visitas a la tienda virtual fueron los siguientes:

2011		2012		2013	
Origen	Visitas	Origen	Visitas	Origen	Visitas
España	5531	España	14 661	España	17 000
Francia	3454	Francia	11 833	Francia	14 757
EE.UU.	1150	EE.UU.	3413	EE.UU.	6614
Rusia	650	Reino Unido	1878	Reino Unido	3400
Reino Unido	454	Rusia	1466	Rusia	2183
Alemania	355	Alemania	1452	Alemania	1672
Italia	299	México	1391	México	1516
Países Bajos	242	Argentina	1379	Argentina	1413
Argentina	191	Italia	1314	Italia	1208
México	117	Países Bajos	1049	Países Bajos	1108

El cuadro adjunto muestra la contribución de los visitantes a la facturación de la tienda virtual, con una comparativa entre los años 2012 y 2013, así como el gasto por visita, apartado que lidera Alemania con 0,58 euros, seguida muy de cerca por Italia y Rusia (0,47 y 0,42 euros, respectivamente).

2012				2013			
Origen	Facturación	Visitas	Gasto por visita	Origen	Facturación	Visitas	Gasto por visita
Francia	3280,47 €	11 833	0,28 €	España	4693,27 €	17 000	0,28 €
España	3134,31 €	14 661	0,21 €	Francia	3807,98 €	14 757	0,26 €
Reino Unido	1541,97 €	1878	0,82 €	EE.UU.	1918,37 €	6614	0,29 €
EE.UU.	1117,01 €	3413	0,33 €	Reino Unido	1297,49 €	3400	0,31 €
Países Bajos	841,27 €	1049	0,80 €	Alemania	1162,09 €	1672	0,70 €
Italia	563,30 €	1314	0,43 €	Italia	863,80 €	1208	0,72 €
Alemania	526,75 €	1452	0,36 €	Rusia	849,93 €	2183	0,39 €
Noruega	444,29 €	167	2,66 €	México	217,01 €	1516	0,14 €
Australia	377,38 €	381	0,99 €	Países Bajos	90,31 €	1108	0,08 €
Suiza	366,86 €	406	0,90 €	Argentina	58,28 €	1413	0,04 €

Gestió de màrqueting

Productes de marxandatge cultural

DESENVOLUPAMENT DE PRODUCTES EXCLUSIUS

Durant el 2013 es va dur a terme una política de desenvolupament de productes orientada a satisfer una demanda cada vegada més diversa i exigent. Un any més, el Departament de Màrqueting va dedicar una atenció especial a l'anàlisi i la racionalització de les gammes de productes que s'ofereixen a les botigues dels museus Dalí. Si bé hi ha un gran nombre de referències que han gaudit d'un èxit notable al llarg del temps i que ja s'han consolidat en la nostra cartera, necessitem incorporar nous productes perquè l'oferta es mantingui viva i atractiva. La principal novetat del 2013 va ser el llançament de productes complementaris de les noves tecnologies per poder arribar a un públic juvenil i usuari d'aquesta mena d'articles avantguardistes. Considerem important adequar l'oferta de productes de marxandatge cultural a aquests usos tecnològics, que són cada vegada més quotidians i tenen una demanda creixent; en aquest sentit cal destacar les noves fundes per a iPad, atractives i funcionals, i els adhesius decoratius per a iPhone 4/4s i iPhone 5. Alhora, es va potenciar el desenvolupament de productes basats en les manualitats a fi i efecte de fomentar la creativitat i la participació entre els més petits; així es van llançar, sota el concepte «Surrealitza't!», els anomenats *sticker-collage*, gràcies als quals els infants poden crear les seves pròpies postals surrealistes. Aquest producte es va desenvolupar en col·laboració amb membres del Servei Educatiu. També es va treballar amb l'empresa Covers en el disseny dels anomenats Cubs Dalí, una manera entretinguda i divertida de presentar la iconografia daliniana al públic infantil.

El 2013 es va presentar una nova col·lecció de joies basada en un concepte en el qual es fusionaven les textures que podem trobar als museus Dalí i l'arquitectura dels edificis on es troben situats. La idea, de gran originalitat, va fructificar en un producte atractiu i assequible que permet donar a conèixer els espais dalinians des d'una perspectiva diferent. 'Somni', 'llar', 'niu' o 'secret', entre altres, són alguns dels conceptes en què es va inspirar la col·lecció, en una aposta clara pel disseny diferencial. En l'apartat de nous llançaments s'inclouen així mateix unes tovalloles de platja molt originals, pràctiques bosses de cotó i divertits clauers, entre altres articles. Cal destacar que el desenvolupament de tots aquests productes es va fer amb empreses estatals que fabriquen al nostre territori i que potencien el concepte de producció de proximitat.

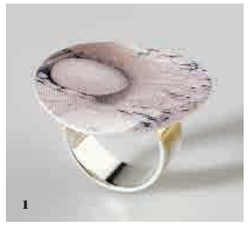
1

2

3

4

5

1-3. Noves col·leccions de joies inspirades en temàtiques dalinianes
4-5. Fundes d'iPad i adhesius decoratius per a iPhone 4/4s i 5
6-7. Noves tovalloles i bosses de platja
8. Clauers de colors atractius per a tots els públics
9-10. Productes orientats a fomentar la creativitat dels més petits

Gestión de marketing

6

7

8

9

10

Productos de merchandising cultural

DESARROLLO DE PRODUCTOS EXCLUSIVOS

Durante el 2013 se llevó a cabo una política de desarrollo de productos orientada a satisfacer una demanda cada vez más diversa y exigente. Un año más, el Departamento de Marketing dedicó especial atención a analizar y racionalizar las gamas de productos que se ofrecen en las tiendas de los museos Dalí, pues si bien es cierto que existe un gran número de referencias que vienen gozando de un importante éxito a lo largo del tiempo y que se han consolidado en nuestro portafolio, necesitamos incorporar nuevos artículos para mantener viva y atractiva nuestra oferta. La principal novedad del 2013 fue el lanzamiento de productos complementarios a las nuevas tecnologías como canal para llegar a un público juvenil y usuario de dichas vanguardias. Creemos importante adecuar la oferta de productos de merchandising cultural a estos usos tecnológicos cada vez más cotidianos y con una demanda creciente y, al respecto, cabe destacar las atractivas y funcionales fundas para iPad y los adhesivos embellecedores para iPhone 4/4s y iPhone 5. También se potenció el desarrollo de productos basados en las manualidades, con el fin de fomentar la creatividad y la participación entre los niños; así, y bajo el concepto «¡Surrealízate!», se lanzaron los llamados *sticker-collage*, que permiten a los más pequeños crear sus propias postales surrealistas. Este producto se ha desarrollado en colaboración con miembros del Servicio Educativo. También se ha trabajado con la empresa Covers a fin de crear los llamados Cubos Dalí, una divertida y entretenida manera de presentar la iconografía daliniana al público infantil.

En el 2013 se presentó una nueva colección de joyas basada en un concepto que fusionaba las texturas que podemos encontrar en los museos Dalí y la arquitectura de los edificios donde están ubicados. Una original idea que dio como resultado un producto atractivo, asequible y que nos permite divulgar los espacios dalinianos desde otra perspectiva. 'Sueño', 'hogar', 'nido', 'secreto'… son algunos de los conceptos en los que se basó esta colección, en una clara apuesta por el diseño diferencial. En el apartado de nuevos lanzamientos se incluyen así mismo originales toallas de playa, prácticas bolsas de algodón y divertidos llaveros, entre otros artículos. Cabe destacar que todos estos desarrollos se llevaron a cabo con empresas estatales que fabrican en nuestro territorio y que potencian el concepto de producción de proximidad.

1-3. Nuevas colecciones de joyas inspiradas en temáticas dalinianas
4-5. Fundas de iPad y adhesivos decorativos para iPhone 4/4s y 5
6-7. Nuevas toallas y bolsas de playa
8. Llaveros de atractivos colores para todos los públicos
9-10. Productos orientados a fomentar la creatividad de los más pequeños

Programes de llicència

La difícil conjuntura econòmica que travessa el mercat i que afecta, en especial, el sector de les llicències no afavoreix la conclusió de nous acords de col·laboració, tot i que s'ha anat treballant per consolidar processos i marcar estratègies de futur a curt i mitjà termini amb les empreses llicenciatàries existents. En aquest sentit, el 2013 va començar la tasca de conceptualització de la nova col·lecció de peces decoratives de plata, bronze i or fabricades per la companyia mexicana D'Argenta i es van establir els primers criteris que hauran de complir; la comercialització de la col·lecció està prevista per al 2014 i s'espera que tingui una acceptació molt bona, sobretot al mercat llatinoamericà. D'altra banda, l'empresa BD Barcelona, en el marc de la seva aposta pel moble de col·leccionisme, va ampliar la col·lecció de mobles de la línia Dalí, que comercialitza d'acord amb una estratègia orientada a l'exclusivitat i a través d'uns canals de venda propis del món de l'art.

PRODUCTES D'ALTA QUALITAT DE LA MARCA «SALVADOR DALÍ»

L'empresa llicenciatària dels perfums Salvador Dalí, Cofinluxe, va presentar la fragància Daliwild com a principal novetat. Es tracta d'una *eau de toilette* vital i plena d'energia; l'ampolla és de vidre transparent tallat amb una forma que recorda la silueta de cinc llavis, un motiu decoratiu recurrent en les creacions de Dalí i que reflecteix aquí un compromís clar amb la sofisticació i la moda. L'*eau de toilette* Sun&Roses, d'altra banda, destil·la notes alegres i fresques amb encant i generositat i s'adreça a un públic jove i dinàmic. Les dues novetats responen a l'estratègia de la companyia de potenciar el tarannà avantguardista i suggeridor de la marca i de prestigiar-ne la identitat.

1

2

Programas de licencia

La difícil coyuntura económica que atraviesan el mercado y, en especial, el sector de las licencias no favorece el cierre de nuevos acuerdos de colaboración, si bien se ha ido trabajando para consolidar procesos y marcar estrategias de futuro a corto y medio plazo con las empresas licenciatarias existentes. En este contexto se inició la labor de conceptualización de la nueva colección de piezas decorativas en plata, bronce y oro fabricadas por la compañía mexicana D'Argenta y se establecieron los primeros requisitos que deberán cumplir. La comercialización de estas piezas está prevista para el año 2014 y se espera obtener una muy buena aceptación comercial, especialmente en el mercado latinoamericano. Por su parte, la empresa BD Barcelona, en el marco de su apuesta por el mueble de coleccionismo, amplió la colección de muebles de la línea Dalí, que comercializa según una estrategia orientada a la exclusividad y a través de unos canales de venta propios del mundo del arte.

PRODUCTOS DE ALTA CALIDAD MARCA «SALVADOR DALÍ»

La empresa licenciataria de los perfumes Salvador Dalí, Cofinluxe, presentó la fragancia Daliwild como principal novedad. Se trata de una *eau de toilette* vital y llena de energía; el frasco es de cristal transparente tallado con una forma que recuerda la silueta de cinco labios, un motivo decorativo recurrente en las creaciones de Dalí y que refleja, aquí , un compromiso claro con la sofisticación y la moda. Por su lado, el *eau de toilette* Sun&Roses destila notas alegres y frescas con encanto y generosidad y va dirigida a un público joven y dinámico. Ambas novedades se enmarcan en la estrategia de la compañía de potenciar el carácter vanguardista y sugerente de la marca y prestigiar su identidad.

4

1-2. Daliwild, principal novetat dels perfums Salvador Dalí i anunci de les fragàncies més sorprenents

3-4. Ampolla i publicitat de l'*eau de toilette* Sun&Roses, per a un públic jove

1-2. Daliwild, principal novedad de los perfumes Salvador Dalí y anuncio de las fragancias más sorprendentes

3-4. Botella y publicidad del *eau de toilette* Sun&Roses para un público joven

L'acord subscrit amb Lancel per desenvolupar una gamma de marroquineria de luxe va permetre que, al llarg del 2013, la reconeguda casa francesa llancés al mercat nous models de bosses de mà basades en els Daligrames. Destaca, en aquest sentit, la versió de setí negre combinat amb pell de color xampany de la bossa icona Dalidol; la mateixa companyia la va definir com una declaració d'amor apassionada i un regal ple d'història i emocions per a una dona excepcional.

Sens dubte, però, un dels projectes més interessants i que van suposar un repte creatiu més gran va ser la conceptualització de la ploma estilogràfica Salvador Dalí de Montegrappa, empresa italiana fundada el 1912 i dedicada a la fabricació de material d'escriptori de gamma alta. La ploma forma part de l'exclusiva col·lecció «Geni Creatiu», inspirada en l'elefant amb potes d'insecte que trobem en obres emblemàtiques de Dalí i que els dissenyadors de Montegrappa han sabut transformar aquí en petites obres de l'art de l'escriptura. En la ploma Dalí, l'elefant es conjuga amb un fons de color blau mediterrani per a la versió de plata i de color verd malaquita en el cas de l'edició d'or massís; a dins incorpora, inscrita en plata, una citació bellíssima de l'autobiografia *La vida secreta de Salvador Dalí*. Aquesta col·lecció exclusiva i elegant consta de 1.000 unitats de plomes estilogràfiques de plata i 989 bolígrafs creats per commemorar l'any de la mort de Dalí, 1989. També es van fabricar 19 bolígrafs i 61 plomes estilogràfiques d'or que representen l'any en el qual es va dissenyar la joia que inspira la col·lecció: *L'elefant espacial*, del 1961. Les plomes es presenten en un estoig en forma d'ou que és també una al·lusió còmplice a l'imaginari dalinià. La iniciativa contribueix a reforçar la imatge de prestigi que la marca «Salvador Dalí» té arreu del món.

Tots els projectes esmentats es van dur a terme en col·laboració permanent amb el Departament de Màrqueting de la Fundació i responien a l'estratègia comercial de l'entitat d'impulsar convenis amb empreses internacionals de gran reconeixement i notorietat en el sector del luxe.

1

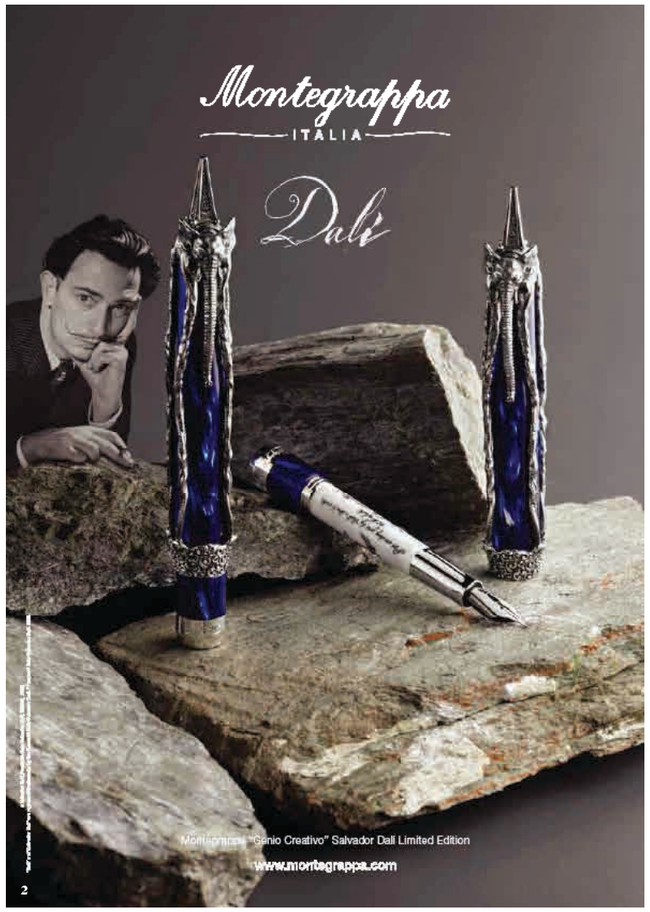

2

1-2. Promoció de la col·lecció «Geni Creatiu» de Montegrappa, amb l'estilogràfica Salvador Dalí
3. Edició limitada d'or massís i verd malaquita
4. Presentació en un estoig elegant i original

El acuerdo suscrito con la casa Lancel para el desarrollo de una gama de marroquinería de lujo permitió que, durante el 2013, la reconocida firma francesa lanzara al mercado nuevos modelos de bolsos basados en los Daligramas. Destacó la versión en satén negro combinado con cuero color champán del bolso icono Dalidol. La propia compañía lo definió como una apasionada declaración de amor y un regalo lleno de historia y emociones para una mujer excepcional.

Pero, sin duda alguna, uno de los proyectos más interesantes y que supusieron un mayor desafío creativo fue la conceptualización de la pluma estilográfica Salvador Dalí creada por Montegrappa, firma italiana que desde 1912 se dedica a la fabricación de material de escritorio de gama alta. Esta pluma forma parte de la exclusiva colección «Genio Creativo», inspirada en el elefante de patas de insecto que encontramos en emblemáticas obras de arte de Dalí y que los diseñadores de Montegrappa han sabido transformar aquí en pequeñas obras del arte de la escritura. En la pluma Dalí, el elefante destaca sobre un fondo azul mediterráneo en la versión de plata y verde malaquita en la versión de oro macizo, y en su interior lleva inscrita en plata una bellísima cita de la autobiografía *La vida secreta de Salvador Dalí.* Esta exclusiva y elegante colección consta de 1000 unidades de plumas estilográficas en plata y 989 bolígrafos realizados en conmemoración del año del fallecimiento de Dalí, 1989. También se fabricaron 19 bolígrafos y 61 plumas estilográficas en oro que representan el año en el que se diseñó la joya que inspira la colección: *El elefante espacial*, de 1961. Las plumas se presentan en un estuche en forma de huevo, en lo que constituye un nuevo guiño al imaginario daliniano. La iniciativa contribuye a reforzar la imagen de prestigio de la marca «Salvador Dalí» en todo el mundo.

Todas estas iniciativas se realizaron en colaboración permanente con el Departamento de Marketing de la Fundación y respondieron a la estrategia comercial de la entidad de impulsar convenios con empresas internacionales de gran reconocimiento y notoriedad en el sector del lujo.

3

4

1-2. Promoción de la colección «Genio Creativo» de Montegrappa, con la estilográfica Salvador Dalí
3. Edición limitada de oro macizo y verde malaquita
4. Presentación en un elegante y original estuche

1

Altres projectes i col·laboracions

Tant els articles exclusius com les publicacions de la Fundació van ser presents a les botigues del MNCARS de Madrid amb motiu de l'exposició sobre Dalí. L'èxit comercial assolit es va traduir en la conclusió d'un acord de distribució amb l'empresa encarregada de la gestió de les botigues del museu madrileny que ens permetrà mantenir una presència continuada dels nostres productes oficials en aquests punts de venda.

Pel que fa a la gestió directa de les nostres botigues, cal destacar la remodelació de la del Castell de Púbol, en la qual es va renovar el mobiliari per tal de reorganitzar l'espai de venda i poder presentar els productes d'una manera més ordenada, versàtil i atractiva. Era un repte difícil, donades les dimensions reduïdes de l'espai i la seva estructura arquitectònica particular, però finalment es va aconseguir un equilibri molt satisfactori. En la nova disposició, una illa central permet consultar amb més facilitat l'àmplia oferta de llibres i guies així com presentar les postals d'una manera original i pràctica, i els altres productes llueixen d'una forma molt més suggeridora. El resultat de les reformes va ser molt positiu, ja que es va generar una despesa per visitant superior a l'assolida en exercicis anteriors. El 2013 també es va modificar l'entrada a la botiga del Teatre-Museu Dalí per tal d'afavorir el flux de visitants cap a aquest punt; la intervenció va consistir en la col·locació d'uns plafons amb vitrines que permeten presentar alguns dels productes que s'hi poden comprar.

Sistemes de gestió informàtica

Durant el 2013 es van virtualitzar alguns dels servidors corporatius per tal de donar més robustesa i seguretat a la xarxa. També es van actualitzar les llicències de programa, amb el propòsit de garantir el bon funcionament de tot el sistema informàtic tant des de la perspectiva de l'usuari com a escala corporativa i de xarxa. Al llarg de l'exercici, a més, es van renovar els PC necessaris amb la nova actualització de Windows (W8) i es va reforçar amb tres iPad el Servei Educatiu. Com a novetat més destacable cal esmentar l'obertura d'un aparador propi de venda d'*e-books* a l'App Store; tot i que de moment es troba en una fase molt elemental, s'anirà ampliant i millorant a mesura que creixi l'oferta de llibres electrònics. Aquesta plataforma permet fer arribar publicacions en format digital a qualsevol indret del món i al moment. Pel que fa al sistema de gestió SAP, es va adaptar a la nova normativa pel que fa a la tramesa de pagaments amb la implantació del fitxer SEPA.

1. Interior de la botiga de Púbol després de la remodelació
2. Les noves vitrines situades a l'entrada de la botiga del Teatre-Museu

2

Otros proyectos y colaboraciones

Tanto los artículos exclusivos como las publicaciones de la Fundación estuvieron presentes en las tiendas del MNCARS de Madrid con motivo de la exposición sobre Dalí. El éxito comercial cosechado se ha traducido en un acuerdo de distribución con la empresa encargada de la gestión de las tiendas del museo madrileño que permitirá mantener una presencia continuada de nuestros productos oficiales en estos puntos de venta.

En relación con la gestión directa de nuestras tiendas cabe destacar la remodelación de la tienda del Castillo de Púbol, donde el mobiliario se renovó al objeto de reorganizar el espacio de venta y poder, así, presentar los productos de una manera más ordenada, versátil y atractiva. El reto era difícil dadas las reducidas dimensiones del espacio y su especial estructura arquitectónica, pero finalmente se consiguió un equilibrio muy satisfactorio. En el nuevo diseño, una isla central permite consultar de una manera mucho más fácil la extensa oferta de libros y guías así como presentar las postales de forma original y práctica, y el resto de productos lucen de una manera mucho más sugerente. El resultado de estas reformas fue muy positivo, ya que se generó un mayor gasto por visitante que en ejercicios anteriores. También se modificó la entrada a la tienda del Teatro-Museo Dalí para favorecer el flujo de visitantes hacia la misma; la intervención consistió, concretamente, en la colocación de unos paneles con vitrinas que permiten presentar algunos de los productos que se pueden comprar en el establecimiento.

Sistemas de gestión informática

Durante el 2013 se «virtualizaron» algunos de los servidores corporativos para proporcionar más robustez y seguridad a la red. También se actualizaron las licencias de programa, con el propósito de garantizar el buen funcionamiento de todo el sistema informático tanto desde la perspectiva del usuario como a escala corporativa y de red. A lo largo del ejercicio, además, se renovaron los PC necesarios con la nueva actualización de Windows (W8) y el Servicio Educativo se reforzó con tres iPad. Cabe mencionar así mismo, como novedad más destacable, la apertura de un escaparate propio de venta de *e-books* en la App Store; aunque de momento se encuentra en una fase muy elemental, se irá ampliando y mejorando a medida que crezca la oferta de libros electrónicos. Esta plataforma permite hacer llegar publicaciones en formato digital a cualquier lugar del mundo y al momento. También se adaptó el sistema de gestión SAP a la nueva normativa en lo que se refiere al envío de pagos, con la implantación del fichero SEPA.

1. Interior de la tienda de Púbol después de la remodelación
2. Las nuevas vitrinas situadas a la entrada de la tienda del Teatro-Museo

5

Prestigiar — Prestigiar

1974

2014

Visites il·lustres

Es van rebre nombroses visites protocol·làries, sobretot al Teatre-Museu Dalí de Figueres. Així, el 4 febrer es va atendre una visita privada d'un grup de tres-centes persones provinents del Brasil; el 15 del mateix mes vam rebre el cònsol de l'Índia, Sandeep Kumar, i el 22, un congrés de l'APEI. L'1 de març vam acollir un grup de l'Assemblea Nacional de Corea del Sud, i els dies 2-4 d'abril la Sra. Holtmann, de l'hotel parisenc Le Meurice, va visitar els quatre centres dalinians. Jordi Artigas va donar la benvinguda a Ferran Adrià a la casa de Portlligat, i va fer el mateix el dia 6 d'abril amb els professors de l'escola La Salle de Figueres i del centre homònim de Pringy (Alta Savoia); es tractava d'una visita especial, atès que Salvador Dalí va cursar l'ensenyament primari en aquesta institució (1910-1917). El 21 d'abril, vuitanta directors de museus i gestors culturals russos van voler conèixer els centres museístics de Figueres i Púbol amb motiu de la celebració del II Fòrum Internacional de Cultura «Mirant cap al futur»; al Castell Gala Dalí van ser rebuts per Joan Manuel Sevillano. El 30 d'abril ens va visitar l'ambaixador del Brasil, Sergio B. Serra, i el 2 de maig vam atendre el director i els conservadors del Shaanxi Province Art Museum. Montse Aguer va rebre la visita de l'artista i col·leccionista nordamericà Jeff Koons i Antoni Pitxot va acollir a Portlligat el director del Museu de Belles Arts de Tournay (Bèlgica), Jean-Pierre Rycke. El 4 de maig vam donar la benvinguda a Volodymyr Krasilchuk, conseller d'Afers Econòmics i Comercials de l'Ambaixada d'Ucraïna. L'actor nord-americà Samuel L. Jackson va visitar el Teatre-Museu el 26 de juny, i el 14 de juliol ho van fer la directora de Planificació de Projectes del Museum of Contemporary Art Tokyo, Yuko Hasegawa, i la comissària d'exposicions del mateix centre, Hikari Odaka. El 31 d'agost vam rebre a Figueres el cònsol de Turquia, els dies 19 i 20 d'octubre un grup de l'associació Amigos del Museo Reina Sofía de Madrid, i el 30 del mateix mes, Shep Gordon, mànager d'Alice Cooper. El 9 de novembre, finalment, Hank Hine, director del Salvador Dalí Museum, va visitar la Casa de Portlligat.

1

Art **Els Amics del Museu Reina Sofía visiten Figueres**

Una trentena d'integrants dels Amics del Museu Reina Sofía van visitar la pro Figueres i el Teatre Museu Dalí convidats pels Amics dels Museus Dalí i la Fundació Gala-Dalí. Aquesta proposta s'inclou dins una sèrie d'actes impulsats per l'entitat com la segona visita de petit format a la sala Pitxot amb el seu director i una conferència amb l'escriptor Sebastià Roig. Joan Manel Soldevilla farà la següent el 14 de novembre.

2

3

1. Mestres de l'escola La Salle de Figueres i del centre homònim de Pringy (Alta Savoia)
2. L'associació Amigos del Museo Reina Sofía van visitar el Teatre-Museu
3. Ferran Adrià va ser rebut per Jordi Artigas a la Casa de Portlligat

Visitas ilustres

En el 2013 se recibieron numerosas visitas protocolarias, sobre todo en el Teatro-Museo Dalí de Figueres. Así, el 4 de febrero se atendió la visita privada de un grupo de trescientas personas procedentes de Brasil; el 15 del mismo mes recibimos al cónsul de la India, Sandeep Kumar, y el 22, a un congreso de la APEI. El 1 de marzo acogimos a un grupo de la Asamblea Nacional de Corea del Sur, y los días 2-4 de abril, la Sra. Holtmann, del hotel parisino Le Meurice, visitó los cuatro museos dalinianos. Jordi Artigas dio la bienvenida a Ferran Adrià en la casa de Portlligat. Lo mismo hizo el día 6 de abril con los profesores del colegio La Salle de Figueres y del centro homónimo de Pringy (Alta Saboya); se trataba de una visita especial, dado que Salvador Dalí cursó la enseñanza primaria en esta institución (1910-1917). El 21 del mismo mes, ochenta directores de museos y gestores culturales rusos quisieron conocer los centros museísticos de Figueres y Púbol con motivo de la celebración del II Fórum Internacional de Cultura «Mirando hacia el futuro»; en el Castillo Gala Dalí fueron recibidos por Joan Manuel Sevillano. El 30 de abril nos visitó el embajador de Brasil, Sergio B. Serra, y el 2 de mayo atendimos al director y los conservadores del Shaanxi Province Art Museum. El 4 de mayo dimos la bienvenida a Volodymyr Krasilchuk, consejero de Asuntos Económicos y Comerciales de la Embajada de Ucrania. El actor norteamericano Samuel L. Jackson visitó el Teatro-Museo el 26 de junio, y el 14 de julio lo hicieron la directora de Planificación de Proyectos del Museum of Contemporary Art Tokyo, Yuko Hasegawa, y la comisaria de exposiciones del mismo centro, Hikari Odaka. El 31 de agosto recibimos en Figueres al cónsul de Turquía, los días 19 y 20 de octubre a un grupo de la asociación Amigos del Museo Reina Sofía de Madrid, y el 30 del mismo mes, a Shep Gordon, mánager de Alice Cooper. El 9 de noviembre, finalmente, Hank Hine, director del Salvador Dalí Museum, visitó la Casa de Portlligat.

1. Maestros de la escuela La Salle de Figueres y del centro homónimo de Pringy (Alta Saboya)
2. La asociación Amigos del Museo Reina Sofía visitaron el Teatro-Museo
3. Ferran Adrià fue recibido por Jordi Artigas en la Casa de Portlligat

Patrocinis

MUSEU DE L'EMPORDÀ

La Fundació Gala-Salvador Dalí contribueix cada any a la conservació i la difusió del patrimoni cultural de la ciutat de Figueres i de la seva comarca amb una aportació econòmica al Consorci del Museu de l'Empordà. Aquesta quantitat, que en l'exercici 2013 va ser de 25.719,66 euros, es destina al manteniment i la promoció del museu esmentat i al finançament de les seves activitats culturals.

AMICS DELS MUSEUS DALÍ

Aquesta associació privada, promoguda per la nostra entitat, persegueix finalitats d'interès general coincidents amb les de la Fundació. Per aquest motiu, el 2013 es va acordar col·laborar en les activitats que organitza amb una aportació de 14.400 euros.

Premis i guardons

En una aposta clara per la creació contemporània, Montse Aguer, directora del CED, va tornar a actuar com a membre del jurat del Prix Meurice pour l'Art Contemporain, celebrat a París i organitzat per l'Hotel Le Meurice.

L'exposició temporal *Dalí* del Centre Georges Pompidou va rebre dos guardons: el Globe de Cristal, atorgat per la premsa francesa, i el premi ACCA a la Crítica d'Art en la categoria «Promoció de l'art català a l'estranger»; a l'acte de lliurament d'aquest darrer guardó hi van assistir Jean-Michel Bouhours i Montse Aguer. Al mes de juny, el documental per a la retrospectiva de París, realitzat amb l'assessorament del CED, va ser distingit en la categoria «Meilleur film sur l'art» al Festival International du Livre d'Art et du Film - FILAF 2013, organitzat a Perpinyà.

El cartell del Teatre-Museu Dalí de Nit de l'edició 2012, a càrrec de Bisdixit, va rebre un Laus de bronze en la categoria de cartells, guardó que atorga l'Associació de Dissenyadors Gràfics i Directors d'Art del FAD.

Finalment, Montse Aguer va ser nomenada membre del jurat per escollir el cartell guanyador per commemorar els set-cents anys de la fundació de l'Hospital de Figueres.

Comissió d'acreditació i catalogació

Durant l'any 2013, la Comissió d'Acreditació i Catalogació es va reunir en una ocasió. En total es van rebre 280 sol·licituds, 158 de les quals es van desestimar perquè no entraven dins les competències de la Comissió, mentre que 122 es van acceptar per al seu estudi. En total es van analitzar 31 peces; d'aquestes, 6 es van considerar autèntiques i 8 no atribuïbles a Salvador Dalí, i en un cas no es va disposar de prou elements per emetre un judici positiu. Van quedar 15 peces pendents d'estudi per al 2014. Les dimensions i la ubicació de dues grans peces van fer que els membres de la Comissió es desplacessin en dues ocasions amb caràcter excepcional. Així mateix, van requerir una atenció especial tres olis de la primera època que van resultar autèntics després de ser estudiats per la Comissió, també en col·laboració amb la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona; en concret, es va fer una anàlisi profunda de les obres amb raigs X i llum infraroja, a partir de micromostres de pigments, aglutinants i fibres que s'havien facilitat amb el consentiment dels propietaris. Un 26 % de les sol·licituds ateses van provenir de galeries d'art, majoritàriament catalanes, i un 74 %, de particulars.

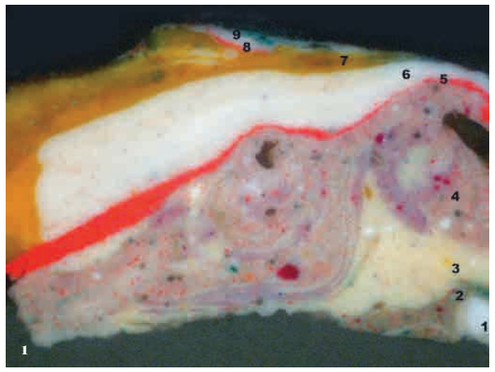

1, 3. Macrofotografia i estratigrafia de la capa pictòrica d'una obra peritada que van proporcionar informació sobre el seu procediment tècnic, els aglutinants i els pigments

2. Cartell guanyador del Laus de bronze

Patrocinios

MUSEU DE L'EMPORDÀ

La Fundació Gala-Salvador Dalí contribuye cada año a la conservación y la difusión del patrimonio cultural de la ciudad de Figueres y de su comarca con una aportación económica al Consorcio del Museu de l'Empordà. Esta cantidad, que en el ejercicio 2013 fue de 25 719,66 euros, se destina al mantenimiento y la promoción del mencionado museo y a la financiación de sus actividades culturales.

AMICS DELS MUSEUS DALÍ

Esta asociación privada, promovida por nuestra entidad, persigue finalidades de interés general coincidentes con las de la Fundación. Por este motivo, en el 2013 se acordó colaborar en las actividades que organiza con una aportación de 14 400 euros.

Premios y galardones

En una clara apuesta por la creación contemporánea, Montse Aguer, directora del CED, volvió a actuar como miembro del jurado del Prix Meurice pour l'Art Contemporain, celebrado en París y organizado por el Hotel Le Meurice.

La exposición temporal *Dalí* del Centre Georges Pompidou recibió dos galardones: el Globe de Cristal, otorgado por la prensa francesa, y el premio ACCA a la Crítica de Arte en la categoría «Promoción del arte catalán en el extranjero»; al acto de entrega de este último galardón asistieron Jean-Michel Bouhours y Montse Aguer. En el mes de junio, el documental para la retrospectiva de París, realizado con el asesoramiento del CED, fue distinguido en la categoría «Meilleur film sur l'art» en el Festival International du Livre d'Art et du Film - FILAF 2013, organizado en Perpiñán.

El cartel del Teatro-Museo Dalí de Noche de la edición de 2012, a cargo de Bisdixit, recibió un Laus de bronce en la categoría de carteles, galardón que otorga la Associació de Dissenyadors Gràfics i Directors d'Art del FAD.

Finalmente, Montse Aguer fue nombrada miembro del jurado para escoger el cartel ganador para conmemorar los setecientos años de la fundación del Hospital de Figueres.

Comisión de acreditación y catalogación

Durante el año 2013, la Comisión de Acreditación y Catalogación se reunió en una ocasión. En total se recibieron 280 solicitudes, 158 de las cuales se desestimaron porque no entraban dentro de las competencias de la Comisión, mientras que 122 se aceptaron para su estudio. En total se analizaron 31 piezas; de estas, 6 se consideraron auténticas y 8 no atribuibles a Salvador Dalí, y en un caso no se dispuso de elementos suficientes para emitir un juicio positivo. 15 piezas quedaron pendientes para el 2014. Las dimensiones y la ubicación de dos grandes piezas hicieron que los miembros de la Comisión se desplazaran en dos ocasiones con carácter excepcional. Así mismo, requirieron una atención especial tres óleos de la primera época que resultaron auténticos después de ser estudiados por la Comisión en colaboración con la Facultad de Bellas Artes de la Universitat de Barcelona; en concreto, se llevó a cabo un profundo análisis de las obras con rayos X y luz infrarroja, a partir de micromuestras de pigmentos, aglutinantes y fibras que se habían facilitado con el consentimiento de los propietarios. Un 26 % de las solicitudes atendidas provinieron de galerías de arte, mayoritariamente catalanas, y un 74 %, de particulares.

1, 3. Macrofotografía y estratigrafía de la capa pictórica de una obra peritada que proporcionaron información sobre su procedimiento técnico, los aglutinantes y los pigmentos

2. Cartel ganador del Laus de bronce

Amics dels museus Dalí

Amics dels Museus Dalí té com a objectiu principal donar suport, col·laborar, promoure i estimular qualsevol acció cultural que tingui relació amb la Fundació Dalí i els seus museus. Alhora, la seva missió és oferir a tots els associats la possibilitat de gaudir intensament d'aquests museus, d'ampliar els seus coneixements sobre la rica herència artística daliniana i de prendre part en propostes diverses relacionades amb l'art i la cultura. Una vegada més, volem donar les gràcies a tots els socis que participen en les activitats programades per possibilitar-ne la realització.

Durant el 2013 es van dur a terme les activitats següents:

FINS AL 6 DE GENER

Exposició, als aparadors del centre de Figueres, de les imatges resultants del taller de Nadal «Àngels de llum».

16 DE FEBRER

Sortida cultural a Barcelona, amb visita al Museu Egipci i a l'exposició *El museu explora. Obres d'art a examen*, al MNAC.

8 DE MARÇ

Els socis d'Amics dels Museus Dalí van ser convidats a gaudir del concert de gala de la Fundació Dalí al Teatre El Jardí de Figueres, amb el conjunt Spanish Brass Luur Metalls.

6 D'ABRIL

Sortida cultural a la Catalunya central, amb visita a la colònia tèxtil Viladomiu Nou i al Museu Episcopal de Vic.

4 DE MAIG

Visita a la casa de la plaça de la Palmera de Figueres on Dalí va viure amb la seva família del 1912 al 1929. Josep Playà, periodista i expert dalinià, va il·lustrar la visita amb comentaris i reproduccions de fotos d'època.

11 DE MAIG

Sortida a Cadaqués. Descoberta de la recuperació del pla de Tudela com a espai natural i visita a l'exposició *Dalí-Cadaqués, un vincle captat per Joan Vehí*.

1. Sortida a la font del Gat
2. Imatge resultant del taller «Àngels de llum»
3. Josep Playà guiant els Amics dels Museus per la casa Dalí de Figueres
4. Excursió al pla de Tudela, al cap de Creus

Amics dels museus Dalí

Amics dels Museus Dalí tiene como principal objetivo prestar apoyo, colaborar, promover y estimular cualquier acción cultural que tenga relación con la Fundación Dalí y sus museos. Al mismo tiempo, su misión es ofrecer a todos los asociados la posibilidad de disfrutar intensamente de estos museos, de ampliar sus conocimientos sobre la rica herencia artística daliniana y de tomar parte en propuestas diversas relacionadas con el arte y la cultura. Una vez más, queremos dar las gracias a todos los socios que participan en las actividades programadas por posibilitar su realización.

Durante el 2013 se llevaron a cabo las siguientes actividades:

HASTA EL 6 DE ENERO

Exposición, en los escaparates del centro de Figueres, de las imágenes resultantes del taller de Navidad «Ángeles de luz».

16 DE FEBRERO

Salida cultural a Barcelona, con visita al Museu Egipci y a la exposición *El museu explora. Obres d'art a examen*, en el MNAC.

8 DE MARZO

Los socios de Amics dels Museus Dalí fueron invitados a disfrutar del concierto de gala de la Fundación Dalí en el Teatro El Jardí de Figueres, con el conjunto Spanish Brass Luur Metalls.

6 DE ABRIL

Salida cultural a la Cataluña central, con visita a la colonia textil Viladomiu Nou y al Museu Episcopal de Vic.

4 DE MAYO

Visita a la casa de la Plaça de la Palmera de Figueres donde Dalí vivió con su familia del 1912 al 1929. Josep Playà, periodista y experto daliniano, ilustró la visita con comentarios y reproducciones de fotos de época.

11 DE MAYO

Salida a Cadaqués. Descubrimiento de la recuperación del Pla de Tudela como espacio natural y visita a la exposición *Dalí-Cadaqués, un vincle captat per Joan Vehí*.

1. Salida a la Font del Gat
2. Imagen resultante del taller «Ángeles de luz»
3. Josep Playà guiando a los Amics dels Museus por la casa Dalí de Figueres
4. Excursión al Pla de Tudela, en el Cap de Creus

30 DE MAIG

Mariona Seguranyes, doctora en humanitats i especialista en Dalí, va pronunciar la conferència «Salvador Dalí entre Figueres, Cadaqués, Barcelona i Madrid. 1922-1928» a manera de preludi de la visita a la retrospectiva sobre Dalí a Madrid.

DEL 6 AL 9 DE JUNY

Viatge cultural a Madrid, amb visita a l'antològica sobre Dalí del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, així com també a l'exposició dedicada a Pissarro al Museo Thyssen-Bornemisza i a la vila d'Aranjuez.

15 DE JUNY

Bea Crespo, coordinadora del CED, va acompanyar un grup d'Amics dels Museus Dalí en un recorregut per l'exposició de Púbol, que el 2013, amb el títol *Dalí i els seus tallers*, estava dedicada als espais de creació en què el Mestre va treballar al llarg de la seva vida. La vetllada es va completar amb un refrigeri a l'eixida del Castell i amb un concert del festival Í-TACA, Cultura i Acció, hereu del Jazzpera, que va anar a càrrec de Rosa Pou i Xavier Lloses; l'actuació va tenir lloc als jardins.

26 DE JULIOL

Obertura de la temporada nocturna del Teatre-Museu en exclusiva per als Amics dels Museus Dalí. El programa va consistir en un concert de tangos ofert pel Quartet Santa Cecília de Figueres, un passeig pel Museu i un bufet preparat i servit per la Fundació Altem, institució empordanesa dedicada a l'atenció de persones amb discapacitat intel·lectual.

27 DE JULIOL

Visita a l'exposició *La mirada persistent*, del Museu de l'Empordà, comentada per la seva comissària, Mariona Seguranyes.

CICLE DE VISITES DE PETIT FORMAT AL TEATRE-MUSEU DALÍ

L'associació Amics dels Museus Dalí, juntament amb el Servei Educatiu, ofereix als seus socis una visita mensual especialment concebuda per descobrir una sala en profunditat. El 15 de setembre l'escollida va ser la Sala d'Obres Mestres, i el 20 d'octubre la Sala Pitxot, en aquest cas amb el guiatge del mateix artista i director del Teatre-Museu, Antoni Pitxot; el 17 de novembre vam poder conèixer a fons el Pati i la Cúpula, i el 15 de desembre, la Sala del Tresor.

3 D'OCTUBRE

La Fira de Cinema de Figueres homenatja els 25 anys de l'única pel·licula filmada mai a dintre el TMD: *El Museu Dalí es tanca* a les set amb presència dels actors Amparo Moreno i Emilio Gutiérrez Caba. Acte organitzat amb la col·laboració dels Amics dels Museus Dalí.

6 D'OCTUBRE

Sortida a Sant Feliu de Guíxols per visitar el Museu d'Història de la Joguina i l'Espai Carmen Thyssen, que acollia una exposició sobre Kandinsky, Sisley i Hopper.

17 D'OCTUBRE

Cicle de dues conferències entorn de Dalí i el món del còmic. La primera, a càrrec del periodista i escriptor Sebastià Roig, va versar sobre la crítica a l'art modern i l'obra de Dalí en la premsa satírica dels anys trenta i duia per títol «"Això ho podria pintar una vaca": els ninotaires catalans fan acudits sobre Dalí i l'art modern».

1. Conferència de Mariona Seguranyes sobre la vinculació de Dalí amb Madrid
2. Visita a l'antològica de Madrid
3. Sebastià Roig va parlar de com el còmic ha criticat Dalí i l'art modern
4. Visita guiada d'Antoni Pitxot organitzada en exclusiva per als Amics dels Museus Dalí

30 DE MAYO

Mariona Seguranyes, doctora en Humanidades y especialista en Dalí, pronunció la conferencia «Salvador Dalí entre Figueres, Cadaqués, Barcelona y Madrid. 1922-1928» a manera de preludio de la visita a la retrospectiva sobre Dalí en Madrid.

DEL 6 AL 9 DE JUNIO

Viaje cultural a Madrid, con visita a la antológica sobre Dalí del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, así como también a la exposición dedicada a Pissarro en el Museo Thyssen-Bornemisza y a la villa de Aranjuez.

15 DE JUNIO

Bea Crespo, coordinadora del CED, acompañó a un grupo de Amics dels Museus Dalí en un recorrido por la exposición de Púbol, que en el 2013, con el título *Dalí i els seus tallers*, estaba dedicada a los espacios de creación en los que el Maestro trabajó a lo largo de su vida. La velada se completó con un refrigerio en el patio del Castillo y con un concierto del festival Í-TACA, Cultura i Acció, heredero del Jazzpera, que estuvo a cargo de Rosa Pou y Xavier Lloses; la actuación tuvo lugar en los jardines.

26 DE JULIO

Apertura de la temporada nocturna del Teatro-Museo en exclusiva para los Amics dels Museus Dalí. El programa consistió en un concierto de tangos ofrecido por el Quartet Santa Cecília de Figueres, un paseo por el Museo y un bufé preparado y servido por la Fundació Altem, institución ampurdanesa dedicada a la atención de personas con discapacidad intelectual.

27 DE JULIO

Visita a la exposición *La mirada persistent*, del Museu de l'Empordà, comentada por su comisaria, Mariona Seguranyes.

CICLO DE VISITAS DE PEQUEÑO FORMATO AL TEATRO-MUSEO DALÍ

La asociación Amics dels Museus Dalí, conjuntamente con el Servicio Educativo, ofrece a sus socios una visita mensual especialmente concebida para descubrir una sala en profundidad. El 15 de septiembre la escogida fue la Sala de Obras Maestras, y el 20 de octubre la Sala Pitxot, en este caso teniendo como guía al propio artista y director del Teatro-Museo, Antoni Pitxot; el 17 de noviembre pudimos conocer a fondo el Patio y la Cúpula, y el 15 de diciembre, la Sala del Tesoro.

6 DE OCTUBRE

Salida a Sant Feliu de Guíxols para visitar el Museu d'Història de la Joguina y el Espai Carmen Thyssen, que acogía una exposición sobre Kandinsky, Sisley y Hopper.

17 DE OCTUBRE

Ciclo de dos conferencias en torno a Dalí y el mundo del cómic. La primera, a cargo del periodista y escritor Sebastià Roig, versó sobre la crítica en el arte moderno y la obra de Dalí en la prensa satírica de los años treinta y tenía por título «"Això ho podria pintar una vaca": els ninotaires catalans fan acudits sobre Dalí i l'art modern».

1. Conferencia de Mariona Seguranyes sobre la vinculación de Dalí con Madrid
2. Visita a la antológica de Madrid
3. Sebastià Roig habló de cómo el cómic ha criticado a Dalí y al arte moderno
4. Visita guiada de Antoni Pitxot en exclusiva para los Amics dels Museus Dalí

14 DE NOVEMBRE

La segona xerrada del cicle sobre Dalí i el còmic, «Les trobades entre Dalí i Tintín», va ser oferta per Joan Manuel Soldevilla, escriptor i tintinaire, que analitzava els paral·lelismes entre Dalí i Hergé.

30 DE NOVEMBRE

Sortida cultural a Barcelona, amb visita a l'exposició *Pissarro*, de CaixaForum, i al nou espai del Born Centre Cultural.

7 I 14 DE DESEMBRE

Taller familiar en què el Servei Educatiu va proposar a cada nen participant la creació d'una imatge nadalenca per exposar-la als aparadors de la ciutat fins al dia de Reis, gràcies a la col·laboració amb Comerç Figueres.

12 DE DESEMBRE

Assistència, sota la Cúpula del Teatre-Museu, al concert de Nadal, protagonitzat en aquesta ocasió per la Coral de l'Escola Sant Pau de Figueres.

Altres activitats culturals

CONCERT ANUAL

En el seu concert anual al Teatre El Jardí de Figueres, la Fundació va presentar *Vibrassions*, de Spanish Brass Luur Metalls, una formació de cinc músics amb un projecte musical eclèctic i innovador que es desenvolupa simultàniament en els camps de la interpretació, la pedagogia i la creació musical. El programa va incloure peces com l'ària de les *Variacions Goldberg*, de Johann Sebastian Bach, *Questions and Answers*, de Xavier Montsalvatge, *Andaluza*, d'Enric Granados, o *Un po' di Fellini*, de Nino Rota. L'organització del concert, al qual van assistir 851 persones, va ser coordinada des del Departament de Presidència i la Secretaria General de la Fundació i va tenir el patrocini de "la Caixa" i la col·laboració de l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Figueres.

CONCERT AL CASTELL GALA DALÍ DE PÚBOL

Els jardins de la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol, així com els serveis logístics necessaris, van ser cedits gratuïtament per la Fundació com a col·laboració per a l'organització del Festival Í-TACA, Cultura i Acció. El concert del 2013 va anar a càrrec de Rosa Pou (veu) i Xavi Lloses (piano i teclats) i es va celebrar el 15 de juny.

1. Conferència de Joan Manuel Soldevilla sobre la relació entre Dalí i Hergé
2. Concert de Nadal, ofert per la Coral de l'Escola Sant Pau de Figueres
3. Amparo Moreno i Emilio Gutiérrez Caba durant la projecció de la pel·lícula *El museu es tanca a les set*
4. Actuació de Spanish Brass Luur Metalls en el concert anual de la Fundació

14 DE NOVIEMBRE

La segunda charla del ciclo sobre Dalí y el cómic, «Les trobades entre Dalí i Tintín», la ofreció Joan Manuel Soldevilla, escritor y *tintinólogo*, que analizaba los paralelismos entre Dalí y Hergé.

30 DE NOVIEMBRE

Salida cultural a Barcelona, con visita a la exposición *Pissarro*, de CaixaForum, y al nuevo espacio del Born Centre Cultural.

7 Y 14 DE DICIEMBRE

Taller familiar en el que el Servicio Educativo propuso a cada niño participante la creación de una imagen navideña para exponerla en los escaparates de la ciudad hasta el día de Reyes, gracias a la colaboración con Comerç Figueres.

12 DE DICIEMBRE

Asistencia, bajo la Cúpula del Teatro-Museo, al concierto de Navidad, protagonizado en esta ocasión por la Coral de la Escuela Sant Pau de Figueres.

Otras actividades culturales

CONCIERTO ANUAL

En su concierto anual en el Teatro El Jardí de Figueres, la Fundación presentó *Vibrassions*, de Spanish Brass Luur Metalls, una formación de cinco músicos con un proyecto musical ecléctico e innovador que se desarrolla simultáneamente en los campos de la interpretación, la pedagogía y la creación musical. El programa incluyó piezas como el aria de las *Variaciones Goldberg*, de Johann Sebastian Bach, *Questions and Answers*, de Xavier Montsalvatge, *Andaluza*, de Enric Granados, o *Un po' di Fellini*, de Nino Rota. La organización del concierto, al que asistieron 851 personas, se coordinó desde el Departamento de Presidencia y la Secretaría General de la Fundación y contó con el patrocinio de "la Caixa" y la colaboración del Área de Cultura del Ayuntamiento de Figueres.

CONCIERTO EN EL CASTILLO GALA DALÍ DE PÚBOL

Los jardines de la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol, así como los servicios logísticos necesarios, fueron cedidos gratuitamente por la Fundación como colaboración para la organización del Festival Í-TACA, Cultura i Acció. El concierto del 2013 estuvo a cargo de Rosa Pou (voz) y Xavi Lloses (piano y teclados) y se celebró el 15 de junio.

1. Conferencia de Joan Manuel Soldevilla sobre la relación entre Dalí y Hergé
2. Concierto de Navidad, ofrecido por la Coral de la Escuela Sant Pau de Figueres
3. Amparo Moreno y Emilio Gutiérrez Caba durante la proyección de la película *El museo se cierra a las siete*
4. Actuación de Spanish Brass Luur Metalls en el concierto anual de la Fundación

6

Protegir — Proteger

1974

2014

Conservació i restauració

L'objectiu primordial del Departament de Conservació i Restauració consisteix a garantir la preservació futura de l'obra daliniana dels quatre museus que gestiona la Fundació Dalí. Amb aquest propòsit, s'ocupa d'analitzar, investigar, planificar i executar els diferents aspectes de la conservació preventiva i la restauració de les peces.

A. Conservació preventiva

La diversitat de les col·leccions que custodia la Fundació i la singularitat de les instal·lacions artístiques permanents del Teatre-Museu fan necessari prestar una atenció màxima a la conservació preventiva. Així, es du a terme un estudi continuat de les col·leccions i s'adopten les mesures externes adequades a fi de minimitzar la deterioració que les obres poden patir per l'envelliment natural dels materials o a causa de factors externs. Any rere any se segueix un programa de manteniment i conservació rigorós que inclou la millora constant de les condicions d'exhibició de les obres a les sales dels museus, el pla de neteja, les intervencions puntuals, el control de les incidències o la planificació de les restauracions més importants. D'altra banda, el Departament fa el control i el seguiment de les condicions ambientals de temperatura, humitat relativa i llum, així com de les plagues i els contaminants, tant a les sales com a les àrees de magatzem. Durant l'exercici passat es va continuar treballant en l'optimització del sistema d'il·luminació amb tecnologia LED de les vitrines, com ara la del *Bust de dona retrospectiu*, la de la *Creu hipercúbica* i la del *Bust de Velázquez*.

Cal destacar que el 2013, amb motiu de les obres de millora i remodelació dels espais de Torre Galatea, es va dur a terme el trasllat i la ubicació provisional de totes les obres del fons de la Fundació a les sales habilitades com a magatzem temporal. El Departament de Conservació i Restauració es va encarregar de gestionar la distribució del nou espai així com de supervisar i controlar tots els moviments. La creació de nous espais i funcionalitats també va requerir l'estudi i el seguiment de les dades climàtiques, del trànsit i dels compactes d'arxiu del CED.

CONSERVACIÓ D'OBJECTES I INSTAL·LACIONS ARTÍSTIQUES AL TEATRE-MUSEU DALÍ

El canvi de la tela de tipus moaré de la Sala Noble va comportar la supervisió i la planificació de tot un seguit d'intervencions *in situ* que es van portar a terme aprofitant les estructures provisionals instal·lades per a l'ocasió: neteja de la pintura del sostre del Palau del Vent i documentació fotogràfica, tècnica i de conservació, com també dels relleus de la part superior de les parets que formen part de la decoració de l'antic teatre; neteja a fons de la resta dels objectes artístics i mares de la sala, com ara *Al·legoria de la primavera*, un oli sobre fusta amb el marc perimetral compost d'espardenyes de vetes i cireres de plàstic; i renovació de les cartel·les de la Sala «Dix recettes d'immortalité». Una altra intervenció significativa va ser la que, aprofitant la remodelació dels espais de la consigna, es va produir al vestíbul del Museu i que va tenir per objecte l'obra de grans dimensions *Collage amb imatges dalinianes*; en aquest cas, a més de netejar la peça es van fer intervencions de millora del marc de fusta i de protecció general del conjunt. Pel que fa a les altres actuacions, cal esmentar que en la vitrina exterior del *Capgròs* es van restaurar diversos ous de fusta, a més de netejar la instal·lació i millorar-ne el sistema d'il·luminació. La taula de Bigas Luna situada a la Sala Mae West es va consolidar i retocar puntualment, mentre que en el cas de la vitrina de *Boîte-en-valise* de Marcel Duchamp, a la Sala d'Obres Mestres, es van netejar tots els elements, es va refer el sistema de fixació i es va documentar a fons la peça. Finalment, va començar la primera fase del projecte de millora de l'emmarcament dels cinquanta gravats exposats als passadissos de la planta baixa i el primer pis; l'objectiu era posar al dia els diversos tipus de marc mitjançant la introducció d'uns materials de conservació més moderns i un sistema de protecció més adequat, atès que les obres es troben situades en zones de pas obligat per als nombrosos visitants.

1-3. Documentació i fixació de la pintura del sostre del Palau del Vent i substitució del moaré de les parets
4-6. Reintegració pictòrica a la *Taula* de Bigas Luna, ubicada a la Sala Mae West

1-3. Documentación y fijación de la pintura del techo del Palacio del Viento y sustitución del muaré de las paredes
4-6. Reintegración pictórica en la *Mesa* de Bigas Luna, ubicada en la Sala Mae West

Conservación y restauración

El objetivo principal del Departamento de Conservación y Restauración consiste en garantizar la preservación futura de la obra daliniana de los cuatro museos que gestiona la Fundación Dalí. Con este propósito, se ocupa de analizar, investigar, planificar y ejecutar los diferentes aspectos de la conservación preventiva y la restauración de las piezas.

A. Conservación preventiva

La diversidad de las colecciones que custodia la Fundación y la singularidad de las instalaciones artísticas permanentes del Teatro-Museo hacen necesario prestar una atención máxima a la conservación preventiva. Así, se lleva a cabo un estudio continuado de las colecciones y se adoptan las medidas externas adecuadas a fin de minimizar el deterioro que las obras pueden sufrir por el envejecimiento natural de los materiales o a causa de factores externos. Año tras año se sigue un riguroso programa de mantenimiento y de conservación que incluye la mejora constante de las condiciones de exhibición de las obras en las salas de los museos, el plan de limpieza, las intervenciones puntuales, el control de las incidencias o la planificación de las restauraciones más importantes. Por otra parte, el Departamento realiza el control y el seguimiento de las condiciones ambientales de temperatura, humedad relativa y luz, así como de las plagas y los contaminantes, tanto en las salas como en las áreas de almacén. Durante el pasado ejercicio se continuó trabajando en la optimización del sistema de iluminación con tecnología LED de las vitrinas, como la del *Busto de mujer retrospectivo*, la de la *Cruz hipercúbica* y la del *Busto de Velázquez*.

Cabe destacar que en el 2013, con motivo de las obras de mejora y remodelación de los espacios de Torre Galatea, se llevó a cabo el traslado a las salas habilitadas como almacén temporal, y su ubicación provisional en ellas, de todas las obras del fondo de la Fundación. El Departamento de Conservación y Restauración se encargó de gestionar la distribución del nuevo espacio así como de supervisar y controlar todos los movimientos. La creación de nuevos espacios y funcionalidades también requirió el estudio y el seguimiento de los datos climáticos, del tránsito y de los compactos de archivo del CED.

CONSERVACIÓN DE OBJETOS E INSTALACIONES ARTÍSTICAS EN EL TEATRO-MUSEO DALÍ

El cambio de la tela de tipo muaré de la Sala Noble comportó la supervisión y la planificación de toda una serie de intervenciones *in situ* que se llevaron a cabo aprovechando las estructuras provisionales instaladas para la ocasión: limpieza de la pintura del techo del Palacio del Viento y documentación fotográfica, técnica y de conservación, como también de los relieves de la parte superior de las paredes que forman parte de la decoración del antiguo teatro; limpieza a fondo del resto de los objetos artísticos y marcos de la sala, como *Alegoría de la primavera*, un óleo sobre madera con el marco perimetral compuesto de alpargatas de cintas y cerezas de plástico; y renovación de las cartelas de la Sala «Dix recettes d'immortalité». Otra intervención significativa fue la que, aprovechando la remodelación de los espacios de la consigna, se produjo en el vestíbulo del Museo y que tuvo por objeto la obra de grandes dimensiones *Collage con imágenes dalinianas*; en este caso, además de limpiar la pieza, se llevaron a cabo intervenciones de mejora del marco de madera y de protección general del conjunto. En lo que se refiere a las otras actuaciones, cabe mencionar que en la vitrina exterior del *Cabezudo* se restauraron diversos huevos de madera, además de limpiarse la instalación y mejorar su sistema de iluminación. La mesa de Bigas Luna situada en la Sala Mae West se consolidó y retocó puntualmente, mientras que en el caso de la vitrina de *Boîte-en-valise* de Marcel Duchamp, en la Sala de Obras Maestras, se limpiaron todos los elementos, se rehízo el sistema de fijación y se documentó a fondo la pieza. Finalmente, comenzó la primera fase del proyecto de mejora del enmarcado de los cincuenta grabados expuestos en los pasillos de la planta baja y el primer piso; el objetivo era poner al día los diversos tipos de marco mediante la introducción de unos materiales de conservación más modernos y un sistema de protección más adecuado, dado que las obras se hallan situadas en zonas de paso obligado para los numerosos visitantes.

1-3. Intervenció i millora del marc de *Collage amb imatges dalinianes*, situat al vestíbul del Teatre-Museu
4-5. Conservació preventiva i neteja de *Boîte-en-valise* de Marcel Duchamp
6-7. Millores en la conservació de la documentació

1-3. Intervención y mejora del marco de *Collage con imágenes dalinianas*, situado en el vestíbulo del Teatro-Museo
4-5. Conservación preventiva y limpieza de *Boîte-en-valise* de Marcel Duchamp
6-7. Mejoras en la conservación de la documentación

PÚBOL I PORTLLIGAT

Les cases-museu de Dalí es caracteritzen per la gran quantitat d'objectes heterogenis —molts d'ús quotidià i altres, consistents en *ready-mades* fets per l'artista— que s'hi poden veure, i que n'han esdevingut l'ànima. La voluntat de mantenir viu l'esperit d'aquestes cases es tradueix en un treball exhaustiu de conservació preventiva en tots els àmbits.

A Púbol es va continuar amb el programa de restauració dels elefants de ciment situats al jardí del Castell; aquestes escultures estan exposades a les inclemències del temps i a la humitat constant generada per l'aigua que brolla de la trompa dels elefants, la qual cosa obliga a fer un seguiment exhaustiu del seu estat de conservació per mantenir les parts estructurals en bones condicions. Durant el 2013 també es va seguir millorant el sistema de presentació de diverses obres, amb actuacions com ara el canvi dels metacrilats de la caixa del joc d'escacs i de la caixa de mariner de la biblioteca o la revisió de peces d'indumentària procedents dels magatzems. El Departament, a més, es va fer càrrec de la conservació de l'exposició de fotografies *Dalí i els seus tallers* i de les tasques de conservació i trasllat de dos dibuixos relacionats amb Wagner, *Projecte de piscina per a Púbol* i *La bacanal de Wagner*, coincidint amb el bicentenari del naixement del compositor.

A Portlligat, el 2013 es va dur a terme una restauració significativa dels dos sofàs de la Sala Oval, que presentaven estrips a la tela, amb la intervenció de restauradores especialitzades en teixits. Així mateix, es va aplicar el tractament periòdic de consolidació i protecció a les fustes de l'exterior, com ara el *Crist de les deixalles* o la *Barca-xiprer*, en la qual, a més, es va haver de reforçar l'estructura de fusta. També a Portlligat es va restaurar el cap original del maniquí de nen de plàstic i es van netejar i confeccionar noves peanyes per a les escultures d'estany modelades per Dalí. Finalment, i com cada any, es van tractar preventivament les taxidèrmies situades a l'interior de la casa.

1-2. Reforç de l'estructura de la *Barca-xiprer* de Portlligat
3-5. Restauració dels dos sofàs de la Sala Oval, a la Casa de Portlligat
6-7. Tasques de consolidació dels elefants de Púbol
8-10. Revisió i documentació de peces d'indumentària conservades a la reserva

1-2. Refuerzo de la estructura de la *Barca-ciprés* de Portlligat
3-5. Restauración de los dos sofás de la Sala Oval, en la Casa de Portlligat
6-7. Labores de consolidación de los elefantes de Púbol
8-10. Revisión y documentación de piezas de indumentaria conservadas en la reserva

PÚBOL Y PORTLLIGAT

Las casas-museo de la Fundación Dalí se caracterizan por la gran cantidad de objetos heterogéneos —muchos de uso cotidiano y otros consistentes en *ready-mades* hechos por el artista— que en ellas se exhiben, y que se han convertido en el alma de estos espacios. Por tanto, el objetivo de mantener vivo el espíritu de las casas se traduce en un trabajo exhaustivo de conservación preventiva en todos los ámbitos.

En Púbol se continuó con el programa de restauración de los elefantes de cemento situados en el jardín del Castillo; estas esculturas están expuestas a las inclemencias del tiempo y a la humedad constante generada por el agua que brota de sus trompas, lo cual obliga a realizar un seguimiento exhaustivo de su estado de conservación para mantener las partes estructurales en buenas condiciones. Durante el 2013 también se siguió mejorando el sistema de presentación de diversas obras, con actuaciones como el cambio de los metacrilatos de la caja del juego de ajedrez y del baúl de marinero de la biblioteca o la revisión de piezas de indumentaria procedentes de los almacenes. El Departamento, además, se hizo cargo de la conservación de la exposición de fotografías *Dalí i els seus tallers* y de los aspectos de conservación y traslado de dos dibujos relacionados con Wagner, *Proyecto de piscina para Púbol* y *La bacanal de Wagner*, coincidiendo con el bicentenario del nacimiento del compositor.

En Portlligat, en el 2013 se llevó a cabo una significativa restauración de los dos sofás de la Sala Oval, que presentaban desgarros en la tela, con la intervención de restauradores especializados en tejidos. Así mismo, se aplicó el tratamiento periódico de consolidación y protección a las maderas del exterior, como el *Cristo de los escombros* o la *Barca-ciprés*, en la cual, además, se tuvo que reforzar la estructura de madera. También en Portlligat se restauró la cabeza original del maniquí de niño de plástico y se limpiaron y confeccionaron nuevas peanas para las esculturas de estaño modeladas por Dalí. Finalmente, y como cada año, se trataron preventivamente las taxidermias situadas en el interior de la casa.

B. Conservació de la col·lecció durant la manipulació, el trasllat i l'exhibició

El Departament es responsabilitza de tots els aspectes relatius a la conservació de les peces durant els préstecs i les exposicions per tal de minimitzar els factors de risc que comporta tot moviment d'obres d'art. Quan es preparen els préstecs, s'han de fer diversos processos destinats a garantir que les obres viatgin en les millors condicions de preservació, com ara revisar-ne l'estat de conservació, elaborar informes de condició a la sortida i a l'arribada, repassar i millorar els emmarcaments, efectuar viatges com a correus i, finalment, supervisar els embalatges, el moviment, l'emmagatzematge i l'exhibició de les peces durant el seu trasllat i instal·lació al museu en el qual s'han d'exposar.

De l'any 2013 cal destacar-ne el desplaçament de la gran retrospectiva sobre Salvador Dalí del Centre Pompidou de París al MNCARS de Madrid. Aquesta operació va comportar la retirada de diverses obres significatives de l'exposició permanent, com ara *A la recerca de la quarta dimensió* i *Port Alguer*, i la seva preparació per al viatge. A Madrid, l'exposició es va incrementar amb un gran nombre de peces —en total, cent cinquanta-vuit obres en suport paper— que van requerir intervencions de restauració, millora de l'emmarcament de dibuixos i fotografies i confecció de carpetes de conservació per als documents i altres materials. Dins el capítol de préstecs destaquen així mateix les tretze obres que van viatjar a l'exposició *«La batalla de Tetuan» de Fortuny*, al Museu Nacional d'Art de Catalunya; en aquest cas es va haver de netejar i consolidar el marc de fusta de motllures de l'oli *El tribunal de la Alhambra*, de Fortuny. Finalment, cal assenyalar l'emmarcament especial de les quarantadues fotografies de la mostra de Púbol —el més adequat per garantir la protecció d'un material tan sensible durant un llarg període d'exposició— i l'eliminació de deformacions i restes d'adhesiu en moltes de les imatges presentades.

1-2. Tasques de supervisió a l'exposició del MNCARS
3-5. Muntatge de l'exposició *«La batalla de Tetuan» de Fortuny*, al MNAC
6. Instal·lació de mostra *Dalí i els seus tallers*, a Púbol

1-2. Labores de supervisión en la exposición del MNCARS
3-5. Montaje de la exposición *«La batalla de Tetuan» de Fortuny*, en el MNAC
6. Instalación de la muestra *Dalí i els seus tallers*, en Púbol

1-3. Muntatge de l'antològica a Madrid
4. Instal·lació de l'exposició *Dalí i els seus tallers*, a Púbol

1-3. Montaje de la antológica en Madrid
4. Instalación de la exposición *Dalí i els seus tallers*, en Púbol

B. Conservación de la colección durante la manipulación, el traslado y la exhibición

El Departamento se responsabiliza de todos los aspectos relativos a la conservación de las piezas durante los préstamos y las exposiciones a fin de minimizar los factores de riesgo que comporta cualquier movimiento de obras de arte. Cuando se preparan los préstamos, deben llevarse a cabo diversos procesos destinados a garantizar que las obras viajen en las mejores condiciones de preservación, como revisar su estado de conservación, elaborar informes de condición a la salida y la llegada, repasar y mejorar los enmarcados, efectuar viajes como correos y, finalmente, supervisar los embalajes, el movimiento, el almacenamiento y la exhibición de las piezas durante su traslado e instalación en el museo en el que se expondrán.

Del año 2013 cabe destacar el desplazamiento de la gran retrospectiva sobre Salvador Dalí del Centre Pompidou de París al MNCARS de Madrid. Esta operación comportó la retirada de diversas obras significativas de la exposición permanente, como *En busca de la cuarta dimensión* y *Port Alguer*, y su preparación para el viaje. En Madrid, la exposición se incrementó con un gran número de piezas —en total, ciento cincuenta y ocho obras en soporte papel— que requirieron intervenciones de restauración, mejora del enmarcado de dibujos y fotografías y confección de carpetas de conservación para los documentos y otros materiales. Dentro del capítulo de préstamos, destacan así mismo las trece obras que viajaron a la exposición *«La batalla de Tetuan» de Fortuny*, en el Museu Nacional d'Art de Catalunya; en este caso hubo que limpiar y consolidar el marco de madera de molduras del óleo *El tribunal de la Alhambra*, de Fortuny. Finalmente, cabe señalar el enmarcado especial de las cuarenta y dos fotografías de la muestra de Púbol —el más adecuado para garantizar la protección de un material tan sensible durante un largo período de exposición— y la eliminación de deformaciones y de restos de adhesivo en muchas de las imágenes presentadas.

C. Projectes de restauració

A principis del 2013 va culminar amb èxit la complexa restauració del vestit de Paco Rabanne dels anys seixanta, que va comportar la identificació completa dels materials constitutius plàstics i metàl·lics, la neteja integral de tots els elements, l'estudi de propostes de consolidació de les plaques sintètiques i el tractament d'estabilització del vestit després de fer diverses proves per escollir l'opció més adequada, tenint en compte la seva ubicació en una vitrina exterior molt exposada a la llum; la intervenció es va complementar amb la millora de la vitrina pel que fa a l'aïllament total del vidre exterior, de les parets i de la il·luminació. També va finalitzar l'última fase de la intervenció al paravent oriental de la Sala de la Mòmia, amb la restauració i la laminació de dues peces de paper vermell de gran format situades al revers dels plafons. L'etapa final, que va exigir la intervenció dels diferents equips col·laboradors coordinada pel Departament, va consistir a millorar el sistema d'exposició i protecció de tot el conjunt, a fi d'alleugerir-ne el pes per seguretat, a optimitzar-ne els materials per a fins de conservació i a canviar els sistemes de subjecció per tal de millorar-ne la visió estètica.

Les obres que, com els monstres dels grotescos, estan ubicades al pati del Teatre-Museu, a l'aire lliure, requereixen una dedicació constant, especialment si es tracta, com és el cas, d'unes instal·lacions situades en vertical a les parets de pedra i formades per una gran diversitat de materials orgànics i inorgànics —per exemple, pedres, cargols, ossos, troncs de fusta i filferro— rejuntats amb morter. El 2013 es van consolidar els troncs de fusta i es van reforçar les unions del morter, d'una banda, i, de l'altra, es va consolidar el crani animal a les zones més debilitades.

De les obres sobre paper restaurades en destaquen el dibuix *La bacanal de Wagner* (1939), que es va netejar i aplanar, a més de reintegrar-ne els estrips; el dibuix *Estudi per a escenografia «Admosferic - Animals - Tragedie. Espectacle surrealiste»* [sic] (1933), que es va extreure d'una enquadernació moderna; l'obra *El carnet d'estudiant de Salvador Dalí* (1924), de la qual es van retirar taques d'adhesiu; o els dos documents manuscrits *Mi omenage a Fortuny* i *Fortuny si! Dali no!* [sic], del 1962, en els quals també es van fer petites intervencions.

1-3. Consolidació i restauració dels elements de fusta i el crani d'un dels grotescos

4-8. Restauració del vestit de Paco Rabanne i identificació dels materials constitutius

1-3. Consolidación y restauración de los elementos de madera y del cráneo de uno de los gruteseos

4-8. Restauración del vestido de Paco Rabanne e identificación de los materiales constitutivos

1

2

3

4

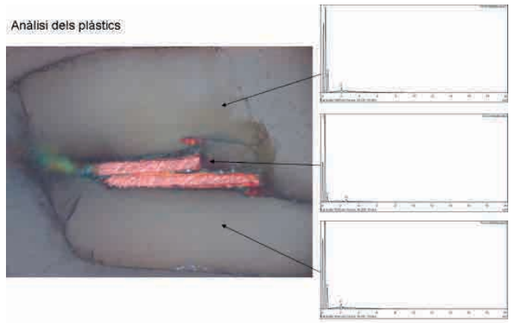

5

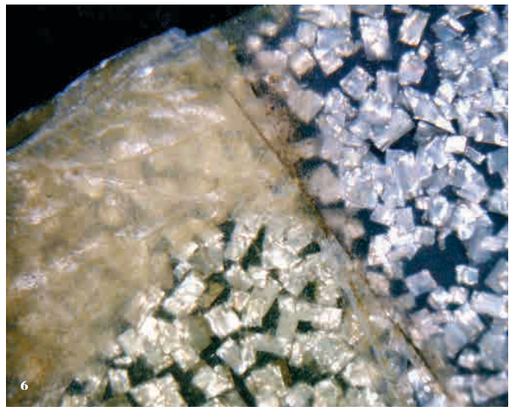
6

7

8

1

2

3

4

5

6

7

C. Proyectos de restauración

A principios del 2013 culminó con éxito la compleja restauración del vestido de Paco Rabanne de los años sesenta, que comportó la identificación completa de los materiales constitutivos plásticos y metálicos, la limpieza integral de todos los elementos, el estudio de propuestas de consolidación de las placas sintéticas y el tratamiento de estabilización del vestido tras realizarse diversas pruebas para escoger la opción más adecuada, teniendo en cuenta su ubicación en una vitrina exterior muy expuesta a la luz; la intervención se complementó con la mejora de la vitrina en lo que se refiere al aislamiento total del vidrio exterior, de las paredes y de la iluminación. También finalizó la última fase de la intervención en el biombo oriental de la Sala de la Momia, con la restauración y la laminación de dos piezas de papel rojo de gran formato situadas en el reverso de los paneles. La etapa final, que exigió la intervención de los diferentes equipos colaboradores coordinada por el Departamento, consistió en mejorar el sistema de exposición y protección de todo el conjunto, con el objetivo de aligerar su peso por seguridad, en optimizar los materiales para fines de conservación y en cambiar los sistemas de sujeción a fin de mejorar su visión estética.

Las obras que, como los grutescos, están ubicadas en el patio del Teatro-Museo, al aire libre, requieren una dedicación constante, especialmente si se trata, como es el caso, de unas instalaciones situadas en vertical en las paredes de piedra y formadas por una gran diversidad de materiales orgánicos e inorgánicos —por ejemplo, piedras, caracoles, huesos, troncos de madera y alambre— rejuntados con mortero. En el 2013 se consolidaron los troncos de madera y se reforzaron las juntas del mortero, por un lado, y, por otro, se consolidó el cráneo animal en las zonas más debilitadas.

De las obras sobre papel restauradas destacan el dibujo *La bacanal de Wagner* (1939), que se limpió y alisó, además de reintegrarse las zonas desgarradas; el dibujo *Estudio para escenografía «Admosferic - Animals - Tragedie. Espectacle surrealiste»* [sic] (1933), que se extrajo de una encuadernación moderna; la obra *El carnet de estudiante de Salvador Dalí* (1924), de la cual se retiraron manchas de adhesivo; o los dos manuscritos *Mi omenage a Fortuny* y *Fortuny si! Dali no!* [sic], del 1962, en los cuales también se llevaron a cabo pequeñas intervenciones.

8

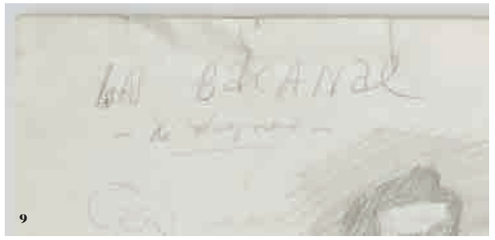

9

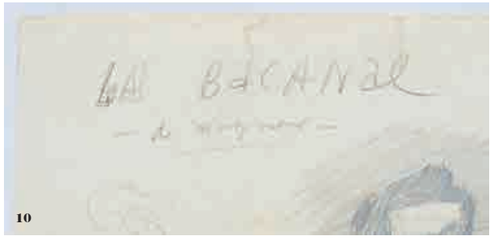

10

1-2. Eliminació de taques d'un antic adhesiu del carnet d'estudiant de Salvador Dalí
3-7. Última fase de la intervenció al paravent oriental i millora del sistema d'exposició
8-10. Restauració del dibuix *La bacanal de Wagner*

1-2. Eliminación de manchas de un antiguo adhesivo del carnet de estudiante de Salvador Dalí
3-7. Última fase de la intervención en el biombo oriental y mejora del sistema de exposición
8-10. Restauración del dibujo *La bacanal de Wagner*

D. Documentació i investigació tècnica

Les activitats de documentació i investigació, de redacció d'informes i de recerca sobre la tècnica i els materials de Salvador Dalí tenen per objecte enriquir de manera continuada la base de dades sobre els procediments artístics del Mestre. En aquest sentit, cal destacar que el projecte de renovació de totes les bases de dades documentals de la Fundació, que ja està en marxa, ha exigit molts esforços per validar els nous camps i per optimitzar la gestió de les fitxes relacionades amb les tasques habituals del Departament. Durant el 2013 es va continuar treballant en el projecte d'estudi i documentació de la tècnica pictòrica de Dalí. Com cada any, a més, les exposicions temporals van condicionar alguns dels estudis integrals d'obres exposades al Museu, basats en la inspecció i la documentació fotogràfica de la pintura amb diferents tipus d'il·luminació —llum ultraviolada, llum infraroja i raigs X—, amb lupa binocular i amb macrofotografies. Així, es va aprofundir en la tècnica, entre altres, de l'oli sobre cartró *Pell de gallina inaugural* (1928), el marc del qual es va netejar i consolidar, i dels olis sobre fusta *Estudi per a «La mel és més dolça que la sang»* (1926) i *Estudi per a «La batalla de Tetuan»* (1962). El recull d'informació i l'actualització de dades són indispensables per garantir l'òptima qualitat i el judici correcte dels informes que s'emeten per a la Comissió d'Acreditació i Catalogació (CAC), per als peritatges especials que sol·liciten les autoritats judicials i policials, per al catàleg raonat en línia i per donar suport a qualsevol altre projecte, com ara l'adquisició de noves obres. Per al CAC, en concret, el 2013 es van elaborar vint-i-set informes de dibuix i pintura que van ajudar a avaluar l'autenticitat de les peces analitzades. A causa de les característiques de dues de les obres estudiades —una de les quals era de grans dimensions i l'altra, una pintura mural—, els restauradors es van haver de desplaçar per observar-les *in situ* i per dur a terme les tasques de documentació fotogràfica i inspecció corresponents. També es van fer desplaçaments als laboratoris científics de la Universitat de Barcelona per dur a terme inspeccions amb llum infraroja i raigs X i per analitzar-ne els materials constitutius.

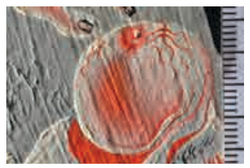

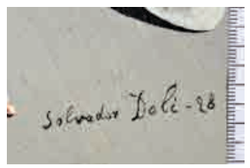

Estudi de la tècnica pictòrica basat en la inspecció i la documentació fotogràfica de la pintura amb llum ultraviolada, llum infraroja, rajos X i lupa binocular

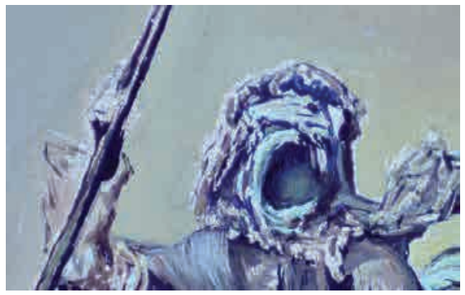

D. Documentación e investigación técnica

las actividades de documentación e investigación, de redacción de informes y de estudio sobre la técnica y los materiales de Salvador Dalí tienen por objeto enriquecer de manera continuada la base de datos sobre los procedimientos artísticos del Maestro. En este sentido, cabe destacar que el proyecto de renovación de todas las bases de datos documentales de la Fundación, que ya está en marcha, ha exigido muchos esfuerzos para validar los nuevos campos y para optimizar la gestión de las fichas relacionadas con las labores habituales del Departamento. Durante el 2013 se continuó trabajando en el proyecto de estudio y documentación de la técnica pictórica de Dalí. Como cada año, además, las exposiciones temporales condicionaron algunos de los estudios integrales de obras expuestas en el Museo, basados en la inspección y la documentación fotográfica de la pintura con diferentes tipos de iluminación —luz ultravioleta, luz infrarroja y rayos X—, con lupa binocular y con macrofotografías. Así, se profundizó en la técnica, entre otros, del óleo sobre cartón *Carne de gallina inaugural* (1928), cuyo marco se limpió y consolidó, y de los óleos sobre madera *Estudio para «La miel es más dulce que la sangre»* (1926) y *Estudio para «La batalla de Tetuán»* (1962). La recopilación de información y la actualización de datos son indispensables para garantizar la óptima calidad y el juicio correcto de los informes que se emiten para la Comisión de Acreditación y Catalogación (CAC), para los peritajes especiales que solicitan las autoridades policiales y judiciales, para el catálogo razonado en línea y para dar apoyo a cualquier otro proyecto, como la adquisición de nuevas obras. Para el CAC, en concreto, en el 2013 se elaboraron veintisiete informes de dibujo y pintura que ayudaron a evaluar la autenticidad de las piezas analizadas. A causa de las características de dos de las obras estudiadas —una de las cuales era de grandes dimensiones, y la otra, una pintura mural—, los restauradores tuvieron que desplazarse para observarlas *in situ* y para llevar a cabo las labores de documentación fotográfica e inspección correspondientes. También se hicieron desplazamientos a los laboratorios científicos de la Universitat de Barcelona a fin de realizar inspecciones con luz infrarroja y rayos X y para analizar sus materiales constitutivos.

Estudio de la técnica pictórica basado en la inspección y la documentación fotográfica de la pintura con luz ultravioleta, luz infrarroja, rayos X y lupa binocular

OBRA GRÀFICA

L'objectiu principal del 2013 va consistir a prosseguir la recerca, la documentació i la conservació de l'obra gràfica dels fons de la Fundació. Aquesta tasca va incloure l'actualització de la base de dades de l'inventari, amb la incorporació de cent quaranta-cinc fitxes procedents d'adquisicions recents, així com la documentació fotogràfica exhaustiva de les estampes dins la base de dades confeccionada exclusivament per a obra gràfica. En l'apartat d'adquisicions, l'assessorament continu va fructificar en la compra de sis sèries destacades d'obra gràfica. El Departament, a més a més, va iniciar una nova fase del projecte d'investigació sobre materials i tècniques de l'obra gràfica de Dalí que du a terme en col·laboració amb les seccions de Conservació i Restauració i de Gravat de la Universitat de Barcelona. Es va enllestir l'examen de cinquanta-set peces procedents de tres edicions: el llibre *Deux fratasies* [sic], del 1963; *Amours de Cassandre*, del 1968; i *Conquête du Cosmos*, una sèrie d'estampes del 1974.

L'àrea d'obra gràfica, en col·laboració amb els Serveis Jurídics de la Fundació i amb el CED, va continuar assessorant organismes oficials externs i rebent consultes i sol·licituds de peritatge de les autoritats judicials i policials amb les quals col·labora de manera continuada. Durant l'exercici 2013, així, es va emetre un informe tècnic d'obra gràfica sobre cinquanta-vuit peces a instàncies del Grup de Patrimoni Històric del Cos Nacional de Policia.

1-2. Nova fase del projecte d'investigació de l'obra gràfica, en col·laboració amb la UB

3-4. Un dels gravats de *Conquête du Cosmos*

1-2. Nueva fase del proyecto de investigación de la obra gráfica, en colaboración con la UB

3-4. Uno de los grabados de *Conquête du Cosmos*

OBRA GRÁFICA

El objetivo principal del 2013 consistió en proseguir la investigación, la documentación y la conservación de la obra gráfica de los fondos de la Fundación. Esta labor incluyó la actualización de la base de datos del inventario, con la incorporación de ciento cuarenta y cinco fichas procedentes de adquisiciones recientes, así como la documentación fotográfica exhaustiva de las estampas dentro de la base de datos confeccionada exclusivamente para obra gráfica. En el apartado de adquisiciones, el asesoramiento continuo fructificó en la compra de seis destacadas series de obra gráfica. El Departamento, además, inició una nueva fase del proyecto de investigación sobre materiales y técnicas de la obra gráfica de Dalí que lleva a cabo en colaboración con las secciones de Conservación y Restauración y de Grabado de la Universitat de Barcelona. Se ultimó el examen de cincuenta y siete piezas procedentes de tres ediciones: el libro *Deux fatraisies* [sic], de 1963; *Amours de Cassandre*, de 1968; y *Conquête du Cosmos*, una serie de estampas de 1974.

El área de obra gráfica, en colaboración con los Servicios Jurídicos de la Fundación y con el CED, continuó asesorando a organismos oficiales externos y recibiendo consultas y solicitudes de peritaje de las autoridades judiciales y policiales, con las que colabora de manera continuada. Durante el ejercicio 2013, así, se emitió un informe técnico de obra gráfica sobre cincuenta y ocho piezas a instancias del Grupo de Patrimonio Histórico del Cuerpo Nacional de Policía.

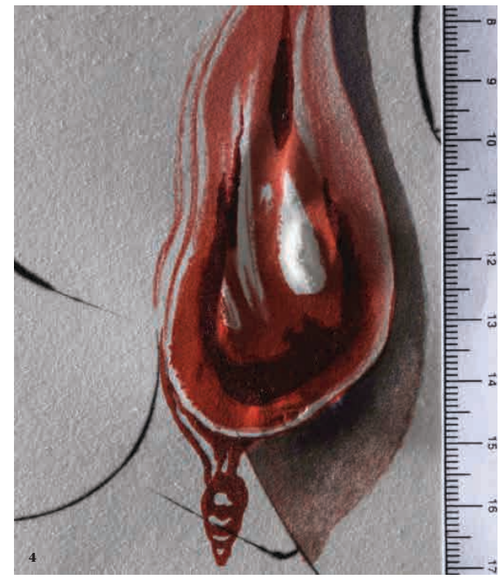

Infraestructures i seguretat

El Departament de Museus s'ocupa de la millora i el manteniment de les infraestructures dels museus Dalí i de la seu de la Fundació. Igualment, analitza i planifica diferents aspectes de conservació preventiva de les exposicions permanents i gestiona la política de seguretat de les persones, els equipaments i les obres d'art.

INVERSIONS EN INFRAESTRUCTURES

El 2013 es va invertir un total de 2.075.227,35 euros en infraestructures de la Fundació.

Es van finalitzar les obres de condicionament i reforma del primer pis de Torre Galatea, al qual es va traslladar el personal del CED, i la nova biblioteca. També en aquest pis es va reformar l'espai de trànsit i emmarcament i la sala de reunions del Patronat de la Fundació. D'altra banda, es va encetar la primera fase de les obres de condicionament del segon pis, on es millorarà sobretot el dipòsit d'obres de la Fundació i els espais ocupats pels departaments de Conservació i Restauració, Secretaria General i Presidència.

Entre les millores que es van dur a terme al Teatre-Museu durant el 2013 destaca la rehabilitació de les parets de la Sala Noble i la renovació de la il·luminació i les cortines d'aquesta estança, l'acabament de les intervencions a la consigna d'entrada, la reforma de la consigna de sortida, la col·locació de vitrines al vestíbul de la segona botiga, amb una pantalla informativa que permet la projecció de vídeos així com la gestió de missatges complementaris, el canvi del sostre de la botiga de Dalí-Joies i la col·locació, en aquest mateix espai, d'una pantalla amb una gravació que mostra la joia *El cor reial* a fi d'evitar la deterioració de l'original per excés de funcionament. Així mateix, van començar les obres de reforma dels lavabos, que van comportar les modificacions corresponents al magatzem de material divers i al vestidor del personal de neteja. A l'exterior del Museu, d'altra banda, es van construir uns lavabos provisionals per als visitants mentre es renoven totalment. Pel que fa a climatització, les calderes antigues es van substituir per unes altres de condensació el rendiment de les quals supera en un 40 % el de les velles; a més, es va instal·lar un col·lector que dóna calor a totes les instal·lacions del Museu i a les oficines. També es van renovar les dues climatitzadores de l'espai Dalí-Joies, que es van canviar d'ubicació per tal de permetre la instal·lació, en un futur immediat, de les corresponents al Departament de Restauració i a la reserva d'obres.

Les intervencions més destacables dutes a terme al Castell de Púbol van ser la poda intensiva de l'arbrat, per evitar despreniments, la millora del so i la megafonia d'emergència de la sala d'exposicions temporals, la renovació dels filtres de protecció contra els raigs UVA en totes les obertures, les tasques de conservació preventiva del piano, la neteja, la desinsectació i l'envernissat dels parquets de l'habitació de Gala i de la de convidats, els repassos periòdics dels murs exteriors i les tasques anuals d'actualització i optimització de les infraestructures de seguretat. Una de les millores més eficients, donat l'entorn rural del castell, va ser l'actualització de les telecomunicacions mitjançant el canvi a un sistema WiMAX i a telefonia IP. El resultat és una xarxa de comunicacions integrada amb la del Teatre-Museu que, d'una banda, garanteix un millor aprofitament dels recursos tècnics i humans i, de l'altra, suposa un avenç significatiu en l'atenció telefònica, en la gestió de les reserves i de la informació en línia i en la qualitat i l'eficàcia de l'atenció al públic en general.

En el cas de la Casa Dalí de Portlligat, el gruix de les actuacions se sol centrar en el manteniment i, en alguns casos, la rehabilitació de les façanes i els elements arquitectònics i decoratius exteriors. El 2013, per exemple, a més d'emblanquinar les façanes es van reparar les nanses de les tasses test dels patis i es va rehabilitar la Cova, un espai de difícil accés situat darrere la Biblioteca que presenta problemes de manteniment importants. Entre les actuacions dutes a terme l'any passat, així mateix, cal esmentar la millora de la xarxa de desguassos del Pati de les Tasses i de les arquetes dels lavabos públics, la impermeabilització del basament del dipòsit de gasoli, la regeneració a fons de la pintura i les humitats de la Biblioteca i del sostre del Vestidor, el coronament dels eucaliptus de la sortida, les intervencions anuals d'actualització de la infraestructura de seguretat, l'anivellament dels terres a les feixes del Colomar i la renovació dels filtres de protecció contra els raigs UVA en totes les obertures. D'altra banda, es va fer tot un seguit d'accions periòdiques de revisió i control per tal de garantir el compliment de les diverses normatives vigents sobre activitats econòmiques, com ara les proves d'estanqueïtat de les instal·lacions petrolíferes, dels sistemes de prevenció d'incendis o dels recursos de climatització.

1. Millores en la climatització del Teatre-Museu Dalí
2. La consigna de sortida, renovada
3. Instal·lació d'una pantalla informativa a la consigna de sortida

1. Mejoras en la climatización del Teatro-Museo Dalí
2. La consigna de salida, renovada
3. Instalación de una pantalla informativa en la consigna de salida

1. Tasques de manteniment al Cadillac del pati central
2. Remodelació del primer pis de Torre Galatea
3. Neteja de la vidriera
4. Suport a les tasques de conservació de la Sala Obres Mestres

1. Labores de mantenimiento en el Cadillac del patio central
2. Remodelación del primer piso de Torre Galatea
3. Limpieza de la vidriera
4. Soporte a las labores de conservación de la Sala Obras Maestras

Infraestructuras y seguridad

El Departamento de Museos se ocupa de la mejora y el mantenimiento de las infraestructuras de los museos Dalí y de la sede de la Fundación. Igualmente, analiza y planifica diferentes aspectos de conservación preventiva de las exposiciones permanentes y gestiona la política de seguridad de las personas, los equipamientos y las obras de arte.

INVERSIONES EN INFRAESTRUCTURAS

En el 2013 se invirtieron un total de 2 075 227,35 euros en infraestructuras de la Fundación.

Se finalizaron las obras de acondicionamiento y reforma del primer piso de Torre Galatea, al que se trasladó el personal del CED, y la nueva biblioteca. También en este piso se reformaron el espacio de tránsito y enmarcado y la sala de reuniones del Patronato de la Fundación. Por otra parte, se puso en marcha la primera fase de las obras de acondicionamiento del segundo piso, donde se mejorarán sobre todo el depósito de obras de la Fundación y los espacios ocupados por los departamentos de Conservación y Restauración, Secretaría General y Presidencia.

Entre las mejoras que se llevaron a cabo en el Teatro-Museo durante el 2013, destaca la rehabilitación de las paredes de la Sala Noble y la renovación de la iluminación y las cortinas de esta estancia, la finalización de las intervenciones en la consigna de entrada, la reforma de la consigna de salida, la colocación de vitrinas en el vestíbulo de la segunda tienda, con una pantalla informativa que permite la proyección de vídeos así como la gestión de mensajes complementarios, el cambio de techo de la tienda Dalí·Joyas y la colocación, en este mismo espacio, de una pantalla con una grabación que muestra la joya *El corazón real* a fin de evitar el deterioro del original por exceso de funcionamiento. Así mismo, comenzaron las obras de reforma de los lavabos, que comportaron las modificaciones correspondientes en el almacén de material diverso y en el vestuario del personal de limpieza. En el exterior del Museo, por otra parte, se construyeron unos lavabos provisionales para los visitantes. En lo que respecta a la climatización, las antiguas calderas se sustituyeron por otras de condensación cuyo rendimiento supera en un 40 % el de las viejas; además, se instaló un colector que da calor a todas las instalaciones del Museo y a las oficinas. También se renovaron las dos climatizadoras del espacio Dalí·Joyas, que se cambiaron de ubicación para permitir la instalación, en un futuro inmediato, de las correspondientes al Departamento de Restauración y a la reserva de obras.

Las intervenciones más destacables llevadas a cabo en el Castillo de Púbol fueron la poda intensiva del arbolado, para evitar desprendimientos, la mejora del sonido y la megafonía de emergencia de la sala de exposiciones temporales, la renovación de los filtros de protección contra los rayos UVA en todas las aberturas, las labores de conservación preventiva del piano, la limpieza, la desinsectación y el barnizado de los parqués de la habitación de Gala y de la de invitados, el mantenimiento periódico de los muros exteriores y las labores anuales de actualización y optimización de las infraestructuras de seguridad. Una de las mejoras más eficientes, dado el entorno rural del castillo, fue la actualización de las telecomunicaciones mediante el cambio a un sistema WiMAX y a telefonía IP. El resultado es una red de comunicaciones integrada con la del Teatro-Museo que, por un lado, garantiza un mejor aprovechamiento de los recursos técnicos y humanos y, por el otro, supone un avance significativo en la atención telefónica, en la gestión de las reservas y de la información en línea y en la calidad y la eficacia de la atención al público general.

En la Casa Dalí de Portlligat, el grueso de las actuaciones suele centrarse en el mantenimiento y, en algunos casos, la rehabilitación de las fachadas y los elementos arquitectónicos y decorativos exteriores. En el 2013, por ejemplo, además de blanquear las fachadas se repararon las asas de las tazas tiesto de los patios y se rehabilitó la Cueva, un espacio de difícil acceso situado detrás de la Biblioteca que presenta importantes problemas de mantenimiento. Entre las actuaciones efectuadas el pasado año cabe mencionar así mismo la mejora de la red de desagües del Patio de las Tazas y de las arquetas de los lavabos públicos, la impermeabilización de la base del depósito de gasóleo, la regeneración a fondo de la pintura y las humedades de la Biblioteca y del techo del Vestidor, la poda completa de los eucaliptos de la salida, las intervenciones anuales de actualización de la infraestructura de seguridad, la nivelación de la tierra en los bancales del Palomar y la renovación de los filtros de protección contra los rayos UVA en todas las aberturas. Por otra parte, se llevaron a cabo toda una serie de acciones periódicas de revisión y control a fin de garantizar el cumplimiento de las diversas normativas vigentes sobre actividades económicas, como las pruebas de estanqueidad de las instalaciones petrolíferas, de los sistemas de prevención de incendios o de los recursos de climatización.

MANTENIMENT D'INSTAL·LACIONS

El manteniment de les instal·lacions dels museus Dalí i de la seu central de la Fundació comprèn les tasques necessàries per garantir el bon funcionament dels sistemes de seguretat, climatització, il·luminació i exposició de les obres d'art, tots els quals són essencials per a la conservació i la protecció del patrimoni cultural de l'entitat. Durant l'any 2013 es va subcontractar per un valor de 242.609,02 euros a tercers una part dels treballs específics de manteniment i reparació de les infraestructures esmentades.

SEGURETAT

Al llarg de l'exercici passat es va invertir en la millora de les instal·lacions de seguretat del primer pis de Torre Galatea, amb la col·locació de noves càmeres i accessos biomètrics a les zones més restringides. També es va renovar un enregistrador de la central de seguretat i la matriu que comanda les gravacions de totes les nostres càmeres. Així mateix, va finalitzar la integració dels sistemes de seguretat del nou edifici de la pujada del Castell amb la central de Torre Galatea, es va incorporar un nou sistema d'extinció a la Sala d'Obres Mestres i es va incrementar el nombre de càmeres i de detectors d'intrusos i foc. Quant a la política de seguretat cal remarcar, per la seva importància econòmica, els recursos destinats a les empreses de vigilància que col·laboren amb el personal de la Fundació per garantir la seguretat del patrimoni cultural de l'entitat, dels visitants i del personal, que van ascendir a 1.068.719,09 euros.

1-2. Afinació del piano de Púbol
3. Millora en la conservació i exposició del vestit de Paco Rabanne
4. Reforç al paviment de la terrassa de la Biblioteca
5-6. La biblioteca i la sala de juntes de Torre Galatea, totalment remodelades

MANTENIMIENTO DE INSTALACIONES

El mantenimiento de las instalaciones de los museos Dalí y de la sede central de la Fundación comprende las tareas necesarias para garantizar el buen funcionamiento de los sistemas de seguridad, climatización, iluminación y exposición de las obras de arte, todos ellos esenciales para la conservación y la protección del patrimonio cultural de la entidad. Durante el año 2013 se subcontrató a terceros, por un valor de 242 609,02 euros, una parte de los trabajos específicos de mantenimiento y reparación de las infraestructuras mencionadas.

SEGURIDAD

A lo largo del pasado ejercicio se invirtió en la mejora de las instalaciones de seguridad del primer piso de Torre Galatea, con la colocación de nuevas cámaras y accesos biométricos en las zonas más restringidas. También se renovó una grabadora de la central de seguridad y la matriz que controla las grabaciones de todas nuestras cámaras. Así mismo, finalizó la integración de los sistemas de seguridad del nuevo edificio de la Pujada del Castell con la central de Torre Galatea, se incorporó un nuevo sistema de extinción en la Sala de Obras Maestras y se incrementó el número de cámaras y de detectores de intrusos y fuego. En cuanto a la política de seguridad cabe destacar, por su importancia económica, los recursos destinados a las empresas de vigilancia que colaboran con el personal de la Fundación para garantizar la seguridad del patrimonio cultural de la entidad, de los visitantes y del personal, que ascendieron a 1 068 719,09 euros.

1-2. Afinación del piano de Púbol
3. Mejora en la conservación y exposición del vestido de Paco Rabanne
4. Refuerzo en el pavimento de la terraza de la Biblioteca
5-6. La biblioteca y la sala de juntas de Torre Galatea, totalmente remodeladas

Defensar
—
Defender

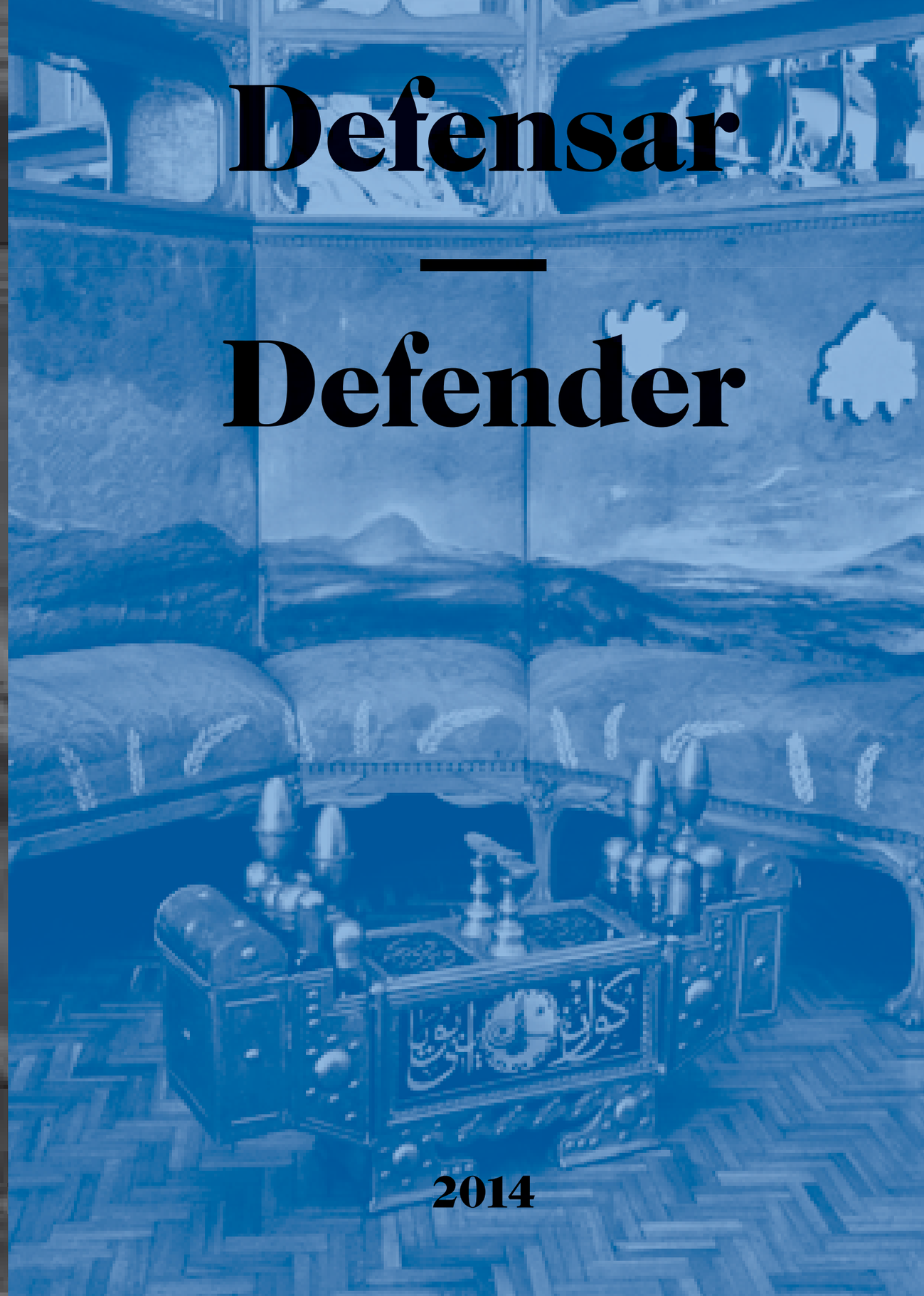

Generació de recursos

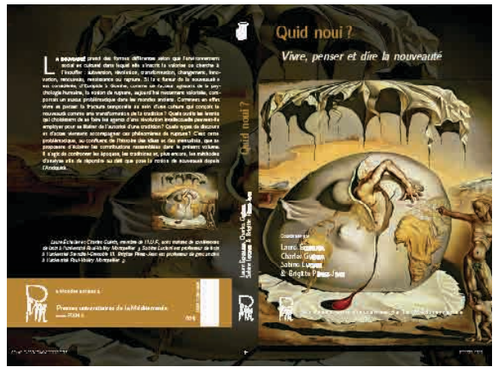

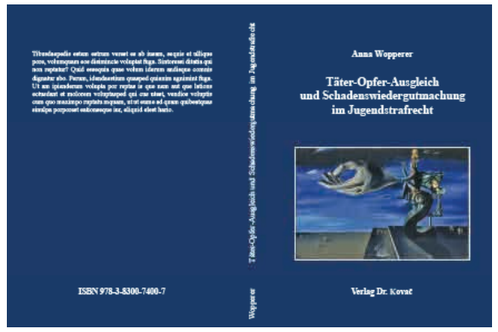

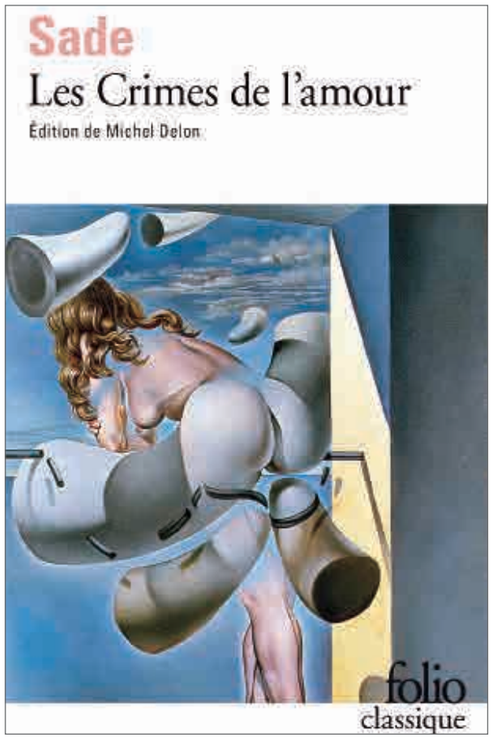

Drets d'autor

En aquest apartat, les tasques jurídiques es basen principalment a fer el seguiment de les activitats dutes a terme per VEGAP i a intervenir en aquells casos en què les llicències plantejades no són estàndard o en els quals influeixen altres assumptes, sobretot si el projecte sotmès a l'entitat de gestió abraça altres drets que ha de cedir directament la Fundació (per exemple, el dret d'exposició).

Es van rebre tres-centes deu sol·licituds d'autoritzacions per reproduir obres de Salvador Dalí. Els tràmits de gestió de drets d'autor es vehiculen a través de l'entitat VEGAP a l'Estat espanyol i de les diferents societats associades en l'àmbit internacional. La Fundació no podria dur a terme aquesta feina sense les societats de gestió, que, a banda de rebre les peticions, fan el seguiment de les vendes d'obres que tenen lloc en cases de subhastes. Cal dir que el dret de participació generat per les vendes en subhastes ja es pot gestionar al Regne Unit, un país europeu amb molta activitat en aquest camp i on aquest dret encara no estava regularitzat. De totes les peticions rebudes, 343, se'n van autoritzar 326, i un 70 % procedia de les societats estrangeres. Aquesta dada torna a provar, un cop més, que Dalí és un artista internacional conegut i sol·licitat arreu, malgrat que la reproducció de les seves creacions estigui subjecta al pagament de drets d'autor. En l'exercici 2013, els ingressos en concepte de drets de reproducció d'obres van superar els 650.000 euros, xifra que representa un increment del 62,5 % respecte a l'any anterior. Un dels esdeveniments més importants en aquest sentit va ser la retrospectiva celebrada al MNCARS de Madrid; no obstant això, pel que fa a drets de reproducció no es va observar una activitat editorial tan intensa com la que s'havia produït a França el 2012.

Generación de recursos

Derechos de autor

En este apartado, el trabajo jurídico se basa principalmente en el seguimiento de las actividades llevadas a cabo por VEGAP y en intervenir en aquellos casos en que las licencias planteadas no son estándar o en los cuales influyen otros asuntos, sobre todo si el proyecto sometido a la entidad de gestión abarca otros derechos que debe ceder directamente la Fundación (por ejemplo, el derecho de exposición).

De enero a noviembre de 2013 se recibieron trescientas diez solicitudes de autorización para reproducir obras de Salvador Dalí. Los trámites de gestión de derechos de autor se vehiculan a través de la entidad VEGAP en el Estado español y de las diferentes sociedades asociadas en el ámbito internacional. La Fundación no podría llevar a cabo esta labor sin las sociedades de gestión, que, además de recibir las peticiones, hacen el seguimiento de las ventas de obras que tienen lugar en las casas de subastas. Cabe decir que el derecho de participación generado por las ventas en subastas ya se puede gestionar en el Reino Unido, un país europeo con mucha actividad en este campo y en el que este derecho aún no estaba regularizado. De todas las peticiones recibidas, 343, se autorizaron 326, un 70 % de las cuales procedía de las sociedades extranjeras. Este dato vuelve a probar, una vez más, que Dalí es un artista internacional conocido y solicitado en todo el mundo, a pesar de que la reproducción de sus creaciones esté sujeta al pago de derechos de autor. En el ejercicio 2013, los ingresos en concepto de derechos de reproducción de obras superaron los 650 000 euros, cifra que representa un incremento del 62,5 % respecto al año anterior. Uno de los acontecimientos más importantes en este sentido fue la retrospectiva celebrada en el MNCARS de Madrid; no obstante, en lo que se refiere a derechos de reproducción no se observó una actividad editorial tan intensa como la que se había producido en Francia en el 2012.

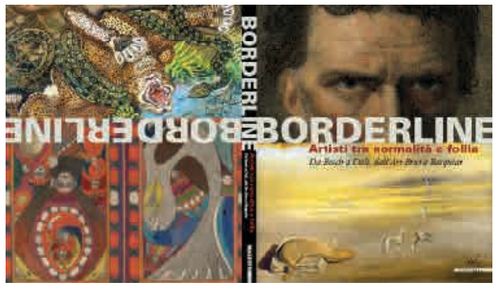

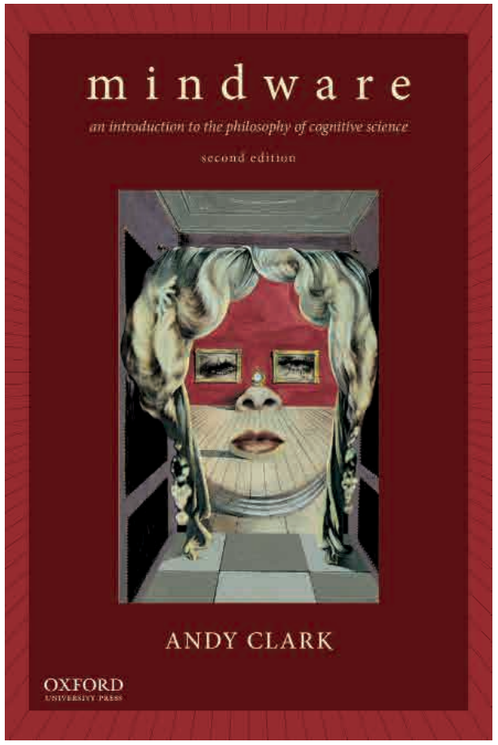

Drets d'imatge de Salvador Dalí

El moment d'incertesa econòmica podria haver contribuït a la manca de demanda per fer un ús comercial o promocional de la imatge de Dalí. Així, al llarg del 2013 no es van poder tancar negociacions per atorgar llicències de drets d'imatge de l'artista per quantitats equiparables a les que havien generat llicències d'anys anteriors.

Marques

Dins aquest apartat específic, la Fundació Dalí segueix l'estratègia dissenyada el 2006, que consisteix a desenvolupar una marca d'alta qualitat per a productes selectes així com una marca comercial per a productes autoritzats. L'objectiu primordial de l'entitat és consolidar els seus registres de marca a escala mundial i, alhora, atendre la protecció dels nous projectes sotmesos a estudi (entre els quals n'hi ha diversos de caràcter audiovisual als Estats Units així com els registres preventius que puguin tenir relació amb les exhibicions internacionals organitzades per la nostra institució). Per assolir aquestes fites, continuem racionalitzant els registres de la Fundació i de Demart a escala internacional a fi i efecte de controlar al màxim el nivell de despesa i de maximitzar-ne l'efectivitat.

Els vessants jurídics relacionats amb les marques són diversos:

ESTRUCTURACIÓ I DEFENSA DE MARQUES

En col·laboració amb agents de patents i marques, l'activitat en aquest camp se centra a crear una estratègia de registres i a decidir així quins registres i oposicions asseguren la millor defensa dels drets de la Fundació. En concret, es van iniciar diferents procediments d'oposició contra marques estatals i comunitàries «Dalí» o que incloïen aquest terme; a la data de tancament d'aquesta edició, la Fundació ja n'havia guanyat dos i quatre continuaven en tràmit. Cal destacar especialment l'oposició contra la sol·licitud de marca a Corea «El triomf i el rodolí de la Gala i en Dalí» en la classe 18 (cuir i productes de marroquineria), que es va cloure amb resultat favorable a la Fundació. D'altra banda, es van tancar tres acords de coexistència amb diverses empreses estrangeres; aquests acords van ser possibles perquè els productes de les companyies en qüestió (com ara Samsung Electronics Co. Ltd.) no entraven en conflicte amb els de la Fundació.

Com a dada interessant, es va constatar que la titularitat de la Fundació respecte a les marques «Salvador Dalí» continua essent molt coneguda, com evidencia el fet que en diverses ocasions les autoritats duaneres de diferents països s'hi adrecessin per aclarir dubtes amb relació a productes marcats «Salvador Dalí» (principalment perfums).

LLICÈNCIES DE MARQUES

En aquest cas, l'actuació de la Fundació es defineix a través de la negociació i la redacció dels contractes de llicència de marca que han de permetre una estructura de mercat correcta. Durant l'exercici 2013 es va signar un contracte amb una empresa mexicana que fabrica articles de decoració de plata i es va fer el seguiment de l'execució dels que s'havien subscrit en anys anteriors.

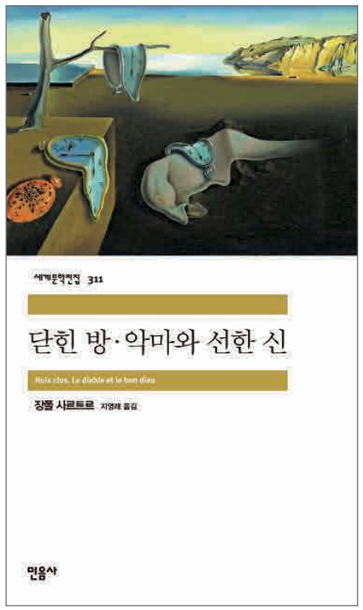

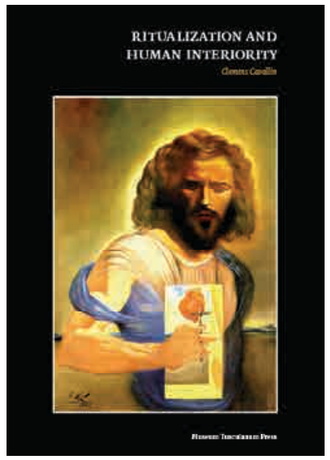

Productes llicenciats per la Fundació Dalí a través de VEGAP

Derechos de imagen de Salvador Dalí

El momento de incerteza económica podría haber contribuido a la falta de demanda para hacer un uso comercial o promocional de la imagen de Dalí. Así, a lo largo del 2013 no se pudieron cerrar negociaciones para otorgar licencias de derechos de imagen del artista por cantidades equiparables a las que habían generado licencias de años anteriores.

Marcas

Dentro de este apartado específico, la Fundación Dalí sigue la estrategia diseñada en el 2006, que consiste en desarrollar una marca de alta calidad para productos selectos así como una marca comercial para productos autorizados. El objetivo primordial de la entidad es consolidar sus registros de marca a escala mundial y, al mismo tiempo, atender a la protección de los nuevos proyectos sometidos a estudio (entre los cuales hay varios de carácter audiovisual en Estados Unidos así como los registros preventivos que puedan tener relación con las exhibiciones internacionales organizadas por nuestra institución). Para alcanzar estas metas, continuamos racionalizando los registros de la Fundación y de Demart a escala internacional a fin de controlar al máximo el nivel de gasto y de maximizar su efectividad.

Las vertientes jurídicas relacionadas con las marcas son diversas:

ESTRUCTURACIÓN Y DEFENSA DE MARCAS

En colaboración con agentes de patentes y marcas, la actividad en este campo se centra en crear una estrategia de registros y en decidir, así, qué registros y oposiciones aseguran la mejor defensa de los derechos de la Fundación. En concreto, se iniciaron diferentes procedimientos de oposición contra marcas estatales y comunitarias «Dalí» o que incluían este término; a la fecha de cierre de esta edición, la Fundación ya había ganados dos, y cuatro continuaban en trámite. Cabe destacar especialmente la oposición contra la solicitud de marca en Corea «El triomf i el rodolí de la Gala i en Dalí» en la clase 18 (cuero y productos de marroquinería), que acabó con resultado favorable a la Fundación. Por otra parte, se cerraron tres acuerdos de coexistencia con diversas empresas extranjeras; estos acuerdos fueron posibles porque los productos de las compañías en cuestión (como Samsung Electronics Co. Ltd.) no entraban en conflicto con los de la Fundación.

Como dato interesante, se constató que la titularidad de la Fundación respecto a las marcas «Salvador Dalí» continúa siendo muy conocida, como evidencia el hecho de que en diversas ocasiones las autoridades aduanaras de diferentes países se hayan dirigido a la entidad para aclarar dudas en relación con productos marcados «Salvador Dalí» (principalmente perfumes).

LICENCIAS DE MARCAS

En este caso, la actuación de la Fundación se define a través de la negociación y la redacción de los contratos de licencia de marca que deben permitir una estructura de mercado correcta. Durante el ejercicio 2013 se firmó un contrato con una empresa mexicana que fabrica artículos de decoración de plata y se realizó el seguimiento de la ejecución de los que se habían suscrito en años anteriores.

Productos licenciados por la Fundación Dalí a través de VEGAP

Generació de prestigi: la Fundació com a referent únic del mercat de l'art

Podem afirmar que la Fundació es consolida cada vegada més com a referent dins el món dalinià, com demostren les nombroses consultes i sol·licituds de peritatges que la institució rep any rere any. En aquest camp, la intervenció dels Serveis Jurídics se centra en la definició de criteris per a l'elaboració d'informes, l'assessorament sobre la terminologia que cal emprar davant els organismes oficials, la revisió de les darreres versions d'informes i, especialment, la concreció dels criterisde classificació i qualificació de les obres en funció del nivell d'intervenció de la creativitat del Mestre.

Peritatges

A més de fer expertitzacions d'obra original per a particulars, la Fundació actua com a pèrit per a l'anàlisi de qualsevol tipus d'obra només a instàncies de l'autoritat judicial o policial i de les cases de subhastes. El 2013 va augmentar el nombre de sol·licituds procedents de policies estrangeres per obtenir l'assessorament de la nostra institució en casos de decomís d'obres d'atribució dubtosa.

Escultures

L'activitat del mercat de les escultures «Dalí» i de les peces tridimensionals continua en plena efervescència, i no només en l'àmbit estatal. La Fundació va seguir investigant i actualitzant la informació documental sobre l'obra tridimensional per tal d'anar consolidant també en aquesta disciplina el seu paper de referent internacional.

Actuacions judicials

Dins aquest apartat s'inclouen totes les intervencions centrades en la defensa dels drets davant de qualsevol actuació fraudulenta per part de tercers. Actualment, l'activitat es concentra en els assumptes següents:

· La demanda contra l'empresa gestora del centre expositiu ubicat als baixos de l'edifici del Reial Centre Artístic de Barcelona, interposada per infracció de drets d'autor, marques i drets d'imatge i per actes de competència deslleial: el 2012 ja s'havia dictat sentència en primera instància en la qual s'estimava pràcticament la totalitat de les peticions de la Fundació. Aleshores es va recórrer la part de la resolució judicial que era contrària als interessos de la nostra institució i se'n va preparar l'execució. I tot i que l'Audiència va dictar sentència en la qual donava la raó a la Fundació, es va presentar un recurs de cassació davant el Tribunal Suprem, ja que l'Audiència no va motivar la seva decisió reconeixent-ne expressament el dret d'imatge, que és un dret fonamental i, per tant, permet accedir a cassació.

· El procediment seguit a Israel contra l'empresa VS Marketing per l'explotació dels dibuixos de l'*Auca*: aquest procediment es va reiniciar el 2013 per tal de fer front a les actuacions de la societat esmentada, que es continuava extralimitant en la interpretació de l'acord judicial del 30 de juny del 2011 (amb força de sentència). L'execució de l'acord, està resultant especialment difícil a causa del criteri restrictiu que els tribunals israelians apliquen a l'hora d'actuar contra els excessos de la societat d'aquell país.

Relacions amb l'estat

Les relacions amb l'Estat espanyol s'articulen a través de la Comissió de Seguiment, òrgan que es va crear en el marc de l'Ordre ministerial de 8 de gener de 2001. L'any 2011 es va aconseguir la renovació de l'Ordre ministerial així com la signatura del conveni que l'acompanya. Ambdós documents serveixen per facilitar la tasca de la Fundació, sobretot pel que fa a l'exercici judicial dels drets que té atorgats.

Altres

Es va dur a terme un treball laboriós d'eliminació de pàgines web amb continguts dalinians no autoritzats. En conjunt, el nombre de pàgines es va aconseguir reduir a un centenar, quan a l'inici se'n comptabilitzaven més de tres-centes.

Finalment, cal mencionar que la Fundació ja és membre de l'associació de drethavents IUMCM (International Union of Modern and Contemporary Masters), que es va crear a iniciativa de la Picasso Administration i la Fondation Giacometti i que agrupa diferents entitats encarregades de gestionar els drets dels autors corresponents, com ara Le Corbusier, Hans Hartung, Yves Klein o els mateixos Pablo Picasso i Alberto Giacometti.

Generación de prestigio: la Fundación como referente único en el mercado del arte

Podemos afirmar que la Fundación se consolida cada vez más como referente dentro del mundo daliniano, como lo demuestran las numerosas consultas y solicitudes de peritajes que la institución recibe año tras año. En este campo, la intervención de los Servicios Jurídicos se centra en la definición de criterios para la elaboración de informes, el asesoramiento sobre la terminología que hay que utilizar ante los organismos oficiales, la revisión de las últimas versiones de informes y, especialmente, la concreción de los criterios de clasificación y cualificación de las obras en función del nivel de intervención de la creatividad del Maestro.

Peritajes

Además de realizar expertizaciones de obra original para particulares, la Fundación actúa como perito para el análisis de cualquier tipo de obra solo a instancias de la autoridad judicial o policial y de las casas de subastas. En el 2013 aumentó el número de solicitudes procedentes de policías extranjeras para obtener el asesoramiento de nuestra institución en casos de decomiso de obras de atribución dudosa.

Esculturas

La actividad del mercado de las esculturas «Dalí» y de las piezas tridimensionales continúa en plena efervescencia, y no solo en el ámbito estatal. La Fundación siguió investigando y actualizando la información documental sobre la obra tridimensional a fin de ir consolidando también en esta disciplina su papel de referente internacional.

Actuaciones judiciales

Dentro de este apartado se incluyen todas las intervenciones centradas en la defensa de los derechos ante cualquier actuación fraudulenta por parte de terceros. Actualmente, la actividad se concentra en los asuntos siguientes:

· La demanda contra la empresa gestora del centro expositivo ubicado en los bajos del edificio del Reial Centre Artístic de Barcelona, interpuesta por infracción de derechos de autor, marcas y derechos de imagen y por actos de competencia desleal: en el 2012 ya se había dictado sentencia en primera instancia en la cual se estimaba prácticamente la totalidad de las peticiones de la Fundación. En aquel momento se recurrió la parte de la resolución judicial que era contraria a los intereses de nuestra institución y se preparó su ejecución. Y a pesar de que la Audiencia dictó sentencia en la cual daba la razón a la Fundación, se presentó un recurso de casación ante el Tribunal Supremo, ya que la Audiencia no motivó su decisión reconociendo expresamente el derecho de imagen, que es un derecho fundamental y, por tanto, permite acceder a casación.

· El procedimiento seguido en Israel contra la empresa VS Marketing por la explotación de los dibujos del *Auca*: este procedimiento se reinició en el 2013 hacer frente a las actuaciones de la mencionada sociedad, que se continuaba extralimitando en la interpretación del acuerdo judicial del 30 de junio del 2011 (con fuerza de sentencia). La ejecución del acuerdo, está resultando especialmente difícil a causa del criterio restrictivo que los tribunales israelitas aplican a la hora de actuar contra los excesos de la sociedad de aquel país.

Relaciones con el estado

Las relaciones con el Estado español se articulan a través de la Comisión de Seguimiento, órgano que se creó en el marco de la Orden Ministerial de 8 de enero de 2001. En el año 2011 se consiguió la renovación de la Orden ministerial así como la firma del convenio que la acompaña. Ambos documentos sirven para facilitar la labor de la Fundación, sobre todo en lo que se refiere al ejercicio judicial de los derechos que tiene otorgados.

Otros

Se llevó a cabo un laborioso trabajo de eliminación de páginas web con contenidos dalinianos no autorizados. En conjunto, se consiguió reducir el número de páginas a un centenar, cuando al principio se contabilizaban más de trescientas.

Finalmente, cabe mencionar que la Fundación ya es miembro de la asociación de derechohabientes IUMCM (International Union of Modern and Contemporary Masters), que se creó a iniciativa de la Picasso Administration y la Fondation Giacometti y que agrupa a diferentes entidades encargadas de gestionar los derechos de los autores correspondientes, como Le Corbusier, Hans Hartung, Yves Klein o los propios Pablo Picasso y Alberto Giacometti.

8

Recursos humans

—

Recursos humanos

1974

2014

Formació

La Fundació va organitzar els cursos següents per al seu personal:

Formació sobre el pla d'emergència del Teatre-Museu Dalí, adreçada als nous treballadors de la temporada d'estiu.

Curs d'atenció al client, celebrat els dies 18 i 25 de febrer i 4 i 11 de març per a les plantilles dels museus i les botigues de Portlligat, Púbol i Figueres.

El personal de la Fundació també va assistir a les activitats i els cursos organitzats per altres entitats que es detallen a continuació:

Del desembre del 2012 al març del 2013, Àngels Pairó, cap de Comptabilitat, va cursar el Títol propi d'entitats sense ànim de lucre organitzat pel Col·legi de Censors Jurats de Comptes de Catalunya.

Els dies 9, 10 i 11 d'octubre, Olga Ayats i Cinzia Azzini, responsables, respectivament, de Serveis Informàtics i de Xarxes Socials de la nostra institució, van participar en el Curs d'especialització en museus i recursos digitals que va tenir lloc a la Fundació d'Estudis Superiors d'Olot.

El 17 d'octubre, Imma Parada, responsable de Comunicació, va assistir a la conferència «Estratègia 2.0 per a la difusió del patrimoni cultural a l'Empordà», a l'Espai Armengol de Vilajuïga.

El mateix dia 17 d'octubre, Isabella Kleinjung, advocada de la Fundació, va assistir al col·loqui « Les collections d'art à travers les générations » celebrat a Ginebra, organitzat per la Fondation pour le droit de l'art i el Centre du droit de l'art de l'Université de Genève.

El 23 d'octubre, Jordi Artigas, responsable de les cases de Púbol i Portlligat, va assistir a la conferència «Els centres d'interpretació del patrimoni: estat de la qüestió i futur», oferta per la Fundació Catalunya-La Pedrera i la Universitat de Barcelona.

Els dies 6, 7 i 8 de novembre, Cuca R. Costa i Bea Crespo, coordinadores del CED, van assistir a les II Jornadas sobre Bibliotecas de Museos que, amb el subtítol «Estrategias e innovación», van tenir lloc al Museo del Prado. L'experiència els va permetre conèixer la realitat d'altres institucions i comparar-la amb la del CED així com valorar les estratègies i els projectes d'innovació més recents que s'apliquen tant en l'àmbit estatal com a escala internacional. Les línies de futur que es van plantejar durant les jornades apuntaven a l'elaboració d'un catàleg digital de biblioteques en xarxa que doni accés a un fons bibliogràfic ric i de qualitat així com a la col·laboració i la cooperació entre les biblioteques de museus, siguin de caràcter públic o privat, per tal de propiciar l'economia de recursos. L'assistència al seminari es va completar amb una visita personalitzada a dues institucions de referència en aquest camp: la Biblioteca y Centro de Documentación del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía i la Biblioteca de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando.

Formación

La Fundación organizó los siguientes cursos para su personal:

Formación sobre el plan de emergencia del Teatro-Museo Dalí, dirigida a los nuevos trabajadores de la temporada de verano.

Curso de atención al cliente, celebrado los días 18 y 25 de febrero y 4 y 11 de marzo para las plantillas de los museos y las tiendas de Portlligat, Púbol y Figueres.

Formació del personal en atenció al públic
Formación del personal en atención al público

El personal de la Fundación también asistió a las actividades y los cursos organizados por otras entidades que se detallan a continuación:

Entre diciembre de 2012 y marzo de 2013, Àngels Pairó, jefe de Contabilidad, cursó el Título propio de entidades sin ánimo de lucro organizado por el Colegio de Censores Jurados de Cuentas de Cataluña.

Los días 9, 10 y 11 de octubre, Olga Ayats y Cinzia Azzini, responsables, respectivamente, de Servicios Informáticos y de Redes Sociales de nuestra institución, participaron en el Curso de especialización en museos y recursos digitales que se celebró en la Fundació d'Estudis Superiors de Olot.

El 17 de octubre, Imma Parada, responsable de Comunicación, asistió, en el Espai Armengol de Vilajuïga, a la conferencia «Estratègia 2.0 per a la difusió del patrimoni cultural a l'Empordà».

El mismo día 17 de octubre, Isabella Kleinjung, abogada de la Fundación, asistió al coloquio « Les collections d'art à travers les générations » celebrado en Ginebra, organizado por la Fondation pour le droit de l'art y el Centre du droit de l'art de l'Université de Genève.

El 23 de octubre, Jordi Artigas, responsable de las casas de Púbol y Portlligat, asistió a la conferencia «Els centres d'interpretació del patrimoni: estat de la qüestió i futur», ofrecida por la Fundació Catalunya-La Pedrera y la Universitat de Barcelona.

Los días 6, 7 y 8 de noviembre, Cuca R. Costa y Bea Crespo, coordinadoras del CED, asistieron a las II Jornadas sobre Bibliotecas de Museos que, con el subtítulo «Estrategias e innovación», tuvieron como escenario el Museo del Prado. La experiencia les permitió conocer la realidad de otras instituciones y compararla con la del CED así como valorar las estrategias y los proyectos de innovación más recientes que se aplican tanto en el ámbito estatal como a escala internacional. Las líneas de futuro que se plantearon durante las jornadas apuntaban a la elaboración de un catálogo digital de bibliotecas en red que dé acceso a un fondo bibliográfico rico y de calidad así como a la colaboración y la cooperación entre las bibliotecas de museos, ya sean de carácter público o privado, a fin de propiciar la economía de recursos. La asistencia al seminario se completó con una visita personalizada a dos instituciones de referencia en este campo: la Biblioteca y Centro de Documentación del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía y la Biblioteca de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando.

Departaments i plantilla
Departamentos y plantilla

La Fundació s'estructura en els departaments següents:
La Fundación se estructura en los departamentos siguientes:

PATRONAT I SECRETARIA GENERAL
PATRONATO Y SECRETARÍA GENERAL

President
Presidente
Ramon Boixadós Malé

Secretari general
Secretario general
Lluís Peñuelas Reixach

Secretaria
Secretaría
M. Teresa Brugués Rost

Comptabilitat i finances
Contabilidad y finanzas
Àngels Pairó Giménez
Judit Pairó Giménez
Expi Porras Roman

Administració
Administración
M. Dolors Costa Font

Amics dels Museus Dalí
Amics dels Museus Dalí
Flor Miscopein

DEPARTAMENT DE MUSEUS
DEPARTAMENTO DE MUSEOS

Director
Director
Antoni Pitxot Soler

Administració i coordinació
Administración y coordinación
Lluís Peñuelas Reixach

Teatre-Museu i cap de Personal de la Fundació
Teatro-Museo y jefe de Personal de la Fundación
Miquel Sanchez Duran

Púbol, Portlligat i projectes museològics
Púbol, Portlligat y proyectos museológicos
Jordi Artigas Cadena

Personal i reserves de grups
Personal y reservas de grupos
Isabel Castell Pujol
Anisa Chaer Yemlahi Serroukh

Instal·lacions i manteniment
Instalaciones y mantenimiento
Roger Ferré Puig
Ferran Ortega López

DEPARTAMENT DE CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ
DEPARTAMENTO DE CONSERVACIÓN Y RESTAURACIÓN

Director
Director
Antoni Pitxot Soler

Coordinadora
Coordinadora
Montse Aguer Teixidor

Cap de Restauració
Jefe de Restauración
Irene Civil Plans

Conservadors restauradors
Conservadores-restauradores
Elisenda Aragonés Miquel
Noèlia García Valencia
Josep M. Guillamet Lloveras
Yvonne Heinert Comas
Juliette Murphy
Dolors Velasco Rodríguez

Registre
Registro
Rosa Aguer Teixidor

CENTRE D'ESTUDIS DALINIANS
CENTRO DE ESTUDIOS DALINIANOS

Directora
Directora
Montse Aguer Teixidor

Equip de coordinació
Equipo de coordinación
Rosa M. Maurell Constans
Carme Ruiz González
Anna Otero Ibáñez
Cuca R. Costa
Bea Crespo Trancón
Lucia Moni
Laura Bartolomé Roviras

DEPARTAMENT DE GERÈNCIA
DEPARTAMENTO DE GERENCIA

Gerent
Gerente
Joan Manuel Sevillano Campalans

Difusió i Servei Educatiu
Difusión y Servicio Educativo
Nuri Aldeguer Corominas

Serveis Informàtics
Servicios Informáticos
Olga Ayats Pineda

Secretaria i Administració de Drets
Secretaría y Administración de Derechos
Mercedes Aznar Laín

Xarxes Socials
Redes sociales
Cinzia Azzini

Comercialització
Comercialización
Carles Cervera Rucabado

Serveis Jurídics
Servicios Jurídicos
Isabella Kleinjung

Màrqueting
Marketing
Sílvia Nello Maldiney

Comunicació
Comunicación
Imma Parada Soler

TEATRE-MUSEU DALÍ
TEATRO-MUSEO DALÍ

Responsables adjunts
Responsables adjuntos
Carles Núñez Felip
Carles Font García

Subresponsable adjunta
Subresponsable adjunta
Anna Enrique Reno

Responsable de les botigues del Teatre-Museu Dalí
Responsable de las tiendas del Teatro-Museo Dalí
Núria Estévez Rodríguez

Serveis d'accés, atenció al visitant, informació, neteja, manteniment i botiga
Servicios de acceso, atención al visitante, información, limpieza, mantenimiento y tienda
Manel Albreda Vicente
Assumpció Arnall Figueres
Maria Auquer Simon
Pol Cabezos Casademont
Fina Carbelo Rodríguez
Júlia Cebrià Costa
Núria Cervera Vila
David Combis Palacios
Joan Cruañas Sarola
Annie Cubizolles Roman
Jordi Domènech de Ros
Rachid El Ouariachi
Rosa Falgàs Mach
Jordi Famoso Figueras
Anita Fedulova
Marcel Figueras Cardos
Sebastià Forment Basco
Sandra García Cebrián
Anna García García
Anna García Casals
Sandra Guerrero Reyes
Esther Iglesias Carrión
Ilina Elizabeta
Jaume Illa Bonany
Olga Kylymnyk
Yessica Ledesma Ledesma
Noèlia Martín Naves
Josefina Moreno Montilla
Patrícia Morente Juanola
Josefina Murillo Moreno
Cèlia Naves Roldán
Ester Pastoret Martín
Júlia Pujulà Bech
Mònica Reixach Boada
Jordi Risco Cabezos
Dolores Rodríguez Anaya
Margarita Rodríguez Heras
Petra Romo Félix
Teresa Rovira Fernández
Andrea Sanjosé Núñez
Sara Simón Ramia
Pau Subirós Bardera
Eva Taboas Antón
Assumpció Tàpias Carbó
Rosa Tarradas Albatana
Carme Tarragó Mauri
Cristian Toribio Amaro
María Remedios Torres Duran
Verònica Uitto
Judith Urbano Martín
Letícia Valenzuela Gil
Anna M. Vert Pérez
Lisa Wuyts

CASA-MUSEU CASTELL GALA DALÍ
CASA-MUSEO CASTILLO GALA DALÍ

Responsable adjunta
Responsable adjunta
Núria Ferrer Carbó

Subresponsable adjunta
Subresponsable adjunta
Joana Planet Carnicé

Serveis d'accés, atenció al visitant, informació, neteja, manteniment i botiga
Servicios de acceso, atención al visitante, información, limpieza, mantenimiento y tienda
Marta Alarcón Oliveras
Mariona Cortadellas Mercader
Enriqueta Bernal Zomeño
Dolors Fabrellas Vila
Maria Gispert Bahí
Gemma Pascual Planas
Maribel Rabaña Maynau
Josefina Salavedra Cornellà

CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ
CASA-MUSEO SALVADOR DALÍ

Responsable adjunt
Responsable adjunto
Jesús Cuadros Mugüerza

Subresponsables adjuntes
Subresponsables adjuntas
Raquel Mercado Fernández
Anna M. Descamps Pomés

Serveis d'accés, atenció al visitant, informació, neteja, manteniment i botiga
Servicios de acceso, atención al visitante, información, limpieza, mantenimiento y tienda
Anna M. Caminada Llorens
Antònia Descamps Oriol
Carles Descamps Ribas
Elsa Egea Carmona
Iman El Mersali El Moussati
Yolanda Garcia Montoro
Margarita Garcia Reyero
Robert Genovés Núñez
Vanessa Gómez Seriñana
Cristina Jorquera Navarro
Araceli Juárez Martínez
Manel López Barrios
Esther Llach Jordà
Marta Martí Triadú
Noemí Mercado Fernández
Maria Novellas Gracia
Ernest Pujol León
Irene Oliva Batlle
Susana Ahidee Quito
Sakina Sahli El-Mersali
Ruth Sánchez Ballesteros

A

Estudis de públic

Estudios de público

Estudis de públic

La Fundació Gala -Salvador Dalí fa habitualment estudis de públic, la gestió i avaluació dels quals proporcionen informació de gran interès sobre la tipologia del visitant, tendències, valoració dels museus, nivells de satisfacció, etc. El procediment de recollida de dades té lloc a partir d'uns qüestionaris que, cara a cara, planteja un entrevistador (personal d'Atenció al Visitant dels diferents museus), amb una freqüència determinada. Durant els mesos de temporada alta (de juliol a setembre per al Teatre-Museu i de mitjan juny a mitjan setembre per a les cases-museu de Púbol i Portlligat) el nombre d'enquestes s'incrementa i s'adequa als horaris d'obertura i a la major quantitat de visitants.

Durant l'any 2013 es van fer un total de 3.319 enquestes, 2.122 al Teatre-Museu Dalí de Figueres, 514 al Castell Gala Dalí de Púbol i 683 a la Casa Salvador Dalí de Portlligat. Al Teatre-Museu Dalí es van fer de gener a desembre, i al Castell de Púbol i a la Casa de Portlligat, de març a novembre.

El perfil del visitant del Museu de Figueres continua essent francès (21%), d'entre 41 i 60 anys (40%), té estudis superiors (64%), treballa (65%), s'allotja a la ciutat de Barcelona (35%), en un hotel (51%), i viatja en cotxe particular (40%) amb la família (57%). S'ha informat del museu a través dels amics (28%) o a Internet (28%), és la primera vegada que el visita (78%) i s'hi està entre una (43%) i dues hores (36%) de mitjana; ha visitat o visitarà la ciutat de Figueres (58%) i la visita li ha semblat excepcional (34%) o molt bé (47%).

El visitant individual tipus del Castell de Púbol de l'any 2013 és francès (22%) o català (22%), de més de 41 anys (55%), té estudis superiors (59%), treballa (57%), s›allotja a la Costa Brava (66%) en un hotel (40%) i viatja en cotxe particular (64%). S'ha informat majoritàriament a Internet (36%). Visita el castell per primera vegada (89%) i ho fa amb la família (80%), inverteix una hora en la visita (68%), la valora molt bé (81%) i ja ha visitat el Teatre-Museu Dalí de Figueres (50%).

El visitant tipus de la Casa de Portlligat també és francès (34%), d'entre 26 i 40 anys (37%), té estudis superiors (37%) i actualment treballa (55%). S'ha informat a Internet (36%). S'allotja a Cadaqués (29%) o a la resta de la Costa Brava (25%), en un hotel (47%), i viatja en cotxe particular (49%) amb la família (55%); tot i que ja ha estat al Museu Dalí de Figueres (30%), ve a la Casa-Museu per primera vegada (87%) i dóna a la visita una valoració de molt bé (57%) o bé (24%).

Hi ha algunes dades que caldria destacar, com ara el fet que el visitant tipus del Teatre-Museu Dalí de Figueres continua allotjant-se a Barcelona (35%). Es manté en un 25% el percentatge de visitants que es desplacen en tren a Figueres (un 2,32% arriben en AVE o AVANT a l'Estació Figueres-Vilafant).

Un 5% dels visitants arriben a Catalunya per l'aeroport de Girona i es mantenen els que arriben per l'aeroport de Barcelona, amb un 42%.

La dada més significativa potser és el fet que es manté any rere any el creixement de l'ús d'Internet com un dels principals canals d'informació dels visitants dels museus Dalí, 28% al Teatre-Museu, 36 % al Castell de Púbol i 36 % a la Casa de Portlligat.

A continuació es presenten, en forma de gràfics, els resultats de les enquestes dutes a terme en cada un dels museus.

Estudios de público

La Fundació Gala-Salvador Dalí realiza habitualmente estudios de público, cuya gestión y evaluación proporciona información de gran interés sobre tipologías de visitantes, tendencias, valoración de los museos, niveles de satisfacción, etc. El procedimiento de recogida de datos se efectúa a partir de unos cuestionarios que, cara a cara, lleva a cabo un entrevistador (personal de Atención al Visitante de los diferentes museos), con una frecuencia determinada. Durante los meses de temporada alta (de julio a septiembre para el Teatro-Museo y de mediados de junio a mediados de septiembre para las casas-museo de Púbol y Portlligat), el número de encuestas se incrementa y se adecua a los horarios de apertura y a la mayor cantidad de visitantes.

Durante el año 2013 se realizaron un total de 3319 encuestas, 2122 en el Teatro-Museo Dalí de Figueres, 514 en el Castillo Gala Dalí de Púbol y 683 en la Casa Salvador Dalí de Portlligat. En el Teatro-Museo Dalí de Figueres se efectuaron encuestas de enero a diciembre, y en el Castillo de Púbol y la Casa de Portlligat, de marzo a noviembre.

El perfil del visitante del Museo Dalí de Figueres continúa siendo francés (21%), de entre 41 y 60 años (40%), tiene estudios superiores (64%), trabaja (65%), se aloja en la ciudad de Barcelona (35%) en un hotel (51%) y viaja en coche particular (40%) con la familia (57%). Se ha informado del museo a través de los amigos (28%) o en Internet (28%); es la primera vez que visita el museo (78%) y permanece en él entre una hora (43%) y dos horas (36%) de promedio; ha visitado o visitará la ciudad de Figueres (58%) y la visita le ha parecido excepcional (34%) o muy bien (47%).

El visitante individual tipo del Castillo de Púbol del año 2013 es francés (22%) o catalán (22%), tiene más de 41 años (55%), tiene estudios superiores (57%), trabaja (57%), se aloja en la Costa Brava (66%) en un hotel (40%) y viaja en coche particular (64%). Se ha informado mayoritariamente en Internet (36%). Visita el castillo por primera vez (89%), acude con la familia (80%), invierte una hora en la visita (68%), la valora muy bien (81%) y ya ha visitado el Museo Dalí de Figueres (50%).

En lo que se refiere a la Casa de Portlligat, el visitante tipo es también francés (34%), tiene entre 26 y 40 años (37%), tiene estudios superiores (37%) y actualmente trabaja (55%). Se ha informado en Internet (36%). Se aloja en Cadaqués (29%) o en el resto de la Costa Brava (25%), en un hotel (47%) y viaja en coche particular (49%) con la familia (55%); aunque ya ha visitado el Museo Dalí de Figueres (30%), viene a la casa-museo por primera vez (87%) y valora la visita muy bien (57%) o bien (24%).

Hay algunos datos que cabría destacar, como el hecho de que el visitante tipo del Teatro-Museo Dalí de Figueres continúa alojándose en Barcelona (35%). Se mantiene en un 25% el porcentaje de visitantes que se desplazan en tren hasta Figueres (un 2,32% llegan en AVE o AVANT a la Estación Figueres-Vilafant).

Un 5% de los visitantes llegan a Cataluña por el aeropuerto de Girona y se mantienen los que llegan por el aeropuerto de Barcelona, con un 42%.

El dato más significativo es quizás el hecho de que se mantiene año tras año el incremento que experimenta el uso de Internet como uno de los principales canales de información de los visitantes de los museos Dalí: un 28% en el Teatro-Museo Dalí, un 36% en el Castillo de Púbol y un 36% en la Casa de Portlligat.

A continuación se presentan, en forma de gráficos, los resultados de las encuestas realizadas en cada uno de los museos.

ENQUESTA MUSEUS DALÍ 2013: TEATRE-MUSEU DALÍ. FIGUERES
ENCUESTA MUSEOS DALÍ 2013: TEATRO-MUSEO DALÍ. FIGUERES

Perfil del visitant Perfil del visitante

EDAT EDAD

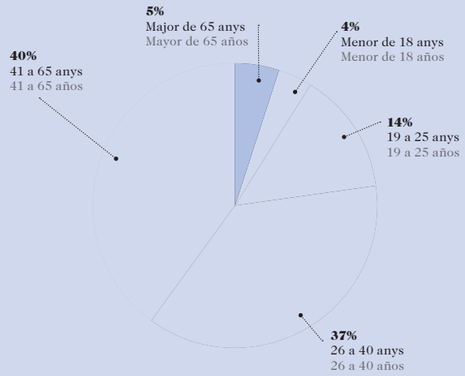

ALLOTJAMENT (LOCALITAT) ALOJAMIENTO (LOCALIDAD)

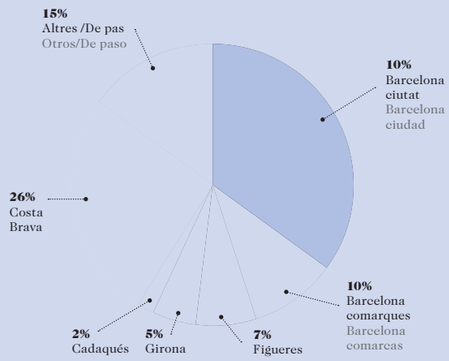

PROCEDÈNCIA PROCEDENCIA

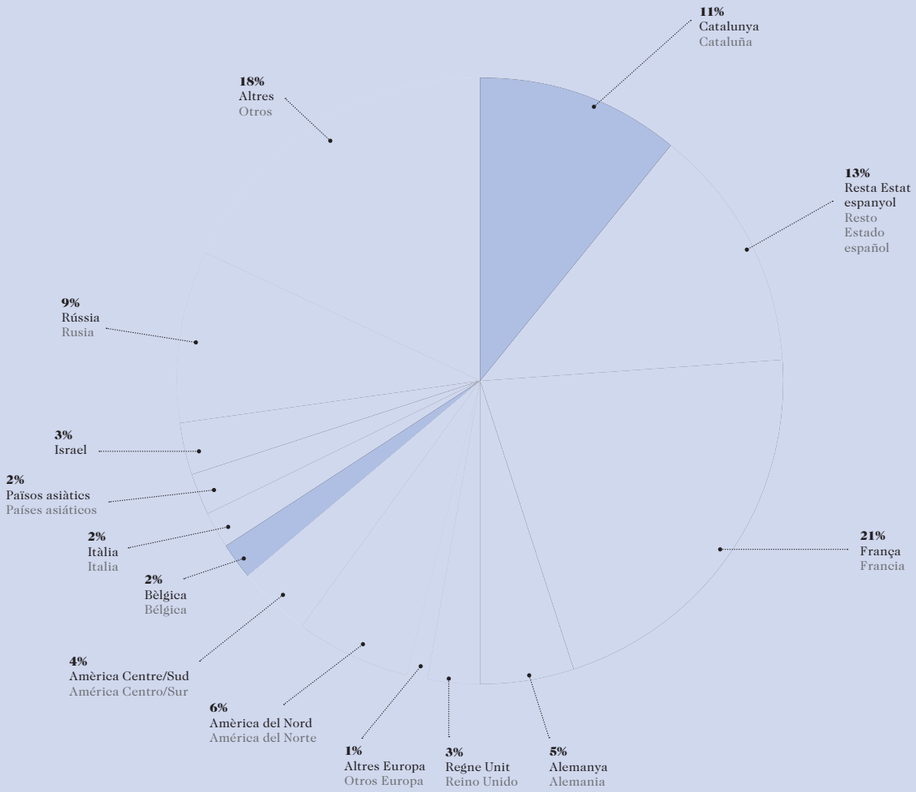

FORMACIÓ FORMACIÓN

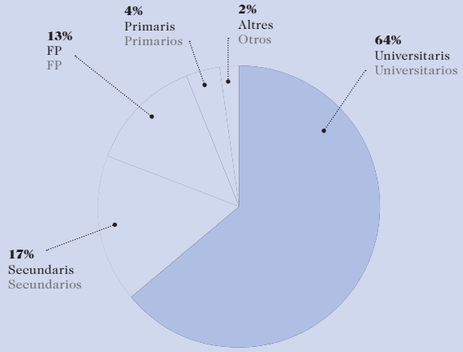

ALLOTJAMENT (ESTABLIMENT) ALOJAMIENTO (ESTABLECIMIENTO)

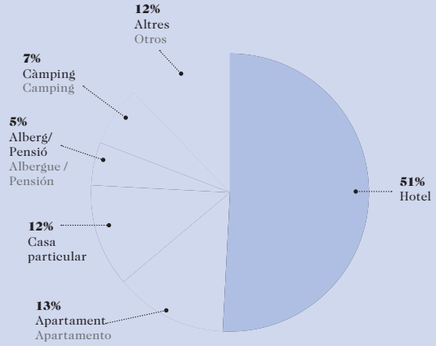

SITUACIÓ LABORAL SITUACIÓN LABORAL

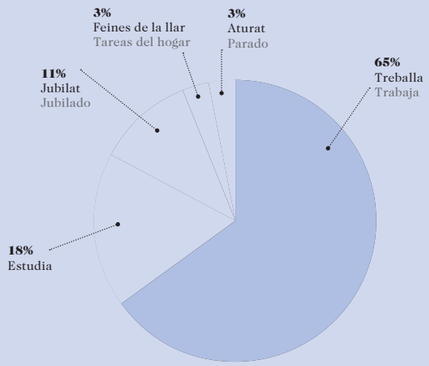

IDIOMA UTILITZAT IDIOMA UTILIZADO

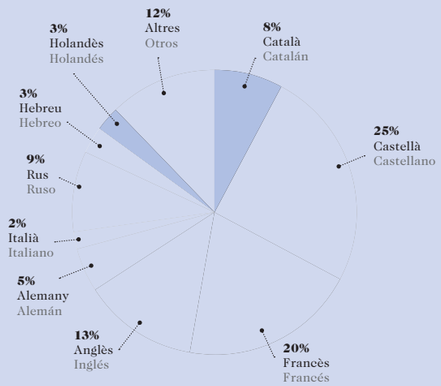

TRANSPORT TRANSPORTE

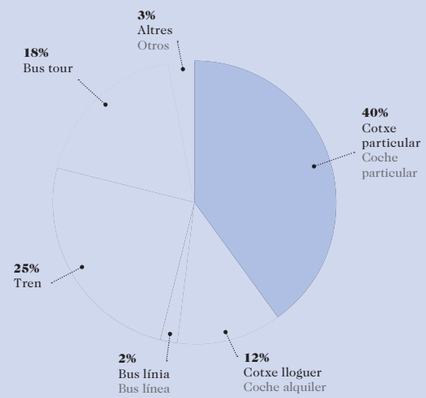

ARRIBA A CATALUNYA PER... LLEGA A CATALUÑA POR...

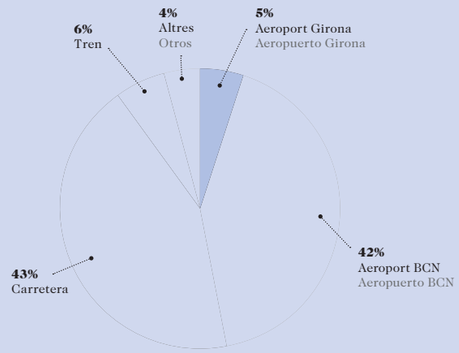

Difusió Difusión

VISITA EL MUSEU AMB...
VISITA EL MUSEU CON...

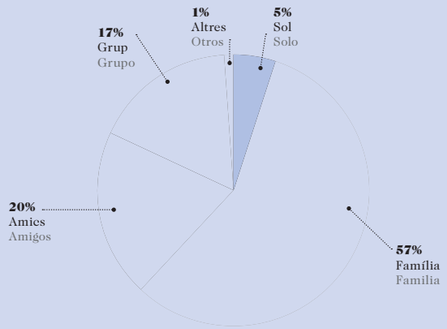

ELEMENTS DE DIFUSIÓ
ELEMENTOS DE DIFUSIÓN

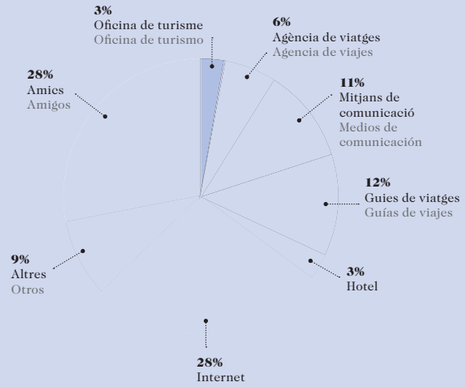

Freqüència i durada de la visita Frecuencia y duración de la visita

VISITA EL MUSEU PER...
VISITA EL MUSEU POR...

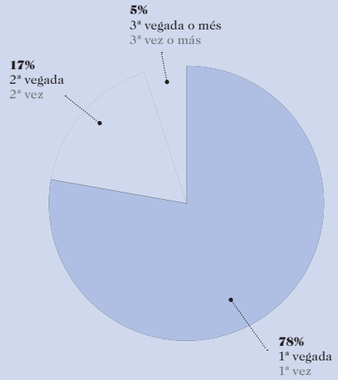

TEMPS DEDICAT A LA VISITA
TIEMPO DEDICADO A LA VISITA

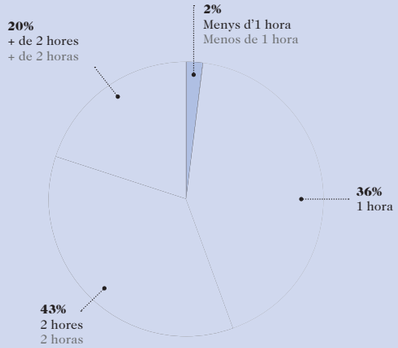

ALTRES VISITES RELACIONADES AMB DALÍ
OTRAS VISITAS RELACIONADAS CON DALÍ

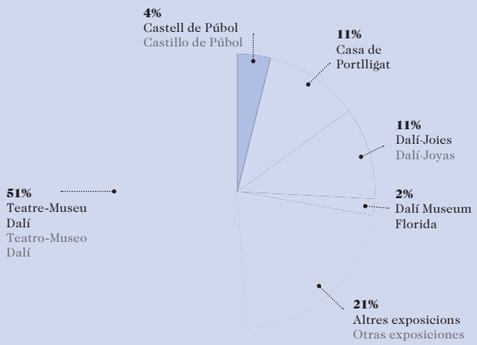

HA VISITAT O PENSA VISITAR FIGUERES?
HA VISITADO O PIENSA VISITAR FIGUERES?

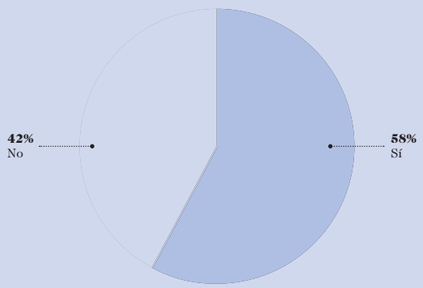

OBRA, SALA, INSTAL·LACIÓ QUE DESTACARIA
OBRA, SALA, INSTALACIÓN QUE DESTACARÍA

OPINIÓ GLOBAL OPINIÓN GLOBAL

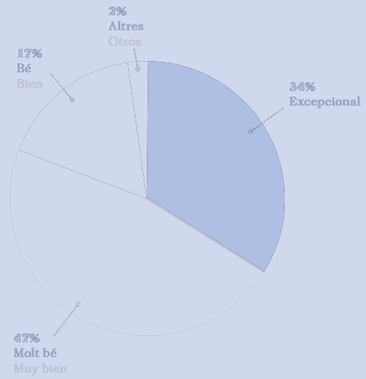

ENQUESTA MUSEUS DALÍ 2013: CASA-MUSEU CASTELL GALA DALÍ. PÚBOL
ENCUESTA MUSEOS DALÍ 2013: CASA-MUSEO CASTILLO GALA DALÍ. PÚBOL

Perfil del visitant Perfil del visitante

EDAT EDAD

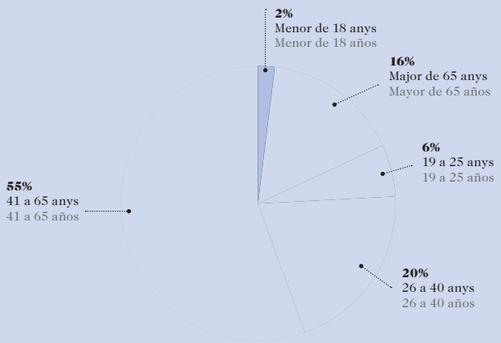

ALLOTJAMENT (LOCALITAT) ALOJAMIENTO (LOCALIDAD)

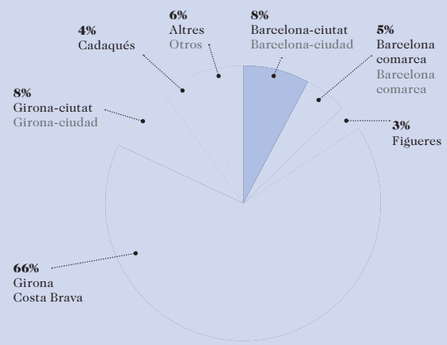

FORMACIÓ FORMACIÓN

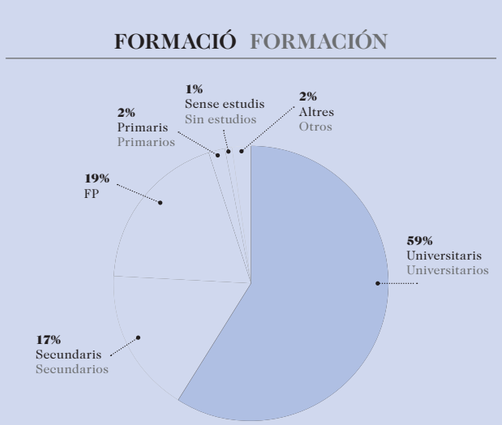

ALLOTJAMENT (ESTABLIMENT) ALOJAMIENTO (ESTABLECIMIENTO)

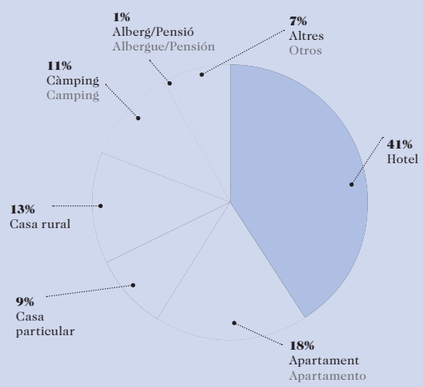

SITUACIÓ LABORAL SITUACIÓN LABORAL

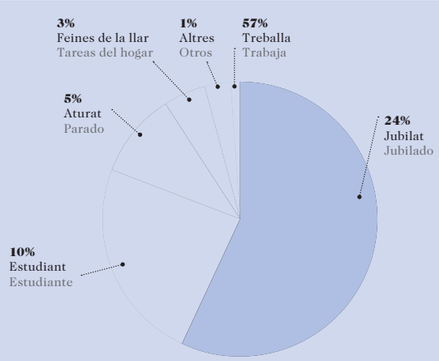

IDIOMA UTILITZAT IDIOMA UTILIZADO

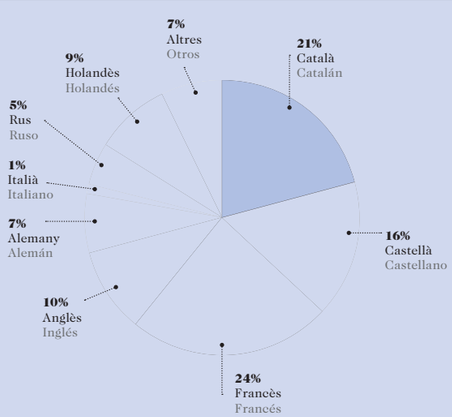

PROCEDÈNCIA PROCEDENCIA

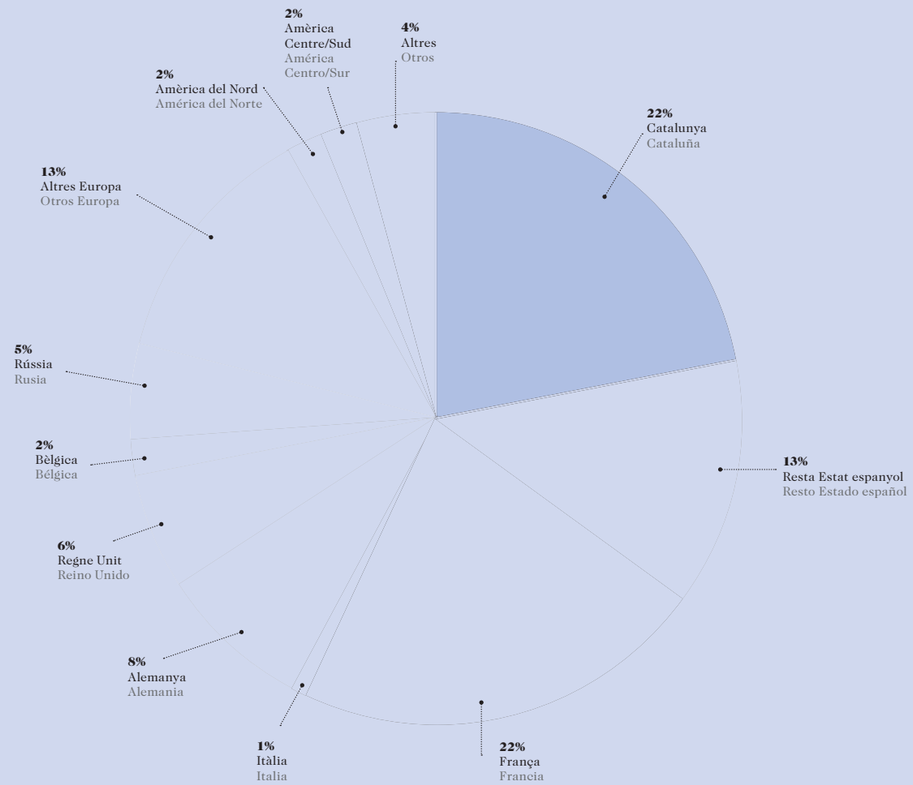

TRANSPORT TRANSPORTE

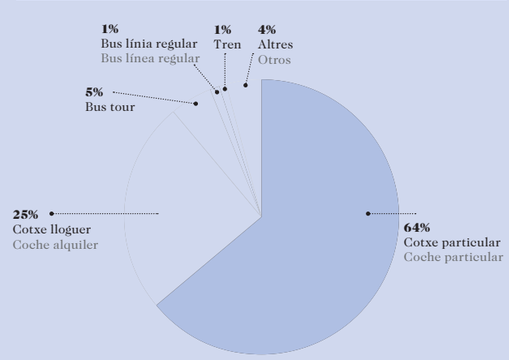

ARRIBA A CATALUNYA PER... LLEGA A CATALUÑA POR...

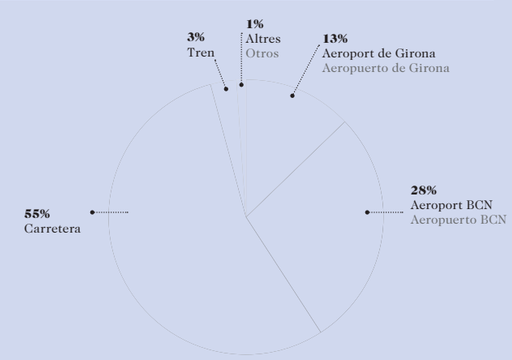

Difusió Difusión

VISITA EL MUSEU AMB
VISITA EL MUSEU CON

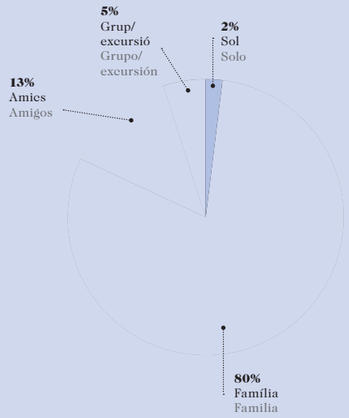

ELEMENTS DE DIFUSIÓ
ELEMENTOS DE DIFUSIÓN

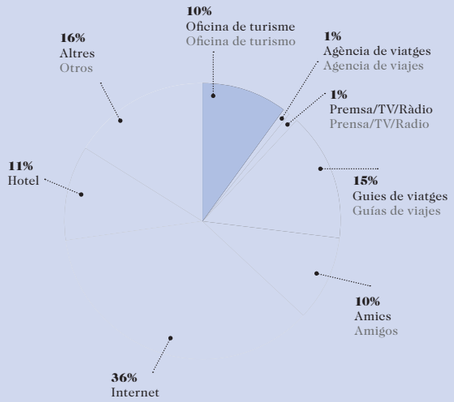

Freqüència i durada de la visita Frecuencia y duración de la visita

VISITA EL MUSEU PER...
VISITA EL MUSEU POR...

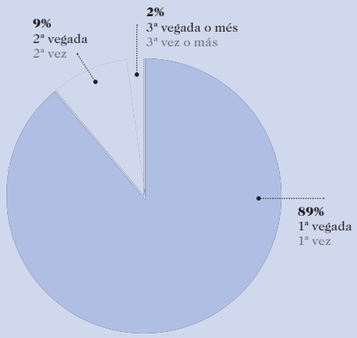

TEMPS DEDICAT A LA VISITA
TIEMPO DEDICADO A LA VISITA

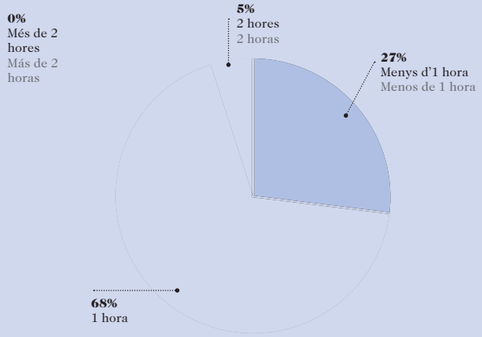

ALTRES VISITES RELACIONADES AMB DALÍ
OTRAS VISITAS RELACIONADAS CON DALÍ

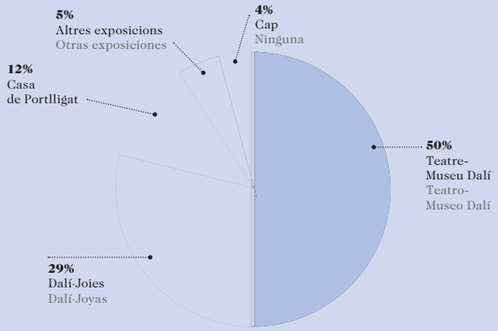

OPINIÓ GLOBAL
OPINIÓN GLOBAL

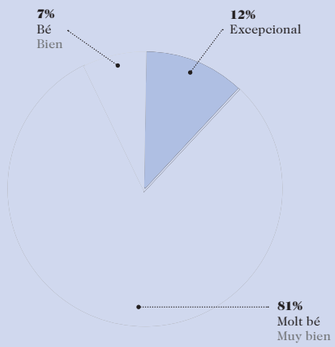

OBRA, SALA, INSTAL·LACIÓ QUE DESTACARIA
OBRA, SALA, INSTALACIÓN QUE DESTACARÍA

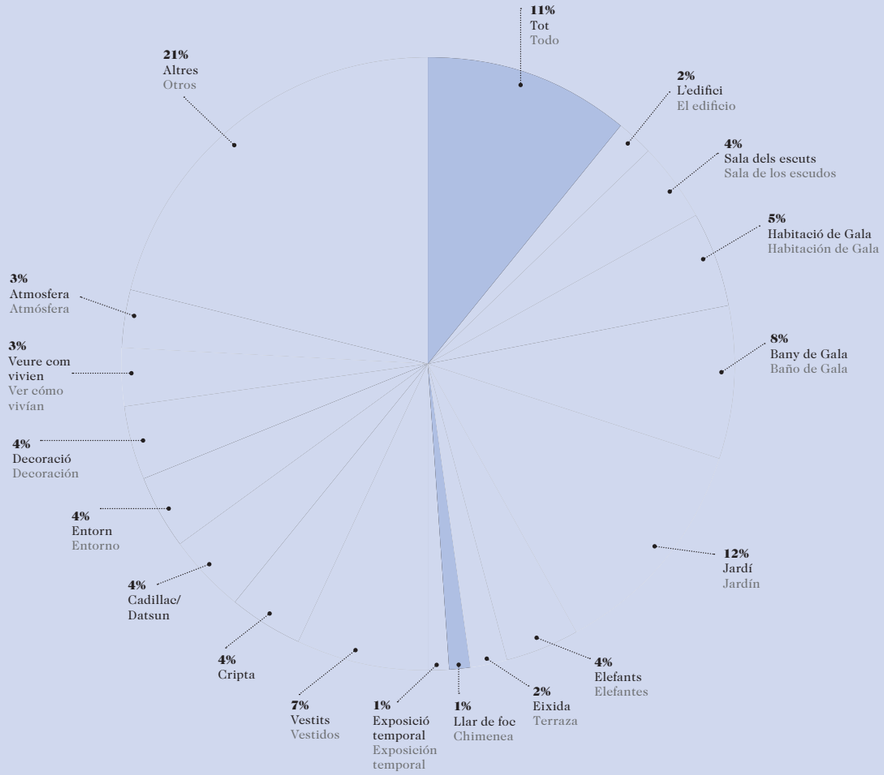

ENQUESTA MUSEUS DALÍ 2013: CASA SALVADOR DALÍ. PORTLLIGAT
ENCUESTA MUSEOS DALÍ 2013: CASA SALVADOR DALÍ. PORTLLIGAT

Perfil del visitant Perfil del visitante

EDAT EDAD

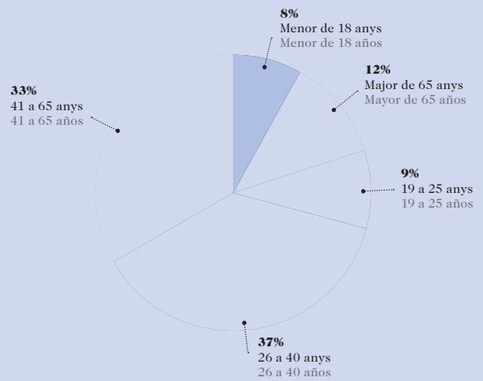

ALLOTJAMENT (LOCALITAT) ALOJAMIENTO (LOCALIDAD)

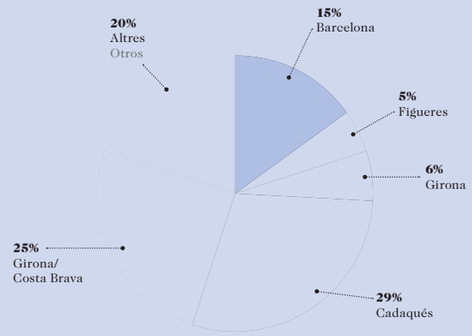

FORMACIÓ FORMACIÓN

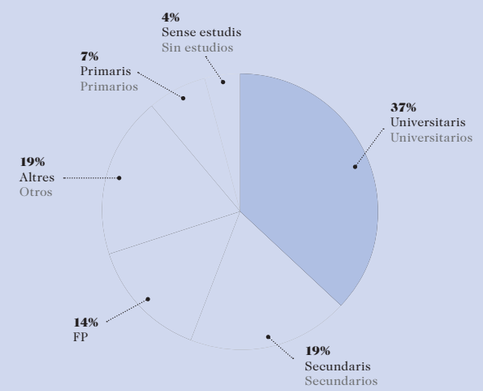

ALLOTJAMENT (ESTABLIMENT) ALOJAMIENTO (ESTABLECIMIENTO)

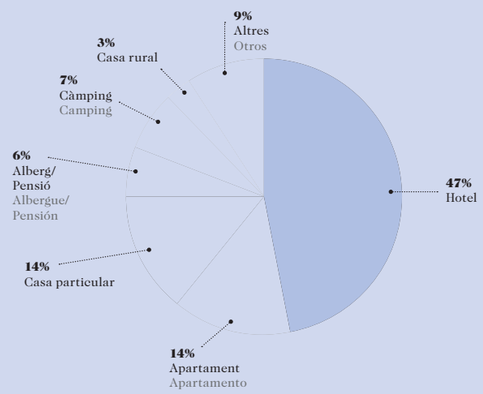

PROCEDÈNCIA PROCEDENCIA

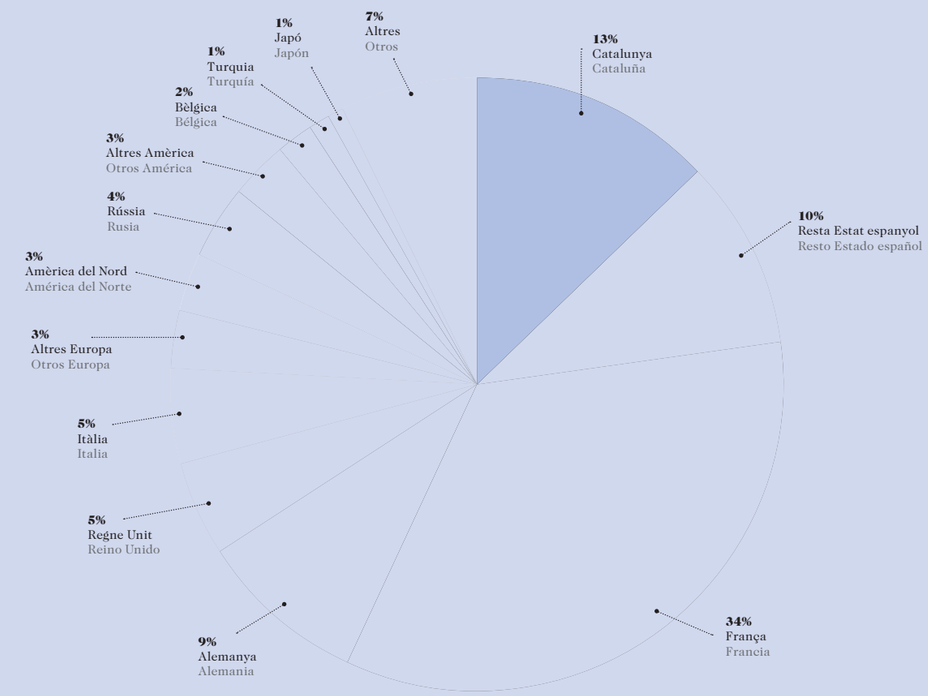

SITUACIÓ LABORAL SITUACIÓN LABORAL

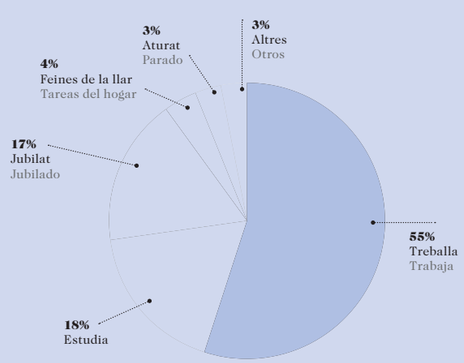

IDIOMA UTILITZAT IDIOMA UTILIZADO

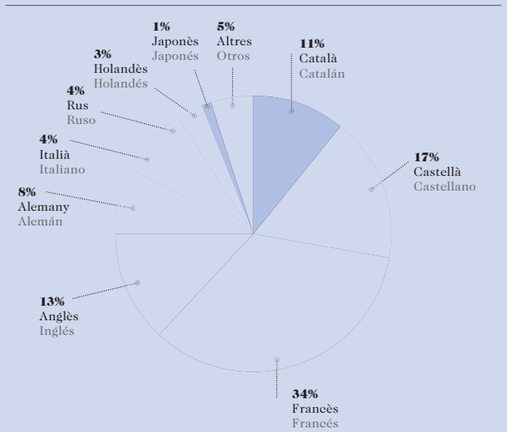

TRANSPORT TRANSPORTE

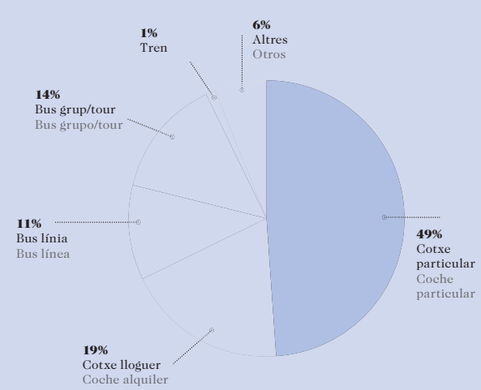

ARRIBA A CATALUNYA PER... LLEGA A CATALUÑA POR...

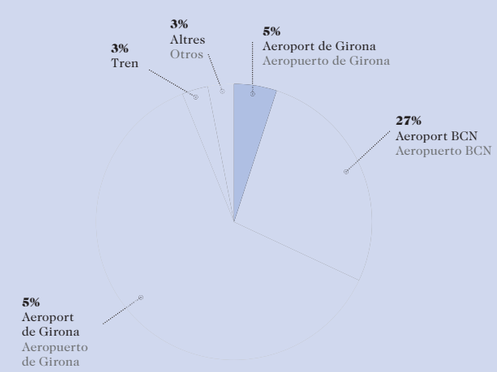

Difusió Difusión

VISITA EL MUSEU AMB
VISITA EL MUSEU CON

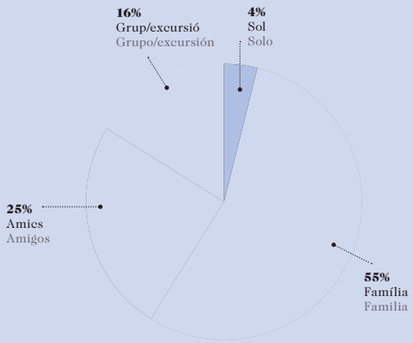

ELEMENTS DE DIFUSIÓ
ELEMENTOS DE DIFUSIÓN

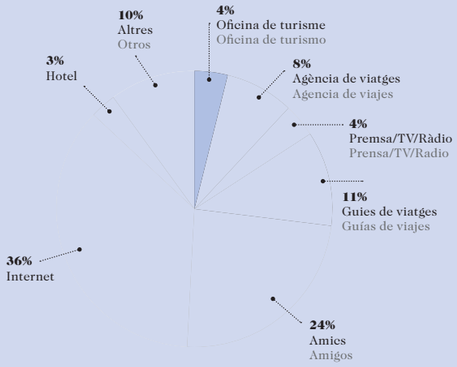

VISITA EL MUSEU PER...
VISITA EL MUSEU POR...

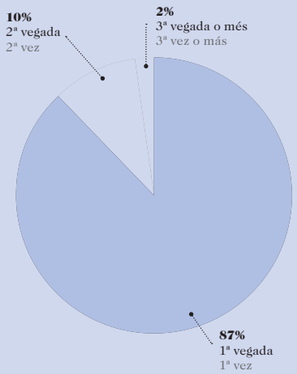

ALTRES VISITES RELACIONADES AMB DALÍ
OTRAS VISITAS RELACIONADAS CON DALÍ

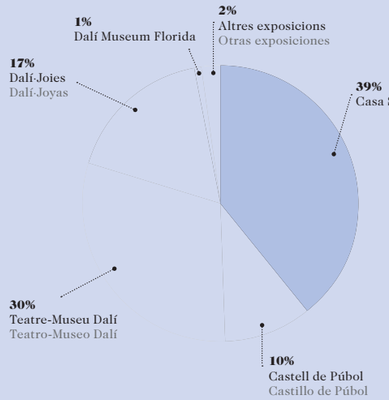

HA VISITAT O PENSA VISITAR CADAQUÉS?
HA VISITADO O PIENSA VISITAR CADAQUÉS?

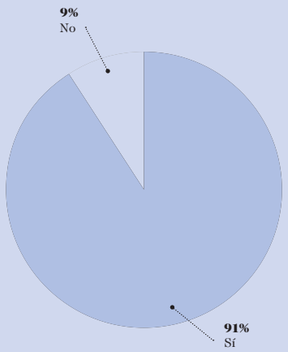

OPINIÓ GLOBAL
OPINIÓN GLOBAL

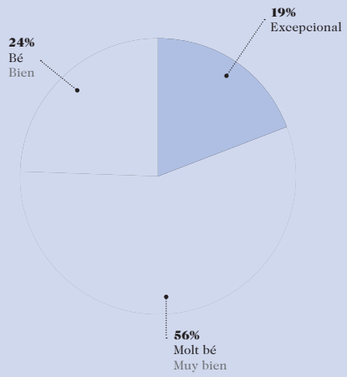

OBRA, SALA, INSTAL·LACIÓ QUE DESTACARIA
OBRA, SALA, INSTALACIÓN QUE DESTACARÍA

B

Informe de gestió econòmica

Informe de gestión económica

Memòria econòmica corresponent a l'exercici 2013

Activitat de la fundació

La Fundació té per objecte "promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, protegir i defensar en el territori de l'Estat espanyol i en el de qualsevol altre Estat, l'obra artística, cultural i intel·lectual del pintor espanyol Salvador Dalí Domènech, els seus béns i drets de qualsevol naturalesa; la seva experiència vital, el seu pensament i les seves inquietuds, projectes, idees i obres artístiques, intel·lectuals i culturals; la seva memòria i el reconeixement universal de la seva genial aportació a les belles arts, a la cultura i al pensament contemporani" (art. 4 dels Estatuts).

Per complir aquests objectius, la Fundació ha realitzat les activitats que es descriuen en aquesta Memòria.

Bases de presentació dels comptes anuals

Els comptes anuals s'han preparat a partir dels registres comptables de la Fundació, tot aplicant les disposicions legals vigents en matèria comptable, a fi i efecte de mostrar la imatge fidel del patrimoni, la situació financera i els resultats de les operacions.

Els comptes anuals adjunts s'han obtingut aplicant els principis comptables establerts al Codi de comerç, al Pla general de comptabilitat aprovat per Reial decret 1.514/2007, de 16 de novembre, i el Pla de comptabilitat a les entitats sense finalitats lucratives aprovades per Resolució de l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes, de 26 de març de 2013.

D'acord amb la legislació mercantil, es presenten a efectes comparatius, per a cadascuna de les partides del balanç i del compte de resultats, a més de les xifres de l'exercici, les corresponents a l'exercici anterior.

El balanç oficial presentat, apartat "Balanç sense actualització del valor del patrimoni artístic", comptabilitza el patrimoni artístic en funció del seu preu d'adquisició. D'aquesta manera s'aplica la interpretació efectuada pel Protectorat de Fundacions de la norma 6a de valoració de la cinquena part del Reial decret esmentat (Resolució de 21 d'abril de 2003).

Juntament al balanç oficial se'n presenta un altre de caràcter informatiu —apartat «Balanç amb actualització del valor del patrimoni artístic»— en el qual es comptabilitza el patrimoni artístic de la Fundació segons el seu valor de mercat. Gràcies a aquest criteri de valor, el balanç informatiu presentat expressa la imatge fidel del patrimoni de la nostra entitat, tal com exigeixen les disposicions contingudes en la primera part (Principis comptables) i en la tercera part (Contingut de la Memòria) de la Resolució de 26 de març de 2013, de l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes, per la qual s'aprova el Pla de comptabilitat a les entitats sense finalitats lucratives.

Memoria económica correspondiente al ejercicio 2013

Actividad de la fundación

La Fundación tiene por objeto "promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, proteger y defender, en el territorio del Estado español y en el de cualquier otro Estado, la obra artística, cultural e intelectual del pintor español Salvador Dalí Domènech, sus bienes y derechos de cualquier naturaleza; su experiencia vital, su pensamiento y sus inquietudes, proyectos e ideas y obras artísticas, intelectuales y culturales; su memoria y el reconocimiento universal de su genial aportación a las bellas artes, a la cultura y al pensamiento contemporáneo" (art. 4 de los Estatutos).

Para cumplir estos objetivos, la Fundación ha realizado las actividades descritas a lo largo de esta memoria.

Bases de presentación de las cuentas anuales

Las cuentas anuales se han preparado a partir de los registros contables de la Fundación, habiéndose aplicado las disposiciones legales vigentes en materia contable, al objeto de mostrar la imagen fiel del patrimonio, la situación financiera y los resultados de las operaciones.

Las cuentas anuales adjuntas se han obtenido aplicando los principios contables establecidos en el Código de Comercio, el Plan General de Contabilidad aprobado por Real Decreto 1.514/2007, de 16 de noviembre, y el Plan de Contabilidad de las entidades sin fines lucrativos aprobado por Resolución del Instituto de Contabilidad y Auditoría de Cuentas, de 26 de marzo de 2013.

De acuerdo con la legislación mercantil, se presentan a efectos comparativos, para cada una de las partidas del balance y de la cuenta de resultados, además de las cifras del ejercicio, las correspondientes al ejercicio anterior.

El balance oficial presentado, apartado "Balance sin actualización del valor del patrimonio artístico", contabiliza el patrimonio artístico en función de su precio de adquisición. Con ello se aplica la interpretación efectuada por el Protectorado de Fundaciones de la Norma sexta de valoración de la quinta parte del citado Real Decreto (Resolución de 21 de abril de 2003).

Junto al balance oficial se presenta otro de carácter informativo —apartado "Balance con actualización del valor del patrimonio artístico"— en el que se contabiliza el patrimonio artístico de la Fundación en función de su valor de mercado. Gracias a este criterio de valor, el balance informativo presentado expresa la imagen fiel del patrimonio de nuestra entidad, tal como exigen las disposiciones contenidas en la primera parte (Principios contables) y en la tercera parte (Contenido de la Memoria) de la Resolución de 26 de marzo de 2013, del Instituto de Contabilidad y Auditoría de Cuentas, por la que se aprueba el Plan de Contabilidad de las entidades sin fines lucrativos.

Excedent de l'exercici

La Direcció proposarà a la junta ordinària del Patronat l'aprovació de l'aplicació de l'excedent que, expressat en euros, es detalla a continuació:

Base de repartiment	
Excedent positiu de l'exercici	4.433.214,81
Aplicació	
A reserves voluntàries	4.433.214,81

Normes de valoració

Els principis i criteris de comptabilitat més significatius aplicats en la preparació dels comptes anuals són els següents:

Immobilitzacions intangibles

Despeses de recerca i desenvolupament i concessions, patents, llicències, marques i similars: es valoren al preu d'adquisició o producció, i s'amortitzen sistemàticament en un termini no superior a cinc anys.
Aplicacions informàtiques: es valoren al seu preu d'adquisició o producció, i s'amortitzen sistemàticament en un termini no superior a cinc anys.

Béns del patrimoni històric

Al balanç sense actualització del valor del patrimoni artístic, es valoren al seu preu d'adquisició.
Al balanç amb actualització del valor del patrimoni artístic, figuren les revaloracions realitzades en els exercicis 1996, 2000, 2002 i 2011 de la totalitat de les obres d'art que van constituir l'aportació inicial del Fundador i de les donacions i adquisicions d'obres d'art posteriors, per valor de 40.825, 8.347, 89.791 i 155.248 milers d'euros, respectivament. Aquestes revaloracions es van realitzar amb la finalitat de reflectir el patrimoni artístic de la Fundació en funció del seu valor de mercat.

Immobilitzacions materials

L'immobilitzat material està registrat al cost d'adquisició. Les reparacions que no suposen una ampliació de la vida útil i les despeses de manteniment es carreguen directament al compte de resultats. Els costos d'ampliació o millora que donen lloc a una durada més prolongada del bé es capitalitzen com a valor més gran d'aquest bé. La dotació anual a l'amortització es calcula mitjançant l'aplicació del mètode lineal, d'acord amb els percentatges anuals següents:

	2012	2013
Construccions	3-4%	3-4%
Instal·lacions tècniques i maquinària	5-10%	5-10%
Altres instal·lacions, utillatge i mobiliari	5-12%	5-12%
Altre immobilitzat	20%	20%

Excedente del ejercicio

La Dirección propondrá a la Junta Ordinaria del Patronato la aprobación de la aplicación del excedente que, expresado en euros, se detalla a continuación:

Base de reparto	
Excedente positivo del ejercicio	4.433.214,81
Aplicación	
A reservas voluntarias	4.433.214,81

Normas de valoración

Los principios y criterios de contabilidad más significativos aplicados en la preparación de las cuentas anuales son los siguientes:

Inmovilizaciones intangibles

Gastos de investigación y desarrollo, y concesiones, patentes, licencias, marcas y similares: se valoran a precio de adquisición o producción, amortizándose sistemáticamente en un plazo no superior a cinco años.
Aplicaciones informáticas: se valoran a su precio de adquisición o producción, y se amortizan sistemáticamente en un plazo no superior a cinco años.

Bienes del patrimonio histórico

En el balance sin actualización del valor del patrimonio artístico, se valoran a su precio de adquisición.
En el balance con actualización del valor de patrimonio artístico, figuran las revalorizaciones realizadas en los ejercicios 1996, 2000, 2002 y 2011 de la totalidad de las obras de arte que constituyeron la aportación inicial del Fundador y de las donaciones y adquisiciones de obras de arte posteriores, por valor de 40 825, 8347, 89 791 y 155 248 miles de euros, respectivamente. Estas revalorizaciones se realizaron con la finalidad de reflejar el patrimonio artístico de la Fundación en función de su valor de mercado.

Inmovilizaciones materiales

El inmovilizado material está registrado al coste de adquisición. Las reparaciones que no suponen una ampliación de la vida útil y los gastos de mantenimiento son cargados directamente en la cuenta de resultados. Los costes de ampliación o mejora que dan lugar a una mayor duración del bien son capitalizados como mayor valor del mismo. La dotación anual a la amortización se calcula mediante la aplicación del método lineal, de acuerdo con los siguientes porcentajes anuales:

	2012	2013
Construcciones	3-4%	3-4%
Instalaciones técnicas y maquinaria	5-10%	5-10%
Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	5-12%	5-12%
Otro inmovilizado	20%	20%

Inversions financeres

Els valors negociables de renda fixa o variable es valoren pel seu preu d'adquisició en el moment de la subscripció o compra. Els valors negociables admesos a cotització en un mercat secundari organitzat es comptabilitzen pel preu d'adquisició o el valor raonable, si aquest darrer és inferior al primer, dotant els deterioraments de valor necessaris per reflectir la depreciació experimentada.
La participació a DAS es comptabilitza pel preu d'adquisició i la participació en DEMART B.V. es registra per un valor simbòlic, per haver-se rebut sense contraprestació econòmica.

Existències

Les existències es presenten valorades al seu preu de cost o al valor net de realització, si aquest darrer és inferior al primer, dotant les provisions necessàries amb càrrec als resultats de l'exercici.

Subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital / Aportacions de béns

Les subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital no reintegrables (aportacions de béns) es valoren per l'import concedit i s'imputen a resultats en proporció a la depreciació dels actius finançats per les esmentades subvencions, aportacions, donacions o llegats.
En el cas dels actius no depreciables, la subvenció, aportació, donació o llegat s'imputa al resultat de l'exercici en el moment en què es produeix l'alienació o baixa.

Deutes no comercials

Figuren registrats pel seu valor d'obtenció. La diferència entre aquest valor i la quantitat reemborsada s'imputa anualment a resultats d'acord amb un criteri financer.

Clients, proveïdors, deutors i creditors de tràfic

Les correccions valoratives s'incorporen dotant contra els resultats les provisions necessàries en funció del risc que presenten les possibles insolvències respecte al cobrament o la recuperació dels actius de què es tracti.

Classificació dels deutes

Els deutes amb un venciment inferior a dotze mesos es classifiquen en comptes a curt termini, i es consideren de llarg termini els que superin aquest marc temporal.

Impost sobre societats

La Fundació compleix els requisits per acollir-se als beneficis fiscals que preveu la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.
La totalitat de les rendes de la Fundació estan exemptes de l'impost sobre societats, ja que les rendes obtingudes es corresponen amb les activitats exemptes descrites als punts 1.a, 1.c i 2 de l'article 6 i als punts 4, 8, 9 i 11 de l'article 7 de la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.

Ingressos i despeses

Els ingressos i despeses s'imputen en funció del principi de meritació, és a dir, quan es produeix el corrent real dels béns i serveis que representen, amb independència del moment en què es produeix el corrent monetari o financer que se'n deriva. Això no obstant, i seguint el principi de prudència, la Fundació únicament comptabilitza, per regla general, els beneficis realitzats, mentre que les pèrdues i riscos previsibles, fins i tot els eventuals, es comptabilitzen tan bon punt són coneguts.

Inversiones financieras

Los valores negociables de renta fija o variable se valoran por su precio de adquisición en el momento de la suscripción o compra.
Los valores negociables admitidos a cotización en un mercado secundario organizado se contabilizan por el precio de adquisición o el valor razonable, si éste fuera inferior a aquél, dotándose los deterioros de valor necesarios para reflejar la depreciación experimentada.
La participación en DAS se contabiliza por el precio de adquisición y la participación en DEMART B.V. se registra por un valor simbólico, por haberse recibido sin contraprestación económica.

Existencias

Las existencias se presentan valoradas a su precio de coste o al valor neto de realización, si éste fuera inferior a aquél, dotándose las provisiones necesarias con cargo a los resultados del ejercicio.

Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital/Aportaciones de bienes

Las subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital no reintegrables (aportaciones de bienes) se valoran por el importe concedido y se imputan a resultados en proporción a la depreciación de los activos financiados por tales subvenciones, aportaciones, donaciones o legados.
En caso de activos no depreciables, la subvención, aportación, donación o legado se imputa al resultado del ejercicio en el momento en que se produce la enajenación o baja de los mismos.

Deudas no comerciales

Figuran registradas por su valor de obtención. La diferencia entre dicho valor y la cantidad reembolsada se imputa anualmente a resultados de acuerdo con un criterio financiero.

Clientes, proveedores, deudores y acreedores de tráfico

Las correcciones valorativas se incorporan dotando contra los resultados las provisiones necesarias en función del riesgo que presenten las posibles insolvencias con respecto al cobro o recuperación de los activos de que se trate.

Clasificación de las deudas

Las deudas con vencimiento inferior a doce meses se clasifican en cuentas a corto plazo, considerándose como largo plazo las que superen dicho marco temporal.

Impuesto sobre Sociedades

La Fundación cumple los requisitos para acogerse a los beneficios fiscales que prevé la Ley 49/2002, de 23 de diciembre, de Régimen Fiscal de las Entidades sin Fines Lucrativos y de los Incentivos Fiscales al Mecenazgo.
La totalidad de las rentas de la Fundación están exentas del Impuesto sobre Sociedades, ya que las rentas obtenidas se corresponden con las actividades exentas descritas en los puntos 1.a, 1.c y 2 del artículo 6 y en los puntos 4, 8 ,9 y 11 del artículo 7 de la Ley 49/2002, de 23 de diciembre, de Régimen Fiscal de las Entidades sin Fines Lucrativos y de los Incentivos Fiscales al Mecenazgo.

Ingresos y gastos

Los ingresos y gastos se imputan en función del principio del devengo, es decir, cuando se produce la corriente real de los bienes y servicios que los mismos representan, con independencia del momento en que se produce la corriente monetaria o financiera derivada de ellos. No obstante, siguiendo el principio de prudencia, la Fundación únicamente contabiliza, como regla general, los beneficios realizados, en tanto que las pérdidas y riesgos previsibles, aun los eventuales, se contabilizan tan pronto son conocidos.

IMMOBILITZACIONS INTANGIBLES

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

	2012	Altes	Baixes	2013
200 Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59	0,00	0,00	20.304,59
202/203 Propietat intel·lectual i industrial i concessions	6.481.768,95	0,00	0,00	6.481.768,95
206 Aplicacions informàtiques	1.512.693,85	97.360,69	0,00	1.610.054,54
280 Amortitzacions	(7.335.621,37)	(282.539,08)	0,00	(7.618.160,45)
Total Immobilitzat intangible net	679.146,02			493.967,63

L'import dels béns completament amortitzats al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

	2013
200 Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59
202/203 Propietat intel·lectual i industrial i concessions	5.936.949,24
206 Aplicacions informàtiques	859.513,25
Total béns completament amortitzats	6.816.767,08

BÉNS DEL PATRIMONI HISTÒRIC

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

	2012	Altas	Bajas	2013
231/233 Obres d'art i documentació bibliogràfica	72.830.152,75	6.465.791,86	0,00	79.295.944,61
Total béns del patrimoni històric/ Obres d'art i documentació bibliogràfica	72.830.152,75			79.295.944,61

Al balanç amb actualització del valor del patrimoni artístic hi figuren les revaloracions realitzades en els exercicis 1996, 2000, 2002 i 2011 de la totalitat de les obres d'art que van constituir l'aportació inicial del Fundador i de les donacions i adquisicions d'obres d'art posteriors, per valor de 40.825, 8.347, 89.791 i 155.248 milers d'euros, respectivament. Aquestes revaloracions es van practicar amb l'objectiu de reflectir el patrimoni artístic de la Fundació en funció del seu valor de mercat.

IMMOBILITZACIONS MATERIALS

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici, expressada en euros, correspon al detall següent:

	2012	Altes	Traspassos	2013
210/211 Terrenys i construccions	5.991.351,22	0,00	0,00	5.991.351,22
212 Instal·lacions tècniques, maquinària i projectes	8.099.693,88	1.896.646,45	0,00	9.996.340,33
215/216 Altres instal·lacions, utillatge i mobiliari	1.614.663,19	178.580,90	(2.552,80)	1.790.691,29
217 Equips informàtics i altre immobilitzat	765.607,32	81.898,36	2.552,80	850.058,48
281 Amortitzacions	(8.227.427,55)	(658.795,09)	0,00	(8.886.222,64)
Total Immobilitzat material net	8.243.888,06			9.742.218,68

INMOVILIZACIONES INTANGIBLES

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

	2012	Altas	Bajas	2013
200 Gastos de investigación y desarrollo	20.304,59	0,00	0,00	20.304,59
202/203 Propiedad intelectual e industrial y concesiones	6.481.768,95	0,00	0,00	6.481.768,95
206 Aplicaciones informáticas	1.512.693,85	97.360,69	0,00	1.610.054,54
280 Amortizaciones	(7.335.621,37)	(282.539,08)	0,00	(7.618.160,45)
Total Inmovilizado intangible neto	679.146,02			493.967,63

El importe de los bienes completamente amortizados al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

	2013
200 Gastos de investigación y desarrollo	20.304,59
202/203 Propiedad intelectual e industrial y concesiones	5.936.949,24
206 Aplicaciones informáticas	859.513,25
Total bienes completamente amortizados	6.816.767,08

BIENES DEL PATRIMONIO HISTÓRICO

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

	2012	Altas	Bajas	2013
231/233 Obras de arte y documentación bibliográfica	72.830.152,75	6.465.791,86	0,00	79.295.944,61
Total bienes del patrimonio histórico / Obras de arte y documentación bibliográfica	72.830.152,75			79.295.944,61

En el balance con actualización del valor del patrimonio artístico figuran las revalorizaciones realizadas en los ejercicios 1996, 2000, 2002 y 2011 de la totalidad de las obras de arte que constituyeron la aportación inicial del Fundador y de las donaciones y adquisiciones de obras de arte posteriores, por valor de 40 825, 8347, 89 791 y 155 248 miles de euros, respectivamente. Estas revalorizaciones se realizaron con la finalidad de reflejar el patrimonio artístico de la Fundación en función de su valor de mercado.

INMOVILIZACIONES MATERIALES

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, corresponde al siguiente detalle:

	2012	Altas	Traspasos	2013
210/211 Terrenos y construcciones	5.991.351,22	0,00	0,00	5.991.351,22
212 Instalaciones técnicas, maquinaria y proyectos	8.099.693,88	1.896.646,45	0,00	9.996.340,33
215/216 Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	1.614.663,19	178.580,90	(2.552,80)	1.790.691,29
217 Equipos informáticos y otro inmovilizado	765.607,32	81.898,36	2.552,80	850.058,48
281 Amortizaciones	(8.227.427,55)	(658.795,09)	0,00	(8.886.222,64)
Total Inmovilizado material neto	8.243.888,06			9.742.218,68

L'import dels béns completament amortitzats al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

	2013
210/211 Terrenys i construccions	107.762,08
212 Instal·lacions tècniques, maquinària i projectes	1.928.013,99
215/216 Altres instal·lacions, utillatge i mobiliari	944.751,62
217 Equips informàtics i altre immobilitzat	589.189,44
Total béns completament amortitzats	3.569.717,13

INVERSIONS FINANCERES

Els moviments de les inversions financeres a llarg termini que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2012	Altes	Baixes	2013
250 Participacions en entitats del grup / Inversions financeres permanents	204.345,12	0,00	0,00	204.345,12
260 Dipòsits i fiances constituïts a llarg termini	16.801,23	3.290,00	0,00	20.091,23
Total inversions financeres a llarg termini	221.146,35			224.436,35

Els moviments de les inversions financeres a curt termini que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2012	Altes	Baixes	2013
532 Crèdits	257.552,58	0,00	(18.655,00)	238.897,58
541 Dipòsits a termini i valors de renda fixa	9.220.000,00	10.463.406,80	(11.567.334,20)	8.116.072,60
Total inversions financeres a curt termini	9.477.552,58			8.354.970,18

El detall de les entitats amb participació de la Fundació és el següent:

	Valor llibres	Fons Propis 2012	% partic.	Activitat
Distribucions d'Art Surrealista, S.A. Torre Galatea, Pujada del Castell, 28 17600 Figueres (Girona) NIF: A17064320	204.344,12	335.610,27	100%	Comerç minorista
Demart Pro Arte, B.V. Frederick Roeskestraat, 123 1076 EE Amsterdam Holanda	1,00	(137.164,91)	100%	Explotació marques

En compliment del que estableix l'Acord de 20 de novembre de 2003 del Consell de la Comissió Nacional del Mercat de Valors, pel qual s'aprova el Codi de conducta de les entitats sense ànim de lucre per a la realització d'inversions temporals, s'informa que la Fundació no ha realitzat inversions financeres a curt termini durant el 2013 en valors mobiliaris i instruments financers en l'àmbit de supervisió de la Comissió Nacional del Mercat de Valors.

El importe de los bienes completamente amortizados al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

	2013
210/211 Terrenos y construcciones	107.762,08
212 Instalaciones técnicas, maquinaria y proyectos	1.928.013,99
215/216 Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	944.751,62
217 Equipos informáticos y otro inmovilizado	589.189,44
Total bienes completamente amortizados	3.569.717,13

INVERSIONES FINANCIERAS

Los movimientos de las inversiones financieras a largo plazo habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2012	Altas	Bajas	2013
250 Participaciones en entidades del grupo / Inversiones financieras permanentes	204.345,12	0,00	0,00	204.345,12
260 Depósitos y fianzas constituidos a largo plazo	16.801,23	3.290,00	0,00	20.091,23
Total inversiones financieras a largo plazo	221.146,35			224.436,35

Los movimientos de las inversiones financieras a corto plazo habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2012	Altas	Bajas	2013
532 Créditos	257.552,58	0,00	(18.655,00)	238.897,58
541 Depósitos a plazo y valores de renta fija	9.220.000,00	10.463.406,80	(11.567.334,20)	8.116.072,60
Total inversiones financieras a corto plazo	9.477.552,58			8.354.970,18

El detalle de las entidades con participación de la Fundación es el siguiente:

	Valor libros	Fondos Propios 2012	% partic.	Actividad
Distribucions d'Art Surrealista, S.A. Torre Galatea, Pujada del Castell, 28 17600 Figueres (Girona) NIF: A17064320	204.344,12	335.610,27	100%	Comercio minorista
Demart Pro Arte, B.V. Frederick Roeskestraat, 123 1076 EE Amsterdam Holanda	1,00	(137.164,91)	100%	Explotación marcas

Atendiendo a lo establecido en el Acuerdo de 20 de noviembre de 2003 del Consejo de la Comisión Nacional del Mercado de Valores, por el que se aprueba el Código de conducta de las entidades sin ánimo de lucro para la realización de inversiones temporales, se informa de que la Fundación no ha realizado inversiones financieras a corto plazo durante el 2013 en valores mobiliarios e instrumentos financieros en el ámbito de supervisión de la Comisión Nacional del Mercado de Valores.

EXISTÈNCIES

La composició de les existències de la Fundació al tancament de l'exercici, expressada en euros, és la següent:

300/320 Existències comercials	1.443.876,99
390 Deteriorament de valor de les existències	(72.193,85)
Total	1.371.683,14

USUARIS I ALTRES DEUTORS DE L'ACTIVITAT PRÒPIA

La Fundació no manté saldos deutors amb usuaris, patrocinadors o afiliats al tancament de l'exercici.

L'evolució dels saldos procedents de clients i altres deutors de l'activitat pròpia en el decurs de l'exercici, expressada en euros, ha estat la següent:

	2012	Altes	Baixes	2013
430 Clients	41.648,76	16.625.892,41	(16.611.309,23)	56.231,94
440/480 Altres deutors / Deutors diversos i despeses anticipades	46.864,37	2.095.072,70	(2.102.306,19)	39.630,88
Total	88.513,13			95.862,82

FONS PROPIS

L'evolució dels fons propis en el decurs de l'exercici, expressada en euros, ha estat la següent:

	2012	Aplicació excedent	Excedent 2013	2013
101 Dotació fundacional / Aportació Fundador i altres	20.265.819,54	0,00	0,00	20.265.819,54
117 Reserves voluntàries / Reserves capitalitzades	58.259.619,96	4.887.512,40	0,00	63.147.132,36
129 Excedent de l'exercici	4.887.512,40	(4.887.512,40)	4.433.214,81	4.433.214,81
Total Fons Propis	83.412.951,90			87.846.166,71

Dotació fundacional/Aportació Fundador i altres
La dotació inicial i la suma de les donacions rebudes suposen un patrimoni de 20.265.819,54 euros.

Revaloració del patrimoni artístic
La reserva de revaloració, reflectida en el balanç recollit al final d'aquesta Memòria, es va registrar en els exercicis 1996, 2000, 2002 i 2011, a l'empara dels informes pericials emesos sobre la totalitat de les obres d'art que van constituir l'aportació inicial del Fundador i les adquisicions gratuïtes i oneroses posteriors, per valor de 40.825, 8.347, 89.791 i 155.248 milers d'euros, respectivament.

Reserves voluntàries/Reserves capitalitzades
El saldo del compte de reserves voluntàries i de capitalització a 31 de desembre de 2013 correspon a l'aplicació dels excedents positius d'exercicis anteriors.

EXISTENCIAS

La composición de las existencias de la Fundación al cierre del ejercicio, expresada en euros, es la siguiente:

300/320 Existencias comerciales	1.443.876,99
390 Deterioro de valor de las existencias	(72.193,85)
Total	1.371.683,14

USUARIOS Y OTROS DEUDORES DE LA ACTIVIDAD PROPIA

La Fundación no mantiene saldos deudores con usuarios, patrocinadores o afiliados al cierre del ejercicio.

La evolución de los saldos procedentes de clientes y otros deudores de la actividad propia en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, ha sido la siguiente:

	2012	Altas	Bajas	2013
430 Clientes	41.648,76	16.625.892,41	(16.611.309,23)	56.231,94
440/480 Otros deudores / Deudores varios y gastos anticipados	46.864,37	2.095.072,70	(2.102.306,19)	39.630,88
Total	88.513,13			95.862,82

FONDOS PROPIOS

La evolución de los fondos propios en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, ha sido la siguiente:

	2012	Aplicación excedente	Excedente 2013	2013
101 Dotación fundacional / Aportación Fundador y otros	20.265.819,54	0,00	0,00	20.265.819,54
117 Reservas voluntarias / Reservas capitalizadas	58.259.619,96	4.887.512,40	0,00	63.147.132,36
129 Excedente del ejercicio	4.887.512,40	(4.887.512,40)	4.433.214,81	4.433.214,81
Total Fondos Propios	83.412.951,90			87.846.166,71

Dotación fundacional / Aportación Fundador y otros
La dotación inicial y la suma de las donaciones recibidas suponen un patrimonio de 20 265 819,54 euros.

Revalorización patrimonio artístico
La reserva de revalorización, reflejada en el balance recogido al final de esta Memoria, se registró en los ejercicios 1996, 2000, 2002 y 2011, amparándose en informes periciales emitidos sobre la totalidad de las obras de arte que constituyeron la aportación inicial del Fundador y las adquisiciones gratuitas y onerosas posteriores, por valor de 40 825, 8347, 89 791 y 155 248 miles de euros, respectivamente.

Reservas voluntarias / Reservas capitalizadas
El saldo de la cuenta de reservas voluntarias y de capitalización a 31 de diciembre de 2013 corresponde a la aplicación de los excedentes positivos de ejercicios anteriores.

SUBVENCIONS, APORTACIONS, DONACIONS I LLEGATS DE CAPITAL/ APORTACIONS BÉNS

Els moviments que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2012	Altes	Sanejament	2013
131/132 Altres subvencions, aportacions, donacions i llegats/Aportacions béns	823.044,13	0,00	(84.744,29)	738.299,84
Total subvencions, aportacions, donacions i llegats / Aportacions béns	823.044,13			738.299,84

DEUTES NO COMERCIALS

Deutes amb entitats de crèdit/Deutes a llarg i curt termini amb entitats de crèdit

La composició dels deutes amb entitats de crèdit de la Fundació al tancament de l'exercici, expressada en euros, és la següent:

	Venciment dels deutes a llarg termini					
	Curt termini	2015	2016	2017	Posterior 2017	Llarg termini
170/520 Préstecs i altres deutes	756.441,77	779.391,60	803.037,72	827.401,20	2.866.401,59	5.276.232,11
Total Deutes amb entitats de crèdit	756.441,77	779.391,60	803.037,72	827.401,20	2.866.401,59	5.276.232,11

Altres deutes no comercials

La composició a 31 de desembre de 2013 i de 2012, expressada en euros, és la següent:

	Curt termini 2012	Llarg termini 2012	Curt termini 2013	Llarg termini 2013
475 Hisenda pública creditora per IVA	23.582,28	0,00	81.123,05	0,00
475 Hisenda pública creditora per IRPF	53.139,66	0,00	58.149,91	0,00
476 Seguretat Social creditora	73.380,56	0,00	144.309,58	0,00
173/523 Altres deutes / Prov. immob./ Plan Avanza	232.024,03	1.865.417,50	986.336,39	1.719.296,69
Total altres deutes no comercials	382.126,53	1.865.417,50	1.269.918,93	1.719.296,69

GARANTIES, COMPROMISOS I CONTINGÈNCIES

Les fiances, avals o garanties prestats a tercers al tancament de l'exercici, expressats en euros, són els següents:

Entitat financera	Import	Data constitució
"la Caixa"	16.000,00	13-mar-01

SUBVENCIONES, APORTACIONES, DONACIONES Y LEGADOS DE CAPITAL/ APORTACIONES BIENES

Los movimientos habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2012	Altas	Desencadenamiento	2013
131/132 Otras subvenciones, aportaciones, donaciones y legados/ Aportaciones bienes	823.044,13	0,00	(84.744,29)	738.299,84
Total subvenciones, aportaciones, donaciones y legados/ Aportaciones bienes	823.044,13			738.299,84

DEUDAS NO COMERCIALES

Deudas con entidades de crédito/Deudas a largo y corto plazo con entidades de crédito

La composición de las deudas con entidades de crédito de la Fundación al cierre del ejercicio, expresada en euros, es la siguiente:

	Vencimiento de las deudas a largo plazo					
	Corto plazo	2015	2016	2017	Posterior 2017	Largo plazo
170/520 Préstamos y otras deudas	756.441,77	779.391,60	803.037,72	827.401,20	2.866.401,59	5.276.232,11
Total Deudas con entidades de crédito	756.441,77	779.391,60	803.037,72	827.401,20	2.866.401,59	5.276.232,11

Otras deudas no comerciales

La composición a 31 de diciembre de 2013 y de 2012, expresada en euros, es la siguiente:

	Corto plazo 2012	Largo plazo 2012	Corto plazo 2013	Largo plazo 2013
475 Hacienda Pública acreedora por IVA	23.582,28	0,00	81.123,05	0,00
475 Hacienda Pública acreedora por IRPF	53.139,66	0,00	58.149,91	0,00
476 Seguridad Social Acreedora	73.380,56	0,00	144.309,58	0,00
173/523 Otras deudas / Prov. inmov./ Plan Avanza	232.024,03	1.865.417,50	986.336,39	1.719.296,69
Total otras deudas no comerciales	382.126,53	1.865.417,50	1.269.918,93	1.719.296,69

GARANTÍAS, COMPROMISOS Y CONTINGENCIAS

Las fianzas, avales o garantías prestados a terceros al cierre del ejercicio, expresados en euros, son las siguientes:

Entidad financiera	Importe	Fecha constitución
"la Caixa"	16.000,00	13-mar-01

INGRESSOS I DESPESES

Consum de primeres matèries i altres aprovisionaments

Els consums d'existències corresponents a l'exercici, expressats en euros, s'indiquen al detall següent:

600 Compres de béns	1.581.376,07
610 Variació d'existències	(51.790,85)
Consum d'explotació	1.529.585,22

Despeses de personal

El detall d'aquest epígraf al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

640 Sous i salaris	2.591.531,25
642 Seguretat social a càrrec de l'empresa	791.669,25
649 Altres despeses socials	34.541,58
642/649 Total Càrregues socials	826.210,83

La plantilla mitjana de personal a temps complet en el decurs de l'exercici, distribuïda per àrees de treball, ha estat la següent:

Secretaria General i Museus	59,57
Gerència i botigues	20,00
Centre d'Estudis	8,50
Registre	1,00
Restauració	5,67
Total	94,74

Variació de les provisions

La variació de les provisions en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

693 Pèrdues per deteriorament d'existències/ Dotació a la provisió d'existències	72.193,85
793 Reversió del deteriorament d'existències/ Provisió d'existències aplicada	(69.884,33)
Variació de les provisions de tràfic	2.309,52

Transaccions efectuades amb entitats del grup i associades

Les transaccions efectuades amb entitats del grup i associades, en euros, són les següents:

Compres de l'exercici	1.596.138,21
Serveis rebuts	1.502,00
Despeses altres serveis	0,00
Ingressos financers	9.334,13

Altres ingressos i despeses

	Despeses	Ingressos
671 Resultats procedents de l'immobilitzat	0,00	0,00
746 Aportacions / Subvencions de capital traspassades al resultat	0,00	84.744,29
678 / 778 Resultats excepcionals	0,00	5.340,28
Total	0,00	90.084,57

INGRESOS Y GASTOS

Consumo de materias primas y otros aprovisionamientos

Los consumos de existencias correspondientes al ejercicio, expresados en euros, se indican en el siguiente detalle:

600 Compras de bienes	1.581.376,07
610 Variación de existencias	(51.790,85)
Consumo de explotación	1.529.585,22

Gastos de personal

El detalle de este epígrafe al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

640 Sueldos y salarios	2.591.531,25
642 Seguridad social a cargo de la empresa	791.669,25
649 Otros gastos sociales	34.541,58
642/649 Total Cargas sociales	826.210,83

La plantilla media de personal a tiempo completo en el transcurso del ejercicio, distribuida por áreas de trabajo, ha sido la siguiente:

Secretaria General y Museos	59,57
Gerencia y tiendas	20,00
Centro de Estudios	8,50
Registro	1,00
Restauración	5,67
Total	94,74

Variación de las provisiones

La variación de las provisiones en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

693 Pérdidas por deterioro de existencias/ Dotación a la provisión de existencias	72.193,85
793 Reversión del deterioro de existencias/ Provisión de existencias aplicada	(69.884,33)
Variación de las provisiones de tráfico	2.309,52

Transacciones efectuadas con entidades del grupo y asociadas

Las transacciones efectuadas con entidades del grupo y asociadas, en euros, son las siguientes:

Compras del ejercicio	1.596.138,21
Servicios recibidos	1.502,00
Ingresos otros servicios	0,00
Ingresos financieros	9.334,13

Otros ingresos y gastos

	Gastos	Ingresos
671 Resultados procedentes del inmovilizado	0,00	0,00
746 Aportaciones/ Subvenciones de capital traspasadas al resultado	0,00	84.744,29
678/778 Resultados excepcionales	0,00	5.340,28
Total	0,00	90.084,57

APLICACIÓ D'ELEMENTS PATRIMONIALS A FINS PROPIS

La destinació de les rendes i ingressos, expressada en euros, correspon al detall següent:

					Import destinat a fins propis					
					Total destinat en l'exercici					
Exercici	Ingressos bruts	Despeses necessàries	Imptos	Diferència	Import	%	(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2010	13.776.868	9.493.093	0	4.283.775	4.270.721	99,7%	4.270.721	0	0	0
2011	14.773.890	9.950.710	0	4.823.180	4.786.844	99,2%		4.786.844	0	0
2012	15.389.011	10.471.520	0	4.917.491	4.887.512	99,4%			4.887.512	0
2013	15.257.409	10.802.169	0	4.455.240	4.433.215	99,5%				4.433.215

Despeses d'administració			Import destinat a dotació fundacional			
			Total destinat en l'exercici			
Exercici	Import	Total Import	(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2010	13.054	0	0	0	0	0
2011	36.336	0		0	0	0
2012	29.979	0			0	0
2013	22.025	0				0

ESDEVENIMENTS POSTERIORS AL TANCAMENT

No s'han produït fets posteriors que puguin afectar significativament els comptes anuals de la Fundació.

APLICACIÓN DE ELEMENTOS PATRIMONIALES A FINES PROPIOS

El destino de las rentas e ingresos, expresado en euros, corresponde al siguiente detalle:

					Importe destinado a fines propios					
					Total destinado en el ejercicio					
Ejercicio	Ingresos brutos	Gastos necesarios	Imptos	Diferencia	Importe	%	(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2010	13.776.868	9.493.093	0	4.283.775	4.270.721	99,7%	4.270.721	0	0	0
2011	14.773.890	9.950.710	0	4.823.180	4.786.844	99,2%		4.786.844	0	0
2012	15.389.011	10.471.520	0	4.917.491	4.887.512	99,4%			4.887.512	0
2013	15.257.409	10.802.169	0	4.455.240	4.433.215	99,5%				4.433.215

Gastos de administración			Importe destinado a dotación fundacional			
			Total destinado en el ejercicio			
Ejercicio	Importe	Total Importe	(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2010	13.054	0	0	0	0	0
2011	36.336	0		0	0	0
2012	29.979	0			0	0
2013	22.024	0				0

ACONTECIMIENTOS POSTERIORES AL CIERRE

No se han producido hechos posteriores que puedan afectar significativamente a las cuentas anuales de la Fundación.

COMPTE DE RESULTATS ANALÍTIC

Els comptes analítics de resultats dels exercicis 2012 i 2013, expressats en euros, són els següents:

	Exercici 2013		Exercici 2012	
Conceptes	Import	%	Import	%
Ingressos de l'entitat per l'activitat pròpia	14.983.726,10	100,0%	15.109.340,73	100,0%
Consum d'explotació	(1.529.585,22)	-10,2%	(1.523.542,39)	-10,1%
Altres despeses d'explotació	(4.676.097,70)	-31,2%	(4.467.912,28)	-29,6%
Altres ingressos	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Despeses de personal	(3.417.742,08)	-22,8%	(3.315.897,76)	-21,9%
Resultat brut d'explotació	5.360.301,10	35,8%	5.801.988,30	38,4%
Dotacions amortitzacions immobilitzat	(941.334,17)	-6,3%	(917.805,38)	-6,1%
Variació de les provisions de tràfic	(2.309,52)	0,0%	592,48	0,0%
Resultat net d'explotació	4.416.657,41	29,5%	4.884.775,40	32,3%
Ingressos financers	183.598,17	1,2%	187.135,24	1,2%
Despeses financeres	(257.125,34)	-1,7%	(276.933,23)	-1,8%
Resultat de les activitats ordinàries	4.343.130,24	29,0%	4.794.977,41	31,7%
Resultats procedents de l'immobilitzat	0,00	0,0%	(224,81)	0,0%
Subvencions de capital traspassades al resultat	84.744,29	0,6%	85.046,32	0,6%
Resultats excepcionals	5.340,28	0,0%	7.713,48	0,1%
Resultat abans d'impostos	4.433.214,81	29,6%	4.887.512,40	32,3%
Impost sobre societats	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Excedent de l'exercici	4.433.214,81	29,6%	4.887.512,40	32,3%

CUENTA DE RESULTADOS ANALÍTICA

Las cuentas de resultados analíticas de los ejercicios 2012 y 2013, expresadas en euros, son las siguientes:

	Ejercicio 2013		Ejercicio 2012	
Conceptos	Importe	%	Importe	%
Ingresos de la entidad por la actividad propia	14.983.726,10	100,0%	15.109.340,73	100,0%
Consumo de explotación	(1.529.585,22)	-10,2%	(1.523.542,39)	-10,1%
Otros gastos de explotación	(4.676.097,70)	-31,2%	(4.467.912,28)	-29,6%
Otros ingresos	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Gastos de personal	(3.417.742,08)	-22,8%	(3.315.897,76)	-21,9%
Resultado bruto de explotación	5.360.301,10	35,8%	5.801.988,30	38,4%
Dotaciones amortizaciones inmovilizado	(941.334,17)	-6,3%	(917.805,38)	-6,1%
Variación de las provisiones de tráfico	(2.309,52)	0,0%	592,48	0,0%
Resultado neto de explotación	4.416.657,41	29,5%	4.884.775,40	32,3%
Ingresos financieros	183.598,17	1,2%	187.135,24	1,2%
Gastos financieros	(257.125,34)	-1,7%	(276.933,23)	-1,8%
Resultado de las actividades ordinarias	4.343.130,24	29,0%	4.794.977,41	31,7%
Resultados procedentes del inmovilizado	0,00	0,0%	(224,81)	0,0%
Subvenciones de capital traspasadas al resultado	84.744,29	0,6%	85.046,32	0,6%
Resultados excepcionales	5.340,28	0,0%	7.713,48	0,1%
Resultado antes de impuestos	4.433.214,81	29,6%	4.887.512,40	32,3%
Impuesto sobre sociedades	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Excedente del ejercicio	4.433.214,81	29,6%	4.887.512,40	32,3%

BALANÇ DE SITUACIÓ SENSE ACTUALITZACIÓ DEL PATRIMONI ARTÍSTIC

Els Balanços de situació sense actualització del valor del patrimoni artístic a 31 de desembre de 2013 i 2012, expressats en euros, són:

Balanços de Situació sense Actualització del Valor del Patrimoni Artístic a 31 de Desembre de 2013 i 2012		
Actiu	**2013**	**2012**
ACTIU NO CORRENT	89.756.567,27	81.974.333,18
Immobilitzacions intangibles	493.967,63	679.146,02
Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59	20.304,59
Propietat intel·lectual i concessions	6.481.768,95	6.481.768,95
Aplicacions informàtiques	1.610.054,54	1.512.693,85
Amortitzacions	(7.618.160,45)	(7.335.621,37)
Béns del Patrimoni Històric	79.295.944,61	72.830.152,75
Immobilitzacions materials	9.742.218,68	8.243.888,06
Terrenys i construccions	5.991.351,22	5.991.351,22
Instal·lacions tècniques i maquinària	9.996.340,33	8.099.693,88
Altres instal·lacions, utillatge i mobiliari	1.790.691,29	1.614.663,19
Equips informàtics i altre immobilitzat	850.058,48	765.607,32
Amortitzacions	(8.886.222,64)	(8.227.427,55)
Inversions financeres a llarg termini/ Immobilitzacions financeres	224.436,35	221.146,35
Participacions en entitats del grup	204.345,12	204.345,12
Dipòsits i fiances constituïts a llarg termini	20.091,23	16.801,23
ACTIU CORRENT	11.394.653,37	11.620.408,15
Existències	1.371.683,14	1.322.201,81
Existències comercials	1.443.876,99	1.392.086,14
Provisions	(72.193,85)	(69.884,33)
Altres deutors	95.864,01	88.513,13
Clients per vendes i prestacions de serveis	56.231,94	41.648,76
Deutors diversos	39.630,88	46.864,37
Administracions públiques	1,19	0,00
Inversions financeres a curt termini/ Inversions financeres temporals	8.354.970,18	9.477.552,58
Crèdits a entitats del grup	238.897,58	257.552,58
Cartera de valors i dipòsits a curt termini	8.116.072,60	9.220.000,00
Efectiu i altres actius líquids equivalents	1.572.136,04	732.140,63
Total actiu	101.151.220,64	93.594.741,33

BALANCES DE SITUACIÓN SIN ACTUALIZACIÓN DEL PATRIMONIO ARTÍSTICO

Los balances de situación sin actualización del valor del patrimonio artístico a 31 de diciembre del 2013 y 2012, expresados en euros, son:

Balances de Situación sin Actualización del Valor del Patrimonio Artístico a 31 de Diciembre de 2013 y 2012		
Activo	**2013**	**2012**
ACTIVO NO CORRIENTE	89.756.567,27	81.974.333,18
Inmovilizaciones intangibles	493.967,63	679.146,02
Gastos de investigación y desarrollo	20.304,59	20.304,59
Propiedad intelectual y concesiones	6.481.768,95	6.481.768,95
Aplicaciones informáticas	1.610.054,54	1.512.693,85
Amortizaciones	(7.618.160,45)	(7.335.621,37)
Bienes del Patrimonio Histórico	79.295.944,61	72.830.152,75
Inmovilizaciones materiales	9.742.218,68	8.243.888,06
Terrenos y construcciones	5.991.351,22	5.991.351,22
Instalaciones técnicas y maquinaria	9.996.340,33	8.099.693,88
Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	1.790.691,29	1.614.663,19
Equipos informáticos y otro inmovilizado	850.058,48	765.607,32
Amortizaciones	(8.886.222,64)	(8.227.427,55)
Inversiones financieras a largo plazo/ Inmovilizaciones financieras	224.436,35	221.146,35
Participaciones en entidades del grupo	204.345,12	204.345,12
Depósitos y fianzas constituidos a largo plazo	20.091,23	16.801,23
ACTIVO CORRIENTE	11.394.653,37	11.620.408,15
Existencias	1.371.683,14	1.322.201,81
Existencias comerciales	1.443.876,99	1.392.086,14
Provisiones	(72.193,85)	(69.884,33)
Otros deudores	95.864,01	88.513,13
Clientes por ventas y prestaciones de servicios	56.231,94	41.648,76
Deudores varios	39.630,88	46.864,37
Administraciones públicas	1,19	0,00
Inversiones financieras a corto plazo/ Inversiones financieras temporales	8.354.970,18	9.477.552,58
Créditos a entidades del grupo	238.897,58	257.552,58
Cartera de valores y depósitos a corto plazo	8.116.072,60	9.220.000,00
Efectivo y otros activos líquidos equivalentes	1.572.136,04	732.140,63
Total activo	101.151.220,64	93.594.741,33

Balanços de Situació sense Actualització del Valor del Patrimoni Artístic a 31 de Desembre de 2013 i 2012		
Passiu	**2013**	**2012**
PATRIMONI NET	88.584.466,55	84.235.996,03
FONS PROPIS	87.846.166,71	83.412.951,90
Dotació fundacional/ Fons social	20.265.819,54	20.265.819,54
Reserves	63.147.132,36	58.259.619,96
Reserves voluntàries	63.147.132,36	58.259.619,96
Excedents de l'exercici	4.433.214,81	4.887.512,40
SUBVENCIONS, DONACIONS I LLEGATS REBUTS	738.299,84	823.044,13
Subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital	738.299,84	823.044,13
PASSIU NO CORRENT	6.995.528,80	7.898.091,38
Deutes amb entitats de crèdit	5.276.232,11	6.032.673,88
Deutes amb entitats de crèdit	5.276.232,11	6.032.673,88
Altres creditors	1.719.296,69	1.865.417,50
Plan Avanza	1.719.296,69	1.865.417,50
PASSIU CORRENT	5.571.225,29	1.460.653,92
Deutes amb entitats de crèdit	756.441,77	734.167,71
Préstecs i altres deutes	756.441,77	734.167,71
Creditors Comercials	3.544.864,59	344.359,68
Deutes per compres i prestac. serveis	3.544.864,59	344.359,68
Altres Deutes no Comercials	1.269.918,93	382.126,53
Administracions Públiques	283.582,54	150.102,50
Altres deutes	986.336,39	232.024,03
Total passiu	101.151.220,64	93.594.741,33

Balances de Situación sin Actualización del Valor del Patrimonio Artístico a 31 de Diciembre de 2013 y 2012		
Pasivo	**2013**	**2012**
PATRIMONIO NETO	88.584.466,55	84.235.996,03
FONDOS PROPIOS	87.846.166,71	83.412.951,90
Dotación fundacional/ Fondo social	20.265.819,54	20.265.819,54
Reservas	63.147.132,36	58.259.619,96
Reservas voluntarias	63.147.132,36	58.259.619,96
Excedente del ejercicio	4.433.214,81	4.887.512,40
SUBVENCIONES, DONACIONES Y LEGADOS RECIBIDOS	738.299,84	823.044,13
Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital	738.299,84	823.044,13
PASIVO NO CORRIENTE	6.995.528,80	7.898.091,38
Deudas con entidades de crédito	5.276.232,11	6.032.673,88
Deudas con entidades de crédito	5.276.232,11	6.032.673,88
Otros acreedores	1.719.296,69	1.865.417,50
Plan Avanza	1.719.296,69	1.865.417,50
PASIVO CORRIENTE	5.571.225,29	1.460.653,92
Deudas con entidades de crédito	756.441,77	734.167,71
Préstamos y otras deudas	756.441,77	734.167,71
Acreedores Comerciales	3.544.864,59	344.359,68
Deudas por compras y prestac. servicios	3.544.864,59	344.359,68
Otras Deudas no Comerciales	1.269.918,93	382.126,53
Administraciones Públicas	283.582,54	150.102,50
Otras deudas	986.336,39	232.024,03
Total pasivo	101.151.220,64	93.594.741,33

BALANÇ DE SITUACIÓ AMB ACTUALITZACIÓ DEL PATRIMONI ARTÍSTIC

Com s'ha indicat en el text de la Memòria, s'adjunta el balanç amb actualització del patrimoni artístic a 31 de desembre, expressat en euros.

Balanç amb Actualització del Valor del Patrimoni Artístic a 31 de desembre de 2013			
Cte.	Concepte	Actiu	Passiu
101	Aportació Fundador i altres		20.265.819,54
117	Reserves voluntàries i capitalitzades		58.259.619,96
111	Revaloració patrimoni artístic		294.211.470,82
129	Excedent exercici anterior		4.887.512,40
131	Aportacions béns		738.299,84
Total patrimoni net (Fons propis i aportacions béns)			378.362.722,56
200	Recerca i desenvolupament	20.304,59	
202	Concessió Púbol-Portlligat	167.951,88	
203	Propietat intel·lectual i industrial	6.313.817,07	
206	Aplicacions informàtiques	1.610.054,54	
Total immobilitzat intangible		8.112.128,08	
210/211	Terrenys i construccions	5.991.351,22	
212	Instal·lacions	9.057.146,22	
212	Projecte noves instal·lacions	939.194,11	
216	Mobiliari	1.790.691,29	
217	Equips informàtics	850.058,48	
231	Documentació bibliogràfica	2.878.422,10	
233	Obres d'art	370.628.993,33	
Total immobilitzat material		392.135.856,75	
250	Inversions financeres permanents	204.345,12	
260	Fiances constituïdes a llarg termini	20.091,23	
Total inversions financeres a llarg termini/ immobilitzat financer		224.436,35	
280	Amort. acumul. inver. conces. Púbol-Portlligat	-167.947,87	
280	Amort. acumul. propietat intel·lectual	-6.168.976,74	
280	Amort. acumul. aplicacions informàtiques	-1.260.931,25	
280	Amort. acumul. despeses R + D	-20.304,59	
281	Amort. acumul. construccions	-1.498.254,86	
281	Amort. acumul. instal·lacions	-4.790.791,50	
281	Amort. acumul. projecte noves instal·lacions	-527.210,08	
281	Amort. acumul. mobiliari	-1.348.295,63	
281	Amort. acumul. equips informàtics	-721.670,57	
Total amortitzacions		-16.504.383,09	

Balanç amb Actualització del Valor del Patrimoni Artístic a 31 de desembre de 2013			
Cte.	Concepte	Actiu	Passiu
300	Existències	1.443.876,99	
390	Deteriorament de valor de les existències	-72.193,85	
Total existències		1.371.683,14	
430	Clients	56.231,94	
440	Deutors diversos	39.373,48	
473	H.P. Retencions i pagaments a compte	1,19	
532	Crèdits a curt termini	238.897,58	
170	Deutes llarg termini entitats crèdit		5.276.232,11
170	Deutes llarg termini Plan Avanza		1.719.296,69
410	Creditors		3.543.495,08
465	Remuneracions pendents de pagament		39,51
475	H.P. creditora IRPF		58.149,91
475	H.P. creditora IVA		81.123,05
476	Organismes SS creditors		144.309,58
520	Deutes curt termini entitats crèdit		756.441,77
520	Deutes curt termini Plan Avanza		208.333,33
523	Proveïdors immobilitzat		778.003,06
Total deutors/ creditors		334.504,19	12.565.424,09
570	Caixa Fundació	69.131,38	
572	Bancs i inst. Crèdit c/c	1.503.004,66	
576	Valors de renda fixa	8.115.000,00	
Total comptes financers		9.687.136,04	
Resultat període			4.433.214,81
TOTALS		395.361.361,46	395.361.361,46

BALANCE DE SITUACIÓN CON ACTUALIZACIÓN DEL PATRIMONIO ARTÍSTICO

Como se ha indicado en el texto de la Memoria, se adjunta el Balance con actualización del patrimonio artístico a 31 de diciembre, expresado en euros.

Balance con Actualización del Valor del Patrimonio Artístico a 31 de Diciembre de 2013			
Cta.	Concepto	Activo	Pasivo
101	Aportación Fundador y otros		20.265.819,54
117	Reservas voluntarias y capitalizadas		58.259.619,96
111	Revalorización patrimonio artístico		294.211.470,82
129	Excedente ejercicio anterior		4.887.512,40
131	Aportaciones bienes		738.299,84
Total patrimonio neto (fondos propios y aportaciones bienes)			378.362.722,56
200	Investigación y desarrollo	20.304,59	
202	Concesión Púbol - Portlligat	167.951,88	
203	Propiedad intelectual e industrial	6.313.817,07	
206	Aplicaciones informáticas	1.610.054,54	
Total inmovilizado intangible		8.112.128,08	
210/211	Terrenos y construcciones	5.991.351,22	
212	Instalaciones	9.057.146,22	
212	Proyecto nuevas instalaciones	939.194,11	
216	Mobiliario	1.790.691,29	
217	Equipos informáticos	850.058,48	
231	Documentación bibliográfica	2.878.422,10	
233	Obras de arte	370.628.993,33	
Total inmovilizado material		392.135.856,75	
250	Inversiones financieras permanentes	204.345,12	
260	Fianzas constituidas a largo plazo	20.091,23	
Total inversiones financieras a largo plazo/ inmovilizado financiero		224.436,35	
280	Amort. acumul. inver. conces. Púbol-Portlligat	-167.947,87	
280	Amort. acumul. propiedad intelectual	-6.168.976,74	
280	Amort. acumul. aplicaciones informáticas	-1.260.931,25	
280	Amort. acumul. gastos I + D	-20.304,59	
281	Amort. acumul. construcciones	-1.498.254,86	
281	Amort. acumul. instalaciones	-4.790.791,50	
281	Amort. acumul. proyecto nuevas instalaciones	-527.210,08	
281	Amort.acumul. mobiliario	-1.348.295,63	
281	Amort.acumul. equipos informáticos	-721.670,57	
Total amortizaciones		-16.504.383,09	

Balance con Actualización del Valor del Patrimonio Artístico a 31 de Diciembre de 2013			
Cta.	Concepto	Activo	Pasivo
300	Existencias	1.443.876,99	
390	Deterioro del valor de las existencias	-72.193,85	
Total existencias		1.371.683,14	
430	Clientes	56.231,94	
440	Deudores varios	39.373,48	
473	H.P. Retenciones y pagos a cuenta	1,19	
532	Créditos a corto plazo	238.897,58	
170	Deudas largo plazo entidades crédito		5.276.232,11
170	Deudas largo plazo Plan Avanza		1.719.296,69
410	Acreedores		3.543.495,08
465	Remuneraciones pendientes de pago		39,51
475	H.P. acreedora IRPF		58.149,91
475	H.P. acreedora IVA		81.123,05
476	Organismos SS acreedores		144.309,58
520	Deudas corto plazo entidades crédito		756.441,77
520	Deudas corto plazo Plan Avanza		208.333,33
523	Proveedores inmovilizado		778.003,06
Total deudores/ acreedores		334.504,19	12.565.424,09
570	Caja Fundación	69.131,38	
572	Bancos e inst. crédito c/c	1.503.004,66	
576	Valores de renta fija	8.115.000,00	4.887.512,40
Total cuentas financieras		9.687.136,04	
Resultado período			4.433.214,01
TOTALES		395.361.361,46	395.361.361,46

CRÈDITS

Es pot obtenir una còpia d'aquesta Memòria en format
PDF en el lloc web de la Fundació: **http://www.salvador-dali.org**

Redacció
Fundació Gala-Salvador Dalí

Coordinació
Imma Parada

Fotografies
Ara, *Cinco Días*, Confinluxe, *Countryside Magazine*, *Diari de Girona*, Gasull Fotografia, *Hora Nova*, *La Vanguardia,* Martí Dacosta, Melitó Casals "Meli", Montegrappa, *On Madrid*, Patronat de Turisme Costa Brava Girona, Jordi Puig, setmanari *Empordà,* Skylight, *Travel Spain*.

Disseny
bisdixit.com

Traducció
Link

Fotomecànica i impressió
Gràfiques Trema

Obres de Salvador Dalí
© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2014
Drets d'imatge de Salvador Dalí i de Gala reservats
Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2014
De les fotografies de Salvador Dalí i les històriques del Teatre-Museu Dalí: © Melitó Casals, "Meli".

De l'edició
© Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2014
Tots els drets reservats
Dipòsit legal: GI-354-2014

Fundació Gala-Salvador Dalí
Torre Galatea
Pujada del Castell, 28
17600 Figueres
http://www.salvador-dali.org

CRÉDITOS

Se puede obtener una copia de esta Memoria en formato
PDF en el sitio web de la Fundación: **http://www.salvador-dali.org**

Redacción
Fundació Gala-Salvador Dalí

Coordinación
Imma Parada

Fotografías
Ara, *Cinco Días*, Confinluxe, *Countryside Magazine, Diari de Girona*, Gasull Fotografia, *Hora Nova*, *La Vanguardia,* Martí Dacosta, Melitó Casals «Meli», Montegrappa, *On Madrid*, Patronat de Turisme Costa Brava Girona, Jordi Puig, setmanari *Empordà,* Skylight, *Travel Spain*.

Diseño
bisdixit.com

Traducción
Link

Fotomecánica e impresión
Gràfiques Trema

Obras de Salvador Dalí
© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2014
Derechos de imagen de Salvador Dalí y de Gala reservados.
Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2014
De las fotografías de Salvador Dalí y las históricas del Teatro-Museo Dalí: © Melitó Casals, "Meli".

De la edición
© Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2014
Todos los derechos reservados
Depósito legal: GI-354-2014

Fundació Gala-Salvador Dalí
Torre Galatea
Pujada del Castell, 28
17600 Figueres
http://www.salvador-dali.org